

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

**Ion Luca
CARAGIALE**
TEATRU

LITERA

CHIȘINĂU 1998

CZU 859.0-2
C 23

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textele sunt reproduse după:

I. L. Caragiale, *Opere*, vol. I—IV. Ediție critică întocmită de Al. Rosetti, +erban Cioculescu, Liviu Călin. Editura pentru Literatură. București, 1959—1965.

I. L. Caragiale, *Opere*, vol. I—II. Editura Minerva. București, 1971.

I. L. Caragiale. *Scrieri alese*. Teatru, nuvele, momente, schițe. Ediție îngrijită de Anatol Ghermanschi. Editura Arania. Brașov.

Textele, cu unele excepții ce țin de limba și stilul autorului, respectă normele ortografice în vigoare.

Coperta: *Isai Cărmu*

ISBN 9975-74-085-5

© «LITERA», 1997

TABEL CRONOLOGIC

- 1852 }n noaptea de 29 spre 30 ianuarie, }n satul Haimanale (ast[zi I. L. Caragiale), se na=te Ion Luca Caragiale, fiul lui Luca +t. Caragiale =i al Ecaterinei (n[scut[Caraboa).
- 1859-1860 Luca, tat[l viitorului dramaturg =i prozator, exercit[profesiunea de avocat la Ploie=ti, unde s-a stabilit cu }ntreaga familie. Ion }nva\[primele slove cu dasc[lul Haralambie de la biserica Sf. Gheorghe.
- 1860-1864 }nva\[la +coala Domneasc[din Ploie=ti (clasele II—IV). La limba rom`n[ are ca dasc[l pe Basiliu Dr[go=escu, c[ruia, peste ani, }i poart[ un deosebit respect. “}n trei ani m-a }nv[\at, cu litere str[bune, limba rom`neasc[c`t[ o =tiu p`n[}n ziua de azi, c[, mai mult, dup[el, nici n-am mai avut unde }nv[\a” (*Peste cincizeci de ani*).
- 1864-1867 Absolve=te prima clas[de gimnaziu }n particular =i urm[toarele trei la gimnaziul “Sfin\ii Petru =i Pavel” din Ploie=ti.
- 1868-1870 Este }nscris la Conservatorul din Bucure=ti, clasa de “declama\ie =i mimic[a unchiului s[u, Costache Caragiale. }l cunoa=te pe Mihail Eminescu, sufleur }n trupa lui Pascaly.
- 1870 (de la 20 iunie p`n[la 24 octombrie). Copist la Tribunalul Prahova.
- 1871-1872 Al doilea sufleur =i copist la Teatrul Na\ional din Bucure=ti.
- 1873-1875 Primele }ncerc[ri literare publicate }n revista “Ghimpele”, sub pseudonimul Car sau Palicar. Cu numele }ntreg semneaz[, pentru prima oar[, }n “Revista Contemporan[”, poemul *Versuri*.
- 1876-1877 Corector la ziarul “Unirea democratic[”. Scoate *Claponul* =i, }mpreun[cu Frederic Damé, *Na\iunea rom`n[*.

- 1877-1878 F[r] semn[tur[, public[ ]n "Rom`nia liber[" "seria de foiletoane *Cercetare critic[ asupra Teatrului rom`nesc*. La propunerea lui Eminescu,]ncepe colaborarea la "Timpul". Se reprezint[tragedia]n versuri *Roma]nvins[* de D. Parodi, tradus[de I. L. Caragiale.
- 1879 La 18 ianuarie, la Teatrul Na\ional din Bucure=ti, are loc prima reprezenta\ie a comediei *O noapte furtunoas[*. Piesa este publicat[ ]n "Convorbiri literare".]n acela=ian,]n cercul literar al "Junimii", cite=te *Conu Leonida fa\ cu reac\iunea* =i un num[r de *Aforisme*.
- 1881 P[r]se=te ziarul "Timpul". Este numit de V. A. Urechia, Ministrul Instruc\iei Publice, revizor =colar]n jude\ele Suceava =i Neam\.
- 1882 Revizor =colar]n Arge=V`lcea.
- 1884 Se joac[ ]n premier[opera-buf[*Hatmanul Baltag*, scris[ ]n colaborare cu Iacob Negruzzi. Func\ionar la Regie, unde o cunoa=te pe Maria Constantinescu. La aniversarea "Junimii" cite=te, pe data de 6 octombrie, *O scrisoare pierdut[*. Prima reprezenta\ie a comediei are loc la 13 noiembrie la Teatrul Na\ional din Bucure=ti.
- 1885 Na=terea lui Mateiu Caragiale. Premiera comediei *D-ale carnavalului* (un juriu prezidat de V. Alecsandri o distinge cu un premiu). Colaboreaz[cu articole la "Voin\a na\ional[".
- 1888 Director al Teatrului Na\ional din Bucure=ti.
- 1889 Se c[s]tore=te cu Alexandrina Burrelly, fiica arhitectului Gaetano Burrelly. La editura "Socec" apare volumul *Teatru*, prefa\at de Titu Maiorescu. La moartea lui Eminescu, public[ ]n "Constitu\ionalul" necrologul *]n Nirvana*. Face parte din Comitetul de ridicare a unui monument]n memoria marelui poet.
- 1890 Prima reprezenta\ie a dramei *N/pasta*.
- 1891 Academia Rom`n[respinge propunerea de acordare a Premiului Heliade R[dulescu volumelor *Teatru* =i *N/pasta*, dup[discursul du=m[nos al lui D. A. Sturza, care-l acuz[pe Caragiale de imoralitate =i de calomnierea valorilor na\ionale.
- 1892 Ruperea leg[turilor cu cercul "Junimea", ruptur[marcat[de conferin\a \nut[de scriitor la Ateneu, *Ga=te =i g`=ti literare* =i de articolul *Dou[note*,]n care]l acuz[pe Maiorescu de falsificarea textelor eminesciene.

- 1893 Prima serie a revistei umoristice bis[pt[m`nale "Moftul rom`n", pe care o scoate]mpreun[cu Anton Bacalba=a. I. L. Caragiale conferen\iaz[la "Clubul Muncitorilor". Se na=te fiul s[u, Luca.
- 1894 Apare revista "Vatra", condus[de Slavici, Co=buc =i Caragiale. I se na=te o fiic[, Ecaterina.
- 1895 Conduce pentru c`teva luni restaurantul g[rii Buz[u (anterior deschisese,]n asocia\ie, o ber[rie]n Bucure=ti).
- 1896 Colaboreaz[la "Ziua" (organ al Partidului radical). Apare volumul *Schiile u=oare*. Conduce suplimentul literar al ziarului "Epoca".
- 1897]n "Biblioteca pentru to\i" public[*Noti'e =i fragmente literare* (nr. 121—122).
- 1899 Ocup[postul de registrar=-ef]n Administra\ia Regiei Monopolurilor Statului. }ncepe seria de *Noti'e critice* din "Universul".
- 1900 Face parte din Comitetul s[rb[toririi semimileniului lui Gutenberg, cu acest prilej \in`nd un cuv`nt aniversar]n care pune]n lumin[rolul pe care-l au tipografii]n cultur[.
- 1901 Este s[rb[torit,]ntr-un cerc de prieteni, cu prilejul a 25 de ani de activitate literar[(eveniment marcat printr-un unic =i original num[r de revist[intitulat: "Caragiale"). Apari\ia celei de-a doua serii a *Moftului rom`n*, precum =i a volumului *Momente*.
- 1902 C`tig[procesul de calomnie pe care I. L. Caragiale l-a intentat lui C. A. Ionescu-Caion, care-l acuzase c[a plagiat *N/pasta* dup[autorul maghiar Istvan Kemeny, scriitor inexistent. Pentru a doua oar[Academia refuz[s[-l premieze (este prezentat volumul *Momente*).
- 1904 C[l]tore=te]n Italia =i Fran\.
- 1905 Se stabile=te la Berlin. Se]mprietene=te cu Paul Zarifopol, ginerele lui Gherea. Proiectul unei noi piese: *Titirc[, Sotirescu & Co*.
- 1906 Public[ ]n ziarul antimonarhic "Protestarea", la 28 iunie, satira]n versuri *Mare actor! Mari gogomani*.
- 1907]n ziarul "Die Zeit" din Viena apare prima parte din articolul *1907, din prim[var[p`n[-n toamn]*, publicat integral]n \ar[, sub forma unei bro=uri. Pe aceea=i tem[, fabulele din "Convorbiri".

- 1908 La Editura "Minerva" apar cele trei volume de *Opere complete*.
- 1910 }n Editura "Adev[rul]" se tip[re=te ultimul volum al lui I. L. Caragiale: *Schi\le nou[*.
- 1912 Refuz[s[participe la s[rb[torirea organizat[cu prilejul jubileului de 60 de ani. }n zorii zilei de 9 iunie moare }n urma unui atac de cord (}n locuin\va sa de la Schöneberg-Berlin). Sicriul cu r[m=i\ele sale p[m`nte=ti sunt aduse }n \ar[la 18 noiembrie =i depuse la biserica Sf. Gheorghe. La 22 noiembrie este re}nhumat }n cimitirul Bellu, al[turi de Eminescu =i Co=buc.

**O NOAPTE
FURTUNOAS{**

Comedie]n dou[acte
(1879)

PERSOANELE

JUP~N DUMITRACHE TITIRC { INIM { -REA,
cherestegiu, c[pitan]n garda civic[
NAE IPINGESCU, ipistat, amic politic al c[pitanului
CHIRIAC, tejghetar, om de]ncredere
al lui Dumitrache, sergent]n gard[
SPIRIDON, b[iat de procopseal[ ]n casa lui Titirc[
RIC { VENTURIANO, arhivar la o judec[torie de ocol,
student]n drept =i publicist
VETA, consoarta lui Jup`n Dumitrache
ZI | A, sora ei

}n Bucure=ti, la Dumitrache.

ACTUL I

(O odaie de mahala. U= [ ] n fund, d`nd [ ] n sala de intrare; de am`ndou [ ] p[r]ile u=ii din fund, c`te o fereastr[ ]. Mobile de lemn =i paie. La st`nga [ ] n planul [ ]nt`i =i-n planul din fund, c`te o u=[ ]; [ ] n dreapta pe planul al doilea, alt [ ] u=[.] n dreapta [ ] n fund, r[zemat [ ] de fereastr[, o pu=c [ ] de gardist cu spanga at`rnat [ ] l`ng [ ] ea.)

SCENA I

JUP ~ N DUMITRACHE, [ ] n haine de c[pitan de gard [ ] f[r] sabie, =i NAE IPINGESCU

JUP ~ N DUMITRACHE (*urm`nd o vorb [ ]nceput [ ]*): Iaca, ni=te papugii... ni=te sc`r`a-sc`r`a pe h`rtie! 'I =tim noi! M [ ]n`nc [ ] pe datorie, bea pe veresie, trag lumea pe sfoar [ ] cu pi=cherlicuri... =i seara... se g [ ]tesc frumos =i umbl [ ] dup [ ] nevestele oamenilor s [ ] le fac [ ] cu ochiul. N-ai s [ ] mai ie=i cu o femeie pe uli\[, c [ ] se ia bagabon`ii laie dup [ ] dumneata. Un [ ]la... un pr [ ]p [ ]dit de angajat, n-are chioar [ ] [ ]n pung [ ] =i se \ine dup [ ] nevestele negustorilor, s [ ] le sparg [ ] casele, domnule!

IPINGESCU: Nu se ia dup [ ] toate, jup`n Dumitrache; dup [ ] cum e =i femeia; dac [ ] trage la ei cu coada ochiului =i face fasoane, vezi bine! bagabon`ii at`t a=teapt [ ].

JUP ~ N DUMITRACHE: Ba s [ ] am pardon! +tiu eu ce vrei dumneata s [ ] zici... Dar nevast [-mea nu-i d-alea, domnule.

IPINGESCU: Vai de mine! jup`n Dumitrache, adic [ ], g`nde=ti c [ ] am vrut pentru ca s [ ]-i fac un atac? }mi pare r [ ]u!

JUP ~ N DUMITRACHE: Nu, nene Nae; dar vreau s [ ] zic adic [ ]

c[nevast[-mea nu-i d-alea cum zise=i, =i iaca, dup[mine de ce s-a luat?

IPINGESCU: S-a luat bagabon\ii =i dup[dumneata?

JUP ~ N DUMITRACHE: S-a luat =i se ia...

IPINGESCU: +i cum e=ti dumneata!...

JUP ~ N DUMITRACHE: Eu am ambi\, domnule, c`nd e vorba la o adic[de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: Apoi s[=tiu bine c[intru]n creme-nal! S[m[v[z eu numai c[se \ine bagabontul dup[mine, =i las[-l...

IPINGESCU: Care bagabont?

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! iaca... un bagabont! de unde-l cunosc eu?

IPINGESCU: Apoi, dac[nu-l cuno=ti, de unde =tii c[-i bagabont?

JUP ~ N DUMITRACHE: Asta-i! Una vorbim =i ba=ca ne-n\elegem. Dar de! ai dreptul; nu =tii ce mi s-a]nt`mplat, nu =tii cum m[ fierbe el pe mine de dou[ s[pt[m`ni de zile... Nu c[mi-e fric[de ceva, adic[de nevast[-mea... s[nu...

IPINGESCU: 'Aida de! Coana Veta! Mie-mi spui? n-o =tiu eu?...

JUP ~ N DUMITRACHE: Nu c[mi-e fric[... dar am ambi\, domnule; c`nd e vorba la o adic[de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: Bagabontul...

IPINGESCU: C[bine zici! }ncepuse=i s[-mi spui istoria.

JUP ~ N DUMITRACHE: Stai s-o iau de la cap.

IPINGESCU: Stau.

JUP ~ N DUMITRACHE: +tii dumneata c[la l[sata-secului am mers la gr[din[la "Iunio"; eram eu, consoarta mea =i cumnat[-mea Zi\la. Ne punem la o mas[, ca s[vedem =i noi comediile alea de le joac[Ionescu¹. Trece a=a pre\ ca la un sfert de ceas, =i numai ce m[pomenesc cu un [la, cu un bagabont de ampliat...

¹ I. D. Ionescu, c`nt[re\ =i director de trup[ ]n acea vreme.

IPINGESCU: De unde =tii c[era angajat?

JUP ~ N DUMITRACHE: Dup[port nu sem[na a fi negustor. M[pomenesc c[vine =i se pune la alt[mas[al[turi, cu fa'a spre masa noastră[=i cu spatele la comedie. +ade rezemat]ntr-un pe=¹, =ade, =ade, =ade =i se uit[lung =i gali= la cocoane, se uit[, se... Eu, cum m-a f[cut Dumnezeu cu ambi[, m[scol ca s[plec[m; cocoanele nu! c[s[mai =edem, c[ ]nc[nu s-a ispr[vit comedia. }ncep s[m[-ncruntez la bagabontul =i mai c[-mi venea s[-l c`rpesc, dar mi-era ru=ine de lume; eu de! negustor, s[ m[ pui ]n public, cu un coate-goale nu vine bine... Mai m[ uit eu ]ncolo, mai m[ fac c[ nu m[ sinchiesc de el... bagabontul cu ochii zg`i'i la cocoane, ba]nc[-=i pune =i ochilarii pe nas. Tii! frate Nae, s[fi fost el aici s[m[fiarb[a=a, c[-i s[rea ochilarii din ochi =i giubenul² din cap de auzea c`inii]n Giurgiu.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: }n sf`r=it, se ispr[ve=te comedia. Ne scul[m s[plec[m; coate-goale se scoal[=i dumnealui. Plec[m noi, pleac[=i dumnealui dup[noi. Eu]l vedeam cu coada ochiului; dar nu vream s[le spui cocoanelor, ca s[nu le ru=inez. +tii cum e Veta mea,... ru=inoas[.

IPINGESCU: Mie-mi spui? n-o =tiu eu?... Ei?

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! Apuc[m pe la Sf`ntul Ionic[ ca s[ ie=im pe Podul-de-p[m`nt — papugiul c`t coala dup[ noi; ie=im ]n dosul Agiei<sup>3</sup> — coate-goale dup[ noi; ajungem la Sf`ntul Ilie]n Gorganii, — moftangiul dup[noi; mergem pe la Mihai-vod[ca s[apuc[m spre Stabilament — ma'e-fripte dup[noi... Eu tr[geam cu coada ochiului... fierbeam]n mine, dar nu vream s[spui cocoanelor...

IPINGESCU: Rezon! ca s[nu le ru=inezi.

JUP ~ N DUMITRACHE: +tii cum e Veta mea...

IPINGESCU: Ru=inoas[, mie-mi spui?

JUP ~ N DUMITRACHE: C`nd s[apuc[m de la Stabilament]n sus, m[uit]napoi cu coada ochiului =i nu mai v[d pe coate-goale.

¹ Latur[, coast[.

² P[riarie]nalt[=i tare, cilindric[, tip haat-de-forme, care =i-a luat numele de la p[riarierul din Bucure=ti, Jobin (joben).

³ Prefectur[de poli'e.

Mai mergem ce mai mergem, m[uit iar... m[iertase bagabontul.

IPINGESCU: Jup`n Dumitrache, adic[ s[ am pardon de impresie, eu g`ndeam c[numa' \i-ai f[cut spaim[degeaba. Poate c[omul o fi =ez`nd prin partea locului, pe Dealul Spirii. Ei! a venit =i el la gr[din[ ca =i dumneavoastr[, a stat =i el p`n[la ispr[vitul comèdiei, =i s-a nimerit s[apuca`i tot pe-un drum ca s[ v[ ]nturna`i la domiciliu. El a r[mas la al lui =i dumneavoastr[a`i mers]nainte.

JUP ~ N DUMITRACHE: A=a am crezut =i eu]nt`i, dar stai s[ vezi!... A trecut dup[ aia o s[pt[m`n[la mijloc. }mi cam =i uitasem eu de istoria bagabontului; g`ndeam =i eu: poate c-o fi st`nd coate-goale prin partea locului, — bunioar[vorba dumitale. A=a zice cumnat[-mea ieri: “Nene, hai desear[la “Iunion” la Ionescu!” Cum auzii eu de “Iunion”, m[f[cui verde la fa\[. “Ce s[mai c[ut[m la comèdiile alea nem`e=ti<sup>1</sup>, ni=te mofturi; d[m parale =i nu ]n`elegem nimica; mai bine punem banii]n buzunarul [l[ ]alt =i zicem c[ne-am dus.” — “Aide, nene, z[u! Parol! s[n-ai parte de mine =i de Veta!” Ei! c`nd am auzit a=a vorb[mare, n-am putut pentru ca s-o tratez cu refuz.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! haide!... dar unde m[g`ndeam eu c[ o s[ mi se ]nt`mple un a=a ceva. Ne ducem. +edem la o mas[mai la o parte; =edem c`t =edem, =i ]ncepe comèdia. Nu =tiu cum m[-ntorc cu ochii ]napoi, =i pe cine g`nde=ti c[v[z la masa de la spate?...

IPINGESCU: Pe bagabontul...

JUP ~ N DUMITRACHE: Pe coate-goale, domnule, pe mof-tangiul, pe ma`e-fripte, domnule! Fir-ai al dracului de punga=!... Bagabontul, nene, cu sticlele-n ochi, cu giubenul ]n cap =i cu basmaua iac-a=a scoas[. Cum m-a v[zut — c[ trebuie s[ fi fost schimbat la fa\[, cum sunt eu c`nd m[nec[jesc (*=i m`ng`ie favoritele*), — cum m-a v[zut, a sfeclit-o... A]ntors capu-ncolo =i a]nceput s[bea din]igar[=tii a=a, niznai. Dar m[tr[gea cu coada ochiului. M[-ntorc eu iar la loc =i m[fac c[m[uit la comèdii, se-ntoarce =i bagabontul iar cu ochii la cocoane!... m[uit iar la el, iar se-ntoarce-ncolo; m[-ntorc iar

¹ Repertoriul trupei lui I. D. Ionescu con`inea c`ntece]n mai multe limbi: rom`n[, german[, idi=, francez[ =i englez[; “nem`e=ti”, termen popular generic pentru “str[ine”.

la comèdii..., iar se uit[la cocoane;... m[uit iar la el, iar se-ntoarce-ncolo; m[-ntorc iar la comèdii...

IPINGESCU: Iar se uit[la cocoane...

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! Iac-a=a m-a fiert f[r] ap[toat[seara...

IPINGESCU: }n sf`r=it?

JUP ~ N DUMITRACHE: }n sf`r=it... plec[m; coate-goale dup[ noi. Era s[ m[-ntorc la poarta "Iunionului", s[-i zic numa': "Ce pofte=ti, m[ musiu?" =i s[-l =i umflu; dar =tii, am ambi\; m-am g`ndit: eu negustor... s[m[pui]n pblc cu un bagabont ca [la, nu face...

IPINGESCU: Rezon!... Ei! pe urm[?

JUP ~ N DUMITRACHE: Pe urm[s-a \inut iar gaie dup[mine.

IPINGESCU: P`n[la Stabilament...

JUP ~ N DUMITRACHE: Da, p`n[ la Stabilament! S-a \inut dup[ mine p`n[la r[scruci, =tii, unde vrei s-apuci spre cazarm[. Ce ziceam eu? "Haide, drace, haide! s[intri tu pe strada lui Marcu Aoleriu ori Catilina =i las[!" Aveam de g`nd s[ intru cu cocoanele ]n cas[, s[ trimit repede pe Chiriac pe poarta de din dos pe maidan s[-i ias[ ]nainte, =i eu s[-l iau pe la spate... s[-l apuc[m la mijloc pentru ca s[-l ]ntreb: "Ce pofte=ti, m[ musiu?" =i s[-l =i umflu!... +i dac[ nu-i ajungea, s[-mi taie mie favuridele! (*=i m`ng`ie favoritele.*)

IPINGESCU: Ei! dac[nu-i ajungea, desp[r\irea¹ e aproape; s[fi poftit la mine la desp[r\ire cu l[cr[ma]ie, c[-i]mplineam eu c`t]i mai lipsea.

JUP ~ N DUMITRACHE: A avut noroc! mare noroc a avut bagabontul; a sc[pat!

IPINGESCU: Iii! p[cat... Cum?

JUP ~ N DUMITRACHE: C`nd am trecut eu de r[scruci cu cocoanele, =i bagabontul era s[ intre dup[ noi ]n uli\, a ie=it haita de c`ini de la maiorul din col\ =i i-a t[iat drumul lui coate-goale. Am l[sat pe Zi\ a acas[, m-am suit degrab' cu Veta sus, am trimis pe Chiri-

¹ Circumscrip\ie.

ac repede]n maidan, eu i-am ie=it]nainte peste uluci tocmai pe la pr[v]lia lui Bursuc; dar... geaba! p`n[s[ie=im noi, fugise bagabontul!

(Se aude glasul lui Chiriac strig`nd afar:]
 “Spiridoane! Spiridoane!”)

IPINGESCU: Iac[t] vine Chiriac. S[n-uz].

JUP ~ N DUMITRACHE: A=! de el nu m[sfiesc. La din contra, el =tie toat[istoria, i-am spus-o de la]nceput... At`ta om de]ncedere am... B[iat bun!... \ine la onoarea mea de familist. Dac[nu l-a=fi avut pe el, mi-ar fi mers treaba greu. Eu, =tii, cu negustoria, mai mergi colo, mai du-te dincolo, m[rog, ca omul cu daraveri, toat[ziua trebuie s[lipsesc de-acas[. Pe de alt[parte, ce s[-\i spui! am ambi\, \iu c`nd e vorba la o adic[ la onoarea mea de familist. De! c`t lipsesc eu de-acas[cine s[-mi p[zeasc[onoarea? Chiriac s[racul! N-am ce zice! onorabil b[iat! De-aia m-am hot[r`t=i eu, cum m-oi vedea la un fel cu meremetul¹ caselor,]l fac tovar[= la parte =i-l =i]nsor!

IPINGESCU: Da... coana Veta ce zice?

JUP ~ N DUMITRACHE: Consoarta mea?... Ce s[zic[?... De! ca muierea... mai ursuz[. Am cam b[gat eu de seam[c[nu-l prea are ea la ochi buni pe Chiriac; dar — =tii cum m-a f[cut Dumnezeu pe mine, nu-i trec muierii nici at`tica din al meu, — i-am zis pe =leau: “Nevast[, e b[iat onorabil =i credincios; n-ai ce-i face; ce-i al omului e al omului!”

IPINGESCU: Rezon!

SCENA II

ACEIA+I, CHIRIAC

CHIRIAC (*intr`nd prin fund*): Jup`ne, trebuie s[facem mandat de arestare pentru Tache pantofarul de la Sf. Lefterie; nu vrea s[ias[m`ine la izirci\ cu nici un pre\.

JUP ~ N DUMITRACHE: Dar pentru ce nu vrea?

¹ Repara\ie.

CHIRIAC: Zice că-i bolnav. Am trimis gornistul de trei ori la el cu biletul, =i l-a primit cu refuz. Zice că nu poate umbla, că de-abia s-a sculat după lingoare.

IPINGESCU: Să dea cefertic medical.

CHIRIAC: M-am dus eu la el chiar în persoană; zice: "Pe ce bază nu vrei să vii înăine la ezirci, domnule?"; zice: "Sunt bolnav, domnule sergent, zice, de-abia mă văiu pe picioare, nu pot să merg nici puțin la prăvălie", zice; zice: "Nu cunosc la un așa rezonabil motiv"; zice: "Aduc martori, domnule sergent, că am zăcut o lună de zile, zice, întrebă =i pe popa Zăbăv, de la Sfântul Lăfterie, zice, alaltăieri mă grijiți, mă spovediți"; zice: "N-am eu de-a face cu Popa Zăbăv, nu-l am pe listă, zice, eu pe dumneata te am pe listă; să te prezantăm înăine la companie". — Acum, trebuie să-i dăm mandat, pentru că să-l iau înăine dimineață.

JUP ~ N DUMITRACHE: Să-i dăm, să-l iei! Ală de-al cocoilor¹, îl =tiu eu; că tă umblat dănsul fel =i chip să scape de gardă...

IPINGESCU: +i eu îl am însemnat pe musiu Tache la catastroful meu; e finalul lui popa Tache.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! vezi!

CHIRIAC: Lasă-l că nu se sfîșește el cu mine, jupăne, îl pocăiesc eu... Ei! după aia pe nea Ghiță |ircădu nu l-a putut găsi gornistul deloc. A fost la el =i ieri, =i astăzi cu biletul; căcă n-a dat pe-acasă de trei zile!

JUP ~ N DUMITRACHE: Pricopsitul de cumnatu-meu, n-ăfi mai avut parte de el! Cine =tie în ce cărciumă s-a năfundat!...

IPINGESCU: L-am văzut eu azi-dimineață, trecea pe la desprăire.

CHIRIAC: Mă duc să-i trimeț gornistul cu biletul pentru măine. (*Iese repede.*)

IPINGESCU: Era afumat rău nenea Ghiță.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! bravos! asta e una la măne. Om stricat, domnule! Păi de ce am dezvoraț-o pe Zăva de el, gândeți? Nu mai putea trăi cu mitocanul, domnule...

¹ Din partidul conservatorilor.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: Fat[frumoas[, modist[=i]nv[\at[=i trei ani la pasion, s[-i m[n`nce ea tinere\ele cu un [la... Tot g`ndeam la]nceput, c[de! e t`n[r, o s[-i treac[ mai ]ncolo, o s[-i vie la poc[in\]. A-, \i-ai g[sit! |irc[d[u =i om de treab[! Eu, ca [la, cum-nat mai mare, cum am zice ca =i un frate, tot ]i d[m pove\e fetii s[ mai rabde, s[ nu strice casa. Cu azi, cu m`ine, a r[bdat biata fat[— biat[s[nu fie! — a r[bdat c`t a r[bdat, p`n[m-am pomenit]ntr-o zi c[vine \ip`nd la mine, pe cum c[: “Nene, moart[, t[iat[, nu mai stau cu mitocanul, scap[-m[ de pastramagiul! s[ =tiu de bine c[ m[duc la m[n]stire, p`ine =i sare nu mai m[n`nc cu el!” Ei! dac[am v[zut =i-am v[zut, zic: “Las[, Zi\o, zic,]i g[se=ti tu norocul, n-a intrat zilele-n sac! Acu e vremea ta! Lac s[fie, c[broa=te destule!” — =-am =i dezvor\at-o. Apoi nu mai era de suferit a=a trai. N-o mai maltrata, domnule, m[car cu o vorb[bun[. M[rog, o dat[ce nu e b[rbatul levent, ce fel de cas[s[mai fie =-aia?

IPINGESCU: Mie-mi spui? Nu i-am]ncheiat eu procesul-verbal atuncea noaptea, c`nd a tratat-o cu insulte =i cu b[taie?

(Chiriac reintr[.)

JUP ~ N DUMITRACHE: Apoi de! n-a avut dreptul muierea s[-l lase? Om f[r[ambi\, domnule, nu \inea la onoarea lui de familist! Un mitocan, m[rog; zice c[-i negustor, alege-s-ar praful!

CHIRIAC: Jup`ne, da desear[=tii c[e=ti de rond... mergi?

JUP ~ N DUMITRACHE: Mai e vorb[! cum s[nu merg? De ce m-am]mbr[cat? nu vezi?

CHIRIAC: Jup`ne, da faci toate posturile? nu-i a=a? Nu sunt multe... p`n[pe la dou[dup[dou[spce le ispr[ve=ti.

JUP ~ N DUMITRACHE: A=a, cam pe la dou[dup[dou[spce, ca totdeauna... Chiriac b[iete (*!l trage la o parte*), ia vezi tu... m[=tii c[am ambi\, c`nd e vorba la o adic[, \iu la...

CHIRIAC: Las[, jup`ne, c[doar nu m[cuno=ti de ieri de-alalt[-ieri.

SCENA III

ACEIA + I, SPIRIDON, aduc`nd o gazetă/

JUP ~ N DUMITRACHE (*lui Spiridon*): Dar mai mult nu puteai să [=ezi, m[?]?

SPIRIDON: Vezi că era mulți mu=tirii, jup`ne, p`n[s[-mi dea madama gazeta.

(Ipingescu ia gazeta.)

JUP ~ N DUMITRACHE: M[Spiridoane, fii b[iat de treab[, m[, că iau pe sf`ntul Niculai din cui; =tii că i-am pus sf`rcul nou de ibri=im, să nu-i fac safta pe spinarea ta!

SPIRIDON: Da de ce, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE: At`ta-ți spui eu \ie: 'aida! du-te iute =i cere cocoanii să -mi dea sabia =i cintironul. (*Spiridon pleacă*). Chiriac b[ietea (*El ia la o parte*), ia vezi, =tii că am ambi\, \iu c`nd e la o adică...

CHIRIAC: Las[, jup`ne, m[=tii că consim\ la onoarea dumitale de familist.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! ia vezi...

CHIRIAC: N-ai grije, jup`ne... Eu m[ duc să ]nchiz cantorul =i magazia. (*Către Ipingescu, care, de c`nd a adus Spiridon gazeta, a sorbit-o cu ochii pe toate fe\ele*.) Bonsoar, nene Nae.

IPINGESCU: Salutare, onorabile!

(Chiriac iese, prin fund, după ce a schimbat gesturi de]n\elegere, despre onoarea de familist, cu Jup`n Dumitrache.)

SPIRIDON (*vine din dreapta cu sabia =i cintironul*): Iaca, na, jup`ne, poftim.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ce f[cea cocoana, m[?]?

SPIRIDON: Cosea galoanele la mondirul lui nea Chiriac.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ce a zis?

SPIRIDON: Zicea ca s[vii mai devreme la noapte c[-i e ur` t singur[-n cas].

JUP ~ N DUMITRACHE: Uite m[! Ce \i-e cu muierea fricoas[! (*Strajnic:*) Da' Chiriac nu-i aicea?

SPIRIDON: Jup`ne, nea Chiriac mi-a zis s[-nchidem mai degrab[, c[ai s[pleci de rond.

JUP ~ N DUMITRACHE: Dut' de ado cheile =i le du lui Chiriac jos. (*Spiridon iese.*) Nene Nae, auzi=i cum]mi poart[Chiriac de grija rondului? Ei! i-e tot fric[s[nu uit reglementul. Are ambi` b[iatul, ca s[ fie compania noastr[ ceva mai abitir din toate. G`nde=ti dumnea-ta c[mai primeam eu s[fiu c[pitan dac[nu-l alegea pe el sergent? +tii cum a regulat compania? E prima, domnule, poci s[zic...

IPINGESCU: Bravos!

JUP ~ N DUMITRACHE: Face s[-i dea =i dicora`ie?

IPINGESCU: S[-i dea! de ce s[nu-i dea? +i el e d-ai no=tri, b[iat din popor...

JUP ~ N DUMITRACHE: Fire=te, dicor[\iile nu sunt f[cute tot din sudoarea poporului?

IPINGESCU: Rezon!

SPIRIDON (*venind din fund*): S-a]nchis, jup`ne; acuma eu... m[duc s[m[culc?

JUP ~ N DUMITRACHE: Da, dar tutun =i c[rticic[\i-ai luat? chibrituri ai?

SPIRIDON: Ce tutun, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE: Te faci c[nu]n`legi, ai? Nu =tii ce tutun? Eu n-am aflat c[tragi \igar[? Aoleo, Spiridoane, nu te-oi prinde odat[! S[racul sf. Niculae! i =tii tu p[para lui!...

SPIRIDON: Z[u, jup`ne.

JUP ~ N DUMITRACHE: Haida, pleac[. (*Spiridon pleac[.*) M[! spune lui nen' tu Chiriac s[nu uite de ce ne-a fost vorba... s[fie cu ochii-n patru.

SPIRIDON (*ie=ind*): Bine, jup`ne.

SCENA IV

IPINGESCU, JUP~N DUMITRACHE

JUP~N DUMITRACHE (=ez`nd pe scaun): Hei! ia s[vedem acu ce mai zice politica. Citi=i ceva?

IPINGESCU: Bravos ziar, domnule! { sta =tiu c[combate bine.

JUP~N DUMITRACHE: Apoi nu-i zice lui degeaba “Vocea patriotului na\ionale”!... Ia cite=te.

IPINGESCU (*cite=te greoi =i f[r[interpuncta\ie*): «Bucure=ti 15/27 R[pciune¹. — Amicul =i colaboratorele nostru R. Vent., un june scriitor democrat, a c[rui asinuitate o cunoa=te de mult publicul cititor, ne trimite urm[toarea prefa\iune a unui nou op al s[u. I d[im ast[zi locul de onoare, recomand`nd cu c[ldur[ poporului suveran scrierea amicului nostru. “*Republiuca =i Reac\inea sau Venitorele =i Tre-cutul*”. — Prefa\iune. — “Democra\iunea roman[, sau mai bine zis \inta democra\iunii romane este de a persuadea pe cet[\eni, c[ nimeni nu trebuie a m`nca² de la datoriile ce ne impun solemnamente pactul nostru fundamentale, sf`nta Constitu\iune”...»

JUP~N DUMITRACHE (*mul\umit*): Ei, bravos! Aici a adus-o bine.

IPINGESCU (*c[ut`nd =irul unde a r[mas*): “... A m`nca... sf`nta Constitu\iune...”

JUP~N DUMITRACHE (*cam nedumerit*): Adic[, cum s-o m[n`nce?

IPINGESCU: Stai s[vezi... c[spune el... “Sf`nta Constitu\iune, =i mai ales cei din masa poporului...”

JUP~N DUMITRACHE (*nedumerit*): E scris ad`nc.

IPINGESCU: Ba nu-i ad`nc deloc. Nu pricepi? Vezi cum vine vorba lui: s[ nu mai m[n`nce nimeni din sudoarea bunioar[a unuia

¹ Luna septembrie.

² A manca, fran\uzism, de la *manquer*, a lipsi.

ca mine =i ca dumneata, care suntem din popor; adic[s[=az[numai poporul la mas[, c[el e st[p`n.

JUP ~ N DUMITRACHE (*l/murit*): Ei! a=a mai vii de-acas[. Bravos! Zi-i nainte.

IPINGESCU: Stai s[vezi: acum vine un ce =i mai tare.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei?

IPINGESCU (*urm`nd citirea*): "... A m`nca poporul mai ales, este o gre=eal[neiertat[, ba putem zice chiar o crim[..."

JUP ~ N DUMITRACHE (*cu deplin[aprobare*): +tii c[=i aici love=te bine! Da! cine m[n`nc[poporul s[mearg[la cremenal!

IPINGESCU (*b[t`nd cu m`na-n gazet[*): Apoi de ce scrie el, sireacul!

JUP ~ N DUMITRACHE: D[-i nainte, c[-mi place.

IPINGESCU: "... Ba putem zice chiar o crim[. (*Schimb`nd tonul =i mai grav:*) Nu! Orice s-ar zice =i orice s-ar face, cu toate zbieretele reac\iunii, ce se zv`rcole=te sub dispre\ul strivitor al opiniunii publice; cu toate urletele acelora ce cu neru=inare se intituleaz[sistematici opozan\i..."

JUP ~ N DUMITRACHE (*care la fiecare accent al lui Ipinges-cu a dat mereu din cap]n semn de aprobare,]l]ntrepuce cu entuziasm*): Hahahaha! i-a-nfundat!

IPINGESCU (*urm`nd cu t[rie*): "... Nu! ]n van! noi am spus-o =i o mai spunem: situa\iunea Rom`niei nu se va putea clarifica; ceva mai mult, nu vom putea intra pe calea viritabilei progres, p`n[ ce nu vom avea un *sufragiu* universale..." (*Am`ndoi r[m`n foarte]n-curca\i.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Adic[tele, cum vine vorba asta?

IPINGESCU (*dup[ad`nc[ reflexie*): A! ]n\eleg! bate ]n ciocoi, unde m[n`nc[sudoarea poporului suveran... =tii: mas[... *sufragiu*¹...

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! acu]n\eleg eu unde bate vorba lui! Ei! bravos! bine vorbe=te...

¹ Confuzie]ntre *sufràgiu* (vot) =i *sufragiu* (servitor).

IPINGESCU: { sta combate, domnule, nu \i-am spus eu!

JUP ~ N DUMITRACHE: Apoi, nu-i zice lui degeaba “Vocea Patriotului na\ionale”!

IPINGESCU: “... P`n[ce nu vom avea un *sufragiu* universale. Am zis =i subsemnez! R. Vent., studinte]n drept =i publicist.”

(C`nd ]nc[ nu sf`r=e-te bine Ipingescu de citit, se aude afar[,
]n strad[la dreapta, ceart[mare.)

UN GLAS DE B{RBAT (de afar[]): Las[, cocoan[! Poate c[s[mor =i s[nu \i-o fac!

GLASUL ZI | II (*de afar[*): Mitocane! pastramagiule! la poli-\iune! (*Am`ndou[glasurile vorbesc deodat[.]*) Nene Dumitrache!

(Jup`n Dumitrache =i Nae Ipingescu r[m`n ului\i.)

JUP ~ N DUMITRACHE (*ascult`nd*): S[i, nene Nae!

IPINGESCU: Urgent! (*Str`nge repede gazeta =i scoate fluierul de la cheotoarea mondirului. Am`ndoi ies fuga prin fund, Ipingescu =uier`nd signalul de alarm[.]*)

SCENA V

SPIRIDON (*singur; intr[din dreapta f[c`ndu-=i o \igar[*): M[! al dracului rum`n =i jup`nul nostru! Bine l-a botezat cine l-a botezat “Titirc[ Inim[-Rea”. Ce are el cu mine? Z[u! biata cocoan[ =i cu nea Chiriac! cu ei mai am noroc, ei m[ mai scap[ de afurisitul, c[ despre partea lui jup`n Titirc[Inim[-Rea, halal s[fie de oasele mele! m-ar cotonogi. Ieri s[pt[m`na, c`nd s-a]ntors de la gr[din[cu cocoanele, m-a g[sit de=tept: “Bravos, musiu Spiridoane! zice, nu te-ai culcat p`n-acuma; m`ine diminea\ jup`nul s[racul s[ deschiz[ pr[v[lia; ai stat p`n-acuma s[bei la tutun, ai?” “Nu, jup`ne, zic, da’ dac[ nu mi-e somn.” “Nu \i-e somn, ai? st[i c[-\i fac eu \ie poft[ de culcat!” ... Bietul nea Chiriac m-a sc[pat, c[ luase pe sf`ntul Niculae din cui... Ieri sear[m-a

g[sit dormind: “Bravos, musiu Spiridoane! zice; dormi, ce-*\i* mai pas[! tutun ai tras destul, acum te-ai pus s[tragi la aghioase: trai, nenea-co, cu banii b[bachii!” “Nu, jup`ne, da’ dac[ mi-a fost somn”, zic. “Somn, ai? Te trage traiul [l bun la somn! (Auzi, cu sf`ntul Niculae trai bun, c[dea-i-ar bunul pe inim[lui jup`nul!) Tragi la somn? Stai c[ am eu leac s[*\i* tai de piroteal[.” +i mi-a =i pus m`na-n p[r. Dac[nu era cocoana s[sar[pentru mine tocmai la apropont, m[rupea, c[nu-’ ce-avea, era turbat r[u de tot. (*S-aude zgomot.*) Aului! vine! (*Stinge repede \igara cu degetele =i o bag[ ]n buzunar.*)

SCENA VI

SPIRIDON, ZI | A intr[agitat[

ZI | A: Auzi mizerabilul! s[se-ntinz[p`n[-ntr-at`ta ca s[-mi fac[un afront.

SPIRIDON: Dumneata e=ti, cocoan[Zi\o? Bine c[veni=i. Eu n-am putut s[viu. Mi-era fric[s[nu m[spuie nea Chiriac lui jup`nul, c[am umblat noaptea pe drum...

ZI | A (*repede*): Ei! l-ai g[sit? i-ai vorbit? i-ai dat? i-ai spus?

SPIRIDON: Da, cocoan[.

ZI | A: Ce-a zis?

SPIRIDON: “Mersi!”

ZI | A: +i tu ce i-ai spus?

SPIRIDON: “Pentru pu`in.”

ZI | A: Nu i-ai spus cum *\i*-am zis eu?

SPIRIDON: Ba da, l-am luat s[-i ar[t casa.

ZI | A: Nu mai trebuia s[-i ar[\i nimic, c[-i scrisesem eu]n bilet unde s[vie.

SPIRIDON: A=a mi-a zis, s[-i ar[t casa, ca s[mearg[la sigur... Dar c`nd s[ ies de p[ maidan cu dumnealui, tocmai trecea jup`nul la vale; am l[sat pe persoana]n chestie s[m-a=tepte pe maidan =i eu

am s[rit peste uluci prin fundul cur\ii, c[mi-era fric[s[nu dea Jup`nul
cu ochii de mine, ori s[vie acas[=i s[nu m[g[seasc[.

ZI | A: Prostule! nu =tii c[nenea e de rond la noapte? nu mai d[
pe-acas[p`n[la ziu[.

SPIRIDON: Dar dac[m[g[sea pe uli\[, pl[teai dumneata pie-
lea mea?

ZI | A: Ei! =i zi, persoana]n chestiune a=teapt[pe maidan?

SPIRIDON: Da, =i mi-a dat biletul [sta ca s[\i-l aduc.

ZI | A (*lu`nd biletul*): =i nu mi-l dai mai cur`nd! Adu s[v[z.
(*Merge la o parte =i cite=te:*) “Angel radios! de c`nd te-am v[zut ]nt`ia=i
dat[pentru prima oar[, mi-am pierdut uzul ra\iunii... (*=i comprim[
palpita\iile.*) Te iubesc la nemurire. Je vous aime et vous adore: que
prétendez-vous encore?¹ Inima-mi palpita de amoare. Sunt]ntr-o
pozi\iune pitoreasc[=i mizericordioas[² =i suf[r peste poate. O, da!
Tu e=ti aurora sublim[, care deschide bolta azurie,]ntr-o adora\iune
poetic[infinit[de suspine misterioase, pline de reverie =i inspira\iune,
care m-a f[cut pentru ca s[\i fac aci anexata poezie:

“E=ti un crin plin de candoare, e=ti o fragil[zambil[,

E=ti o roz[parfumat[, e=ti o t`n[r[lalea!

Un poet nebun =i tandru te ador[, ah! copil[!

De a lui pozi\iune turmentat[fie-\i mil[;

Te iubesc la nemurire =i]\i dedic lira mea!”

Al t[u pentru eternitate =i *per toujours*³.

(Foarte aprins[,]=i face v`nt cu scrisoarea
=i se plimb[repede.)

Spiridoane b[iete, du-te, du-te iute; te a=teapt[siguralmente... du-
te... spune-i s[a=tepte, viu =i eu dup[tine numaidec`t, numai s[
vorbesc ceva=ilea cu \[ica.

¹ Te iubesc =i te ador: altceva ce mai pretinzi? (fr.).

² Care treze=te mil[.

³ Form[st`lcit[a expresiei franceze “*pour toujours*” (pentru totdeauna).

SPIRIDON: Nu pot, cocoan[, s[m[duc, p`n[nu mi-o da voie ori nea Chiriac, ori cocoana.

ZI | A: Unde-i Chiriac?

SPIRIDON: Nu =tiu, p]n curte.

ZI | A: Dar \a\?

SPIRIDON: Lucreaz[dincolo. (*Zi\ a porne=te spre u=a din st`nga, c`nd u=a se deschide =i Veta intr[.]*) Iac[t[-i cocoana.

SCENA VII

ACEIA + I, VETA

VETA (*intr[cu lucrul]n m`n[, coase galoanele la un mondir de sergent de gard[ civic; este obosit[ =i distrat[, vorbe=te rar =i ]ncet*): Cine-i aici? (*V[z`nd pe Zi\ a.*) A! tu erai? m[miram cine-i. (*Trece]ncet s[=az[cu lucrul la masa din dreapta.*)

ZI | A: Eu, \[ico; te rog, las[pe Spiridon s[se duc[p`n' la mine acas[, ca s[-mi aduc[ mantelul; bate v`ntul =i mi-e fric[s[nu r[cesc c`nd m-oi ]ntoarce... (*T[cere. Veta =ade la dreapta =i lucreaz[ ad`ncit[ ]n g`nduri.*) }l la=i, \a\o? (*Se apropie de ea.*)

VETA: Ai? ce s[las?

ZI | A: S[la=i pe Spiridon s[-mi aduc[ceva de-acas[.

VETA: Da,]l las.

ZI | A: Du-te, Spiridoane.

(Spiridon, dup[ce schimb[priviri =i semne cu Zi\ a, iese.)

VETA: Dar tu, Zi\o, la ce-ai venit? (*Lucreaz[ ]nainte.*)

ZI | A: Stai s[-\i spui... Dar nu m[-ntrebi, \a\o, s[-\i povestesc ce am p[ ]nit cu mitocanul! S[vezi, e haimana... Auzi, mizerabilul! s[-ndr[ ]neasc[s[-mi \ie drumul ca s[-mi fac[un atac... Stai, \a\o, s[-\i spui =i s[te cruce=ti, nu altceva. Mai adineaori =edeam acas[. Tu=ica, cum =tii c-a f[cut-o Dumnezeu, se culc[odat[cu g[inile. Eram ambetat[¹ absolut.

¹ Plictisit[.

Dramele Parisului, c`te au ie=it p`n[acuma, le-am citit de trei ori. Ce s[fac? n-aveam ce citi. Zic: hai s[m[duc la \a\a, dac[nu s-o fi culcat, s[mai st[m de vorb[. Scot iv[rul de la salon =i plec. C`nd s[ trec pe maidan, m[ pomenesc cu mitocanul, cu pricopsitul de |irc[d[u, c[-mi taie drumul. “Bonsoar-bonsoar”, =i =tii a=a deodat[, sanfaso<sup>1</sup>: “Hei, cocoan[, zice, mai bine \i-e acuma v[duv[?” “Pardon, domnule, zic, n-am de-a face cu dumneata, =i mai ]nt`i c`nd e la o adic[, nu sunt v[duv[, sunt liber[, tr[iesc cum ]mi place, cine ce are cu mine! acu mi-e timpul: jun[ sunt, de nimini nu depand, =i c`nd oi vrea,]mi g[se=te nenea Dumitrache b[rbat mai de onoare ca dumneata.” “Mi c[t-ei c[i!” Zic: “Pardon, domnule, nu-\i permit s[te-ntinzi mai mult la a=a afront; m[-n`elegi?” Zice...

VETA (*Intrerup`nd-o scurt*): Zi\o... ce e c`nd \i se bate t`mpla a dreapt[?

ZI | A: }i vine o bucurie.

VETA: Mie, bucurie?... nu crez.

ZI | A: Da de ce nu?

VETA: Dar c`nd \i se bate a st`ng[?

ZI | A: Te-mpaci cu o persoan[cu care e=ti certat[.

VETA (*ridic`nd capul cu mult interes*): Da? (*D`nd din umeri*.) Cu cine s[m[-mpac?... nu sunt certat[cu nimeni.

ZI | A: A=a... zic mitocanului... \a\o, c[era tr[snit... Am auzit c[de la o vreme-ncoace]ntr-o b[utur[o duce. Uf! \[\ico, ma=er, bine m-a sc[pat Dumnezeu de traiul cu pastramagiul! S[tr[iesc eu cu un mitocan! Nu era de mine; eu sunt o persoan[delicat[; bine c[m-am v[zut liber[!... A=a — s[nu-mi uit vorba — zic mitocanului: “Nu-\i permit, domnule, s[te naintezi la un a=a afront!” Da’ el: “G`nde=ti, zice, c[ o s[ te m[ri\i, cocoan[?” “Asta m[-mport[ pe mine, cine ce treab[ are!” “S[ te m[ri\i, ai? c`t o tr[i Ghi\ |irc[d[u, ori s[te-nh[i-tezi cu vreunul? S[racul! Dar s[=tiu de bine c[merg cu el de g`t p`n[la Dumnezeu, tot n-ai dumneata parte de un a=a ceva;]ncai

¹ Forma st`lcit[a expresiei franceze “*sans façons*”:]n mod familiar, f[r] mofturi.

dac[m-ai l[*sat* pe mine, s[te duci la m[n*stire*, c[a=*a* te l[*udai* la trebnar!...” “Mitocane, pastramagiule! la poli*viune*! vardist! nene Dumitrache!...” Am avut, \a\o, parte c[a s[*rit* nenea Dumitrache =i cu Nae ipistatul! aminteri, mitocanul scosese =icul¹ de la baston pentru ca s[m[*sinucid*[... Ei! ce zici dumneata, \[*ico*, de nasul care =i l-a luat mitocanul? (*Veta nu r[spunde; Zi\ a s-apropie de ea =i o observ[.]*) |a\o! ce ai? pl`ngi?

VETA (=terg`*ndu-se la ochi*): Eu? de ce s[ pl`ng? M[doare capul, mi-e cam r[u.

ZI | A: }i sunt ochii turburi grozav...

VETA: Nu=¹ ce am; parc[m[-ncearc[ni=*te* friguri.

ZI | A: Nenea e de rond la noapte?

VETA: Da. (*S-apuc[iar de lucru.*) Tu mai stai, Zi\o?

ZI | A: Nu, \a\o; o s[m[duc =i eu s[m[culc; trebuie s[fie t`rziu.

SPIRIDON (*intr[=i trece repede l`ng[ Zi\ a*): Cocosan[! (*incet*:) P`n[acu am a=*teptat* degeaba. L-am c[utat peste tot, =i pe maidan, =i pe uli\[, nu e nic[ieri.

ZI | A (*incet*): Biletul, zici c[i l-ai dat.

SPIRIDON: Nu =tii? I l-am dat c`nd m-am dus la tutungerie, c`nd m-a trimes jup`nul. (*Iese in dreapta.*)

ZI | A: Bine. (*C[tre Veta*): Ei! \a\o, eu m[duc, bonsoar, alevoa. Culc[-*te* =i matale, nu mai lucra dac[\i-e r[u.

VETA: Las[s[-mi fie r[u. (*R`z`nd silit.*) Mai bine ar fi s[mor.

ZI | A: Vai de mine! Ce vorb[-i asta? Ce, \i-e r[u de tot? S[trimitem s[caute pe nenea.

VETA: A=! e=*ti* nebun[! nu vezi c[glumesc. M[doare capul: nu \i-am spus? am lucrat mult la lum`nare. (*Are un fior.*) M-a tras =i fereastru. Cum m-oi culca,]mi trece.

ZI | A: Atunci, alevoa, bonsoar, \a\o. (*Pleac[=i se intoarce.*) A! s[nu uit; m`ine ne vedem, =tii c[-i s[rb[toare. S[ne leg[m de nenea s[ne duc[la “Iunion”.

VETA (*repede*): La “Iunion”? nu, Zi\o, nu mai merg la “Iunion”.

¹ Vergea de fier ascu[it[, prins[ ]ntr-un m`ner, care este =i capul bastonului.

ZI | A: Da' de ce?

VETA: Pentru c[... pentru c[nu-mi face nici o pl[cere acolo, nu-n'eleg comediile alea... Ei! ce s[-i spui! nu voi.

ZI | A: Ei, Doamne! \a\o, parol, =tii c[e=ti curioasă! Ce, pentru comediile alea mergem noi? Mergem s[mai vedem =i noi lumea. Ce, adic[to\i care merg acolo]n'eleg ceva, g`nde=ti? Merg numai a=a de un capri\, de un pamplezir; de ce s[nu mergem =i noi?

VETA: De ce, de ne-ce, nu voi s[merg.

ZI | A: 'Aide, z[u, \a\o; i zic eu lui nenea... vrei?

VETA: Nu viu, \i-am spus o dat[, =i nici dumnealui nu mai vrea s[mearg[; mi-a spus de azi-diminea\[: degeaba-i zici.

ZI | A: Z[u! \[ico, parol! s[m[-ngropi!

VETA: Nu merg, Zi\o, nu. M[=tii tu, c`nd zic o vorb[e vorb[.

ZI | A: Zi, nu vrei s[mergi, \a\o?

VETA: Nu.

ZI | A (*obidindu-se treptat*): Nu?

VETA: Nu.

ZI | A (*podidind-o pl`nsul*): Fir-ar a dracului de via\ [=afurisit! c[ m-a f[cut mama f[r[ noroc! (*Pleac[.*) N-am avut parte =i eu pe lume m[car de o comp[timire! (*Iese, pl`ng`nd =i tr`ntind u=a, prin fund. Spiridon intr[din dreapta.*)

SCENA VIII

SPIRIDON, VETA

VETA (*las[mondirul din m`n]*): Spiridoane b[iete, tu de ce mai stai? mai ai vreo treab[?

SPIRIDON: Nu, cocoan[.

VETA: Apoi, du-t' te culc[, ce mai a=tep\i? Domnul Chiriac unde este?

SPIRIDON: E jos]n curte; adineaori =edea pe lavi\ a de la poart[.

Dar.. nu =tiu ce o fi av`nd nea Chiriac, cocoan[... parc[nu-i sunt to\i boii acas[...

VE TA: Cine =tie ce-o fi av`nd =i dumnealui.

SPIRIDON: E nec[jit foc; un ceas s-a tot plimbat pe jos; c`nd am trecut prin curte, umbla de colo p`n[colo, parc[vorbea singur =i se b[tea cu pumnii-n piept...

VE TA: O fi sup[rat, cine =tie!... Spune-i s[-nchiz[... poarta. Ga-loanele i le-am cusut; uite mondirul, s[i-l duci.

SPIRIDON: Bine, cocoan[. (*Vrea s[plece cu mondirul.*)

VE TA: Pe urm[, s[-i spui... nu; pe urm[, s[te duci s[te culci, nu mai ai ce c[uta p-aci. S[nu vie dumnealui s[te g[seasc[de=tept, c[iar o pa\i.

SPIRIDON (*aparte*): Ei, c[parc[dac[m-o g[si dormind nu-i tot un drac!

VE TA: 'Aide, du-te.

SPIRIDON: M[duc, noapte bun[, cocoan[.

VE TA: Noapte bun[, Spiridoane. (*Spiridon iese.*) Noapte bun[!... S[racul Spiridon! nu =tie el ce-i pe sufletul meu, nu =tie el cum r`de de mine! Eu =i noapte bun[!... (*Merge ]ncet la fereastra din dreapta u=ii din fund, se uit[ ]n curte, apoi se-ntoarce tot ad`ncit[ ]n g`nduri.*) Ei! iac[ nu vrea omul, nu vrea! dragoste cu sila nu se poate. Nu-i mai place, nu mai vrea!... bine! n-o s[ mor nici eu!... De unde =tii? poate mai bine c[ s-a ]nt`mplat a=a... A! De ce mai d[Dumnezeu omului fericire, dac[e s[i-o ia]napoi? De ce nu moare omul c`nd e fericit? De ce am mai tr[it eu s-ajung la a=a ceva? ... (*Pl`nge; se aude zgo-mot.*) Vine! (*Se =terge la ochi repede =i vrea s[plece.*) Nu! nu mai voi s[fiu proast[: dragoste cu sila nu se poate! (*Porne=te s[ias[spre st`nga, c`nd intr[Chiriac, care r[m`ne un moment la u=[. Veta st[locului. T[cere.*)

SCENA IX

CHIRIAC, VETA, apoi de afar[JUP~N DUMITRACHE
=i IPINGESCU

CHIRIAC: Dumneata m-ai chemat?

VETA: Eu?... nu.

CHIRIAC: Spiridon mi-a spus c[...

VETA: Da... am zis lui Spiridon s[-i duc[mondirul; l-am cusut.

CHIRIAC: Mersi!

VETA: Pentru pu\in.

(Pauz[)

CHIRIAC: Poarta... am]nchis-o.

VETA: Bine. (*Intoarce capul]n fa\la scenii; e mi=cat[.]*)

CHIRIAC: Alt nimic nu mai ai s[-mi porunce=ti?

VETA: Ce! eu s[-i poruncesc dumitale?

CHIRIAC: S[-mi porunce=ti, fire=te; nu-mi mai e=ti st[p`n[?...
nu sunt slug[ ]n casa dumitale, cu simbrie?

VETA (*Intorc`ndu-se cu fa\la spre Chiriac*): Bine, domnule Chiri-
ac, bine; zi]nainte, c[n-ai zis destule.

CHIRIAC (*]nainteaz[*): Ei! de ieri-seara p`n[acu cum ai petre-
cut? |i-e mai bine a=a?

VETA (*scobor`nd un pas spre a se dep[rta de el*): Da.

CHIRIAC: }i pare bine de ce-ai f[cut?

VETA: Nu m[=tiu s[fi f[cut nimic; dar nu-mi pare r[u c[s-a-nt`m-
plat a=a.

(Pauz[)

CHIRIAC (*mai apropiindu-se*): M`ine sear[mergi iar la "Iunion"?

VETA: Dac[o vrea dumnealui s[mergem, trebuie s[merg, fire=te.

CHIRIAC: Ca s[curtezi cu amplotiatul dumitale?

VETA (*tres[rind =i ridic`nd capul spre el*): Domnule, te-am rugat
s[fii bun s[nu-mi mai zici vorba asta. Dac[n-ai avut destul[vreme
s[m[cuno=ti, p[cat. Eu te credeam pe dumneata mai de=tept.

CHIRIAC (*st/ la /ndoial/, apoi se mai apropie*): Jur[-te]nc[o dat[!

VELTA: S[m[mai jur — eu?... Nu m-am jurat? n-am pl`ns? Cu ce m-am ales? Nu mai m[ jur, pentru c[ nu m[ crezi; de pl`ns a= mai pl`nge, dar nu mai pot... Dar... ]n sf`r-it, nu strici dumneata... eu stric... nu trebuia s[-mi pui mintea cu un copil ca dumneata... D-aia zic=i eu mai bine c[s-a]nt`mplat a=a. Tot trebuia s[ispr[vim odat[... Am ispr[vit...

CHIRIAC: Jur[-te]nc[o dat[=i...

VELTA (*cu emo/ie din ce]n ce mai nest/p`nit/*): Ce folos! Dumneata crezi mai mult ]n prostiile =i ]n b[nuielile lui b[rbatu-meu dec`t]n jur[m`ntul meu, =i g`ndesc c[trebuia s[ne cuno=ti destul de bine =i pe mine, =i pe d`nsul. Da... foarte bine ai f[cut s[ nu m[ crezi. A=a e. Eu sunt o femeie rea; am vrut numai s[ r`z de dumneata. Eu te las pe dumneata ca pe o slug[“cu simbric” s[p[ze=ti casa, =i t`r[sc pe dumnealui pe la gr[dini ca s[ m[ curtez cu alvii. Eu sunt o femeie mincinoas[; n-am sim`it nimic c`nd \i-am spus c[ nu =tiu s[ mai fi tr[it p`n[s[nu te cunosc pe dumneata... Toate le-am f[cut pentru dumneata numai din pref[c[torie... totdeauna alta \i-am spus, =i alta am g`ndit; te-am min`it, te-am am[git, am r`s de dumneata at`ta vreme... Acuma, bine c[\i-ai deschis =i dumneata]n sf`r=it ochii ca s[ vezi cine sunt. De! \i-am f[cut r[u, dar... ai sc[pat de mine. Las[! ce-a fost a trecut... Bonsoar. (*Vrea s[ plece spre st`nga.*)

CHIRIAC (*ie=indu-i cu un pas]nainte*): Te duci?

VELTA (*st/*): La ce s[mai stau? Ce mai am cu dumneata?

CHIRIAC: Nu-mi mai zice “dumneata”.

VELTA: Cum pofte=ti s[-\i zic?

CHIRIAC: Cum mi-ai zis p`n[ieri.

VELTA: Azi e azi, ieri a trecut. (*Porne=te s[ias/.*)

CHIRIAC (*t/[indu-i drumul*): +i nu vrei s[se mai]ntoar[?

VELTA (*scoboar[un pas, dep[rt`ndu-se de el la dreapta*): Nu.

CHIRIAC (*apropiindu-se*): Veto!

VELTA: Nu; las[-m[... Ce folos c`t[fericire am avut un an, dac[

Într-o zi mi-am plăns-o toată! Nu, nu mai voi; mai bine mi-este așa cum sunt.

CHIRIAC: Dar eu... eu ce să fac?

VEȚA: Ce fac eu... }nv[ul are =i dezv[\\, nu =tii dumneata?

CHIRIAC: Dezv[! Lesne din gur[. }i sco\\i rum`nului ochii =i dup[ aia-i zici: "Las[ c[ nu e r[u =i f[r[ s[ mai vezi... mai bine c[ s-a ]nt`mplat a=a! n-o s[mori f[r[luminile ochilor!... }nv[ul are =i dezv[!... " Dar dac[n-oi vrea eu s[mai tr[iesc a=a!... care va s[zic[s[mor, 'ai?

VEȚA: Ei, bine ar fi să poată muri omul când vrea; dar... nu moare nimeni de asta!

CHIRIAC: Dar dac[eu oi muri? (*Se repede =i ia spanga de la pu=c[.]*) Vezi dumneata spanga asta?

VEȚA (*se repede la el =i vrea să i-o smuncească*): Chiriac!

CHIRIAC (*lupt`ndu-se cu ea*): Fugi!... las[-m[!...

VEȚA (*lupt`ndu-se*): Nu te las! te =tiu eu cine e-ti. Nu te las! Nu voi să îți se tragă moartea de la mine.

CHIRIAC: Las[-m[! las[-m[!... (*Se lupt[.]*)

VEȚA (*disperat[*): Chiriac! (*nec`ndu-se.*) Dac[ vrei să te omori, omoară[-m[ ]nt`i pe mine! (*Se lupt[cu putere.*) Chiriac!... Nu îți-e mil[ie de mine? Toate, toate de un an =i mai bine le-ai uitat]ntr-o zi?... Chiriac!...

CHIRIAC: Tocmai pentru că nu le-am uitat, vreau mai bine să mor. Dac[nu mai este nimic]ntre noi, spune-mi dumneata cum să mai tr[iesc! Dac[mă lași, dac[nu mai mă vrei, tot mort sunt eu; mai bine, las[-m[: adio, via[! (*Se smunce=te.*) Las[-m[!

VEȚA (*în`ndu-l str`ns*): Chiriac! Vrei să strig? e-ti nebun?

CHIRIAC: Da! sunt nebun, fire=te că sunt nebun; m-ai]nnebnit dumneata; dumneata să-mi tragi p[catul! C`te g`nduri =i dor m-a ars pe mine, nu mă-ntrebi?

VEȚA: Dar tu pe mine nu mă-ntrebi?

CHIRIAC: Nu mai voi să =tiu de nimic, nu mai =tiu cine sunt. Am vrut să mă omor adineaori]n curte, dar îți-am văzut trec`nd

umbra peste perdeaua de la fereastr[, =am vrut s[te mai v[z o dat[. }ncai s[mor l`ng[tine, cum am tr[it. (*Cu vorbele acestea Chiriac s-a mai domolit.*)

VE TA: Chiriac, ascult[. Nu mi-ai zis tu s[mai m[jur]nc[o dat[? Dac[m-oi jura, m[crezi?

CHIRIAC: Te crez.

VE TA (*repede*): Drag[Chiriac, s[n-am parte de ochii mei, s[n-am parte de via\ta, s[nu mai apuc m[car o zi fericit[cu tine — na! ce mai vrei? — dac[=tiu eu ceva la sufletul meu din c`te \i le-a sporit dumnealui.

CHIRIAC: De ce te-ai dus la gr[din]?

VE TA: M-am dus numai de gura sorii-mii Zi\ii. Era lume mult[, de n-aveam unde sta; c`nta muzica; juca comèdii, n-am auzit nimic, n-am v[zut nimic. Toat[ seara ]n uietul gr[dinii m-am g`ndit numai la tine; parc[dormeam =i visam ceva... +tiam eu c[o s[mi se]nt`mple mie un necaz mare, mi se f[cuse semn: r[sturnasem de diminea\ candela. }nc[ dumnealui, dac[ m-a v[zut c[ m[ speriu, zice: “Ei, ce e dac[ s-a r[sturnat! Nu mai crede ]n prostii de-alea. Ce! ce-o s[ ni se-nt`mple? s[-mi arz[cheresstigiria? arz[s[ ]n[toas[? Nu m-a f[cut ea pe mine! este asiguripsit[... At`ta pagub[!...” R[sturnasem candelă; pe urm[ ochiul ]l drept mi se b[tea ]ntruna de vreo trei zile. Pe tine te ]sasem acas[ =terg`ndu-\i pu=ca: =tii c[ruginise]nc[rc[tura]n]untru =i te apucase=i s-o sco\i cu vergeaua. Nu puteam s[-mi iau g`ndul de la pu=c[. M[ g`ndeam: dac[s-o desc[rca, Doamne fere=te! pu=ca]n m`na lui, ce s[ m[ fac eu c`nd l-oi g[si mort]ntins acas[!... Da de ce nu i-am spus s[bage de seam[! de ce nu l-am rugat s[o lase la pustia de pu=c[! la ce am plecat de-acas[? Iac-a=a m-am b[tut cu g`ndurile toat[seara. N-am v[zut, z[u! n-am v[zut nimic, n-am auzit nimic! M[jur pe ce vrei tu; m[crezi?

CHIRIAC (*biruit cu des[v`r=ire*): Te crez! (*Arunc[departe spanga =i ia pe Veta]n brale.*)

VE TA (*str`ng`ndu-l cu putere*): Chiriac! (*R[m`n o clip[ ]mbr[ ]i=a\i]n t[cere.*) Chiriac, s[nu mai faci ce mi-ai f[cut, c[mor... z[u! m[omori...

CHIRIAC: Nu, nu mai fac...

VETA: }mi f[g[duie=ti? te juri?

CHIRIAC: Da.

VETA: +i o s[m[crezi c[eu numai la tine m[g`ndesc?

CHIRIAC: Da.

VETA: C[numai pentru tine tr[iesc?

CHIRIAC: Da.

VETA: +i n-o s[mai zici nici o vorb[rea?

CHIRIAC: Nu.

VETA: +i n-o s[mai m[faci s[pl`ng?

CHIRIAC: Nu! nu! nu! Dar m[ier`i?

VETA: Dar tu pe mine m[ier`i?

CHIRIAC: Eu te-am iertat de mult. (*Se str`ng bine în bra\le.*)

JUP ~ N DUMITRACHE (*de afar[, sub fereastr[*): Chiriac!

Chiriac!

(Cei }mbr[\i=a\i r[m`n }ncremeni\i, ascult`nd.)

VETA: Hii! Dumnealui...

CHIRIAC (*repede, f[r[s-o lase din bra\le, merge spre fereastr[*): Nu-i nimic! Trece la posturile dinspre Marmizon¹... (*C[tre Jup`n Dumitrache, pe fereastr[:*) Dumneata e=ti, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE (*de afar[*): Dar ce, Chiriac, puiule, nu te-ai mai culcat?

CHIRIAC: }nc[nu, jup`ne, acu m[culc.

JUP ~ N DUMITRACHE (*de afar[*): Somn u=or!...

IPINGESCU (*asemenea*): +i vise pl[cute, onorabile!

JUP ~ N DUMITRACHE (*dep[rt`ndu-se treptat*): Chiriac, puiule, ia vezi de ce am vorbit, fii cu ochii-n patru, d-aproape de tot: m[ =tii c[ \iu c`nd e la o adic[...

CHIRIAC (*str`ng`nd pe Veta cu putere*): Las[, jup`ne, m[=tii c[consim\ la onoarea dumatile de familist!...

(Cortina)

¹ Malmezon, fost[cazarm[.

ACTUL II

(Aceeai odaie. O lamp[cu gaz arde pe mas[)

SCENA I

VETA, CHIRIAC

VETA: Du-te, puiule, du-te; fii cuminte, sunt aproape de unsprezece... cine =tie? vine f[r[veste!

CHIRIAC: A=! mai are dou[ceasuri bune de alergat; nu poate veni a=a degrab'.

VETA: De unde =tii ce se-nt`mpl[? Paza bun[trece primejdia rea.

CHIRIAC: N-ai grij[, drag[, c`nd ]i spui eu c[ nu vine; are s[ mearg[ p`n[la Cotroceni, ce te g`nde=ti? nu-l =tii pe el c[umbl[agalea?...

VETA: Bine, dar a=vrea =i eu s[m[culc; z[u, sunt obosit[grozav. +tii tu c[de ieri-sear[de c`nd ne-am certat, p`n[acum n-am]nchis ochii?

CHIRIAC: Ei! d-apoi eu i-am]nchis!

VETA: Tocmai d-aia; s[rut[-m[ ]nc[o dat[=i du-te =i tu de te culc[. M`ine ai s[ ie=i la ezerci; ai uitat c[ trebuie s[ te scoli p`n[-n ziu[?

CHIRIAC: Bine zici! Cum s[uit, se poate? M`ine trebuie s[ m[ scol la patru ceasuri. Are s[ vie gornistul, s[ mergem s[ lu[m doi oameni din companie, ca s[ ridic[m pe Tache pantofarul de la Sf`ntul Lefterie.

VETA: Apoi mi-a spus leli\ Safta c[-i bolnav de lingoare.

CHIRIAC: Ce treab[am eu cu boala lui? ce, eu sunt bolnav? nu m[prive=te pe mine. }l am pe list[, trebuie s[se prezante la ezerci\.

VEA (tres[rind ca cum ar fi auzit ceva): Ia taci! (Ascult[.]) Mi s-a p[rut c[umbl[cineva pe porti\]. 'Aide, Chiriac, s[rut[-m[=i du-te.

CHIRIAC (o s[rut/): M`ine sear[nu te mai duci la "Iunion"?

VEA: Nu, nu m[mai duc f[r] tine... Dar tu... nu ui\i ce mi-ai f[g[duit — n-o s[m[mai nec[je=ti niciodat[?

CHIRIAC: Niciodat[. (O s[rut[, o str`nge-n bra\le =i pleac/). Bonsoar. (Se mai ntoarce spre a repeta jocul =i iese ]n st`nga planului din fund.)

VEA (singur[, fredoneaz[ ]ncet, cobor`nd la mas/):

}ntr-un moment de fericire,
Stelele s-au umplut de dor
+i, printr-o perl[de iubire,
Mi-au rev[rsat razele lor.

(Fredoneaz[din ce]n ce mai]ncet.) Trebuie s[fie trecute de un-sprezece... S[m[culc... Ce obosit[sunt! Nu mai pot! (+ade l`ng[ mas[, deschide albumul =i d[ de portretul lui Chiriac.) Ah! Ah! Chiriac! (Fredoneaz[ ]nt`ia strof[din Portretul de d. G. Sion:)

"C`nd ore de-ntristare vor tulbura vreodat[
Frumoasa-\i inimioar[, tu vezi portretul meu,
+i crede c[eu sufer cu tine deodat[,
+i c-am`ndoi atuncea comp[timim mereu."

(Urmeaz[mai]ncet; mic=oreaz[lumina l[mpii de tot =i]ncepe a se preg[ti de culcare. U=a din fund se deschide]ncet]n vremea asta, =i se arat[Ric[Venturiano; odaia este foarte slab luminat[de flac[ra]nchis[a l[mpii.)

SCENA II

VETA =i RIC { VENTURIANO, apoi
JUP ~ N DUMITRACHE =i IPINGESCU de-afar[

RIC { (*intr[*, se opre=te pe prag, vede pe Veta]n spate, r[sufl[din ad`nc, pune m`na la inim[=i]nainteaz[ ]n v`rful degetelor p`n[ ]n spatele scaunului ei; cade]n genunchi =i]ncepe cu putere): Angel radios!

VETA (*d[un \ip[t*, se scoal[=i fuge]n partea cealalt[a scenei *f[c`ndu=-i cruce =i scuipe`ndu=-i]n s`n*): A!

RIC { (*Intorc`ndu-se ]n genunchi spre partea unde a fugit ea*): Angel radios! precum am avut onoarea a v[ comunica ]n precedenta mea epistol[, de c`nd te-am v[zut]nt`ia=i dat[pentru prima oar[mi-am pierdut uzul ra\iunii: da! sunt nebun...

VETA: Nebun! (*Strig`nd:*) S[ri\i! Chiriac! Spiridoane!

RIC { : Nu striga, madam (*se t`r[=te un pas ]n genunchi*), fii mizericordioas[! Sunt nebun de amor; da, fruntea mea ]mi arde, t`mplele-mi se bat, sufer peste poate, parc[sunt turbat.

VETA: Turbat?... Domnule, spune-mi degrab', c-aminteri, strig: cine e=ti, ce pofte=ti, ce cau\i pe vremea asta]n casele oamenilor?

RIC { (*se ridic[=i se apropie de d`nsa, t[indu-i drumul*): Cine sunt? m[ ]ntrebi cine sunt? Sunt un june t`n[r =i nefericit, care sufer[peste poate =i iube=te la nemurire.

VETA: Ei! =-apoi? ce-mi pas[mie! (*Dup[o mic[reflexie:*) Vai de mine!]sta e vun punga=: a aflat c[nu-i dumnealui acas[=i umbl[s[ne pung[=easc[. (*Tare, strig`nd:*) Chiriac! Spiridoane! s[ri\i! ho\ii!

RIC { (*cu m`inile rug[toare*): Nu striga! nu striga! fii mizericordioas[; aibi pietate!¹ M-ai]ntrebat s[-\i spui cine sunt, \i-am spus. M[ ]ntrebi s[-\i spui ce caut... Ingrato! nu mi-ai scris chiar tu]nsu\i]n original?

VETA: Eu?

RIC { : Da! (*Se ridic[.*) Nu mi-ai scris s[intru f[r[grij[dup[zece ceasuri la num[rul 9, strada Catilina, c`nd oi vedea la fereastr[c[se

¹ Confuzie]ntre cuvinte — fr. *pitié* (cucernicie). Aici cu sensul: miloas[.

mic=oreaz[lampa? Iat[-m]. M-am transportat la localitate pentru ca s[-i] repet c[te iubesc precum iube=te sclavul lumina =i orbul libertatea.

VETA: Adev[rat, domnule, parol c[e=ti nebun. Visezi; \i-am scris eu dumitale vreo scrisoare? Auzi obr[znicie! +tii dumneata cu cine vorbe=ti?

RIC { : Cum s[nu =tiu? }n van te aperi. +i tu m[iube=ti pe mine, nu mai umbla cu mofturi. Te-am v[zut d-atunci seara de la "Iunio[n]..."

VETA: De la "Iunio[n]"? (*Caut[cu g`ndul.*)

RIC { : Da; chiar de atunci seara, c`nd privirile noastre s-au ]nt`lnit, am citit]n ochii t[i cei sublimi c[=i tu corespunzi la amoarea mea. M-am luat dup[tine chiar]n seara aceea p`n[ la Stabiliment. Sim\isem c[ mitocanul de cumnatu-t[u m[ mirosise, =tia c[ m[ \iu dup[ voi; =i, abandon`ndu-m[curajul de a mai intra]ntr-o strad[f[r] lampe gazoase, m-am]ntors]nd[r]t, pentru c[-mi era fric[s[nu pa\ vun conflict cu mitocanul. Alalt[ieri sear[, amoarea mi-a inspirat curaj; m-am \inut dup[voi p`n[ ]n aceast[ suburbie, ]n col\ul stradei; dar c`nd s[-i] v[z justaminte adresa, mi-a t[iat drumul ni=te c`ini. C`nd am aflat c[=ezi pe aici, te-am c[utat la nemurire =i m-am informat prin b[iatul de la chereștegeria lui cumnatu-t[u cum stai cu familia ta. Am aflat c[acum e=ti liber[, \i-am scris prima mea epistol[ ]ntr-un moment de inspira\iune, ai primit-o, mi-ai r[spuns s[viu, =i am venit... pentru ca s[-i] repet c[(*cade iar]n genunchi*): nu, orice s-ar zice =i orice s-ar face, eu voi sus\inea, sus =i tare, c[tu e=ti auroara, care deschide bolta]nstelat[ ]ntr-o adora\ie poetic[, plin[de... (*Urmeaz[declara\ia foarte iute p`n[ce-I]ntrerupe Veta.*)

VETA (*a ascultat cu mult interes tirada lui Ric[=i-I]ntrerupse izbucnind de r`s*): Ha! ha! ha! acum]n\eleg eu tot! ha! ha! ha!

RIC { : R`zi, r`zi, ingrato, de amoarea mea?

VETA: Da' cum, Doamne iart[-m]! s[nu r`z?... vezi bine c[ r`z. Apoi =tii dumneata cu cine vorbe=ti?... m[cuno=ti?... =tii bine cine sunt?

RIC { : Cum s[nu =tiu! tu e=ti angelul visurilor mele, tu e=ti steaua,

pot pentru ca s[zic chiar luceaf[rul, care str[luce=te sublim,]n noaptea tenebroas[a existen\ei mele, tu e=ti...

VETA (*care trece la lamp[*, *]i m[re=te focul =i se pune cu chipul]n b[taia luminii*): Z[u? ia uite-te bine! (*R`de.*)

RIC { (*foarte]ncurcat, se scoal[de jos =i se d[ ]napoi]mpiedic`ndu-se*): Madam! s[ am pardon! scuza\i! Cocioan[! consider`nd c[... adic[, vreau s[zic, respectul... pardon... sub pretext c[=i pe motivul... scuza\i... pardon...

VETA (*r`z`nd*): Bine, pardonul ca pardonul, dar te rog, dac[\ii la pielea dumitale, s[te duci mai degrab[, s[ie=i cur`nd din casa asta, c[, Doamne fere=te! de te-o c[lca aici b[rbatu-meu (*accentu`nd*), mitocanul... de!...

RIC { : Scuza\i... pardon...

VETA: Apoi z[u, nu =tiu ce s-o mai alege de dumneata. B[rbatu-meu sufer[grozav de gelozie =i e]n stare a fi capabil s[te omoare.

RIC { (*speriat*): S[m[omoare!

VETA: Deja alalt[ieri-seara ai avut noroc de \i-a t[iat drumul c`inii =i nu te-a l[sat s[intri]n uli\va noastr[. Aminteri, dumnealui s-a suit repede sus, a de=teptat pe Chiriac....

RIC { : Chiriac!

VETA: Da, te]ghetarul nostru, =i au ie=it am`ndoi, unul pe maidan =i altul pe la poart[, ca s[ te prinz[ ]n uli\]. }nc[ Chiriac luase =i levorverul; dar p`n[s[ias[ei, dumneata fugise=i...

RIC { (*ingrijorat*): Levorverul!... Madam, v[rog, binevoi\i a-mi da drumul d-aici de urgen\[...

VETA: Ei! =tii c[-mi place! Ce! te \iu eu? Du-te, u=a-i deschis[; du-te repede, =i bag[de seam[la poart[s[nu dai piept]n piept cu dumnealui, c[de-acum]ncolo trebuie s[se]ntoarc[acas[. Apuc[pe maidan =i ie=i devale spre Antim. Bag[de seam[s[nu te]nt`lne=ti cu b[rbatu-meu, c[te cunoa=te, =i cum te-o vedea, z[u! te umfl[!]

RIC { : M[umfl[!... (*Vrea s[plece, apoi st[=i se]ntoarce.*) Cocioan[, e=ti o dam[venerabil[; profit de ocaziune, spre a v[ruga (*cu mult[volubilitate*) s[primi\i asigurarea]naltei stime =i profundului

respect, cu care am onoarea a fi al domniei-voastre preasupus =i preaplecat, Ric[Venturiano, arhivar la judec[toria de pace circum-scrip[ia de galben, poet liric, colaboratore la ziarul "Vocea patriotului na[ionale", publicist =i studinte]n drept...

VETA:]n drept,]n str`mb, ce-mi pas[mie! du-te odat[, ori \i s-a f[cut pesemne de vun conflict...

RIC { : Nu, madam nu; eu sunt june cu educa[ie, nu voi s[pa[nici un conflict!

VETA: Apoi, atunci du-te! ce mai stai?

RIC { : M[duc; scuza\i, pardon, bonsoar!

VETA: 'Aide! (*Vrea s[-l conduc[p`n[ la u=[; c`nd vrea s[deschiz[u=a ca s[-i dea drumul, s-aude glasul lui Jup`n Dumitrache ]n curte. Ric[ =i Veta coboar[ ]nsp[im`nta\i*).

JUP ~ N DUMITRACHE (*afar[ ]n curte*): }i spun c[i-am v[zut eu capul pe fereastr[. E aici]n cas[. Chiriac! Spiridoane!

VETA (*]ngrozit[*): Musiu! domnule! m-ai nenorocit, =i dumitale at`t \i-a fost! fugi, fugi, c[te omoar[!

RIC { : Aoleo! (*Se repede s[fug[pe u=[.]*)

VETA (*oprindu-l*): Nu p-acolo!

JUP ~ N DUMITRACHE (*d-afar[*): Dac[nu i-o ajunge ce i-oi da eu moftangiului, s[-mi taie mie favuridele!

IPINGESCU (*tot d-afar[*): Rezon! (*Se aud pa=i repezi suind sc[rile*.)

RIC { (*disperat*): Madam, cocoan[! ai mizericordie de un june rom`n ]n prim[vara existen[ei sale! de-abia dou[zeci =i cinci de roze =i jum[tate ]n num[r, dou[zeci =i =ase le ]mplinesc tocmai la sf`ntul Andrei... Scap[-m[!

VETA: Da... dar pe unde? A! pe fereastra asta; ie=i cur`nd, treci bini=or pe schele la st`nga, las[-te pe scar[,]n cap[tul binalii, jos e o porti\ scurt[, care d[ ]n maidan... Fugi iute!

RIC { (*iese pe fereastr[, se love=te cu capul de zid =i=i turte=te p[l[ria*): Pardon!... scuza\i!... bonsoar! (*Dispare pe fereastr[, pa=ii se apropie*.)

SCENA III

VEȚA *singur*[, apoi DUMITRACHE =i IPINGESCU

VEȚA: A sc[pat s[rmanul... Ce comèdie! Doamne sfinte! dac[-l prindea Chiriac,] omora. Vezi dumneata cine mi-a fost sor[-mea Zi\!a! D-aia se \inea dumneei de capul meu s[tot batem gr[dinile; era amorezat[. +i eu, proast[, s[nu =tiu nimic, =i s[-mi fac zile amare cu Chiriac din pricina lui musiu [sta... Bine c[a sc[pat, vai de el; acum trebuie s[-i sf`r`ie c[lc`iele pe maidanul lui Bursuc. (*Coboar[ la mas[ =i se face c[ lucreaz[. U=a din fund se deschide de perete =i intr[ furios Jup`n Dumitrache =i Ipingescu cu s[biile scoase.*)

JUP ~ N DUMITRACHE (*nainteaz[strajnic*): Cocioan[! Cine a fost acum aici? (*Ipingescu caut[cu ochii]n toate p[r\ile, se uit[pe sub pat, pe sub mas[, peste tot.*)

VEȚA: Cine s[fie?

JUP ~ N DUMITRACHE (*fierb`nd*): Cine s[fie?... +tiu eu cine s[fie? Dac[a=ti, nu te-a=]ntreba.

IPINGESCU: Rezon! (*Caut[mereu.*)

VEȚA: Ei! =tii c[e=ti nu =tiu cum! Ce vii a=a turbat? Uite, cu sabia scoas[, ca la b[t]lie.

JUP ~ N DUMITRACHE: Nu r`de, cocioan[, dup[ ce c[ pa\ un afront tocmai la ce-am \inut eu, nu r`de; du-te dincolo, cocioan[!... De ce nu te-ai culcat p`n-acum?

VEȚA: Z[u c[nu e=ti]n toat[firea! auzi c[de ce nu m-am culcat: pentru c[nu mi-a fost somn. Ce! vrei s[m[culc =i s[-mi las lucru? M`ine e s[rb]toare, trebuie s[m[g[tesc s[merg la biseric[.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: Cocioan[, du-te dincolo, aci avem treab[; du-te cur`nd. (*Umb[ agitat, strig`nd*): Spiridoane! Spiridoane! Chiriac! Spiridoane! Chiriac! (*C[tre Veta:*) R[u ai f[cut, cocioan[!

VEȚA: Ce r[u? ce visezi? ce-am f[cut?

JUP ~ N DUMITRACHE: +tii dumneata bine! Dumneata s[

tragi p[catul de ce s-o]nt`mpla (*sinistru*), c[ are s[ se ]nt`mple lucru mare, cocoan[, m[car s[=tiu de bine c[merg la cremenal!

VETA: E-ti nebun! (*Aparte:*) Acu nu mai mi-e fric[.

JUP ~ N DUMITRACHE (*strajnic la culme*): Du-te, cocoan[, =i nu r`de.

VETA: Iaca, m[duc. (*Iese r`z`nd]n st`nga, planul ]nt`i.*)

SCENA IV

JUP ~ N DUMITRACHE, NAE IPINGESCU,
apoi SPIRIDON

JUP ~ N DUMITRACHE: +tii (*se]neac[de emolie*), m[st[p`nesc, adic[-i vorbesc cu perdea, nu voi s[-i isplac lucru formal, ca s[n-o ru=inez.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE: +tii cum e d`nsa...

IPINGESCU: Coana Veta? ru=inoas[... mie-mi spui?

JUP ~ N DUMITRACHE (*plimb`ndu-se agitat*): Adic[ chiar ]n casa mea s[ nu pot eu pune m`na pe bagabontul? c[n-a avut pe unde ie=i; alt[scar[nu mai are casa. (*Strig[:*) Spiridoane! Chiriac! Chiriac! Spiridoane!

SPIRIDON (*vine din dreapta, cu p[rul v`lvoi, sculat z[p[cut din somn*): Ce-i porunca, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE: Porunca? vino s[-\i dau porunc[. (*]ia de p[r.*)

IPINGESCU: Hahahaha! d[-l, d[-l c[\eaua¹!

JUP ~ N DUMITRACHE: Apoi parc[ne-a fost vorba, musiu Spiridoane b[ietee, s[nu te mai g[sesc dormind c`nd m[-ntorc acas[! Na porunc[! na porunc[! mai na porunc[! s[-\i mai treac[de piroteal[!

SPIRIDON (*pl`ng`nd*): Auliu, jup`ne, auliu! Ce \i-am f[cut eu, jup`ne, dac[am dormit?

¹ P[ruie=te-l.

IPINGESCU (*strajnic, c[tre Spiridon*): Pentru ce nu e-ti prezent la apelul nominal?...

SPIRIDON: Auliu! (*Se jele=te.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Taci! Unde-i Chiriac?

SPIRIDON (*fugind [ntr-un col*): Nu =tiu...

JUP ~ N DUMITRACHE (*se repede la el; Spiridon fuge*): Da' s[m[n`nci =i s[dormi =tii?

SPIRIDON: Doarme [n odaia dumnealui, jup`ne.

JUP ~ N DUMITRACHE: Doarme? To\i dormi\i, dormire-a\i somnul [l lung! P`inea =ti\i s[ mi-o m`nca\i. Cheam[pe Chiriac degrab[... mergi!

IPINGESCU (*c[tre Spiridon, b[t`ndu-i din picior*): Urgent! (*Spiridon iese degrab' [n st`nga.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Chiriac! Chiriac! Eu arz [n foc =i to\i trag la aghioase! Eu arz de onoarea mea de familist =i lor de somn le arde... Chiriac!

SCENA V

ACEIA + I, CHIRIAC, apoi SPIRIDON

CHIRIAC (*=terg`ndu-se la ochi, [n costum de noapte, vine moale de somn, din st`nga*): Ce-i, jup`ne? ce s-a aprins? unde arde?

JUP ~ N DUMITRACHE (*lu`ndu-l de m`n[=i aduc`ndu-l [n fa\ a scenii*): Chiriac! (*Scurt:*) M-am nenorocit!

CHIRIAC: Pentru ce?

JUP ~ N DUMITRACHE: S-a dus ambi\ul!

CHIRIAC: Cum?

JUP ~ N DUMITRACHE: Tocmai la ce am \inut...

CHIRIAC: Ce?

JUP ~ N DUMITRACHE: Mi s-a necinstit onoarea de familist!

CHIRIAC: A-i! nu se poate; \i s-a p[rut!

JUP ~ N DUMITRACHE: Am v[zut cu ochii.

CHIRIAC: A=î! a=a m-ai speriat =î alalt[ieri-seara; a=a \î se n[zare dumitale.

JUP ~ N DUMITRACHE: Chiriac,]ntreab[=î pe nenea Nae!

IPINGESCU (*grav*): Aprob pozitiv.

CHIRIAC (*dezmeticit*): Cum? c`nd? unde? cine?

JUP ~ N DUMITRACHE: Bagabontul!

CHIRIAC: Ei?

JUP ~ N DUMITRACHE: Ma've-fripte, Chiriac puiule, l-am v[zut din uli\ pe fereastr[aici]n cas[... cu ochelarii pe nas, cu giube-nu-n cap.

IPINGESCU: Idem.

(Spiridon intr[din dreapta.)

CHIRIAC: Aici]n cas[? nu m[b[ga-n p[cate, jup`ne!

SPIRIDON (*aparte*): Cu ochelari? Cu giuben? E persoana co-coanii Zi'ii. (*Iese pe furi= prin fund.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: L-am v[zut cu ochii mei, =î nu se poate s[fi ie=it d-aici, c[n-avea unde! Pe scar[m-am suit eu cu nenea Nae, trebuia s[dau piept]n piept cu el. Trebuie s[fie aici]n cas[ascuns. Trebuie s[-l g[sim. (*Iese]n dreapta*).

CHIRIAC (*b[t`ndu-se-n piept*): Las' pe mine, jup`ne.

IPINGESCU (*care se afl[la fereastra din st`nga*): S[ am pardon: fereastra asta d[ pe schele, schelele merg p`n[-n cap[tul binalii.

(Jup`n Dumitrache reintr[ =î iese c[ut`nd]n st`nga.)

CHIRIAC: Da.

IPINGESCU: Ei! acolo nu-i scar[? Dac[o fi ie=it pe aci pe fereastr[, s-a dus, a sc[pat pe maidanul lui Bursuc.

CHIRIAC: Nu se poate s[fi g[sit scara. Schelele se-nfund[ ]n podul grajdului; podul nu-i podit p`n[acuma, e gratie numa, =î scara este]n partea ailalt[,]n dosul binalii.

JUP ~ N DUMITRACHE (*reintr[din st`nga disperat*): Mi s-a dus ambi\ul, nu mai voi s[=tiu de nimic! mi s-a necinstit onoarea de

familist, acum nu mai]mi pas[, m[car s[intru =i-n cremenal! (*C[ut`nd cu ochii, g[se=te bastonul lui Ric[, uitat pe sc`nduri l`ng[scaunul unde acesta a c[zut]n genunchi la intrare. Chiriac =i Ipingescu caut[=i ei]n toate p[r\ile.*) Chiriac! Chiriac! puiule, uite! (*Arat[bastonul.*) Mai zi c[mi s-a p[rut.

CHIRIAC (*se repede =i ia pu=ca, acuma cu spanga pus[*): Jup`ne, vrei s[ punem m`na pe el? dup[mine cur`nd! Nene Nae, a`in'te dup[noi! Odaia lui Spiridon (*arat[ ]n dreapta*) d[tot pe scara a mare. Pe scar[pe unde a`i venit, n-a putut fugi. Pe aici, pe schele, a ie=it. Trebuie s[ fie ascuns ]n podul grajdului la cap[tul binalii. 'Aide`i iute dup[mine. Tii! nu scap[el din gheara mea nici mort! (*Vor s[sar[pe fereastr[.*)

SCENA VI

ACEIA + I, VETA, din st`nga

VETA: Ce e, frate? ce e?

CHIRIAC (*cu putere c[tre ea*): Nu scap[el, cocoan[, nici mort din gheara mea!

JUP ~ N DUMITRACHE (*asemenea*): Da, cocoan[, nici mort.

IPINGESCU (*asemenea*): Absolut!

CHIRIAC: 'Aide, jup`ne, 'aide, nene Nae! (*Vrea s[ se repeaz[ peste fereastr[ cu pu=ca-n m`n[.*)

VETA (*alearg[=i se pune]n dreptul ferestrii*): Sunte`i nebuni? Vre`i s[se rup[schelele cu voi? Chiriac, nu =tii c[schelele sunt p[r[site de trei s[pt[m`ni? vrei s[te pr[p[de=ti?

CHIRIAC: Las[-ne, cocoan[! (*Vrea s-o dea]n l[aturi, ea nu se las[.*)

JUP ~ N DUMITRACHE (*asemenea*): Las[-ne, cocoan[!

IPINGESCU (*asemenea*): Pardon!

VETA (*lui Chiriac*): Iar te iei dup[vreo b[nuial[de-a dumnealui, iar? Ai uitat ce...

JUP ~ N DUMITRACHE: Da, b[nuial[... cu ochilari la nas =i cu giobenu-n cap!

CHIRIAC (*se lupt[cu Veta*): Las[-m[, cocoan[! (*Scap[din m`inile ei =i iese pe fereastr[.*)

VETA (=ov[ie =i cade pe scaun): Chiriac!

JUP ~ N DUMITRACHE: }nainte, Chiriac! }nainte, nene Nae! (*Iese pe fereastr[, Nae Ipingescu // urmeaz[.*)

VETA (*scul`ndu-se =ov[ind, scoate capul pe fereastr[*): Chiriac! Chiriac! bini=or! s[nu caz!

SCENA VII

VETA, ZI/A

ZI | A (*intr[prin fund repede*): Ce e, \a\o? ce s-a]nt`mplat? Mi-a spus Spiridon...

VETA (*scul`ndu-se repede de pe scaun*): Zi\o, Zi\o, tu mi le faci toate, tu m-ai adus la "Union", tu ai dat nas ampoliatului s[se \in[dup[noi, de mi-am g[sit beleaua cu Chiriac...

ZI | A: Cu Chiriac?

VETA (*dreg`nd-o*): Cu dumnealui, cu Chiriac, cu to\i; l-ai chemat s[vie, =i]n loc s[vie la tine a venit aici.

ZI | A: +i?...

VETA: +i tocmai c`nd s[-i dau drumul ]napoi pe u=e, iac[t[-i dumnealui cu Nae ipistatul se suia pe scar[ strig`nd ca ni=te turba\i...

ZI | A: +i pe urm[?

VETA: L-am f[cut sc[pat pe fereastr[, i-am dat drumul pe schel[, ca s[ias[pe la spatele binalii, pe porti\va dinspre maidan.

ZI | A (*cu spaim[*): Pe porti\va dinspre maidan!

VETA: Da, pentru c[pe scara a mare s-ar fi]nt`lnit piept]n piept cu dumnealui.

ZI | A (*zdrobit[*): |a\o! *per l'amour di Dieu!*¹ porti\va dinspre

¹ Form[st`lcit[a expresiei franceze *Pour l'amour de Dieu!* — Pentru numele lui Dumnezeu!

maidan e]ncuiat[; adineaori am vrut s[viu eu p-acolo, ca s[nu mai ocolesc, =i a trebuit s[m[ ]ntorc iar pe uli\ [ca s[intru]n curte.

VE TA: }ncuiat[? =i ulucile sunt de doi st`njeni! Atunci persoana]n chestie n-a putut fugi! Zi\o! Zi\o! e primejdie! dumnealui e grozav, Chiriac e nebun!

ZI | A: Vai de mine! mon=erul meu! mi-l omoar[!

VE TA: Chiriac a luat pu=ca cu spang[=i dumnealui a scos sabia...

ZI | A: Nu mai spune, \a\o, c[mor! (*Se aude o d[r`mare de sc`nduri.*)

VE TA: Taci! (*Ascult[am`ndou[.*)

JUP ~ N DUMITRACHE (*de afar[*): A\in-te, Chiriac!

IPINGESCU (*de afar[*): Stai!]n numele Constitu\iunii!

VE TA (*]ngrozit[*): L-a prins!

ZI | A (*asemenea*): Ah! mor!

VE TA: Sunt]n curte, aide s[mergem degrab[. Tu ai f[cut]ncurc[tura, tu s-o descurci! 'Aide repede de scap[omul din primejdie.

ZI | A: 'Aide! (*Am`ndou[ pornesc s[ ias[ prin fund; c`nd ele vor s[p[=easc[pragul, s-aude alt zgomot afar[=i strig[te.*)

GLASUL LUI JUP ~ N DUMITRACHE: Nu te l[sa, Chiriac! (*Zgomot, strig[te =i o detun[tur[de pu=c[.*)

VE TA: Chiriac!

ZI | A: Mon=erul meu! (*Ies am`ndou[desperate.*)

SCENA VIII

RIC { VENTURIANO, apoi SPIRIDON

RIC { (*coboar[ ]ncet pe fereastr[pe unde a ie=it; este pr[fuit de var; ciment =i c[r[mid[; p[rul]i este]n neor`nduial[; p[l[ria rupt[; e galben =i tras la fa\]; tremur[ =i i se ]ncurc[ limba la vorb[; i se n[luce=te o spaim[ din c`nd]n c`nd =i ]l apuc[ sl[biciune la ]ncheieturi.*): Am sc[pat p`n[acum! Sfinte Andrei, scap[-m[=i de acu]ncolo: sunt]nc[june! Geniu bun al venitorului Rom`niei, protege-m[; =i eu sunt

rom`n. (*R[suff[din greu =i]=i apas[palpita\iile.*) O, ce noapte furtunoasă! Oribil[tragedie! (*I se pare c[aude ceva =i tresare.*) Ce de peripe\iuni!... Ies pe fereastr[=i pornesc pe dibuite pe schele! m[\iu bini=or de zid =i ajung]n cap[tul binalii... Destinul m[persecut[implacabil... Schelele se-nfund[; nici o scar[... Cooana perfid[m[indusese]n eroare... Vreau s[m[-ntorc =i d-odat[auz pe inimici venind]n fa\la mea pe schele. O iau]napoi f[r[s[=tiu unde merg; m[ ]mpiedic de un butoi cu \iment... O inspira\iune... — eu, ca poet, am totdeauna inspira\iuni! — m-ascunz]n butoi! Pa=ii inamicilor s-apropie]n fuga mare, mul\i in=i trec iute pe l`ng[ butoiul meu ]njur`ndu-m[; eu, ca june cu educa\iune, m[fac c[n-auz... To\i se dep[teaz[... Auz un zgomot, strig[te, \ipete de femei,]n fine o]mpu=c[tur[. Zgomotul apoi cu]ncetul se stinge, totul r[m`ne ]ntr-un silen\iu lugubru, numai din dep[rtare se aude orologiul de la Stabiliment b[t`nd unsprezece =i dou[zeci... or[fatal[pentru mine! Ies bini=or din butoiul meu, m[t`r[sc de-a bu=ele pe schele =i m[ pomenesc ]napoi aci... Ce s[ fac? pe unde s[ ies? ]mi trebuie o inspira\iune ingenioasă[... (*Pune m`na pe frunte, =i caut[ ]n g`nd.*) Da, am g[sit-o! s[ ies pe u=[. (*Merge repede ]n v`rful degetelor la u=a din fund, o deschide; afar[,]n sal[, e bezn[.)*) Obscuritate absolut[! (*Merge la fereastr[.)*) A! auz pa=i; vine cineva pe schele. (*Se repede la u=a din dreapta, a od[ii lui Spiridon.*) P-aici! (*Spiridon intr[ ]n acela=i moment repede, =i se lovesc am`ndoi]n piept.*) Ah! cum m-am speriat! (*ji vine r[u.*)

SPIRIDON: Domnule, musiu, tot aici e=ti? E foc mare, trebuie s[fugi! dac[o pune m`na pe dumneata, te omoar[...

RIC{: M[omoar[?... Scap[-m[, b[iete, scoate-m[de aici... Pe unde s[ies? (*Pornind spre u=a din dreapta, pe unde a intrat Spiridon.*) Pe aici...

SPIRIDON: Nu se poate. (*ji taie drumul.*) Odaia d-acolo r[spunde tot pe scara a mare; vrei s[te-nt`lne=ti cu ei piept]n piept?

RIC{: Nu, nu voi; dar atunci ce-i de f[cut?! existen\la mi-este periclitat[. Voi s[scap. Scap[-m[;]ni dau bac=i= trei sferturi de rubl[.

SPIRIDON: Trei sferturi de rubl[; =ase pachete de tutun! te scap.

RIC { : Cum? pe unde? spune-mi iute, c[mi-e degrab[,]mi vine stenahorie.

SPIRIDON: Dumneata stai aici. Eu m[duc colea]n od[i\ (la *dreapta*), deschiz u=a care d[ ]n scar[, cum i-oi vedea c[se urc[sus, te chem]n odaie,]nchidem u=a de la mijloc, =i c`nd or intra cu to\ii aici,]i dau drumul pe dincolo de scar[, te cobori =i ie=i repede pe poart[... Las[c[te scap, n-ai grij[.

RIC { : Da, du-te degrab[!

SPIRIDON (*cu =iretenie*): Apoi, nu-mi dai?

RIC { : Ce?

SPIRIDON: Ce mi-ai f[g[duit.

RIC { : Ba da,]i dau. (*Se caut[ ]n toate buzunarele =i completeaz[suma din m[run\ele; Spiridon o socote=te cu scump[tate.*) B[iete, (*sol-emn*) t`n[rule! =tii tu]n ce pozi\iune m[g[sesc? =tii tu ce pericol m[amenin\?

SPIRIDON: Ba bine c[nu! Dac[n-oi =ti eu p[para lui jup`null... hehei! las[; dac[n-ai putea sc[pa...

RIC { : 'Ai? (*+ov[ie.*)

SPIRIDON: Ai s[vezi =i dumneata al dracului ce e... De ce-i zice lui "Titirc[Inim[-Rea"?

RIC { : Nu, nu voi s[v[z, scap[-m[.

SPIRIDON (*cam rece*): Ei! las[, dac[oi putea, te scap eu, fire=te.

RIC { : A! (*+ov[ie.*) Auz zgomot pe scar[; se suie... (*+ov[ie.*) Alear-g[; scap[-m[! (*Spiridon iese]ncet]n dreapta, num[r`nd gologanii; Ric[ ]l zore=te de la spate.*)

SCENA IX

RIC { , DUMITRACHE, CHIRIAC, IPINGESCU,
ZI | A =i apoi VETA

RIC { (*o clip[singur; joc de scen[mut[; deodat[se aud]n odaia din dreapta palme, =i Spiridon \ip`nd*): A! (*Pa=i pe scar[; Ric[se repede la u=a din dreapta.*)

JUP ~ N DUMITRACHE (*Int`mpin`ndu-l cu sabia scoas[*): Stai!
 RIC { (*d`ndu-se ]napoi*): Sunt mort, sfinte Andrei! (*Se repede la fereastră schelelor ]n st`nga.*)

CHIRIAC (*Int`mpin`ndu-l, sare pe fereastră[ ]n scen[, cu pu=ca, cu baionet[ ]n m`n[, ca de asalt*): St[i!

RIC { (*d`ndu-se ]napoi =ov[ind*): Geniu bun al venitorului Rom`niei! (*Se repede la u=a din fund.*)

IPINGESCU (*Int`mpin`ndu-l cu sabia scoas[*): St[i! (*Recunos-c`nd pe Ric[, ]i cade sabia din m`n[.*) Nu m[nebuni, onorabile! Dumneata e=ti?

RIC { (*tremur`nd grozav*): Eu!

(Zi\ a intr[prin fund.)

JUP ~ N DUMITRACHE: Ce pofte=ti, m[musiu? (*Se repede s[-l umfle. Zi\ a-i sare-n piept =i-l opre=te.*)

CHIRIAC (*tr`nte=te pu=ca =i scuip[ ]n palme*): Las[-mi-l mie, jup`ne! (*Se repede =i el s[-l umfle.*)

IPINGESCU (*s[rind =i oprind]n piept pe Chiriac*): Nu, da, onorabile!...]l cunosc eu.

CHIRIAC (*lui Ipingescu*): D[-te la o parte!

ZI | A (*lui Jup`n Dumitrache*): Nene Dumitrache, nu-mi asasina viitorul! (*Se lupt[cu el.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Las[-l s[-l]ntreb numai: ce pofte=ti, m[musiu?

CHIRIAC: Las[-m[, nene Nae, s[-l]nv[\ pe ma\ e-fripte s[mai umble dup[nevestele negustorilor!

IPINGESCU (*strig`nd tare ca s[acoperi toate strig[tele*): Sta\i! sta\i! c[e-ncurc[tur[! Pe dumnealui]l cunosc eu! Dumnealui nu-i d']i de care crede\i dumneavoastr[; e cet[\ean onorabil.

CHIRIAC: Da' de onorabil n-are-ncotro! (*Vrea s[se repeaz[.*)

IPINGESCU (*oprindu-l*): E de-al nostru, e patriot!

JUP ~ N DUMITRACHE: Dac[-i patriot, de ce umbl[s[-mi strice casa? de ce m[atac[la onoarea de familist? (*Vrea s[se repeaz[; Veta intr[prin fund.*)

ZI | A: Nene! nene! iart[-m]! nu e ce crezi dumneata.

JUP ~ N DUMITRACHE: Dar ce e?

CHIRIAC: Ce e?

VETA (*trec`nd l`ngf Chiriac =i lu`ndu-l la o parte nec[jit]*): Ce e, ce e! oameni ]n toat[ firea =i nu-n\elege\i ce e! Umbla\i ca nebunii! (*+optindu-i repede*): Iaca ce e! t`n[rul umbl[dup[Zi\,a, s-a amoretat cu ea de la "Iunion", =tii din seara c`nd s-a luat dup[ noi, =i-a trimes unul la altul bilete de amor, =i-n loc s[ mearg[ la ea acas[, a gre=it =i-a venit aici. Nu \i-am spus eu c[ e tot o b[nuial[ proast[ de-a dumnealui! M[ faci s[ intru ]n alte alea cu nebuniile tale. Iaca ce e; ai v[zut? (*Jn timpul acesta Jup`n Dumitrache, cam]ncurcat de potolirea lui Chiriac, vrea s[asculte =i el explica\ia.*)

CHIRIAC (*domirindu-se*): A!

JUP ~ N DUMITRACHE (*trec`nd l`ngf Veta*): Ei! ce e?

(Jn timpul acesta, scen[mut[ ]ntre Ipingescu,
Ric[=i Zi\,a mai]n fund.)

VETA (*c[tre Chiriac*): Spune-i ce e. (*Trece]n fund.*)

CHIRIAC (*lu`nd la o parte pe Jup`n Dumitrache =i =optindu-i*): Ce e, ce e! Oameni]n toat[firea =i nu]n\elegem! Umbl[m ca nebunii! iaca ce e! t`n[rul umbl[ dup[ Zi\,a; s-a amoretat cu ea de la "Iunion", =tii, din seara aia c`nd s-a luat dup[dumneavoastr[, =i-a trimis unul la altul bilete de amor; =i]n loc s[mearg[la ea acas[, a gre=it =-a venit aici. Nu \i-am spus eu, jup`ne, c[ a=a ]\i c[=uneaz[ dumitale! M-ai f[cut s[ alerg ca nebunii, s[-mi rup g`tul! Doamne fere=te! dac[f[ceam =i moarte de om? Iaca ce e; ai v[zut?

JUP ~ N DUMITRACHE (*Jnseninat =i domirit*): A! (*C[ut`nd la Zi\,a cu coada ochiului:*) Ei, bat[-te, Zi\,o, s[ te bat[! (*Chiriac trece pe l`ngf Ipingescu.*)

ZI | A (*plec`nd ochii cu nevinov\ie*): Nene!

JUP ~ N DUMITRACHE (*cu p[rin\ie*): Ei! nu te ru=ina! ale tinere\ii valuri! (*C[tre public:*) Fat[roman\ioas[! D-aia dumneaei: "Ai, nene, la "Iunion", parol! s[m[-ngropi!"

(În timpul acesta, cei ce n-au vorbit sunt grupa\i în fund:

Ric[ ]nc[ ] nu=i poate veni bine]n fire.)

IPINGESCU (*Jnaint`nd l`ng[ ]up`n Dumitrache*): Onorabile!
(*Cu ifos*): +tii cine-i t`n[rul]sta? (*Arat[ ]pe Ric[.]*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Cine?

IPINGESCU: { sta e]l care scrie la “Vocea patriotului na\ionale”.

JUP ~ N DUMITRACHE: Nu m[ ] nebuni!

IPINGESCU: Parol.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei, fugi c[ ] mor!

IPINGESCU: D-apoi ce crezi! chiar el]nsu=i]n persoan[: e b[ ]iat bun, d-ai no=tri, din popor. El combate]n articolul]l de ast[-sear[, =tii cu “sufragiul”.

JUP ~ N DUMITRACHE (*Jnc`ntat*): Ei bravos. (*Jncet*:) Apoi de! s[ ] facem cuno=tin[ ]. Cum e amoretat cu Zi\va, mai =tii? de unde a fost s[ ] ias[ ] norocul fetii!

IPINGESCU: Rezon! aia ziceam =i eu. (*C[ ]tre Ric[:*) Onorabile domn, permite-mi pentru ca s[-\i prezant pe cet[\eanul Dumitrache Titirc[, comersant, apropiat =i c[ ]pitan]n garda civic[ ]. (*Cu importan[ ]:*) E d-ai no=tri. (*Grupul din fund]nainteaz[.]*)

RIC { : Sunt]nc`ntat. (*Se confund[ ]n complimente*.) Mersi de cuno=tin[ ].

IPINGESCU: Dumnealui este cet[\eanul Ric[ ] Venturiano, am-ploiat judiciar, student la Academie —]nva[ ] legile — =i redactor la “Vocea patriotului na\ionale”... (*Cu putere*:) E d-ai no=tri... ce s[ ] mai st[ ]m s[ ] mai vorbim...]l =tii... (*Am`ndoi recomanda\ii se complimenteaz[ ]=i=i dau m`na*.)

JUP ~ N DUMITRACHE (*cu respect amestecat cu sfial[:*) Da, tocmai ast[-sear[ ] citeam cu nenea Nae,]n gazeta dumneavoastr[, cum scri\i despre ciocoi c[ ] m[ ]nc[ ] sudoarea poporului suveran. Ei, bravos!]mi place! bine combate\i reac\iunea, nu pot s[ ] zic, =tii colea, verde, rom`ne=te. S[ ] v[ ] ajute Dumnezeu ca s[ ] sc[ ]pa\i poporul de ciocoi!

RIC { (*prin`nd limb[, dup[ ] ce a z`mbit cu mult[ ] satisfac\ie de*

*vorbele lui Jup`n Dumitrache*): Domnule, Dumnezeuul nostru este poporul: *box populi, box dei!*<sup>1</sup> Noi n-avem alt[ credin\[, alt[ speran\[\ dec` t poporul. (*Jup`n Dumitrache ascult[ uimit.*) Noi n-avem alt[ politic[ dec` t suveranitatea poporului; de aceea,]n lupta noastr[politic[, am spus-o =i o mai spunem =i o repet[ ]m necontenit tuturor cet[enilor: “Ori to\i s[muri\i, ori to\i s[sc[p[m!”

JUP ~ N DUMITRACHE (*r/pit*): Bravos! s[tr[ie=ti! (*Bate-n palme,]ncet c[tre Ipingescu*.) Vorbe=te abitir, domnule. { sta e bun de dipotat.

IPINGESCU: Hei! las[-l c[ajunge el =i dipotat cur`nd-cur`nd...

(]n timpul acesta Ric[a venit l`ng Zi\.)

JUP ~ N DUMITRACHE: Cum combate el, poate s[ajung[=i ministru. (*Tare c[tre Ric[, care st[tot]n grup*.) M[rog, onorabile, eu]mi cer iertare, =ti\i c[poate adineaori, cum \iu eu la... poate, v-am adus un afront; dar e =i vina dumneavoastr[; nu =tiam c[veniser[ ]i pentru Zi\.

RIC { : M[rog, pardon, vina nu este nici a mea, nici a dumatile, nici a madam Zi\ii; este a t[bl\ii de la poart[... Dumneaei]mi scrisese c[=ade la num[rul 9... am v[zut la poart[num[rul 9 =i am intrat. (*Vorbe=te]ncet cu Zi\, Veta =i Chiriac*.)

JUP ~ N DUMITRACHE (*c[tre Ipingescu*): A=a e; asta me=terul Dinc[binagiul mi-a f[cut-o; a tencuit zidul la poart[=i mi-a b[tut num[rul 6 d-a-ndoaselea; s[-l pui m`ine s[ mi-l ]ntoarc[ la loc, s[ nu mi se mai ]nt`mple vreun conflict.

CHIRIAC (*care s-a g[sit]n fund cu Veta, Zi\ =i Ric*): Las[s[-i spun eu =i cu cocoana, dac[v[e ru=ine. (*Coboar[cu Veta; Ric[=i Zi\ a se]n]n fund*.) Jup`ne.

VETA: Frate.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ce-i, Chiriac, puiule? ce-i, Veto?

VETA: Avem s[te rug[ ]m ceva.

CHIRIAC: Da'... s[nu ne tratezi cu refuz.

¹ Form[gre=it[a dictonului latin “*Vox populi vox dei!*” — “Glasul poporului e glasul lui Dumnezeu!”

JUP ~ N DUMITRACHE: Orice; m[=tii cum \in la nevest[=i la tine.

VETA: Uite ce e: musiu Ric[=i cu Zi\la comp[timesc]mpreun[.

JUP ~ N DUMITRACHE (*Jnc`ntat*): Ei! a=a e, ale tinere\ii valuri!

CHIRIAC: +i le e ru=ine s[-\i spuie c[ar vrea s[...

JUP ~ N DUMITRACHE: S[... ce?

CHIRIAC: Ei! nu =tii dumneata? s[puie pirostriile!... vrei =i dumneata?

JUP ~ N DUMITRACHE (*r[pit*): Dac[dumnealui cabulipse=te¹ s[ne onoreze cu at`ta cinste... de! Zestrea nu-i a=a de mare, =i dumnealui e... =tii, ceva mai sus... noi suntem negustori.

RIC { (*cobor`nd*): Cet[\ene, suntem sub regimul libert[\ii, egalit[\ii =i fraternit[\ii: unul nu poate fi mai sus dec`t altul, nu permite Constitu\ia.

IPINGESCU: Rezon!

JUP ~ N DUMITRACHE (*lui Ipingescu*): Bine vorbe=te, domnule, bravos!

RIC { : Eu, dac[comp[time=te =i madam Zi\la la suferin\la mea...

JUP ~ N DUMITRACHE: Mai e vorb[! cum s[nu comp[timeasc[? Zi\o nene, ia vino-ncoa. (*Zi\la vine ru=inoas[.]*) Ei! nu-\i mai fie ru=ine: ale tinere\ii valuri... Vrei?

ZI | A: Eu fac ce vrei dumneata;]mi e=ti ca =i un frate mai mare.

JUP ~ N DUMITRACHE: Ei! s[v[fie de bine, =i ceasul [l bun s[-l dea Pronia. (*Jncet Zi\ii:*) s[-\i cinste=ti b[rbatul: [sta e om, nu glum[; \i-ai g[sit norocul.

ZI | A: Mersi, nene. (*Trece]n fund.*)

JUP ~ N DUMITRACHE: Pentru pu\in. (*Lui Ric[:*) Ei, acum, cumnate, ia s[vorbim o vorb[colea]ntre b[rba\i, cocoanele s[nu asculte; =tii dumneata, nene Nae, cum sunt cocoanele...

IPINGESCU: Ru=inoase... mie-mi spui?

JUP ~ N DUMITRACHE (*lui Ric[, care a venit l`ng[ei*): Toate ca toate, dar la onoarea de familist s[\ii.

RIC { : Da, familia e patria cea mic[, precum patria e familia cea mare; familia este baza societ[\ii.

¹ Binevoie=te, consimte.

JUP ~ N DUMITRACHE: A=a e, bravos! (*Lui Ipingescu:*) Toate le =tie,]mi place...

IPINGESCU: Apoi dac[-i jurnalist...

VELTA (*din fund c[tre Jup`n Dumitrache*): Ei! toate bune, fr[ico, dar noi nu dormim ]n noaptea asta? Chiriac are s[ se scoale m`ine p`n[-n ziu[la ezirci\.

JUP ~ N DUMITRACHE: Mai e vorb[, soro, cum s[nu?

(To'i se dispun a se retrage; Ric[e cu Zi\a, Chiriac cu Veta,
Jup`n Dumitrache suie cu Ipingescu.)

IPINGESCU (*lui Jup`n Dumitrache*): Onorabile, ]ndatoreaz[-m[ cu o`igar[de tutun.

JUP ~ N DUMITRACHE: +i cu dou[, nene Nae. (*Bag[m`na s[ scoat[ tabachera =i se opre=te cu m`na]n buzunar.*) Nene Nae! Chiriac!

CHIRIAC (*cobor`nd l`ng[Jup`n Dumitrache*): Ce-i, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE (*lu`nd pe Chiriac =i pe Ipingescu de m`n[=i aduc`ndu-i dramatic]n fa\la scenei*): Toate le-am l[murit; bine, de cumnatul Ric[nu mai am ce s[zic; dar s[v[ar[t ce am g[sit pe pernele patului dumneaei... c[uitasem...]mi vine s[intru la b[nuieli rele.

CHIRIAC (*Infiorat*): Ce-ai g[sit, jup`ne?

JUP ~ N DUMITRACHE: Uite. (*Scoate din buzunar o leg[tur[de g`t.*)

IPINGESCU: Frumoas[leg[tur[, de =ic!

CHIRIAC: A=! ad-o-ncoa, jup`ne, asta-i leg[tura mea, n-o =tii dumneata?

JUP ~ N DUMITRACHE (*l[murit*): Ei, bat[-te s[te bat[! de ce nu spui a=a, frate? (*Lui Ipingescu, cu filozofie:*) Ei! vezi?... Uite a=a se orbe=te omul la necaz!

IPINGESCU: Rezon!

(Pornesc cu to'ii veseli spre fund.)

(Cortina)

CONUL LEONIDA
FA | { CU REAC | IUNEA

Fars[ ]ntr-un act
(1880)

PERSOANELE

CONUL LEONIDA, pensionar — 60 de ani
COANA EFIMI | A, consoarta lui de 56 de ani
SAFTA, slujnica lor

}n Bucure=ti, la Leonida.

(O odaie modest[de mahala. }n fund, la dreapta, o u=[; la st`nga, o fereastr[. De-o parte =i de alta a scenei, c`te un pat de culcare. }n mijlocul od[ii, o mas[ ]mprejurul c[reia sunt a=eazate scaune de paie. Pe mas[, o lamp[cu gaz; pe globul l[mpii un abat-jour cusut pe canava. }n planul]nt`i, la st`nga, o sob[cu u=a deschis[=i cu c`\iva t[ciuni p`lp`ind. Leonida e }n halat, }n papuci =i cu scufia de noapte; Efimi\la }n camizol, fust[ de flanel[ ro=ie =i legat[ la cap cu tulpan alb. Am`ndoi =ed de verb[la mas[.]

SCENA I

LEONIDA: A=a, cum }i spusei, m[scol]ntr-o diminea\[, =i, =tii obiceiul meu, pui m`na ]nt`i =i-nt`i pe “Aurora democratic[“, s[v[z cum mai merge \ara. O deschiz... =i ce citesc? Uite, \in minte ca acum “11/23 f[urar!... A c[zut tirania! Vivat Republica!”.

EFIMI | A: Auzi colo!

LEONIDA: R[posata dumneei — nevast[-mea a d-]nt`i — nu se sculase]nc[. Sar jos din pat =i-i strig: “Scoal[, cocoan[, =i te bucur[, c[e=ti =i dumneata mum[din popor; scoal[, c-a venit libertatea la putere!”

EFIMI | A (*afirmativ*): Ei!

LEONIDA: C`nd aude de libertate, sare =i dumneei r[posata din pat... c[ era republican[! zic: “G[te=te-te degrab’, Mi\ule, =i... hai =i noi pe la revolu\ie”. Ne ]mbr[c[m, domnule, frumos, =i o lu[m repede pe jos p`n’ la teatru... (*Cu gravitate*;) Ei, c`nd am v[zut... =tii c[eu nu intru la idee cu una cu dou[...]

¹ Februarie, dup[calendarul popular; aici e vorba de detronarea de c[tre monstruoasa coal\ie a domnitorului Al. I. Cuza, la 11 februarie 1866.

EFIMI | A: |i-ai g[sit...! dumneata nu e=ti d-[ia. Ehe! Ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

LEONIDA: Ori s[zici nu =tiu ce =i nu =tiu cum, c[adic[tele, "acu, unde e=ti tu republican, \ii parte na\iunii".

EFIMI | A: A=!

LEONIDA: Dar, c`nd am v[zut, am zis =i eu: s[te fereasc[Dumnezeu de furia poporului!... Ce s[vezi, domnule? Steaguri, muzici, chiote, t[mb[l[u... lucru mare, =i lume, lume... de-\i venea ame\eal[, nu altceva.

EFIMI | A: Bine c[n-am fost]n Bucure=ti pe vremea aia! cum sunt eu nevroicoas[, Doamne fere=te! p[\eam alte alea...

LEONIDA: Ba nu zi asta: puteai trage un ce profit. (*Schimb`nd tonul:*) Ei, c`t g`nde=ti c-a \inut toiul revolu\iei?

EFIMI | A: P`n[seara.

LEONIDA (*z`mbind de a=a naivitate, apoi cu seriozitate*): Trei s[pt[m`ni de zile, domnule.

EFIMI | A (*minun`ndu-se*): Nu m[-nnebuni, soro!

LEONIDA: Ce te g`nde=ti dumneata, c[ a fost a=a un bagadel lucru? F[-\i idee: dac[ chiar Galibardi, de-acolo de unde este el, a scris atunci o scrisoare c[tre na\iunea rom`n[.

EFIMI | A (*cu interes:*) Z[u?

LEONIDA: Mai e vorb[?

EFIMI | A: Adic[cum?

LEONIDA: Vezi dumneata, i-a pl[cut =i lui cum am adus noi lucrul cu un sul sub\ire ca s[d[m exemplu Evropii, =i s-a crezut omul dator, ca un ce de politic[, pentru ca s[ne firitiseasc[...

EFIMI | A (*curioas[*): Da... ce spunea]n scrisoare?

LEONIDA (*cu importan[*): Patru vorbe, numai patru, da vorbe, ce-i drept! Uite, \iu minte ca acuma: "Bravos na\iune! Halal s[-\i fie! S[tr[iasc[Republica! Vivat Prin\ipatele Unite!" =i jos a isc[lit]n original: "Galibardi".

EFIMI | A (*satisf[cut[*): Apoi, atunci dac[-i a=a, a vorbit destul de frumos omul!

LEONIDA: Hehei! unul e Galibardi; om, o dat[=i jum[tate! (*Cu m`ndrie =i siguran[:)*) Ei! giant[ latin[, domnule, n-ai ce-i mai zice. De ce a b[ gat el ]n r[ cori, g`nde=ti, pe to\i]mp[ra\ii =i pe Papa de la Roma?

EFIMI | A (*mirat[:)*): +i pe Papa de la Roma? Auzi, soro?

LEONIDA: Ba]nc[ce! i-a tras un tighel, de i-a pl[cut =i lui. Ce-a zis Papa — iezuit, aminteri nu-i prost! — c`nd a v[ zut c[ n-o scoate la cap[ t cu el?... “M[, nene, ]sta nu-i glum[; cu ]sta, cum v[ z eu, nu merge ca, fac cu fitecine; ia mai bine s[ m[ iau cu politic[ pe l`ng[el, s[mi-l fac cum[tru.” +i de colea p`n[colea, tura-vura, c-o fi tuns[, c-o fi ras[, l-a pus pe Galibardi de i-a botezat un copil.

EFIMI | A (*cu ironie:*): +i-a cunoscut omul na=ul!

LEONIDA: Vezi bine!... Acu ia spune, cam c`\i oameni te bate g`ndul c[s[aib[Galibardi?

EFIMI | A: Sumedenie!

LEONIDA: O mie, domnule, numa o mie.

EFIMI | A: Ei, fugi c[mor! =i adic[numa cu o mie s[...

LEONIDA (*Intrepr`nd-o:*): Da, da']ntreab[-m[s[-\i spun ce fel de oameni sunt.

EFIMI | A: Ceva tot unul =i unul.

LEONIDA: { i mai prima, domnule, ale=i pe spr`ncean[, care mai de care, d[ cu pu=ca-n Dumnezeu; volintiri, m[ rog: azi aici, m`ine-n Foc=ani, ce-am avut =i ce-am pierdut!

EFIMI | A: Ei! a=a da.

LEONIDA: +i to\i se-nchin[la el ca la Christos; de hat`rul lui, sunt ]n stare, trei zile d-a r`ndul, s[nu m[n`nce =i s[nu bea, dac[n-or avea ce.

EFIMI | A: Ce spui, soro?

LEONIDA: Ce-\i spun eu, =i c`te =i mai c`te altele =i mai =i.

EFIMI | A: Bravos!

(O mic[pauz[=i c[sc[turi de am`ndou[p[r\ile.)

LEONIDA: Trebuie s[fie t`rziu, Mi\ule; ne culc[m?

EFIMI | A (*se scoalf =i se uit[la ceas*): Dou[spce trecute, bobocule.

LEONIDA (*scul`ndu-se =i el =i merg`nd spre patul din st`nga*): Vezi dumneata cum trece vremea cu vorba...

EFIMI | A (*dreg`ndu=-i patul*): Ei! cum le spui dumneata, s[tot stai s-ascu\i; ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

LEONIDA (*la pat =i intr`nd sub plapum[*): Mi\o, ai zis matale fetii s[ vie m`ine mai de diminea\[ca s[fac[focul?

EFIMI | A (*sting`nd lampa*): Da. (*Se-nchin[=i se a=az[ ]n pat la dreapta.*)

(Odaia r[m`ne luminat[numai de flac[ra
t[ciunilor din sob[.)

LEONIDA (*dup[ce s-a]nv`rtit ]n pat p`n[s[=-i fac[culcu=ul, cu satisfac[ie*): A! aa=a!

(Un moment pauz[,]n timp ce fiecare se a=az[bine
]n a=ternutul s[u.]

EFIMI | A (*din a=ternut*): +i zi a=a cu Galibardi, 'ai?

LEONIDA (*asemenea*): A=a z[u]!... Ei! mai d[-mi]nc[unul ca el, =i p`n[ m`ine seara — nu-mi trebuie mai mult — s[-\i fac republic[... (*Cu regret*): Da nu e! Da o s[-mi zici c[cu]ncetul se face o\vetul ori c[mai rabd[, c[n-a intrat zilele-n sac. (*Cu t[rie*): D-apoi bine, frate, p`n[ c`nd tot rabd[azi, rabd[m`ine? c[nu mai merge, domnule, s-a s[turat poporul de tiranie, trebuie republic[!

EFIMI | A: Adic[, z[u, bobocule, de! eu, cu mintea ca de femeie, pardon s[te-ntreb =i eu un lucru: ce procopseal[ar fi =i cu republica?

LEONIDA (*minunat de-a=a]ntrebare*): Ei, bravos! =-asta-i bun[! Cum ce procopseal[? Vezi, asta-i vorba: cap ai, minte ce-\i mai trebuie? Apoi,]nchipuie-te-\i dumneata numai un condei, nu mai pl[te-te niminea bir...

EFIMI | A: Z[u?

LEONIDA: Z[u... Ai doilea, c[fie=tecare cet[\ean ia c`te o leaf[bun[, to\i]ntr-o egalitate.

EFIMI | A: Parol?

LEONIDA: Parol... Par egzamplu, eu...

EFIMI | A: Pe l`ng[pensie?

LEONIDA: Vezi bine: pensia e ba=ca, o am dup[legea a veche, e dreptul meu; mai ales c`nd e republic[, dreptul e sf`nt: republica este garan\iunea tuturor drepturilor.

EFIMI | A (*cu toat[aprobarea*): A=a da.

LEONIDA: +i al treilea, c[se face =i lege de mur[turi¹.

EFIMI | A: Cum lege de mur[turi?

LEONIDA: Adic[telea c[nimini s[nu mai aib[drept s[-i pl[teasc[datoriile.

EFIMI | A (*crucindu-se de mirare*): Maic[Precist[, Doamne! apoi dac[-i a=a, de ce nu se face mai cur`nd republic[, soro?

LEONIDA: Hei! te las[reac\ionarii, domnule? Fire=te, nu le vine lor la socoteal[s[nu mai pl[teasc[niminea bir! e aproape de mintea omului: de unde ar mai m`nca ei lefurile cu lingura?

EFIMI | A: A=a e... da... (*reflect`nd mai ad`nc*)... un lucru nu-n\eleg eu.

LEONIDA: Ce lucru?

EFIMI | A: Dac[n-o mai pl[ti niminea bir, soro, de unde or s[aib[cet[\enii leaf[?

LEONIDA (*ln lupt[cu somnul*): Treaba statului, domnule, el ce grije are? pentru ce-l avem pe el? e datoria lui s[-ngrijeasc[s[aib[oamenii lefurile la vreme...

EFIMI | A (*l[murit]*): A=a de... vezi, mie nu-mi d[dea-n g`nd. (*Dup[o pauz[de reflec\ie*): Ce bine ar fi! unde d[Dumnezeu odat[s[o mai vedem =-asta, republica! (*Leonida]ncepe s[sfor[ie.*) Dormi, soro?... (*Leonida sfor[ie-nainte.*) A adormit.

---

¹ Lege de moratoriu, lege pentru am`narea pl[\ii datoriilor.

SCENA II

(Coana Efimi\va se a=az[pe o ureche =i adoarme =i ea. Unul dup[miezul nop\ii sun[rar]n vecin[tate: patru b[t[i de sferturi, apoi o b[taie mai grav[pentru ceas.]n orchestr[melodram["misterioso". C`teva momente pauz[, dup[care s-aud]n dep[rtare dou[-trei detun[turi de pu=c[=i chiote surde; apoi, altele mai multe =i strig[te mai distincte, =i]nc[o dat[.]

EFIMI | A (*se de=teapt[=i se ridic[-n pat, privind cu nedumerire c[tre u=[=i]ntreb`nd cu neast`mp[r): Cine e? (Pauz[; sare din pat, alearg[repede la u=[=i o]ncearc[dac[e bine]ncuiat[, asemenea, la fereastr[, =i se-ntoarce mai pu\in intrigat[s[se a=eze iar la loc, f[c`ndu=-i o cruce.) Cine =tie ce-oi fi visat!... (Se culc[ =i a\ipe=te iar; ]n orchestr[ melodram[; pauz[; o salv[ de detun[turi =i strig[te ]nmul\ite, cocoana sare din pat c`t colo.) Cine e?... (O pauz[; merge tremur`nd la mas[, caut[ p-]ntunerec chibriturile =i aprinde lampa; foarte emo\ionat[, ]ncearc[ ]nc[ o dat[ u=a, merge ]n v`rful degetelor la dulapul de haine,]l]ncuie repede, ca =i cum ar fi prins pe cineva]n el; =i ascult[cu palpita\ie ce se petrece]n]ntru; se uit[apoi pe sub paturi =i prin toate col\urile, stinge lampa, se-nchin[=i se urc[iar]n pat.) Ce-o fi =i asta? (Deodat[, s-aud o nou[salv[=i chiote prelungite: coana Efimi\va sare jos =i r[m`ne ]nm[rmurit[ ]n picioare ascult`nd: o alt[salv[=i strig[te.) Leonido! (Zgomotul se repet[.) Leonido!! (Pauz[; zgomotul se repet[cu putere; cocoana se repede peste un scaun cu exasperare, se]mpiedic[=i cade peste patul lui Leonida.) Leonido!!!*

SCENA III

LEONIDA (*scul`ndu-se din somn sp[im`ntat): 'Ai! ce e?*

EFIMI | A: Leonido! scoal' c[-i foc, Leonido!

LEONIDA (*speriat): Unde-i foc?*

EFIMI | A: Scoal' c[-i revulu\ie, b[t[lie mare afar[!

LEONIDA: A=! vorb[s[fie! Ce te pomene=ti vorbind, domnule?

EFIMI | A: B[t[lie la poart[, soro: pistoale, pu=ti, tunuri, Leonido; \ipete, chiote, lucru mare, de am s[rit din somn!

LEONIDA (*lu`nd-o cu bini=orul*): Mi\ule, nu-i nimica; =tii cum e=ti dumneata nevrigoas[, unde am vorbit toat[seara de politic[, te-i fi culcat =i cu fa\ a-n sus =i ai visat cine =tie ce.

EFIMI | A (*impacientat*): Leonido, de=teapt[sunt eu acuma?

LEONIDA: Apoi de! Mi\ule, asta dumneata =tii.

EFIMI | A (*atins*): Bravos, bobocule! nu m-a=teptam ca tocmai dumneata s[te pronun\i cu a=a iluzii¹]n contra mea; te credeam mai altfel...]mi pare r[u]!... Coccoane Leonido, sunt de=teapt[; am auzit cum te-auz =i m-auzi... revulu\ie, b[t[lie mare!

LEONIDA: Bine, Mi\ule, st[i, nu te importa² degeaba. De c`nd m-ai de=teptat pe mine, ai mai auzit ceva?

EFIMI | A: Nu.

LEONIDA: Apoi de! cum vine treaba asta? spune matale...

EFIMI | A (*cam]n nedumerire*): De, soro, =tiu eu?

LEONIDA: Apoi, vezi? Dar... s-o mai lu[m =i pe partea ailalt[, s[vedem ce-ai s[mai zici. Bine, chiar revulu\ie s[fi fost, s[zicem... nu =tii dumneata c[n-are nimeni voie s[descarce focuri]n ora=? e ordin de la poli\ie...

EFIMI | A (*aproape r[sconvins*): De! bobocule, s[zic =i eu cum zici, c[dup[cum le spui dumneata, una =i cu una fac dou[, n-are de unde s[te mai apuce omul... (*St`nd pe g`nduri =i iar]ndoindu-se*) Dar bine, soro, am auzit, am a-u-zit; cum s-auz ce nu era? ce-am auzit dac[nu era nimica?

LEONIDA: Ei! domnule, c`te d-astea n-am citit eu; n-am p[r ]n cap! Glume=ti cu omul! Se-nt`mpl[!... (*cu tonul unei teorii sigure*) c[fiindc[de ce? o s[m[-ntrebi... Omul, bunioar[, de par egzemplu, dintr-un nu=tiu-ce ori ceva, cum e nevrigoas, de curiozitate, intr[la o

¹ Aluzii

² Nu te "amporta", de la franc. *s'emporter*; a se]nfuria.

idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! =i dup[aia, din fandacsie cade]n ipohondrie. Pe urm[, fire=te, =i nimica mi=c[.

EFIMI | A: Comèdie, soro! (*Minun`ndu-se:*) A=a o fi!

LEONIDA: Bunioar[=i la dumneata acuma, o ipohondrie trec[-toare; nu-i nimica... Hai s[ne culc[m: noapte bun[, Mi\ule.

EFIMI | A: Noapte bun[. (*Inc[nedumerit[oarecum, stinge lampa =i se v`r[ ]n pat.*)

LEONIDA (*dup[o pauz[*): Nu te mai culca cu fa\ a-n sus, Mi\ule, c[iar visezi.

(Cocoana s-a=az[p-o ureche;]n odaie]ntunerec,]n orchestr[melodram[; o pauz[, dup[care d-odat[se aud]n dep[rtare chiote, strig[te =i detun[turi.)

SCENA IV

EFIMI | A: Ai auzit?

LEONIDA: Ai auzit?

(Am`ndoi, d-odat[, se ridic[ ]nfiora\i. Zgomotul s-apropie.)

EFIMI | A (*s[rind din pat*): E idee, Leonido?

LEONIDA (*cu spaim[*): Aprinde lampa... (*Sare =i el din pat.*)

(Zgomotul se apropie.)

EFIMI | A (*aprinz`nd lampa*): E fandacsie, bobocule?

LEONIDA (*tremur`nd*): Nu-i lucru curat, Mi\ule!

(Zgomotul tot mai tare.)

EFIMI | A: E ipohondrie, soro?

(Zgomotul cre=te mereu.)

LEONIDA: E primejdie mare, domnule! Ce s[fie?

EFIMI | A: Ce s[fie? dumneata nu vezi ce s[fie? Revulu\ie, b[t[lie mare, Leonido!

LEONIDA (*ciudindu-se*): Bine, frate, revulu\ie ca revulu\ie, da nu-\i spusei c[nu-i voie de la poli\ie s[dai focuri]n ora=.

(Zgomotul cre-te]nainte.)

EFIMI | A (*tremur`nd*): Voie, ne-voie, auzi?

LEONIDA (*asemenea*): Auz; da nu e, nu se poate s[fie revulu\ie... C` t[vreme sunt ai no=tri¹ la putere, cine s[stea s[fac[revulu\ie?

EFIMI | A: De!]ntreab[-m[s[te=ntreb... (*Zgomot mare.*) Auzi?

LEONIDA: Unde mi-este gazeta? (*nervos*) c[dac[o fi s[fie revulu\ie, trebuie s[spuie la "Ultimele =tiri". Unde mi-e gazeta? (*Merge la mas[, ia gazeta,]-i arunc[ochii pe pagina a treia =i d[un \ip[t.)*) A!

EFIMI | A: Ei!

LEONIDA (*pierdut*): Nu e revulu\ie, domnule, e reac\iune; ascult[! (*Cite-te tremur`nd*): "Reac\iunea a prins iar la limb[. Ca un strigoi ]n ]ntunerec, ea st[ la p`nd[ascu\indu=-i ghearele =i a=tept`nd momentul oportun pentru poftetele ei antina\ionale... Na\iune, fii de=teapt[!" (*Cu dezolare:*) +i noi dormim, domnule!

EFIMI | A (*asemenea*): Cine stric[, soro, dac[nu mi-ai citit gazeta de cu seara!

(Zgomot tare.)

LEONIDA (*pr[p[dit*): +i pe mine m[=tiu to\i reac\ionarii c[sunt republican, c[sunt pentru na\iune.

EFIMI | A (*tremur`nd=i ]ncep`nd s[pl`ng[*): Ce-i de f[cut, soro?

LEONIDA (*st[p`nindu-se, ca s[-i fac[curaj*): Nu te speria, Mi\ule, nu te speria...

(Salve =i chiote foarte apropiate.)

EFIMI | A: Iute, soro pune m`na.

(Am`ndoi trag cear=afurile din paturi]n mijlocul casei, golesc dulapul, scrinul, =i fac dou[leg[turi mari; apoi baricadeaz[u=a cu paturile =i mobilele.)

¹ Partidul liberal;]n timpul lungii guvern[ri a lui I. C. Br[tianu (1876 —1883).

LEONIDA (*lucr`nd*): Mergem la gar[ p`n dosul Ci=migiului =i plec[m p`n[-n ziu[cu trenul la Ploie=ti... Acolo nu mai mi-e fric[: sunt]ntre ai mei! republicani to\i¹, s[racii!

(Zgomot =i mai aproape.)

EFIMI | A (*Ingrozit[, oprindu-se din lucru =i ascult`nd*): Soro! soro! auzi dumneata? Zavragiii² vin]ncoace!

LEONIDA (*asemenea*): Auz... (*Tremur[.]*) +i cum sunt eu deocheat, drept aicea vin, s[ne d[r`me casa.

EFIMI | A (*Indoindu-se de genunchi =i]nec`ndu-se*): Nu-mi mai spune, soro, c[mor!

LEONIDA: F[iute, iute!

(Zgomotul =i mai aproape; Leonida cade-n genunchi.)

EFIMI | A: Soro, mor! a intrat]n uli\a noastr[...

LEONIDA: Stinge lampa!

(Cocoana sufl[iute]n lamp[; zgomotul este sub ferestre. Am`ndoi sunt tr[sn\i. O pauz[, zgomot =i apoi c`teva b[t[i]n u=a d-afar[.]

EFIMI | A (*=optind*): Sunt la u=[...

LEONIDA (*asemenea*): At`t mi-a fost!... Nu te mi-ca. (*B[t/ile se repet[mai tare; zgomotul s-a cam dep[rtat.*) S[ne ascundem]n dulap...

EFIMI | A: S[l[s[m calabal`cul =i s[s[rim pe fereastr[...

(B[t/ile]n u=[se]ndesesc cu ner[bdare; zgomotul se dep[rtiaz[mereu.)

LEONIDA: Dar dac[or fi intrat]n curte?

UN GLAS DE FEMEIE (*d-afar[*): Dar asta comèdie!

¹ Aluzie la mi=carea condus[de Al. Candiano-Popescu, care a proclamat republica la Ploie=ti,]n ziua de 8 august 1870.

² Revolu\ionari, de la *zaver[*, mi=carea eterist[pentru eliberarea Greciei.

EFIMI | A (*cu uimire plec`ndu-se spre u=[s-asculte*): 'Ai?

LEONIDA (*oprind-o*): St! nu te mi=ca!

(Pumni tari]n u=[; zgomotul =i mai departe.)

GLASUL (*d-afar*): Ei! Doamne! (*Strig`nd:*) Coni\!

EFIMI | A (*uimit*): E slujnica, Leonido, Safta.

(Chiotele =i]mpu=c[turile d-abia se mai aud foarte departe.)

LEONIDA: St! parc[s-a mai dep[rtat zavera!

(B[t[i disperate]n u=[.)

GLASUL (*d-afar*): Deschide, cocoan[, s[fac focul. (*O pauz[. Leonida =i Efimi\ a ascult[uimi\i, ne=tiind ce s[creaz[.]*) Vai de mine! nu-i bun[asta! a p[it boierii ceva!

EFIMI | A: E Safta... (*Vrea s[mearg[la u=[.]*)

LEONIDA (*oprind-o*): St! nu deschide o dat[cu capul!

EFIMI | A (*nemaiput`nd r[bda =i smucindu-se*): Trebuie s[deschiz, soro, c[-ncepe dobitoaca s[\ipe =i-i mai r[u: ne d[de gol la zavrarii!

(B[t[i din toate puterile]n u=[.)

LEONIDA (*comprim`ndu-=i inima =i cu un ton de suprem[resignare*): Deschide!

EFIMI | A (*merg`nd ]n v`rful degetelor la u=[,]ntreab[cu gura jum[tate*): Cine e?

GLASUL (*d-afar*): Eu, cocoan[; am venit s[fac focul.

EFIMI | A (*st[un minut la]ndoial[, apoi se hot[r]=te =i, d`nd]n][turi baricada, deschide, =i cu glasul alterat*): Haide, intr[.

(]n odaie e]ntuneric. Coana Efimi\ a \ine piept Saftai la u=[.)

SCENA V

EFIMI | A (*mi=cat[, cu tonul misterios*): Ce-i afar[, Safto?

SAFTA (*care a intrat cu un bra\ de lemne*): Bine, cocoan[, ce s[fie! Da p`n-acum n-am putut ]nchide ochii; toat[ noaptea a fost mas[ mare la b[canul din col\; acu d-abia s-a spart cheful. Adineaori a trecut p-aici vreo c`iva, se duceau acas[pe dou[c[r]ri; era =i Nae Ipingescu, ipistatul, beat fr`nt; chiuia =i tr[gea la pistoale... obicei mitoc[nesc.

LEONIDA (*nedumerit*): Ce obicei?

SAFTA: +tii, a f[cut oamenii chef, c-asear[a fost l[sata-secului.

EFIMI | A (*Insenin`ndu-se =i prin z`nd limb[, c[tre Leonida cu umor*): A fost l[sata, secul!

LEONIDA (*Imb[r]b[tat*): Ei vezi? (*Plin de triumful teoriei*.) Tot vorba mea, domnule! Omul, bunioar[, de par egzamplu, dintr-un nu=tiu-ce ori ceva, cum e nevracos, de curiozitate, intr[la o idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! =i dup[aia, din fandacsie cade]n ipohondrie. (*C[tre cocoana*.) V[zu=i?

EFIMI | A (*cu chef*): Ei! soro! parc[ziceai c[nu e voie de la poli\ie s[se dea cu pistoale]n ora=?

LEONIDA (*sigur*): Apoi bine, nu vezi dumneata c[aici a fost chiar poli\ia]n persoan[...

EFIMI | A: Ei, bobocule, ap[i cum le =tii dumneata toate, mai rar cineva! (*Aprinde lampa*.)

(Am`ndoi sunt foarte veseli. Safta r[m`ne]ncremenit[v[z`nd r[sturnarea od[ii.)

(Cortina)

O SCRISOARE PIERDUTĂ

Comedie în patru acte
(1884)

PERSOANELE

+ TEFAN TIP { TESC U, prefectul jude\ului
 AGAMEMNON DANDANACHE, vechi lupt[tor de la '48
 ZAHARIA TRAHANACHE, prezidentul Comitetului permanent,
 Comitetului electoral, Comitetului =colar, Comi\iului agricol,
 al altor comitete =i comi\ii
 TACHE FARFURIDI, avocat, membru
 al acestor comitete =i comi\ii
 IORDACHE BR ~NZOVENESCU, asemenea
 NAE CA | AVENCU, avocat, director-proprietar al ziarului
 "R[cnetul Carpa\ilor", prezident-fundator al Societ[\ii enciclopedice-
 cooperative "Aurora economic[rom`n["
 IONESCU, institutor, colaborator la acest ziar =i membru
 al acestei societ[\i
 POPESCU, institutor, asemenea
 GHI | { PRISTANDA, poli\aiul ora=ului
 UN CET { | EAN TURMENTAT
 ZOE TRAHANACHE, so\ia celui de sus
 UN FECIOR, ALEG { TORI, CET { | ENI, PUBLIC

}n capitala unui jude\ de munte, }n zilele noastre.

ACTUL I

(O anticameră bine mobilată. Ușă în fund cu două ferestre mari în lături. La dreapta, în planul din fund, o ușă, la stânga, altă ușă, în planul din față. În stânga, planul întreg, canapea și un fotoliu.)

SCENA I

TIP { T E S C U, puțin agitat, se plimbă cu "Răcnetul Carpaților" în mână;
e în haine de odaie; P R I S T A N D A, în picioare, mai spre ușă,
stă rezemat în sașie.

TIP { T E S C U (terminând de citit o frază din jurnal): "... Rușine pentru orașul nostru și tremure în fața unui om!... Rușine pentru guvernul vitreg, care dă unul din cele mai frumoase județe ale României pradă în ghearele unui vampir!..." (Indignat:) Eu vampir, 'ai?... Caraghioz!

P R I S T A N D A (asemenea): Curat caraghioz!... Pardon, să iertați, coane Fănică, că întreb: bampir... ce-i aia, bampir?

TIP { T E S C U: Unul... unul care sugă sângele poporului... Eu sugă sângele poporului!...

P R I S T A N D A: Dumneata sugă sângele poporului! Aoleu!

TIP { T E S C U: Mi-e!

P R I S T A N D A: Curat mi-e!

TIP { T E S C U: Murdar!

P R I S T A N D A: Curat murdar!

TIP { T E S C U: Ei! nu s-alege!

P R I S T A N D A: Nu s-alege!

TIP { T E S C U: Cu toat[d[sc[limea dumnealui, cu toat[societatea moftologic[a dumnealui... degeaba! s[-mi raz[mie must[il'e!

PRISTANDA: +i mie!

TIP { T E S C U: Dar]n sf`r=it, las-o asta! Las[-l s[ urle ca un c`ine!

PRISTANDA: Curat ca un c`ine!

TIP { T E S C U: }ncepuse=i s[-mi spui istoria de asear[. (*+ade.*)

PRISTANDA: Cum v[spuneam, coane F[nic[(*se apropie*), asear[, a\ipisem ni\el dup[-mas[, precum e misia noastr[... c[acuma dumneavoastr[=ti\i c[bietul poli\ai n-are =i el ceas de m`ncare, de b[utur[, de culcare, de sculare, ca tot cre=tinul...

TIP { T E S C U: Fire=te...

PRISTANDA: +i la mine, coane F[nic[, s[tr[i\i! greu de tot... Ce s[zici? Famelie mare, renumera\ie mic[, dup[buget, coane F[nic[.]nc[d-aia nevast[-mea zice: "M[i, roag[-te =i tu de domnul prefectul s[-\i mai m[reasc[leafa, c[te pr[p[de=ti de tot!..." Nou[copii, coane F[nic[, s[tr[i\i! nu mai pu\in... Statul n-are idee de ce face omul acas[, ne cere numai datoria; dar de! nou[copii =i optzeci de lei pe lun[: famelie mare, renumera\ie mic[, dup[buget.

TIP { T E S C U (*z`mbind*): Nu-i vorb[, dup[ buget e mic[, a=a e... dec`t tu nu e=ti b[iat prost; o mai c`rpe=ti, de ici, de colo, dac[nu curge, pic[... Las' c[=tim noi!

PRISTANDA: +ti\i! Cum s[nu =ti\i, coane F[nic[, s[tr[i\i! tocmai dumneavoastr[s[nu =ti\i!

TIP { T E S C U: +i nu-mi pare r[u, dac[=tii s[faci lucrurile cu-minte: mie-mi place s[m[serveasc[func\ionarul cu tragere de inim[... C`nd e om de credin\...

PRISTANDA: De credin[, coane F[nic[, s[tr[i\i!

TIP { T E S C U: Nu m[uit dac[se folose=te =i el cu o para, dou[... mai ales un om cu o familie grea.

PRISTANDA: Nou[suflote, coane F[nic[, =i renumera\ie...

TIP { T E S C U: Dup[buget!...

PRISTANDA: Mic[, s[rut m`na, coane F[nic[.

TIP { TESCU: Las[, Ghi\[, cu steagurile de alalt[ieri \i-a ie=it bine; ai tras frumu=el condeiu.

PRISTANDA (*uit`ndu-se pe sine =i r`z`nd*): Curat condei!
(*lu`ndu=-i numaidec`t seama, naiv:*) Adic[te, cum condei, coane F[nic[?...]

TIP { TESCU: Contul jidanului s-a pl[tit la Comitet pe patruzeci =i patru de steaguri...

PRISTANDA (*naiv*): Da.

TIP { TESCU: Ei?... s-a pus patruzeci =i patru de steaguri?

PRISTANDA (*cu t[rie*): S-a pus, coane F[nic[, s-a pus... Poate unul-dou[s[le fi dat v`ntul jos... da s-a pus...

TIP { TESCU: Patruzeci =i patru?

PRISTANDA: Patruzeci =i patru]n cap, coane F[nic[.

TIP { TESCU (*r`z`nd*): Nu umbla cu mofturi, Ghi\ [. Nu m-am plimbat eu la lumina\ie]n tr[ur[cu Zoe =i cu nenea Zaharia]n tot ora=ul? Tocmai ea, cum e glumea\[, zice: "Ia s[-i num[r]m steagurile lui Ghi\ [...]"

PRISTANDA (*m`hnit*): }mi pare r[u! tocmai coana Joi\ica, tocmai dumneei, care de!... s[ne a=tept[m de la dumneei la o protec\ie...

TIP { TESCU: Apoi, ea n-a zis-o cu r[utate, a zis-o de glum[. Nu =tie =i nenea Zaharia =i ea c[e=ti omul nostru...

PRISTANDA: Al dumneavoastr[, coane F[nic[, =i al coanii Joi\ichii, =i al lui conu Zaharia... Ei? +i le-a\i num[r]at, coane F[nic[?... Ei? a=a e? Patruzeci =i patru...

TIP { TESCU: Vreo paispce... cinspce...

PRISTANDA: Apoi s[le num[r]m, coane F[nic[; s[le num[-r]m; dou[la prefectur[.

TIP { TESCU: Dou[...]

PRISTANDA: Dou[pe pia\la lui 11 Februarie...

TIP { TESCU: Patru...

PRISTANDA (*c[ut`nd ]n g`nd*): Dou[la Prim[rie...

TIP { TESCU: +ase...

PRISTANDA (*acela=i joc*): Unul la =coala de b[ie\i...

TIP { T E S C U: +apte...

PRISTANDA: Unul... la =coala de fete...

TIP { T E S C U: Opt...

PRISTANDA: Unul la spital...

TIP { T E S C U: Nou[...]

PRISTANDA: Dou[... la catrindal[, la Sf. Nicolae...

TIP { T E S C U: Unsprezece.

PRISTANDA: Dou[la prefectur[... paispce...

TIP { T E S C U (*r`z`nd*): Le-ai mai num[rat pe ale de la prefectur[.

PRISTANDA: Nu, coane F[nic[, s[tr[i\i! (*Continu[repede, pe ner[sufflate:*) Dou[la prim[rie, optspce, patru la =coli, dou[zeci =i patru, dou[la catrindal[la Sf. Nicolae, treizeci...

TIP { T E S C U (*r`z`nd*): Le-ai mai num[rat o dat[pe toate astea =i aduni r[u...

PRISTANDA: Doamne p[ze=te, coane F[nic[, s[tr[i\i, patruzeci =i patru,]n cap... patruzeci =i patru... Cum zic, unul-dou[, poate v`ntul... ori cine =tie...

TIP { T E S C U (*r`z`nd*): Ghi\[\... apoi nu m[orbi de la obraz a=a.

PRISTANDA (*schimb`nd deodat[tonul, umilit =i naiv*): Fame-lie mare... renumera\ie dup[buget mic[...

TIP { T E S C U (*uit`ndu-se la ceas*): Ia s[l[s[m steagurile, Ghi\[\...

PRISTANDA: Curat s[le l[s[m, coane F[nic[.

TIP { T E S C U: Spune odat[istoria de-asear[, c[m[gr[besc.

PRISTANDA: Bine zice\i, coane F[nic[. Asear[pe la zece =i jum[tate, m[duc acas[,]mbuc ceva =i m[dau a=a pe-o parte s[ ]lipesc numai un minu\el, c[eram pr[p]dit de ostenit de la foc. Nevasta zice, pardon: "Dezbrac[-te, Ghi\[, =i te culc[". Eu, nu; eu, la datorie, coane F[nic[, zi =i noapte la datorie. A=a, m[scol cam pe la dou[spce f[r[un sfert, =i, pardon, m[dezbrac de mondir, scot chipiul, m[-mbrac \ivile=te =i plec... la datorie, coane F[nic[... P`n[ s[ plec se f[cuse vreo unul dup[ dou[spce. O iau prin dosul prim[riei, =i apuc pe maidan ca s[ ies la bariera Unirii. C`nd dau s[trec maidanul, v[z

lumin[la ferestrele de din jos ale lui d. Nae Ca\avencu, =i ferestrele
vrai=te. Ulucile]nalte... dac[te sui pe uluci, po\i intra pe fereastr[ ]n
cas[. Eu, cu g`ndul la datorie, ce-mi d[ ]n g`nd ideea? zic: ia s[mai
ciupim noi ceva de la onorabilul, c[nu stric[... =i bini=or, ca o pisic[,
m[sui pe uluci =i m[pui s-ascult: auzeam =i vedeam cum v-auz =i
m-auzi\i, coane F[nic[, =ti\i, ca la teatru.

TIP { T E S C U (*interes`ndu-se*): Ei, ce?

PRISTANDA: Jucaser[stos.

TIP { T E S C U: Cine era?

PRISTANDA: Cine s[fie? d[sc[limea: Ionescu, Popescu, popa
Pripici...

TIP { T E S C U: +i popa?

PRISTANDA: Da, popa =i d. T[chi\i[=i Petcu=, =i Zapisescu, toat[
ga=ca-n p[r. Jocul era pe ispr[vite... =i fum[rie de tutun... ie=ea pe fereas-
tr[ca de la vapor. Mai juca popa =i cu Petcu=. { ilal\i =edeau de vorb[.

TIP { T E S C U: +i Ca\avencu m[-njura?

PRISTANDA: Grozav, coane F[nic[, pe guvern =i pe dv... =i=i
num[ra voturile.

TIP { T E S C U: D[sc[limea, popa =i moflujii¹.

PRISTANDA: Curat moflujii!

TIP { T E S C U: Las' c[le dau eu voturi.

PRISTANDA: Da' s[vede\i ce s-a-nt`mplat... coane F[nic[. Din
vorb[-n vorb[, Ca\avencu zice: "M[prinz cu d-voastr[c[o s[voteze
cu noi cine cu g`ndul nu g`ndi\i, unul pe care conteaz[bampirul —
=i acolo, pardon, tot bampir v[zicea — pe care conteaz[bampirul ca
pe Dumnezeu... =i c`nd l-om avea pe [la, i-avem pe to\i... Ia asculta\i
scrisoarea asta"... =i scoase o scrisoric[din portofel... "Ia asculta\i..."
Diavolul de pop[, n-are de lucru? se scoal[repede de la joc =i zice: "S[
m[-ngropi, sufletul meu, N[ic[, nu citi... st[i, s-o ascult eu... s[-mi aprinz
numai \igara..." +i, coane F[nic[, se scoal[de la joc, aprinde chibritul,
trage din \igar[=i vine s[arunce chibritul aprins pe fereastr[; drept]n
ochii mei. M[trag]napoi, alunec de pe uluci =i caz pe maidan, peste

¹ Fali\ii, cei nemul\umi\i.

un dobitoc, care pesemne trecea ori =edeal`ng[ uluci. Dobitocul ]ncepe s[ strige, to\ din cas[ sar n[val[ la fereastr[, eu, cum c[zusem, m[ ridic degrab[, o iau pituli= pe l`ng[uluci =i intru]n curtea Prim[riei.

TIP { T E S C U (*interes`ndu-se de povestire*): Ei?

PRISTANDA: M-am mai]ntors eu, dar]nchiseser[ferestrele =i l[saser[perdelele.

TIP { T E S C U: Cine s[fie? Ce scrisoare? Nu pricep... Ghi\[, eu trebuie s[m[duc la dejun, s[nu fac pe nenea Zaharia =i pe Zoe s[m-a=tepte. Ei nu dejuneaz[f[r[mine, =i nenea Zaharia nu iese]nainte de dejun. +i mai ales cum e Zoe ner[bd[toare...

PRISTANDA: Ce-mi ordona\i, coane F[nic[?

TIP { T E S C U: S[-mi afli ce scrisoare e aia =i de cine e vorba.

PRISTANDA: Ascult, coane F[nic[.

TIP { T E S C U: Dac[s-ar putea s[punem m`na =i pe firul ]sta — nu doar c[ mi-e team[ de intrigile proaste ale lui Ca\avencu — dar n-ar fi r[u s[-l dezarm[m cu des[v`r=ire, =-apoi s[-l lucr[m pe onorabilul!

PRISTANDA: Curat s[-l lucr[m!

TIP { T E S C U: St[i un minut p`n[s[-mi schimb haina; ie=im]mpreun[; am s[-\i mai spun ceva.

PRISTANDA: Stau, coane F[nic[.

(Tip[tescu iese]n st`nga.)

SCENA II

PRISTANDA (*singur*): Grea misie, misia de poli\ai... +i conul F[nic[=i coana Joi\ica mai stau s[-mi numere steagurile... Tot vorba biete\ neveste, zice: "Ghi\[, Ghi\[, pup[-l]n bot =i-i pap[tot, c[s[tutul nu crede la]fl[m`nd..." Zic: curat! De-o pild[, conul F[nic[: mo=ia mo=ie, fonc\ia fonc\ie, coana Joi\ica coana Joi\ica, trai, neneaco, cu banii lui Trahanache... (*lu`ndu=i seama*) babachii... Da eu, unde? famelie mare, renumera\ie dup[buget mic[. (*+ade]n fund pe un scaun la o parte.*)

SCENA III

ZAHARIA TRAHANACHE, GHI / { PRISTANDA,
apoi TIP { TESCU =i ZOE

TRAHANACHE (*intr[prin fund, f[r/ s/ ia seama la Ghi\], care se ridic[repede la intrare. Trahanache e mi=cat*): A! ce corupt[societate!... Nu mai e moral, nu mai sunt prin\ipuri, nu mai e nimic, enteresul =i iar enteresul... Bine zice fiu-meu de la facultate alalt[ieri]n scrisoare: vezi, t`n[r t`n[r, dar copt, serios b[iat! zice: "Tati\o, unde nu e moral, acolo e corrup\ie, =i o societate f[r[prin\ipuri, va s[zic[c[nu le are!..." Auzi d-ta mi=elie, infamie. (*Vede pe Ghi\].*) Aici erai, Ghi\]? (*Se st[p`ne-te*).

PRISTANDA: Aici, s[rut m`na, coane Zahario.

TRAHANACHE: F[nic[a ie=it?

PRISTANDA: Ba nu, coane Zahario, vine numaidec`t momental, e dincolo... A! iat[conul F[nic[...

TIP { TESCU (*cu p[l]ria =i haina de ora= vine din st`nga, e surprins la vederea lui Zaharia*): Neica Zaharia! Cum se poate? Ai ie=it]nainte de dejun? Ce e?

TRAHANACHE: E comèdie, mare comèdie, F[nic[, st[i s[-i spui. (*ji face semn s[expedieze pe Pristanda.*)

PRISTANDA (*repede*): Mai ave\i ceva s[-mi ordona\i, coane F[nic[?

TIP { TESCU: Nu... Nu ui\i de ce-am vorbit. Trebuie s[avem dezlegarea istoriei c`t mai degrab[.

PRISTANDA: Ascult.

TIP { TESCU: Nene Zahario, e lung ce ai s[-mi spui? Nu mi-o po\i spune la dejun?

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare... Nu trebuie s[=tie Joi\ica... E comèdie mare, F[nic[. (*+ade pe canapea, cu spatele spre fund.*)

TIP { TESCU (*uit`ndu-se la ceas*): Atuncea treci, Ghi\[, pe la nenea Zaharia p-acas[=i las[-i vorb[coanei Joi\ichii — nu-i a=a, nene

Zahario? — s[fie a=a de bun[s[nu se supere dac[om]nt`rzia de la dejun... avem ceva politic[de vorbit]ntre b[rba\i.

PRISTANDA: Ascult, coane F[nic[.

(Pristanda pleac[spre fund. Tip[tescu se]ntoarce spre Trahanache =i coboar[. C`nd Pristanda vrea s[ ias[ prin fund, u=a din dreapta se deschide pu\in, Zoe scoate capul, cheam[ pe Pristanda: “Pst! Pst!” =i ]nchide repede u=a. Tip[tescu se ]ntoarce =i ]l vede pe Pristanda l`ng[u=a din dreapta.)

TIP { TESCU: A? Un' te duci?

PRISTANDA (*f[c`ndu-i semn s[ tac[ =i ar[t`ndu-i pe Trahanache*): Unde mi-a\i ordonat.

TIP { TESCU (*f[r[s[ ]n\leag[*): De ce nu ie=i prin fa\?

PRISTANDA (*urm[rindu-=i jocul*): Da, prin fa\...

(Se]ntoarce spre u=a din fund. Tip[tescu se-ntoarce iar spre Trahanache.

Jocul Zoi se repet[. F[nic[se-ntoarce iar. Ghi\[, care este iar l`ng[ u=a din dreapta, iese n[val[ pe acolo. Tip[tescu, d`nd din umeri, f[r[s[-n\leag[, se coboar[s[=az[pe fotoliu, l`ng[Trahanache.)

SCENA IV

TIP { TESCU, TRAHANACHE

TIP { TESCU: Ei! neic[Zahario, ce e? ia spune, te v[z cam schimbat!...

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare, s[vezi... Azi-diminea\[, pe la opt =i jum[tate, intr[feciorul]n odaie — nici nu-mi b[usem cafeaua —]mi d[un r[v[=el =i-mi zice c[a=teapt[r[spuns... De la cine era r[v[=elul?

TIP { TESCU: De la cine?

TRAHANACHE: De la onorabilul d. Nae Ca\avencu.

TIP { TESCU: De la Ca\avencu?

TRAHANACHE: Zic: ce are a face Ca\avencu cu mine =i eu cu

Ca\avencu, nici]n clin, nici]n m`neci, ba chiar putem zice, dac[consider[m dup[prin\ipuri, dinpotriv[.

TIP { T E S C U: Fire=te... Ei?

TRAHANACHE: St[i s[vezi. (*Scoate un r[v[-el din buzunar; i-l d[lui Tip[tescu.*)

TIP { T E S C U (*lu`nd r[v[-elul =i citind*): “Venerabilului d. Zaharia Trahanache, prezident al Comitetului permanent, al Comitetului =colar, al Comitetului electoral, al Comitetului agricol =i al altor comitete =i comi\ii... Loco. (*Scoate h`rtia din plic.*) Venerabile domn,]n interesul d-voastr[de cet\ean =i de tat[de familie, v[rug[m s[trece\i ast[zi]ntre orele 9 jum. =i 10 a.m. pe la biurul ziarului “R[cnetul Carpa\ilor” =i sediul Societ[\ii enciclopedice-cooperative “Aurora economic[rom`n[“, unde vi se va comunica un document de cea mai mare importan\[ pentru d-voastr[. Al d-voastre devotat, Ca\avencu, director-proprietar al ziarului “R[cnetul Carpa\ilor”, prezident fondator al Societ[\ii enciclopedice-cooperative «Aurora economic[ rom`n[...» Ei? Ce document?

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare! S[vezi... M-am g`ndit: s[nu m[duc... s[m[duc... s[nu m[duc... ia, numai de curiozitate, s[m[duc, s[v[z ce moft mai e =i]sta. M[ ]mbrac degrab[, F[nic[, =i m[duc.

TIP { T E S C U: La Ca\avencu?

TRAHANACHE: St[i, s[vezi... la Ca\avencu. Cum intru se scoal[cu respect =i m[pofte=te pe fotel. “Venerabile”-n sus, “venerabile”-n jos. “}mi pare r[u, c[ne-am r[cit]mpreun[, zice el, c[eu totdeauna am \inut la d-ta ca la capul jude\ului nostru...” =i]n sf`r=it o sum[de delicate\uri... Eu, serios, zic: “Stimabile, m-ai chemat s[-mi ar[\i un document, arat[documentul!” Zice: “Mi-e team[, zice, c[o s[fie o lovitur[dureroas[pentru d-ta, =i ar fi trebuit s[te preg[tesc mai dinainte, d-ta, un b[rbat a=a de, =i a=a de...” =i iar delicate\uri... Zic iar: “Stimabile, ai pu\intic[r[bdare, documentul...” El iar: “... c[de, damele...” S[vezi unde vrea s[m-aduc[mi=elul! Biata Joi\ica! s[nu cumva s[-i spui, s[nu care cumva s[afle! cum e ea sim\itoare!...

TIP { TESCU: Ce! a cutezat? mizerabilul! (*Se ridic[turburat.*)

TRAHANACHE (*oprindu-l*): St[i, s[vezi! "... c[de, damele, zice, nu]n\eleg totdeauna meritele =i calit[\ile morale ale b[rbatului =i respectul care va s[zic[, ce trebuie s[-i poarte..." }n sf`r=it (*Tip[tescu fier-be*), ce s-o mai lungesc degeaba! Dup[ce-i pui piciorul]n prag =i-i zic: "Ia ascult[, stimabile, ai pu\intic[r[bdare: documentul!" vede mi=elul c[n-are]ncotro, =i-mi scoate o scrisoric[... Ghici a cui =i c[tre cine?

TIP { TESCU (*de abia st[p`nindu=-i emo\ia*): A cui? a cui, nene Zahario?

TRAHANACHE: St[i s[vezi. (*R[spicat =i r`z`nd*.) A ta c[tre nevast[-mea, c[tre Joi\ica! scrisoare de amor]n toat[regula... Ai? ce zici d-ta de asta?

TIP { TESCU (*turburat r[u*): Nu se poate, nu se poate!

TRAHANACHE: Am citit-o de zece ori poate: o =tiu pe dinafar[! ascult[: "Scumpa mea Zoe, venerabilul (adic[eu) merge desear[la]ntrunire (]ntrunirea de alalt[ieri-seara). Eu (adic[tu) trebuie s[stau acas[pentru c[a=tept depe=i de la Bucure=ti, la care trebuie s[r[spunz pe dat[; poate chiar s[m[cheme ministrul la telegraf. Nu m[a=tepta, prin urmare, =i vino tu (adic[nev[sta-mea, Joi\ica), la coco=elul t[u (adic[tu), care te ador[, ca totdeauna, =i te s[rut[de o mie de ori, F[nic[..." (*Prive-te lung pe Tip[tescu, care e]n culmea agita\iei.*)

TIP { TESCU (*plimb`ndu-se]nfuriat*): Nu se poate! O s[-i rup oasele mizerabilului!... Nu se poate!

TRAHANACHE (*placid*): Fire=te c[nu se poate; dar \i-ai fi]nchipuit a=a mi=elie... (*Cu candoare*.) Bine, frate,]n\eleg plastografie, p`n[ unde se poate, dar p`n[aici nu]n\eleg... Ei, F[nic[, s[vezi imita\ie de scrisoare! s[zici =i tu c[e a ta, dar s[juri, nu altceva, s[juri! (*Oprindu-se =i privind pe Tip[tescu, care se plimb[cu pumnii]ncle=ta\i; cu mirare =i ciud[:*) Uit[-te la el cum se turbur[! Las[, omule, zi-i mi-el, =i pace! Ce te aprinzi a=a? A=a e lumea, n-ai ce-i face, n-avem s-o schimb[m noi. Cine=-i poate]nchipui p`n[unde poate merge mi=elia omului!

TIP { T E S C U (*acela=i joc*): Miserabilul!

TRAHANACHE: M[i omule, ai pu'ntic[r[bdare, zi-i ce i-am zis eu: "E=ti tare, stimabile, la machiaverlicuri, tare, n-am ce s[zic; dar nu \i-ai g[sit omul..." Ei, dac[a v[zut c[nu i se trece cu mine, =tii la ce-a ajuns? Mi-a spus c[, dac[nu dau eu importan[\ lucrului, o s[-i dea publicul, pentru c[scrisoarea o s[se publice duminic[la gazet[=i o s[fie pus[ ]n cercevea, ca s-o vaz[oricine-o pofti.

TIP { T E S C U (*turburat*): }l]mpu=c!]i dau foc! trebuie s[mi-l aduci aci numaidec`t, viu ori mort, cu scrisoarea. (*Se repede]n fund.*) Ghi\! Ghi\! S[vie poli\aiul!

TRAHANACHE (*dup[el p`n[ ]n fund*): Ai pu'ntic[... (*Intorc`ndu-se singur]n scen[:*) E iute! n-are cump[t. Aminteri bun b[iat, de=tept, cu carte, dar iute, nu face pentru un prefect.]ntr-o societate f[r[moral =i f[r[prin\ip... trebuie s[ai =i pu'ntic[diploma\ie!

TIP { T E S C U (*Intorc`ndu-se din fund*): Infamul! Canalial!

TRAHANACHE: Ei, ast`mp[r-te, omule, =i las`odat[mofturile, avem lucruri mai serioase de vorbit. Desear[e]ntrunire. S-a hot[r`t? Punem candidatura lui Fafuridi? Ce facem? Desear[, am aflat c[ d[sc[limea cu Ca\avencu =i cu to\i ai lor vor s[ fac[ scandal. Trebuie s[-i spunem lui Ghi\ s[ ]ngrijeasc[. Mi=elul de Ca\avencu o s[ ia desear[ cuv`ntul ca s[ne combat[...

TIP { T E S C U (*fierb`nd mereu*): Nu te teme, nene Zahario, desear[d. Ca\avencu nu o s[fie la]ntrunire, o s[fie]n alt[parte — la p[strare.

TRAHANACHE: Aide, mergi la dejun?

TIP { T E S C U: Nu, neic[Zahario, mul\umim, am treab[. Du-te dumneata singur; s[rut[ri de m`ini coanii Joi\ichii.

TRAHANACHE: Bine, dar la pr`nz desigur. Desear[ eu m[ duc la ]ntrunire, trebuie s[ stai cu Joi\ica, i-e ur`t singur[. Dup[ ]ntrunire avem preferan[...

TIP { T E S C U (*ame\it*): Da, neic[Zahario.

TRAHANACHE: La revedere, F[nic[.

TIP { T E S C U: La revedere, neic[Zahario...

TRAHANACHE (*merg`nd spre u=e, condus de Tip[tescu*): +i nu te mai turbura, neic[, pentru fitece mi=elie. Nu vezi tu cum e lumea noastr[?] }ntr-o so\ietate f[r] moral =i f[r] prin\ip, nu merge s-o iei cu iu\eal[, trebuie s[ai (*cu fine\l*) pu\intic[r[bdare... (*Iese }n fund.*)

SCENA V

TIP { T E S C U, apoi Z O E

TIP { T E S C U (*vine ame\it =i-mpleticindu-se din fund =i cade pe un scaun cu capul }n m`ini*): Ce s[fac? Ce s[fac? =i nu mai vine Ghi\{!...

Z O E (*ie=ind din dreapta misterios =i cobor`nd repede l`ng[el*): F[nic[! F[nic[!

TIP { T E S C U (*ridic`ndu-se iute*): Zoe!... +tii?

Z O E (*dezolat*): +tiu! Sunt nenorocit[, F[nic[. +tiu... am fost dincolo }n odaie, am intrat pe sc[ricica din dos... Am venit numaidec`t dup[ Zaharia. N-am avut curaj s[ dau ochii cu el, m[car c[ nu crede... Am auzit tot, tot, tot. Sunt nenorocit[, F[nic[... C`nd a plecat Ghi\[, l-am chemat dincolo (*Tip[tescu }n\elege*), i-am spus tot: numai el ne poate sc[pa.

TIP { T E S C U: De unde aflase=i?

Z O E: Eu am =tiut numaidec`t dup[Zaharia... Uite! (*}i d[o scrisoare. Scena aceasta se face cu mult[nervozitate.*)

TIP { T E S C U (*citind*): "Stimabil[doamn[, la redac\ia noastr[se afl[un document isc[lit de amabilul nostru prefect =i adresat d=voastre. Acest document vi s-ar putea ceda }n schimbul unui sprijin pe l`ng[ amabilul }n chestiune. Binevoi\i dar a trece }ndat[ pe la biroul nostru, spre a regula aceast[ afacere }ntr-un chip mul\umitor pentru am`ndou[p[r\ile..." (*Cu desperare:*) Cum? cum? c`nd ai pierdut biletul, Zoe?

Z O E (*inecat*): Nu =tiu... alalt[ieri-seara, c`nd am plecat de la tine, }l aveam; c`nd am ajuns acas[, nu =tiu dac[-l mai aveam; poate

s[fi scos batista pe drum =i mi-a c[zut scrisoarea: le aveam tot]ntr-un buzunar!

TIP { T E S C U: A! ce nenorocire!

Z O E: M-am dus la Ca'avencu... de la el veneam acuma. Mi-a propus s[-mi dea]napoi scrisoarea, cu condi\ie s[-i asigur[m alegerea. Aminteri, public[scrisoarea poim`ine...

TIP { T E S C U (*In prada agita\iei*): Lupta este desperat[. Vrea s[ne omoare, trebuie s[-l omor`m! ... +i nu mai vine Ghi\...

Z O E: Pe Ghi\[l-am trimis eu la Ca'avencu, s[-i cumpere scrisoarea cu orice pre\.

TIP { T E S C U: Care va s[zic[Ghi\[e acolo?

Z O E: Desigur. (*Se aude zgomot.*)

TIP { T E S C U: El trebuie s[fie... (*Se repede la u=a din fund, o deschide =i se trage iute]napoi.*) A! Ascunde-te... degrab[. (*O duce repede =i ies am`ndoi prin st`nga.*)

SCENA VI

*FARFURIDI, BR~NZOVENESCU, intr`nd misterios din fund;
apoi TIP{TESCU, din st`nga.*

BR~NZOVENESCU: Poate s[nu fie tocmai a=a; poate c[e o manoper[... o manoper[grosolan[, ca s[intimideze pe c`iva nehot[r`vi...

FARFURIDI (*cu inten\ie fin*): Pe venerabilul d. Trahanache l-am v[zut intr`nd la Ca'avencu, ast[zi pe la zece, c`nd m[duceam]n t`rg... Eu, am n-am s[-nt`lnesc pe cineva, la zece fix m[duc la t`rg...

BR~NZOVENESCU: Ei!

FARFURIDI: Pe respectabila madam Trahanache am v[zut-o ie=ind de la Ca'avencu tot ast[zi pe la unsprezece, c`nd m[-ntorceam din t`rg... Eu, am n-am clien\i acas[, la unsprezece fix m[-ntorc din t`rg...

BR~NZOVENESCU: Nu-n\eleg.

FARFURIDI: Cum nu-n\elegi? la unsprezece fix...

BR ~ NZOVENESCU: Nu, frate, nu-n\eleg daraverile astea cu opozi\ia! tu ai v[zut pe Trahanache]nt`i, pe urm[ pe madam Trahanache, =i eu adineaori am v[zut pe poli\aiul, pe Ghi\[, intr`nd la Ca\avencu...

FARFURIDI (*cu inten\ie*): Ei?

BRANZOVENESCU (*cu]ndoial/*): S[fie tr[dare la mijloc? ai?

FARFURIDI: Eu merg =i mai departe =i zic: tr[dare s[fie, dac[o cer interesele partidului, dar s-o =tim =i noi!...

BR ~ NZOVENESCU: Prefectul trebuie s[ne dea cheia comè-diei [=tia... Iac[t[-l...

TIP { T E S C U (*venind din st`nga turburat =i d`ndu=-i aer silit de degajare*): Salutare, salutare, stimabile!

BR ~ NZOVENESCU (*aparte*): E galben!

FARFURIDI (*aparte*): Ce ro= u s-a f[cut. (*Tare:*) Salutare, salutare, onorabile...

TIP { T E S C U (*oferindu-le locuri*): Ia pofti\i, ia pofti\i, m[rog.

BR ~ NZOVENESCU: Mul\umim, mul\umim, stimabile, dar ne cam gr[bim, sunt dou[sprezece trecute.

FARFURIDI: +i eu, am n-am]nf[\i=are, la dou[sprezece trecute fix m[duc la tribunal...

BR ~ NZOVENESCU: Uite de ce e vorba, stimabile, s[fim scur\i... Pirn t`rg... se spune...

FARFURIDI: Adic[, d[-mi voie, s[fim explici\i; mie]mi place s[pun punctele pe i... Se aude...

BR ~ NZOVENESCU: Se aude... cum c[partidul nostru d[la colegiul II¹ ajutorul lui Ca\avencu...

TIP { T E S C U (*mi=cat*): Care partid? Care Ca\avencu?

BR ~ NZOVENESCU: Cum care partid?

FARFURIDI: Adic[partidul nostru: madam Trahanache, dum-neata, nenea Zaharia, noi =i ai no=tri... s[ducem pe bra\e pe d. Ca\avencu.

TIP { T E S C U: +i cine spune asta? (*R`de silit.*)

¹ }n epoca *Scrisorii pierdute* se vota pe colegii. Cet[\enii erau]mp[r\i\i, pe criterii social-economice,]n trei categorii. Majoritatea nu putea vota dec`t indirect, prin delega\i (colegiul III).

BR ~ NZOVENESCU: Nu r`de, stimabile, nu r`de; a]nceput s[se vorbeasc[...]

FARFURIDI: +i de!... ce s[zicem! lumea are pentru ce s[intre la b[nuieli.

BR ~ NZOVENESCU: D. Trahanache la vizit[la d. Ca'avencu...

TIP { TESCOU: Ei?

FARFURIDI: Madam Trahanache la vizit[la d. Ca'avencu...

TIP { TESCOU: Ei?

BR ~ NZOVENESCU: D. Ghi\[poli\aiul la vizit[la d. Ca'avencu...

FARFURIDI: De unde =i p`n[unde?

BR ~ NZOVENESCU: Noi, ce s[zicem — ne temem de ce spune lumea...

TIP { TESCOU (*nervos*): Ei, ce spune lumea?

FARFURIDI: Vrei s[vorbesc curat =i deslu=it, stimabile? Ne temem de tr[dare... Na!

TIP { TESCOU (*dup[ce s-a]ntors c`nd la unul, c`nd la altul, sup[rat c[tre Farfuridi*): Amice, d-le Farfuridi, nu \i se pare d-tale c[te faci mai catolic dec`t Papa?

FARFURIDI (*hot[r`t*): Da, c`nd e vorba de prin\ipuri, stimabile, da, m[fac, adic[nu, nu m[fac, sunt c`nd e vorba de asta, sunt mai catolic dec`t Papa...

TIP { TESCOU (*sup[rat*): Domnilor, nu primesc acas[la mine astfel de observa\ii, pe care, da\i-mi voie s[v[spui, le consider ca ni=te insulte...

FARFURIDI: S[nu ne iu\im, stimabile...

TIP { TESCOU: Cum s[nu m[iu\esc, onorabile? D-voastr[veni\i la mine acas[, la mine, care mi-am sacrificat cariera =i am r[mas]ntre d-voastr[, ca s[v[organizez partidul — c[ci f[r[mine, trebuie s[m[rturis\i, c[d-voastr[n-a\i fi putut niciodat[s[fi\i un partid — d-voastr[veni\i la mine acas[s[m[numi\i pe fa\[tr[d[tor... A! asta nu pot s[v-o permit...

BR ~ NZOVENESCU (*scol`nd o h`rtie din buzunar*): M[rog,

iat[ce se]mparte prin t`rg, din partea lui d. Ca\avencu... E tip[rit, stimabile!

TIP { T E S C U (*mi=cat, ji smulge h`rtia*): Tip[rit?

FARFURIDI (*smulg`ndu-i-o el*): Da, tip[rit, d[-mi voie... (*Ci-te=te:*) "D[m ca pozitiv[ =tirea cum c[ desigur candidatura amicului nostru politic d. Ca\avencu, prezidentul grupului independent, este pus[ la ad[post de orice lovituri din partea administra\iei. Din contra, avem cuvinte puternice pentru a crede c[ at` t b[tr`nul =i venerabilul d. Trahanache, prezidentul Comitetului electoral, c` t =i junele =i onorabilul nostru prefect ar fi convin=i]n fine c[ ]n]mprejur[rile prin care trece \ara, jude\ul nostru nu poate fi mai bine reprezentat dec` t de un b[rbat independent ca amicul nostru d. Ca-a-ven-cu... D. Ca\avencu va lua cuv`ntul la]ntrunirea de desear[... Comitetul grupului independent." (*Vorbit:*)... Aud?

TIP { T E S C U (*aparte*): Nu mai r[m`ne nici o clip[ de pierdut. (*Tare:*) Domnilor, v[ rog, ni=te afaceri importante m[ cheam[ numai-dec` t la telegraf... M[scuza\i... dar... (*Merge la o mas[=i trage clopo\elul, apoi iese]n fund.*)

BR ~ NZOVENESCU: A=a scurt?

FARFURIDI: Adic[, cum am zice, pofti\i pe u=e afar[... Bine!

TIP { T E S C U (*apare]n fund cu un fecior*): Unde e Ghi\?

FECIORUL: L-am c[utat]n tot t`rgul, coane F[nic[, nu e. (*Vorbesc]ncet]n fund.*)

BR ~ NZOVENESCU (*care a vorbit]ncet cu Farfuridi*): 'Aide la Trahanache... Aici am aflat tot... 'Aide...

FARFURIDI: Br`nzovenescale, mi-e fric[ de tr[dare... C`te ceasuri sunt?

BR ~ NZOVENESCU: Dou[sprezece trecute...

FARFURIDI: Dou[sprece trecute?... Eu, la dou[sprezece trecute fix...

TIP { T E S C U (*cobor`nd]ntre ei*): Astfel dar, d-lor..

BR ~ NZOVENESCU: Ne ducem, ne ducem, stimabile, nu voim s[facem deranj...

FARFURIDI (*grav*): Ne ducem, dar g`nde=te-te, stimabile, c[ suntem membrii aceleia=i partid... Cum ziceam adineaori amicului Br`nzovenescu: tr[dare s[fie (*cu oarecare emo\ie*), dac[o cer interesele partidului, dar s-o =tim =i noi... De aceea eu totdeauna am repetat cu str[bunii no=tri, cu Mihai Bravul =i +tefan cel Mare: iubesc tr[darea (*cu inten\ie*), dar ur[sc pe tr[d[tori... (*Schimb`nd tonul, cu dezinvoltur[:)*) Salutare, salutare, stimabile!...

BR ~ NZOVENESCU (*asemenea*): Salutare!...

TIP { TESCU (*Inchiz`nd u=a dup[ei, grozav de plictisit*): A! (*Coar[.*)

SCENA VII

TIP { TESCU, ZOE, apoi CET { | EANUL TURMENTAT

ZOE (*ie=ind din st`nga repede*): S-a dus?... Ai v[zut, F[nic[? Ai auzit? +i Ghi\[nu mai vine... F[nic[, F[nic[, ne amenin\[o nenorocire grozav[...

TIP { TESCU: Taci! vine cineva. E Ghi\[desigur. (*Se repede la u=a din fund, prin care apare Cet[eanul turmentat.*)

CET { | EANUL (=ov[ind): Sluga! (*In tot jocul sughite =i =ov[ie.*)

ZOE: Cine e [sta?

TIP { TESCU: Ce poftete=ti d-ta?

CET { | EANUL: Eu?... (*Sughite.*) Eu sunt aleg[tor...

TIP { TESCU (*nervos*): Cum te cheam[?

CET { | EANUL: Cum m[cheam[? Ce trebuie s[spui cum m[cheam[... vorba e, sunt aleg[tor! (*+ov[ie.*)

ZOE: E turmentat?

TIP { TESCU: Dracul s[-l ia! nu e nimeni afar[; las[s[-mi intre aici to\i nebunii, to\i be\ivii... 'Aide, ie=i!

CET { | EANUL: Nu sunt turmentat... (*z`mbind*) coan[Joi\ico... Las' c[ne cunoa=tem. M[cunoa=te conul Zaharia de la 11 februarie¹...

¹ 11 februarie 1866, data complotului]ncheiat cu detronarea lui Al. I. Cuza.

Nu e vorba, \inem la d. Nae Ca\avencu... e din So\ietate... dar vorba e, eu aleg[tor... eu (*sughite*) apropitar, eu pentru cine votez? (*sughite*) d-ai-a am venit. (+ov[ie.)

ZOE: Trimite-l, F[nic[, d[-i drumul... e ame\it de tot...

TIP { TESCU (*lu`ndu-l cu bini-orul*): Fii bun, cet[\ene, du-te. Alt[dat[mai vorbim.

CET { | EANUL: Dar ce s[vorbim alt[dat[?

ZOE: A!

CET { | EANUL: Acu ce treab[avem?... Nu v[uita\i la mine c[sunt a-a de... Am f[cut-o de oaie de tot. S[vezi d-ta cum de a devenit la b[utur[... (*sughite*) c[a fost lat[de tot...

TIP { TESCU (*nec[jit*): Fii bun, omule, =i-n\elege. (*Vrea s[-l apuce*.)

CET { | EANUL: Eu am g[sit (*sughite*) o scrisoare...

TIP { TESCU =i ZOE: O scrisoare!

CET { | EANUL: Da. (*C[tre Tip[[tescu:]*) A d-tale c[tre coana Joi\ica... Am g[sit-o alalt[ieri-seara pe drum, c`nd ie=eam de la ]ntrunire... F[-\i idee (*sughi\l*), de alalt[ieri-seara p`n[azi-diminea\[s-o duci]ntr-un chef!...

TIP { TESCU (*repezindu-se =i apuc`ndu-l cu am`ndou[m`inile de g`t*): Mizerabile!

CET { | EANUL: Nu m[zgudui (*sughite*), c[ame\esc...

ZOE: Las[-l, F[nic[, s[vedem...

CET { | EANUL: L[sa\i-m[s[vede\i. C`nd am g[sit-o, de curiozitate am deschis-o =i m-am dus subt un felinar, s-o citesc. N-apucasem s-o ispr[vesc bine... =i ha\! pe la spate, d. Ca\avencu d[s[mi-o ia.

TIP { TESCU: +i (*disperat*) \i-a luat-o?

ZOE (*acela=i joc*): |i-a luat-o?

CET { | EANUL: A=! Am b[gat-o]n buzunar. Zice d. Nae: "A=a? faci parte din So\ietatea noastr[=i prime\ti scrisori de la prefectul, cet[\ene, bravos!" Zic (*sughite*): "A=! de la prefectul!" Zice: "I-am cunoscut slova... Ia arat[-mi-o". — "Doamne p[ze=te!" Ba c[d[-mi-o,

ba c[nu \i-o dau, din vorb[-n vorb[, tura-vura, ne-am ab[tut pe la o \uic[... una-dou[-trei... pe urm[d[-i cu bere, d[-i cu vin, d[-i cu vin, d[-i cu bere... A f[cut cinste d. Nae... l-am b[ut... oo! l-am b[ut!

Z O E: Dar scrisoarea?

TIP { T E S C U: Scrisoarea (*se repede la el strig`nd*), unde e scrisoarea?

C E T { | E A N U L: Nu striga (*sughite*), c[ame\esc!... O am la mine scrisoarea. (*Am`ndoi]l ascult[-i-l privesc cu]ndoial[-i ner[bdare nervoas(.)]*) Da.

Z O E =i T I P { T E S C U: S-ar putea!

C E T { | E A N U L: Da... o am la mine. (*C[ut`ndu-se prin buzunare.*) Ehe! d. Nae zicea c[-mi d[zece poli pe ea; zic: nu trebuie, onorabile, parale... slava Domnului... apropiat sunt (*sughite*), alog[-tor... (*Sughite =i se caut[mereu.*) Vorba e... eu (*sughite*), eu pentru cine votez? (*Se opre-te din c[utat =i cu simplitate.*) Am pierdut-o! (*Se mai caut[, apoi cu hot[r`re.*) Am pierdut-o!

T I P { T E S C U: A!

Z O E: |i-a furat-o Ca\avencu!

C E T { | E A N U L: Adic[d. Nae. Se prea poate... c[am =i dormit... Vezi d-ta (*Zoe =i Tip[tescu]-i fr`ng m`inile*), f[-\i idee... d[-i cu bere... d[-i cu vin... d[-i cu vin... d[-i cu...

T I P { T E S C U (*apuc`ndu-l =i zguduindu-l*): Mizerabile! Ce ai f[cut?

C E T { | E A N U L (*c[z`nd pe un scaun*): Nu m[zgudui!

SCENA VIII

ACEIA+I, GHI|{ PRISTANDA

PRISTANDA (*intr[g`f`ind]ntr-un suflet, prin fund*): Coane F[nic[! Coan[Joi\ico!

T I P { T E S C U =i Z O E: Ghi\!

PRISTANDA: Vine! vine conul Zaharia!

CET { | EANUL (*pufnind*): Conul Zaharia? nu mai spune (*sughite*), c[ame\esc...

TIP { TESCU (*lui Pristanda, ar[t`nd pe Cet[\eanul turmentat*): Ia-l pe nenorocitul [sta, =i...

ZOE: +i d[-i drumul prin dos, pe scara a mic[.

PRISTANDA (*ridic`nd pe Cet[\eanul turmentat*): 'Aide, cet[\ene!
(*! Impinge spre dreapta.*)

CET { | EANUL: Nu m[-mpinge (*sughite*), c[ame\esc.

PRISTANDA (*acela=i joc*): 'Aide!

CET { | EANUL: Vorba e... eu pentru cine votez?...

PRISTANDA: 'Aide!

CET { | EANUL: Nu m[-mpinge (*sughite*), c[ame\esc. (*Iese Imp-ins de Pristanda.*)

SCENA IX

ZOE, TIP { TESU, apoi GHI / { PRISTANDA
=i TRAHANACHE

TIP { TESCU (*repede Zoi*): De Zaharia nu avem team[: =tie tot, dar nu crede nimica... N-ai auzit?

ZOE: F[nic[! F[nic[! (*Ghi\[intr[din dreapta.*) Ce-ai f[cut, Ghi\[? Ai fost la Ca\avencu?

PRISTANDA: Am fost, coan[Joi\ico... Se las[greu, greu de tot: ori o mie de poli, ori deput[\ia...

TIP { TESCU: Trebuie s[punem m`na pe el. (*Hot[r`t*): Du-te, Ghi\[, la jandarmi... viu ori mort trebuie s[mi-l aduci la poli\ie, acu-ma]ntr-un moment...

ZOE: F[nic[!...

TIP { TESCU: Du-te.

PRISTANDA: Ascult! (*Vrea s[porneasc[spre fund,]n momentul acesta intr[Trahanache cu aerul triumf[tor.*)

TRAHANACHE: L-am prins cu alta mai boac[n[!

ZOE (*Incep`nd s[ se jeleasc[ =i c[z`ndu-i ca le=inat[ ]n bra\e*):
Nene, nene!

TRAHANACHE: Joi\ico! (*C[tre Tip[tescu:*) A aflat?

TIP { TESCU: +tie tot!

TRAHANACHE (*Ingrijind-o, dup[ce a pus-o cu ajutorul lui Pristanda pe fotoliu*): Bine, omule, nu \i-am zis s[nu-i spui? o =tiam eu c`t e de sim\itoare! Iac[ vezi! (*To\i o ]ngrijesc.*) Ei! |i-am spus c[ l-am prins pe onorabilul cu alta mai boac[n[... Ghi\[, iute un pahar cu ap[. (*Ghi\ iese ]n st`nga.*)

TIP { TESCU (*b[t`nd]n palmele Zoi*): Care onorabil?

TRAHANACHE (*acela=i joc*): Ei, ai pu\intic[r[bdare... Ca\avencu, de...

TIP { TESCU: Cu ce alta?

TRAHANACHE (*b[t`nd cu putere]n palmele Joi\ichii*): Cu alt[plastografie... Ce plastograf!

PRISTANDA (*care a venit cu paharul cu ap[*): Curat plastograf!

(Cortina cade)

ACTUL II

(Acela=i salon)

SCENA I

*TRAHANACHE, FARFURIDI =i BR~NZOVENESCU stau
Împrejurul unei mese rotunde, studiind listele electorale;
fiecare are c`te un creion colorat În m`n[.*

BR~NZOVENESCU: +aizeci =i nou[cu ro=u, buni... unsprezece cu albastru... ai lor...

FARFURIDI: Doisprezece...

TRAHANACHE: Ai pu`ntic[r[bdare... unu, doi, cinci, ... =apte... zece... unsprezece.

FARFURIDI: Doisprezece...

TRAHANACHE: Cu Ienache Sirepeanu.

BR~NZOVENESCU: Nici nu mai are drept de vot, de c`nd =i-a m[ritat fata... Nu i-a dat casele de zestre? Ei? Dac[voteaz[, merge la pu=c[rie onorabilul.

TRAHANACHE: Ai pu`ntic[r[bdare... Da' dac[-i putem aduce s[voteze cu noi?

FARFURIDI: Alt[vorb[... S[voteze cu noi, e u=or; are procesul cu epitropia bisericii, s[pt[m`na viitoare... dar s[voteze cu noi? Adic[cum s[voteze cu noi?...

BR~NZOVENESCU: Adic[cum s[voteze cu noi?

TRAHANACHE: Nu pricepi, neic[Zahario, vorba noastr[? Adic["noi", partidul nostru, pentru cine vot[m noi, pentru cine lucr[m noi? Noi]nc[nu =tim...

- TRAHANACHE: M[rog, ave\i pu\intic[...
 FARFURIDI: Nu =tim...
 TRAHANACHE: M[rog, ave\i...
 FARFURIDI: Ba eu merg =i mai departe =i zic, cum ziceam lui
 amicul meu Br`nzovenescu: m[tem de tr[dare...
 TRAHANACHE: Cum de tr[dare?
 BR~NZOVENESCU: De aia noi ast[zi am mirosit ceva cumva...
 FARFURIDI: Ceva cumva...
 TRAHANACHE: Ceva cumva?
 BR~NZOVENESCU: Dac[e ceva la mijloc...
 FARFURIDI: Ceva la mijloc...
 TRAHANACHE: Ceva la mijloc?
 FARFURIDI: Da, a=a, dac[e tr[dare, adic[dac[o cer intere-
 sele partidului, fie!
 BR~NZOVENESCU: Dar cel pu\in s-o =tim =i noi! (*Trahanache
 vrea s[-i]ntrerup[, f[r/ s[izbuteasc[.]*)
 FARFURIDI: Pentru c[eu am zis-o cu str[bunii no=tri, cu Mir-
 cea cel B[tr`n =i cu Vlad |epe=, neic[Zahario:]mi place tr[darea,
 dar...
 TRAHANACHE: M[rog, ai pu\intic[...
 BR~NZOVENESCU: Ce r[bdare, neic[Zahario! Nu mai e
 vreme de a=a lucru... Ast[sear[e]ntrunire?
 FARFURIDI: M`ine]ncepe alegerea?
 TRAHANACHE: Da...
 FARFURIDI: Ei! pentru cine vot[m?
 BR~NZOVENESCU: Pentru cine vot[m?
 TRAHANACHE: Ave\i pu\intic[r[bdare! Pentru cine a\i mai
 votat =i p`n[acuma!
 BR~NZOVENESCU: Nu]n\eleg.
 FARFURIDI: Nici eu.
 TRAHANACHE: M[rog, ia s[ne t[lm[cim noi pu\intel...
 FARFURIDI: S[ne t[lm[cim, da, s[ne t[lm[cim, asta o cerem
 =i noi.

TRAHANACHE: Ce sunte\i d-voastr[, m[rog? Vagabon\i de pe uli\[/? nu... Zavragii? nu... C[uzai? nu... D-voastr[, adic[noi, suntem cet\veni, domnule, suntem onorabili... Mai ales noi trei suntem st`lpii puterii: proprietari, membrii Comitetului permanent, ai Comitetului electoral, ai Comitetului =colar, ai Comitetului pentru statuia lui Traian, ai Comi\iului agricol =i e\etera. Noi vot[m pentru candidatul pe care-l pune pe tapet partidul ]ntreg... pentru c[ de la partidul ]ntreg at`rn[binele \[rii =i de la binele \[rii at`rn[binele nostru...

BR ~ NZOVENESC U: A=a e...

FARFURIDI: A=a e, dar...

TRAHANACHE: Dar ce? Numele candidatului poate s[fie al meu, al d-tale, ori al d-sale, dup[cum cer enteresurile partidului. Din moment]n moment a=tept[m s[-l =tim... Prefectul trebuie s[vie; nu-l a=tept[m s[vie de la telegraf? Ei? Nu bate telegraful? Bate; ce treab[alta are? Poate c[acuma c`nd noi vorbim, poate s[ fi sosit numele... pe s`rm[, stimabile... Da, pe s`rm[, ce crezi d-ta?

FARFURIDI: Toate bune =i frumoase cum le t[lm[ce=ti d-ta, neic[Zahario, dar nou[... nou[ni-e fric[de tr[dare...

BR ~ NZOVENESC U: Nu din partea d-tale...

FARFURIDI: Nu din a d-tale...

TRAHANACHE: Da' din a cui?

FARFURIDI: Din a cui, din a cui? =tii d-ta din a cui...

TRAHANACHE: S[n-am parte de Joi\ica, dac[=tiu.

BR ~ NZOVENESC U: Ei, stimabile, prea te faci chinez, d[-mi voie...

FARFURIDI: +tii ce, venerabile neic[Zahario, ia s[d[m noi mai bine c[r\ile pe fa\.

TRAHANACHE: D[-le, neic[, s[vedem.

FARFURIDI:]i-am spus c[mi-e fric[de tr[dare... Ei?

BR ~ NZOVENESC U: Ei?

TRAHANACHE: Ei?

FARFURIDI: Ei? ni-e fric[din partea amicului.

TRAHANACHE: Care amic?

- BR ~ NZOVENESCU: Care amic, care amic? +tii d-ta...
- TRAHANACHE: S[n-am parte de Joi\ica, dac[=tiu.
- FARFURIDI: Iar te faci chinez...
- TRAHANACHE: Z[u nu...
- FARFURIDI: Din partea amicului... F[nic[...
- TRAHANACHE (*surprins*): Ce?
- BR ~ NZOVENESCU: Din partea prefectului.
- TRAHANACHE (*Incruntat*): Cum?
- FARFURIDI (*scurt*): Nou[ni-e fric[... de! c[=-i d[coatele cu Ca\avencu...
- TRAHANACHE (*urmeaz[jocul crescendo*): Cu Ca\avencu?
- FARFURIDI: Cu moftologul...
- BR ~ NZOVENESCU: Cu nifilistul...
- TRAHANACHE (*de-abia st[p`nindu=-i indignarea*): Cu Ca\avencu? tr[dare? F[nic[tr[d[tor! Ei, bravos! Ei! asta mi-a pl[cut! Ei! nu m-a=teptam! Ei! ne-am procopsit!
- FARFURIDI: De! noi...
- BR ~ NZOVENESCU: Ce ne-am zis?
- TRAHANACHE (*biruit din ce în ce mai mult de indignare*): Ai pu\intic[r[bdare, stimabile. Nu dau voie nim[nui s[=-i permit[, m[-n\elegi, s[b[nuiasc[m[car c`tu=i de pu\in pe F[nic[. Pentru mine, stimabile, m[-n\elegi, s[vie cineva s[-mi b[nuiasc[nevasta, pe Joi\ica...
- BR ~ NZOVENESCU: Pe coana Joi\ica, onorabile...
- FARFURIDI: }mi pare r[u, neic[Zahario, noi nu...
- TRAHANACHE (*+i mai indignat*): Ai pu\intic[r[bdare... zic: pentru mine s[vie cineva s[b[nuiasc[pe Joi\ica, ori pe amicul F[nic[, totuna e... E un om cu care nu tr[iesc de ieri, de alalt[ieri, tr[iesc de opt ani, o jum[tate de an dup[ce m-am]nsurat a doua oar[. De opt ani tr[im]mpreun[ca fra\ii, =i nici un minut n-am g[sit la omul [sta m[car at`tica r[u... Crede\i d-voastr[c[ar fi r[mas el prefect aici =i nu s-ar fi dus director la Bucure=ti dac[nu st[ruiam eu cu Joi\ica... =i la dreptul vorbind, Joi\ica a st[ruit mai mult...
- FARFURIDI: Ei! se-n\elege, damele sunt mai ambi\ioase...

TRAHANACHE (*=i mai indignat*): Ai pu`ntic[r[bdare... Nu de ambi\ c[ni era prieten — pentru enteresul partidului. Cine altul ar fi putut fi perfect al nostru?

FARFURIDI: S-ar mai fi g[sit poate.

TRAHANACHE: S[-mi dai voie s[nu te crez. Un om endependent, care a f[cut servicii partidului, jude\ului, \[rii... =i mie, ca amic, mi-a f[cut =i-mi face servicii, da!... =i s[veni\i d-voastr[, tot din partid (*cu un ton de mustrare aspr[*), s[b[nui\i c[... s[v[pronun\ai cu astfel de cuvinte neparlamentare... }mi pare r[u...

BR ~ NZOVENESCU: }n sf`r=it, noi...

TRAHANACHE: Ai pu`ntic[ r[bdare. }mi pare r[u... (*Indignat r[u de tot:*) Care va s[ zic[ unde nu ]n\elege\i d-voastr[ politica, hop! numaidec`t tr[dare! Ne-am procopsit! Ce so\ietate! Adev[rat, bine zice fiu-meu de la facultate: unde nu e moral, acolo e corup\ie =i o so\ietate f[r[prin\ipuri, va s[zic[c[nu le are (*}n culmea indign[rii:*) Tr[dare! Bravos! F[nic[tr[d[tor! Frumos! (*Pleac[.*) Salutare! salutare, stimabile! (*Iese foarte turburat prin fund.*)

SCENA II

FARFURIDI, BR ~ NZOVENESCU stau un minut, privind unul pe altul

FARFURIDI: Ei!... \i-a pl[cut venerabilul?

BR ~ NZOVENESCU: E tare... tare de tot... Solid b[rbat! Nu-i d[m de rostul secretului. Trebuie s[mai a=tept[m.

FARFURIDI: S[mai a=tept[m? P`n[ c`nd s[mai a=tept[m?... Desear[, la sf`r=itul ]ntrunirii, parc[-l v[d pe venerabilul c[ se scoal[ =i trage clopo\elul: “Stimabililor, ave\i pu`ntic[r[bdare: Candidatul Comitetului nostru este onor. d. Nae Ca\avencu...”

BR ~ NZOVENESCU: Moftologul!

FARFURIDI: Nifilistul! +i bravo-n sus, =i bravo-n jos, =i m`ine =i poim`ine, nenea Ghi\ poli\aiul alearg[p`n[-i iese limba de un cot

=i \i-l toarn[pe d. Ca\avencu, care ne-a]njurat =i ne-a batjocorit de at`ta vreme pe toate tonurile, deputat de colegiul II... +i noi... s[ st[m cu m`inile]n s`n?... peste poate!...

BR ~ NZOVENESCU: Ce-o s[facem? Te joci cu puterea?

FARFURIDI: Ce s[fac?... Batem o depe=[la Bucure=ti, la Comitetul Central, la minister, la gazete, scurt =i cuprinz[tor (*b[t`nd cu pumnul drept ]n palma st`ng[*, ca un telegrafist pe aparatul lui, *sacadat, tot textul-proiect al depe=ii*): “Tr[dare! Prefectul =i oamenii lui tr[deaz[partidul pentru nifilistul Ca\avencu, pe care vor s[-l aleag[la colegiul II... tr[dare! tr[dare! de trei ori tr[dare!”

BR ~ NZOVENESCU (*scurt*): E tare! prea tare! n-o isc[lesc.

FARFURIDI (*cu t/rie, impun[tor*): Trebuie s[ai curaj, ca mine! trebuie s-o isc[le=ti: o d[m anonim[!

BR ~ NZOVENESCU: A=a da, o isc[lesc!

FARFURIDI: O isc[lim: “Mai mul'i membri ai partidului...”

BR ~ NZOVENESCU: Da dac[ne cunoa=te slova la telegraf?

FARFURIDI: Punem pe altcineva s-o scrie.

BR ~ NZOVENESCU: Pe cine?

FARFURIDI: Trebuie s[g[sim pe cineva s[ni-o dea la telegraf! 'Aide, Br`nzovenescule.

BR ~ NZOVENESCU: Numai s[nu p[\im ceva.

FARFURIDI (*impun[tor*): Trebuie s[ai curaj: anonim[. C`te ceasuri sunt?

BR ~ NZOVENESCU: Cinci.

FARFURIDI: 'Aide degrab',]ntre cinci =i =ase fix se-nchide telegraful... (*Ies cu grab[.*)

SCENA III

PRISTANDA (*singur, intr[prin dreapta, e pu\in mi=cat*): O f[cur[m =i p-asta... =i tot degeaba. Am pus m`na pe d. Ca\avencu... C`nd am asmu\it b[ie\ii de l-am umflat, striga c`t putea: “Protestez]n numele Constitu\iei! Asta e violare de domiciliu!” Zic: “Curat vio-

lare de domiciliu! da umfla\i-l!” +i l-au umflat. L-am turnat la h`rd[ul lui Petrache. M-am]ntors cu birja acas[la el, am c[utat prin toate col\i=oarele, am ridicat du=umelele, am destupat urloaietele sobii, am scobit cr[p[turile zidului: peste putin\[s[dau de scrisoare. M-am]ntors la poli\ie, l-am scotocit prin buzunare, peste tot: nu e =i nu e. L-am amenin\at c[am porunc[de la conul F[nic[s[-l chinuiesc ca pe ho\ii de cai... degeaba! nu spune dec`t numai =i numai coanii Joi\ichii. O caut =i nu o g[sesc; acas[nu-i, aice nu e... A, iac[t-o... Coan[Joi\ico!

SCENA IV

PRISTANDA =i ZOE

ZOE (*venind repede din fund*): Ghi\[, bine c[te g[sesc.

PRISTANDA: +i eu v[c[utam, coan[Joi\ico...

ZOE: Ghi\[, Ghi\[, ce-am aflat? ce a\i f[cut? A\i]nnebunit? Adineaori, c`nd ie=eam de-acas[, am aflat de la doctorul c[te-ai dus cu jandarmii, ai c[lcat casa lui Ca\avencu, l-ai luat pe sus =i l-ai dus la poli\ie, la arest! Cum ai f[cut asta?

PRISTANDA: Ordin verbal de la conul F[nic[.

ZOE: Unde e F[nic[?

PRISTANDA: Nu =tiu,]l caut =i eu.

ZOE: +i pentru ce l-a\i arestat pe Ca\avencu?

PRISTANDA: Pentru ca s[-i apuc[m scrisoarea.

ZOE: +i ai apucat-o?

PRISTANDA: Nu, coan[Joi\ico, dup[c`t am c[utat =i pe la d`nsul, =i la el acas[, scrisoarea este ascuns[altundeva.

ZOE: Ghi\[, m-a\i nenorocit! Scrisoarea o s[fie publicat[m`ine =i a\i f[cut =i scandal degeaba. D[sc[limea o s[ urmeze ]nainte cu gazeta =i ]n lipsa lui... Ce-o s[ zic[ la Bucure\i guvernul c`nd o afla c[a\i violat domiciliul lui Ca\avencu =i l-a\i arestat]n ajunul alegerilor, dup[ce guvernul era asigurat c[toate au s[se petreac[cu bine =i cu lini=te?... Cum o s[mai poat[r[m`ne F[nic[prefect?

PRISTANDA: Coan[Joi\ico, am uitat s[v[spui: dup[c`te f[g[duieli =i amenin\ri i-am f[cut lui Ca\avencu, mi-a r[spuns c[ ]n zadar mai st[ruiesc =i c[ la urma urmelor nici nu mai vrea s[ stea de vorb[ cu nimini, dar cu nimini, dec`t numai cu d-voastr[.

ZOE: Cu mine?... Du-te, Ghi\[, du-te degrab[, d[-i drumul =i roag[-l din partea mea s[pofteasc[aici...]l a=tept...

PRISTANDA: Numai dac[conul F[nic[...

ZOE: Dac[\ii la tine, dac[\ii la familia ta, Ghi\[...

PRISTANDA: Cum s[nu \iu, coan[Joi\ico? unsprece suflete!

ZOE: Du-te degrab[,]ntr-un suflet, =i nu vii f[r[Ca\avencu. Poart[-te bine cu el. Ia o birj[=i vino-ntr-o clip[.

PRISTANDA: Ascult!

ZOE: Ai venit?

PRISTANDA: M-am dus!...

SCENA V

ZOE (*singur[. Agitat[, scoate gazeta =i cite=te*): “}n num[rul de m`ine al foii noastre vom reproduce o interesant[ scrisoare sentimental[ a unui ]nalt personaj din localitate c[tre o dam[ de mare influen\]. Originalul va sta de m`ine la dispozi\ia curio=ilor,]n biuroul nostru de redac\ie. At`t pentru ast[zi. *A bon entendeur, salut!...*” Ce mai e de f[cut?... (*Se plimb[ agitat[, apoi se opre=te ca ]n fa\ a unei inspira\ii.*) Trebuie s[ alegem pe Ca\avencu. Nu mai ]ncapе vorb[, nu mai e vreme de stat la g`nduri. Cu un mi=el ca el, c`nd ne \ine la m`n[a=a de bine, lupta ar fi o copil[rie, o nebunie... F[nic[... trebuie s[se]nvoiasc[... trebuie... Ei! =-apoi mai la urm[Ca\avencu poate fi tot a=a de bun deputat ca oricare altul. Dar unde e F[nic[? unde poate s[fie?...

SCENA VI

ZOE =i TIP { TESCU venind din fund

TIP { TESCU: Zoe! aici e-ti?

ZOE: F[nic[!... te a=teptam... Ce ai f[cut? Ai arestat pe Ca\avencu. Te-ai g`ndit bine la ce ai f[cut? Cum \i-a venit s[faci una ca asta? Pentru ce ai f[cut-o?

TIP { TESCU (*nervos*): Pentru ce? pentru ce? Tu m[ ]ntrebi pentru ce? Pentru nerozia care ai f[cut-o tu, pentru ca s[evit nenorocirea pe care ai cauzat-o tu din neglijen\[. Se poate =i at`ta distrac\ie! at`ta neb[gare de seam[! o scrisoare de amor s-o arunci]n ne=tire]ntr-un buzunar cu batista, =i s-o pierzi ca =i cum ai pierde o h`rtie indiferent[, ca un afi=, dup[ ce ai ie=it de la reprezenta\ie... La at`ta lips[de judecat[, s[-\i spui drept, nu m-a=teptam! Ce Dumnezeu! e-ti femeie]n toat[firea, nu mai e-ti copil. At`ta neglijen\[nu se pomene=te nici]n romane, nici]ntr-o pies[de teatru.

ZOE: Judec[-m[, F[nic[, judec[-m[... (*Pl`nge.*) Da, a=a e ... am fost o copil[... am f[cut o nerozie f[r[seam[n; dar acum trebuie]ndreptat[. F[nic[, dac[m[iube=ti, dac[ai \inut tu la mine m[car un moment]n via\ta, scap[-m[... scap[-m[de ru=ine! Tu e-ti b[rbat, nu-\i pas[! Pentru tine, afi=area intrigii noastre n-ar fi o nenorocire... dar pentru mine... F[nic[, g`nde=te-te... g`nde=te-te. (*Pl`nge.*)

TIP { TESCU: Tocmai de-aia m-am asigurat de persoana lui Ca\avencu...

ZOE: }n zadar, F[nic[; Ca\avencu poate muri ast[zi, m`ine gazeta lui tot o s[ publice scrisoarea noastr[. Dumnezeu! Cum or s[-i smulg[ to\i gazeta, cum or s[ m[ sf`=ie, cum or s[r`z[!... O s[pt[-m`n[, o lun[, un an de zile, n-o s[se mai vorbeasc[dec`t de aventura asta... }n or[=elul [sta, unde b[rba\ii =i femeile =i copiii nu au alt[ petrecere dec`t b`rfirea, fie chiar f[r[ motiv... dar ]nc[ av`nd motiv... =i ce motiv, F[nic[!... Ce vuiet! ce scandal! ce cronic[infernal[!... +i eu, F[nic[,]n timpul [sta, ce s[fac? S[mor? s[mor dac[voie=ti... pentru c[dup[asta nu o s[mai pot tr[i.

TIP { T E S C U: Atunci, dac[nu e alt[sc[pare... Zoe! Zoe! m[iube=ti?...

Z O E: Te iubesc, dar scap[-m[.

TIP { T E S C U: S[fugim]mpreun[...

Z O E (*retr[g`ndu-se*) E=ti nebun? dar Zaharia? dar pozi'ia ta? dar scandalul =i mai mare care s-ar aprinde pe urmele noastre?...

TIP { T E S C U (*descurajat*): Atunci nu ne mai r[m`ne nimica de f[cut?

Z O E: Ba da!

TIP { T E S C U: Ce?

Z O E: S[sprijinim candidatura lui Ca'avencu!

TIP { T E S C U (*s[rind*): Peste putin\!

Z O E: S[-l alegem!

TIP { T E S C U: Niciodat[.

Z O E: Trebuie.

TIP { T E S C U: Odat[cu capul! Te g`nde=ti la ce spui? iat[ pe ce depe=[ am pus m`na adineaori, a adus-o la telegraf canalia care a g[sit scrisoarea ta, be'ivul de ieri. E o depe=[anonim[. Am oprit-o =i am dat ordin la telegraf s[nu mai expedieze nimica f[r[=tirea mea; dar =tiu eu ce poate con'ine o depe=[cu cheie?... Iat[: "Tr[dare! Prefectul =i oamenii lui tr[deaz[partidul pentru nihilistul Ca'avencu pe care vor s[-l aleg[la colegiul II. Tr[dare, tr[dare, de trei ori tr[dare... Mai mul'i membri ai partidului..." ... Orice s-ar]nt`mpla, nu se poate s[sprijinim pe mizerabilul, nu, nu, nu!... Spune-mi, s[c[ut[m, s[g[sim alt mijloc?

Z O E (*zdrobit*): Alt mijloc nu v[z... alt mijloc nu este.

TIP { T E S C U: Atunci...

Z O E: Atunci... (*Jnecat*) las[-m[, las[-m[ ]n nenorocire... Las[-m[s[mor de ru=ine... Omoar[-m[pe mine, care te-am iubit, care am jertfit tot pentru tine... Iat[unde m-ai adus! iat[c`t pl[teau jur[-mintele tale! M-ai adus la moarte — pentru c[ (*hot[r`t*) m[omor — m-ai adus la moarte, =i m[po'i sc[pa, =i m[la=i]nainte de izbucnirea scandalului, ast[zi, acuma, aici! s[mor... (*Pl`nge*.)

TIP { T E S C U: Zoe! Zoe!

ZOE: Las[-m[... Dac[ambi\ia ta, dac[nimicurile tale politice le pui mai presus de ru=inea mea, de via\a mea, las[-m[! S[mor! (*Pl`ng`nd.*) S[mor cu siguran\[c[opt ani de zile m-ai am[git]n fiecare minut[, c[nu m-ai iubit niciodat[... niciodat[... niciodat[...

TIP { T E S C U: Zoe! s[vedem, s[ne mai g`ndim!

ZOE: Nu mai e vreme de g`ndit, F[nic[! Fiecare minut[care trece m[apropie de piere... Trebuie s[te hot[r[=ti!

TIP { T E S C U (*In lupt[cu el]nsu=i*): S[m[hot[r[sc! s[m[hot[r[sc...

ZOE (*Incet*): Adineaori,]n Lipsani, am aflat de arestarea lui Ca\avencu. Am alergat ca o nebun[la redac\ie. Iat[ce foaie au scos comitetul lor. (*ji d[foaia, Tip[tescu o cite=te]ncet.*) }n\elegi la ce trebuie s[ne a=tept[m dup[arestarea lui.

TIP { T E S C U: Omul [sta]=i joac[via\!a!

ZOE: Nu =i-o joac[pe a lui, F[nic[, o joac[pe a mea; pentru c[ ]nc[o dat[ ]\i spui... din dou[una: ori tu m[iube=ti =i eu tr[iesc, =i atunci lupta e peste putin\[cu Ca\avencu — trebuie s[-mi cedezi; ori nu, =i atunci mor, =i dac[m[la=i s[mor, dup[ce-oi muri poate s[se=nt`mple orice... (*zdrobit[:)* Sunt hot[r`t[... (*Revenindu-i deodat[toat[energia:*) Da, sunt hot[r`t[, dar nu voi s[ mor p`n[nu voi fi luptat cu toate]mprejur[rile (*cu energie cresc`nd*) =i am s[ lupt! =i cu tine am s[ lupt din toate puterile, cu tine, om ingrati =i f[r[ inim[! cu tine s[ lupt, pentru c[ acuma tu e=ti piedica a mai grea, care m[ opre=te s[-mi cap[t lini=tea!... Da, sunt hot[r`t[, =i trebuie s[biruiesc tot, =i pe tine... a=a de hot[r`t[ sunt, ]nc` t adineaori am poruncit lui Ghi\[s[merg[s[dea drumul lui Ca\avencu =i s[-l poftesc aici din partea mea...

TIP { T E S C U: Femeie nebun[! Ce ai f[cut?

ZOE: Am f[cut ce am crezut c[trebuie s[fac. Dac[tu nu vrei s[sprijini pe Ca\avencu, dac[tu nu vrei s[-l alegi, ca s[m[scapi — atunci eu, care voi s[scap,]l sprijin eu,]l aleg eu...

TIP { T E S C U: Cum?

ZOE: Da,]l aleg eu. Eu sunt pentru Ca\avencu, b[rbatul meu cu toate voturile lui trebuie s[fie pentru Ca\avencu. }n sf`r=it, cine lupt[cu Ca\avencu lupt[cu mine... 'Aide, F[nic[, lupt[, zdrobe=te-m[, tu, care ziceai c[m[iube=ti! S[vedem! (*Pleac[spre dreapta.*)

TIP { TESCU: Zoe!

ZOE: Las[-m[! (*Iese.*)

TIP { TESCU (*urm[rind-o*): Zoe! Zoe! (*Iese dup[ea. O clip[scena goal[.*)

SCENA VII

GHI | { PRISTANDA =i CA | AVENCU

PRISTANDA (*ap[r`nd ]n fund =i f[c`nd loc cu respect lui Ca\avencu s[treac[*): Pofti\i, cocoane Nicule, pofti\i... (*umilit*) =i z[u, s[pardona\i,]n considera\ia misiei mele, care ordon[(*serios*) s[fim scrofulo=i la datorie. D-voastr[=ti\i mai bine ca mine... a=a e poli\aiul: tat[s[-\i fie — trebuie s[-l ridici?]l ridici! n-ai ce-i face: e misie. De aia (*foarte rug[tor*) m[rog s[pardona\i...

CA | AVENCU: }mi pare r[u, Ghi\[, c[mai st[ruie=ti cu scuzele tale... Adic[nu =tim cum merge poli\ia? (*Senten\ios:*) }ntr-un stat constitu\ional un poli\ai nu e nici mai mult, nici mai pu\in dec`t un instrument!

PRISTANDA: Curat instrument!

CA | AVENCU: Nu bra\ul care love=te, voin\va care ordon[e de vin[... Eu chiar am scris un articol]n privin\va asta. Nu =tiu dac[l-ai citit.

PRISTANDA: Trebuie s[-l fi citit, coane Nicule; eu gazeta d-voastr[o citesc ca *Evangelia* totdeauna; ca s[nu v[uita\i la mine... adic[pentru misie... (*misterios*) altele am eu]n sufletul meu, dar de! n-ai ce-i face: familie mare, renumera\ie dup[buget mic[...

CA | AVENCU: +i]n sf`r=it, cum ar fi posibil martiriul, dac[n-ar exista c[l[ul?

PRISTANDA: Curat, coane Nicule!

CA | AVENC U (*schimb`nd tonul*): Cet[\ene, nu uita condi\ia cu care am venit aici! Am venit ]n casa prefectului, nu voi ]ns[ s[ dau ochii cu el, nu m[ pot a=a de ieftin compromite. Am venit chemat de doamna Trahanache, pe d`nsa voi s-o v[z.

PRISTANDA: Mai e vorb[, coane Nicule, pe coana Joi\ica, pe dumneei... conul F[nic[nici nu e aicea... Pofti\i, pofti\i, =ede\i, coane Nicule, m[duc s[-i spui coanii Joi\ichii c[a\i venit... (*Vrea s[plece.*)

CA | AVENC U: Po\i s[-i adaogi chiar c[m[gr[besc s[m[ ]ntorc]n temni\ia unde m-a aruncat dizgra\ia dumneei.

PRISTANDA: Ascult. (*Aparte:*) Mare pi=icher! Strajnic prefect ar fi [sta! (*Iese arunc`nd priviri furi=e de admira\ie c[tr[Ca\avencu.*)

SCENA VIII

CA | AVENC U (*singur*):]n sf`r=it, capituleaz[! Se putea altfel?... Iubitul, scumpul, venerabilul nenea Zaharia (*r`de*) parc[-] auz disea-r[proclam`ndu-m[ candidat al colegiului. S[rmanul Farfuridi!... (*Grav:*) Scopul scuz[ mijloacele, a zis nemuritorul Gambetta!<sup>1</sup>... Amabilul F[nic[ trebuie s[ fac[ venin de moarte... at`t mai bine pentru mine! }=i pierde min\ile, at`t mai r[u pentru el! M[ aresteaz[, at`t mai bine pentru mine! Coana Joi\ica, mai cuminte ca to\i, m[cheam[, =i eu, politicos, iat[-m[, gata s[-i s[rut m`na cu respect... M[ rog, n-ai ce-i face: m`na care=-i d[mandatul!... dar... unde e coana Joi\ica?... nu v[z pe coana Joi\ica... (*Se=ntoarce spre fund, apoi spre st`nga,]n fine spre dreapta.]n momentul acesta apare Tip[tescu]n u=a din dreapta, unde st[un moment nemi=cat. Gest de surpriz[din partea lui Ca\avencu. Aparte:*) Tip[tescu! O preferam pe ea!

¹ Confuzie, ilustr`nd preten\iile de cultur[ale lui Ca\avencu. Aceste cuvinte apar]n de fapt lui Machiavelli. Gambetta, om politic francez chiar din acea vreme, era]ns[mai cunoscut eroilor lui Caragiale.

SCENA IX

CA | AVENCU, TIP { TESCU

TIP { TESCU (*a ap[rut]n dreapta cu aerul]ncrunat =i pumnii]ncle=ta\i, a stat]n u=e, a mers apoi lini=tit la u=a din fund, m[sur`nd din ochi pe Ca\avencu, =i s-a oprit]n fund un moment; aparte): |ine-m[, Doamne!*

CA | AVENCU (*jenat*): Stimabile domn, scuza\i-m[dac[v-ar p[rea c[m[prezint la d=voastr[astfel,]ntr-un mod neregulat... Trebuie s[v[spun c[am fost adus aici din arest de poli\aiul d=voastre, dup[ordinile... =i nu m-a=teptam s[v[ ]nt`lnesc...

TIP { TESCU (*aparte*): Impertinent!

CA | AVENCU: Pentru c[mi se spusese c[eram chemat de... altfel nici nu a= fi venit...]n fine, dac[sunt aici prizonier, r[m`i... dac[sunt liber — =i nu cer nimic mai mult — m[retrag]ndat[...

TIP { TESCU (*care a tot b[tut din c[lc`i cu impacien\, coboar\ ]ncet, rar =i cu din\ii str`n=i*): Iubite =i stimabile d=le Ca\avencu, nu]n\eleg pentru ce]ntre doi b[rba\i, cu oarecare preten\ie de seriozitate, s[mai]ncap[astfel de me=te=uguri =i rafin[rii de maniere, astfel de tirade, distilate, c`nd situa\ia lor e a=a de limpede. Eu sunt un om c[ruia-i place s[joace pe fa\... S[-mi dai voie s[-\i spui ceva... Ia poftim, ia poftim, m[rog. (*ji ofer[un scaun, aparte:*) S[fiu cuminte. Ce bine c[-i Zoe dincolo!

CA | AVENCU: Stimabile domn, d=tale]\i place s[joci pe fa\, primesc; mie-mi place, s[fiu scurt, scurt (*gest de retezare*): Situa\ia noastr[o putem dezlega numaidec`t. (*Tip[tescu]i ofer[je\ul, el] respinge u=or.*) Mul\umesc!

TIP { TESCU (*acela=i joc*): Ia poftim, m[rog, ia poftim!

CA | AVENCU (*acela=i joc*): Mul\umesc!

TIP { TESCU (*privind \int[la Ca\avencu =i cu tonul m`r`it*): Poftim de!...

CA | AVENCU (*care s-a retras pu\in, cedeaz[ ]n sf`r=it =i cade pe fotoliu cam f[r[voie*): Mul\umesc.

TIP { TESCU: A=a. (+ade aproape de el, Ca\avencu se cam re-trage. Tip[tescu se]ndear[spre el, Ca\avencu acela=i joc, =i iar.) Astfel dar, onorabile domn, d-ta — prin ce mijloace nu-mi pas[! — posedezi o scrisoare a mea, care poate compromite onoarea unei familii...

CA | AVENCU (*gest:*) A!

TIP { TESCU: M[iart[c[te-am ofensat. S[fiu =i mai scurt... Iat[: d-ta e=ti un om practic, d-ta posezi un lucru care-mi trebuie mie =i =tii c`t]mi trebuie... Eu vin =i\i zic (*cu mult[afabilitate*): m[rog, onorabile domn, ce-mi ceri d-ta]n schimbul acelui lucru?

CA | AVENCU (*naiv*): Cum, nu =tii?

TIP { TESCU (*asemenea*): Nu.

CA | AVENCU (*asemenea*): Nici m[car nu v[d[-n g`nd?

TIP { TESCU (*asemenea*): Nu... d-aia]ntreb...

CA | AVENCU: Stimabile domn (*cu dignitate*), un om politic...

TIP { TESCU (*cu pofid*): Adic[d-ta...

CA | AVENCU: D[-mi voie... Un om politic trebuie, mai ales]n ni=te]mprejur[ri politice ca acelea prin care trece patria noastr[,]mprejur[ri de natur[a hot[r] o mi=care general[, mi=care ce, dac[vom lua]n considera\ie trecutul oric[rui stat constitu\ional, mai ales un stat t`n[r ca al nostru...

TIP { TESCU (*impacientat, b[t`nd din c[lc`i*): M[rog, onorabile,]nc[o dat[(*r/spicat*)... ce-mi ceri d-ta]n schimbul acelei scrisori? Scurt! scurt! (*Repet[gestul de retezare al lui Ca\avencu.*)

CA | AVENCU: Ei?... dac[este a=a, dac[voie=ti scurt, iat[: voi (*rug[tor*) s[nu m[comba\i, ceva mai mult, s[-mi sprijini candidatura...

TIP { TESCU (*vr`nd s[ izbucneasc*): Candidatura d-tale! (*St[p`-nindu-se:*) Onorabile domn, nu \i se pare c[ceri prea mult?...

CA | AVENCU: Atuncea d-ta care mi-ai propus schimbul, care-mi faci]ntrebarea, trebuie s[r[spunzi...

TIP { TESCU (*apropiindu-se =i]ndes`ndu-se]nspre Ca\avencu, se repet[jocul de scen[de mai sus*): Ba z[u, spune, nu \i se pare prea mult? Ai? Ce zici?

CA | AVENCU (*naiv*): Nu.

TIP { T E S C U (*cu insinuaire*): Dac[s-ar retrage Comitetul permanent =i am rezerva un loc pentru preaiubitul d. Ca\avencu?...

CA | AVENC U (*z`mbind =i cu bonomie*): E un nimic, stimabile...

TIP { T E S C U: Dac[ ]n postul de avocat al statului s-ar numi acela=i d. Ca\avencu?...

CA | AVENC U (*asemenea*): E pu\in, onorabile...

TIP { T E S C U: Dac[ ]n locul de primar, vacant acum, =i]n locul de epitrop-efor la Sf. Nicolae s-ar numi tot nenea Ca\avencu? Ai? (*Ca\avencu sur`de cu un gest de refuz.*) +i dac[=i mo=ia Z[voiu din marginea ora=ului...

CA | AVENC U (*z`mbind asemenea*): D[-mi voie, stimabile, un om politic trebuie, este dator, mai ales ]n ]mprejur[ri ca acelea prin care trece patria noastr[, ]mprejur[ri de natur[ a hot[r] o mi=care general[, mi=care (*m`ng`ie =i umfl[ cuvintele distil`ndu=-i tonul =i accentul*) ce, dac[vom lua]n considera\ie trecutul unui stat constitu\ional, mai ales un stat t`n[r ca al nostru de-abia ie-it din...

TIP { T E S C U (*b[t`nd impacientat din c[lc`i =i]ntrerup`ndu-l*): Ei! s[ l[s[m frazele, nene Ca\avencule! Astea sunt bune pentru gur[-casc[... Eu sunt omul pe care d-ta s[-l ]mbe\i cu ap[ rece?... Spune, unde s[ fie? b[rb[te=te: ce vrei de la mine? (*Se ridic[ fierb`nd.*)

CA | AVENC U (*ridic`ndu-se =i el*): Ce vreau? ce vreau? +tii bine ce vreau. Vreau ce mi se cuvine dup[ o lupt[ de at`ta vreme; vreau ceea ce merit]n ora=ul [sta de gogomani, unde sunt cel d-]nt`i...]ntre frunta=ii politici... Vreau...

TIP { T E S C U (*fierb`nd*): Ce vrei?

CA | AVENC U (*asemenea*): Vreau... mandatul de deputat, iat[ce vreau: nimic altceva! nimic! nimic! (*Dup[o pauz[, cu insinuaire cald[=i cresc`nd*): Mi se cuvine!... Te rog!... nu m[ combate... Sus\ine-m[... Alege-m[. Poim`ine,]n momentul c`nd voi fi proclamat cu majoritatea cerut[...]n momentul acela vei avea scrisoarea (*cu mult[c[ldur*)... pe onoarea mea!

TIP { T E S C U (*apropae s[izbucneasc*): Pe onoarea ta? +i dac[nu pot s[te aleg?...

CA | AVENC U: Po!i!

TIP { T E S C U (*pierz`ndu=-i cump[tul din ce]n ce*): +i dac[nu voi? — zi c[nu voi s[te aleg?

CA | AVENC U (*Jnd`rjit*): Trebuie s[vrei.

TIP { T E S C U (*d-abia mai st[p`nindu-se*): Ui!i c[nu e bine s[te joci cu un om ca mine astfel. Nu! nu! nu voi s[te aleg!

CA | AVENC U: Trebuie!

TIP { T E S C U: Nu!

CA | AVENC U: Trebuie s[vrei, dac[\ii c`tu-i de pu\in la onoa-rea...

TIP { T E S C U (*izbucnind*): Miserabile! (*Ca\avencu face un pas]napoi*). Canalie neru=inat[! Nu =tiu ce m[\ine s[nu-\i zdrobesc capul... (*Se repede, ia un baston de l`ng[ perete =i se ]ntoarce turbat c[tre Ca\avencu.*) Mi=elule! trebuie s[-mi dai aici scrisoarea, trebuie s[-mi spui unde e scrisoarea... ori te ucid ca pe un c`ine! (*Se repede n[val[la el. Ca\avencu ocole=te masa =i canapeaua, r[stoarn[mobilele =i se repede la fereastr[, pe care o deschide de perete]mbr`ncind-o]n afar[.)*

CA | AVENC U (*tremur`nd, strig[la fereastr[ ]n afar[*): Ajutor! S[ri!i! M[omoar[vampirul! prefectul asasin! ajutor!

SCENA X

A C E I A + I, Z O E venind repede din dreapta

Z O E (*repezindu-se]ntre Ca\avencu =i Tip[tescu, rug[toare =i foarte emo\ionat[*): Domnule Ca\avencu, domnule, pentru Dumnezeu! te rog, nu striga!... F[nic[, ai]nnebunit?... Domnule Ca\avencu... m[rog...

CA | AVENC U (*emo\ionat =i el*): Cum s[nu strig, doamn[?

TIP { T E S C U (*zdrobit de mi=care, =terg`ndu=-i fruntea =i c[z`nd pe un scaun la dreapta*): Mi=el! mi=el! mi=el!

Z O E (*rug[toare*): Domnule Ca\avencu, cer scuze eu pentru momentul de iu\veal[care l-a f[cut pe F[nic[s[uite...

CA | AVENCU: Nu încap scuze, doamn[... trebuie să ies d-aci numaidec`t: nu mai pot sta un moment]ntr-o cas[unde-mi este via\a]n primejdie!...

ZOE: Domnule Ca\avencu,]n sf`r=it, d-ta e=ti un om cuminte, un om practic, d-tale e=ti indiferent de la cine \i-ar veni aceea ce-\i trebuie a=a de neap[rat...

CA | AVENCU: Nu-n\eleg...

ZOE: Ai cerut,]n schimbul scrisorii de care e vorba, mandatul de deputat. Ai jurat pe onoarea d-tale c[poim`ine, c`nd]i fi proclamat, vei da scrisoarea aceluia ce te-ar face s[fii ales... Ei! eu te aleg, eu =i cu b[rbatul meu; mie s[-mi dai scrisoarea... Prime=ti?...

CA | AVENCU (*ca lov=it de o idee*): Primesc...

ZOE (*Incet c[tr/ Tip[tescu, care st[cufundat]n g`nduri pe fotoliu*): +i ]n\elegi c[ atunci, c`nd lupt`nd cu tine, voi c[p[ta scrisoarea... tot... tot... F[nic[, va fi ispr[vit]ntre noi. (*Tare:*) Suntem deplin]n\ele=i, domnule Ca\avencu...

CA | AVENCU: Da, madam, pe deplin... dar... (*]i face semn c[tre Tip[tescu.*)

ZOE (*st[ruind l`ng/ Tip[tescu*): F[nic[! F[nic[! hot[r[=te-te! Po\i tu fi du=manul lini=t=ii mele?... Spune! (*Rug`ndu-l frumos:*) F[nic[!...

TIP { TESCU (*nemaiput`nd lupta =i scul`ndu-se*): }n sf`r=it, dac[ vrei tu... fie!... }nt`mple-se orice s-ar]nt`mpla... (*Cu hot[r`re:*) Domnule Ca\avencu, e=ti candidatul Zoi, e=ti candidatul lui nenea Zaharia... prin urmare =i al meu! Poim`ine e=ti deputat!...

ZOE (*triumf[toare*): A!

CA | AVENCU: Poim`ine ve\i avea... (*Se aude zgomot afar[, vocea lui Trahanache: "Ai pu\intic[r[bdare!"*)

ZOE: Nenea!

TIP { TESCU: Zaharia!

CA | AVENCU: Venerabilul!

TIP { TESCU: Repede, ascunde\i-v[am`ndoi... Nu trebuie s[v[vaz[...

(Zoe iese]n st`nga, Tip[tescu cu Ca\avencu]n dreapta.)

SCENA XI

TRAHANACHE (*singur*): Nimeni?... =i dobitocul de fecior mi-a spus c[F[nic[=i Zoe sunt aici... (*Merge la u=a din dreapta =i bate cu discre\ie.*) Nimeni! (*Asemenea]n st`nga.*) Nimeni! (*Vrea s[ plece prin fund, =i ca =i c`nd =i-ar aduce aminte ceva:*) A! era s[uit! (*+ade la masa de scris, ia condei =i h`rtie =i scrie, citind:*) “Drag[ F[nic[, te-am c[utat! M[ ]ntorc peste o jum[tate de ceas. Trebuie s[ ne vedem ]nainte de ]ntrunire. A=teapt[-m[ negre=it; nu ie=i: ai pu\intic[ r[bdare... Trahanache...” (*Pune scrisoarea la vedere pe mas[.*) Acuma s[ d[m de c[p[t`iele firelor iubitelui nostru d. Ca\avencu. (*Iese prin fund repede. Un moment scena goal[; apoi u=ile din dreapta =i din st`nga se deschid bini=or. Din st`nga iese Zoe, din dreapta Tip[tescu =i Ca\avencu.*)

SCENA XII

TIP{TESCU, CA|AVENCU, ZOE, apoi
CET{ |EANUL TURMENTAT

TIP{TESCU: Blestemat[politic[! un moment s[n-ai pace! (*Merge la u=a din fund =i o]nchide.*) Suntem]n lini=te... (*Lui Ca\avencu:*) Eu merg la telegraf s[-\i anun\ la Bucure=ti candidatura... d-ta a=teapt[acas[un cuv`nt al meu... Desear[, la ]ntrunire, fii cu tact... trebuie mult tact. (*Se aud ]n fund b[t[i ]n u=]; to\i din scen[ tac =i nu mi=c[, iar b[t[i, apoi trei fluier[turi*). E Ghi\[, ]sta e semnalul lui! (*Merge =i deschide u=a din fund, prin care apare Cet[\eanul, fluier`nd ca de mirare.*)

TIP{TESCU: Iar? (*Se d[ ]napoi.*)

CA|AVENCU: Omul meu! (*Se d[cam la spatele Zoii.*)

CET{ |EANUL: Da, iar eu! (*Sughite.*) Am venit pentru istoria aia de care am vorbit az-diminea\ [... Ce facem? Iac[, m`ine]ncepe... Eu... pentru cine votez?

TIP{TESCU (*in`ndu-i calea s[nu coboare]n scen[*): Pentru

cine? pentru cine? Las[-m[ ]n pace, cet[\ene: ai ajuns de nesuferit...
Voteaz[pentru cine poft=ti...

CET { | EANUL: Eu nu poftesc pe nimeni, dac[e vorba pe poft[...

TIP { T E S C U: Ei! las[-m[-n pace, adimministra\ia nu voie=te s[influen\eze c`tu=i de pu\in pe nimeni.

CA | AVENCU (*intervenind*): Pardon, da\i-mi voie: mie-mi pare din contra c[ ]ntr-un stat constitu\ional, mai ales]ntru-un stat t`n[r ca al nostru, administra\ia ar trebui s[...

ZOE (*asemenea*): Se-n\elege...

CET { | EANUL (*c\tre Ca\avencu*): Ei! onorabilul! nu te vedeam; sluga! o mie de ani pace! +i zi, m[lucra=i, ai? Adic[, d[-i cu bere, d[-i cu vin, nu, pentru cinstea obrazului... pentru ca s[-mi faci pontul cu scrisoarea... bravos! dom`le Nae.

CA | AVENCU: A! a!

ZOE: F[nic[! F[nic[! trimite-l... e nesuferit!

TIP { T E S C U (*nervos*):]n sf`r=it, cet[\ene, te rog las[-ne cu bini=orul, las[-ne... Ce poft=ti de la mine?

CET { | EANUL: Nu \i-am spus? (*Sughite.*) M`ine]ncepe... Ei? (*Sughite.*) Eu pe cine aleg? Pentru cine?... (*Face semnul vot[r]ii =i sughite.*)

ZOE: Pentru d. Nae Ca\avencu.

CET { | EANUL: Pentru... (*Sughite =i pufne=te de r`s.*) Nu m[-nne-buni, c[ame\esc...

TIP { T E S C U (*din ce]n ce mai nervos, lu`nd pe Cet[\eanul de m`n[=i zguduindu-l*): Pentru c[e=ti om vi\ios...

CET { | EANUL: Nu m[smuci, c[ame\esc!

TIP { T E S C U (*asemenea*): Pentru c[te-ai l[sat s[-i ia din buzunar, s[-i fure scrisoarea...

CET { | EANUL: Ei! nu face nimica, poate mai g[sim alta...

TIP { T E S C U: Las[-m[s[vorbesc... pentru c[e=ti...

CET { | EANUL: Aleg[tor...

TIP { T E S C U: Nu... be\iv... vi\ios... p[c[tos.

ZOE: F[nic[!...

TIP { T E S C U: Da, be\iv... uite =i acuma e=ti turmentat, e=ti b[ut...

(Ca\avencu r`de.)

CET { | E A N U L: A=!

TIP { T E S C U (*cu dezgust*): Uite, nenorocitul! miro=i cale de-o po=t[... (*! Impinge.*)

CET { | E A N U L (=ov[*ind*): { sta este mirosul meu naturel...

TIP { T E S C U: Miro=i a rom...

CET { | E A N U L: Ei bravos! Vrei s[miros a gaz?

TIP { T E S C U: Ei! pentru toate astea trebuie s[-i dai votul lui onorabilul d. Ca\avencu... Pentru a=a aleg[tor, mai bun ales nici c[se putea...

ZOE: F[nic[!...

CA | A V E N C U: Totdeauna ironic (*z`mbind*), stimabile!

SCENA XIII

ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU

=i TRAHANACHE

TIP { T E S C U (*mont`ndu-se treptat*): Da, pentru d. Ca\avencu lucr[m noi, pe d-sa noi]l sprijinim, pe d. Ca\avencu s[-l alege\i d-voastr[. +i nu-l sprijinim de sil[,]l sprijinim c[dumnealui este cel mai onest concet[\ean al nostru...

ZOE: F[nic[, fii calm...

TIP { T E S C U: Da, sunt calm... Pentru c[dumnealui (*Farfuridi, Br`nzovenescu =i Trahanache apar ]n fund =i ascult[. Cei dint`i arat[tot ce se petrece]n scen[celui d-al treilea.*) nu e ca al\ii mi=el, pentru c[nu e ca al\ii canalie, nu e ca al\ii infam (*se monteaz[din ce]n ce*)... pentru c[,]nc[o dat[, la aleg[tori ca d-ta, cu minte, cu judecat[limpede, cu sim\ politic, nu se poate mai bun reprezentant dec`t d. Ca\avencu (*ap[s`nd*), onorabilul d. Ca\avencu! (*Tip[tescu Impinge cu sc`rb[pe Cet[\eanul turmentat.*)

CA | AVENCU (*z`mbind cu bonomie*): Ce r[ut[cios!

BR ~ NZOVENESCU (*din fund*): A!

FARFURIDI (*lui Trahanache*): Iac[tr[darea! C`nd ]i spuneam, venerabile... (*Coboar[ to`i.*)

TRAHANACHE: Ei! ai pu`intic[r[bdare!

ZOE: Nene! (*Se repede la Trahanache =i-l trage deoparte, unde-i vorbe=te]ncet =i cu mult[mi=care. Ca\avencu =i Cet[ ]eanul turmentat vorbesc de alt[parte asemenea.*)

TIP { TESCU: Ei! l[sa`i-m[ to`i]n pace!

FARFURIDI: Te l[s[m, stimabile, dar mergem la Bucure=ti...

BR ~ NZOVENESCU: +i vom spune tot...

TIP { TESCU (*aparte*): Duce`i-v[ la dracul! (*Trece l`ng[Trahanache =i Zoe.*)

FARFURIDI: La ziare!

BR ~ NZOVENESCU: La Comitetul electoral central!

FARFURIDI: La guvern!

CET { | EANUL (*ar[t`nd pe Farfuridi =i Br`nzovenescu lui Ca\avencu*): Oleu!... fugi, c[ame`esc! (*Ca\avencu =i Cet[ ]eanul turmentat convorbesc foarte mi=cat deoparte cu Farfuridi =i Br`nzovenescu.*)

TRAHANACHE: }n sf`r=it, ce e, F[nic[?

TIP { TESCU: Nu m[-ntreba pe mine, nene Zahario!

ZOE (*cu energie*): Nici o vorb[, nene, trebuie...

TRAHANACHE: De ce?

ZOE (*precipitat[*): Dac[m[iube=ti, dac[ ]ii la mine, acum t[cere;]i spun pe urm[tot. (*Vorbesc]ncet to`i trei.*)

CA | AVENCU (*c[tre Farfuridi =i Br`nzovenescu*): Da`i-mi voie, stimabile, nu d=voastr[ve`i avea mai mult[ ]ncredere fa[ cu ]naltele locuri dec`t onorabilul (*to`i ascult[, Tip[tescu se plimb[agitat]n fund*)
d. Tip[tescu, prefectul cel mai onest!...

TRAHANACHE: Da!

CA | AVENCU: Cel mai integru!...

CET { | EANUL: Da!

CA | AVENCU: Cel mai credincios!...

Z O E: Fire=te!

CA | AVENC U: Da\i-mi voie s[v[spun c[toate zbuçium[rile d-voastr[sunt numai =i numai chestii personale, =i c`nd vin ni=te asemenea persoane... ca d-voastr[...

CET { | EANUL: Nanana!

FARFURIDI: Care va s[zic[=i insulte!

BR ~ NZOVENESCU: Bravos!

CA | AVENC U: Chestie de tarab[, onorabile! daraveri de clopotni\[, stimabile!

Z O E (*c[tre Trahanache*): Se-n\lege!

CA | AVENC U: Aleg[torii vor vorbi...

Z O E (*ndemn`nd pe Cet[\eanul turmentat =i pe Trahanache*): Da, aleg[torii vor vorbi.

TRAHANACHE: Da, aleg[torii vor vorbi, fire=te!

CET { | EANUL (*serios*): Da, noi vom vorbi!

SCENA XIV

*ACEIA + I, GHI / { PRISTANDA venind fuga din fund,
cu o depe=[-n m`n[*

PRISTANDA: Coane F[nic[! o depe=[*fe-fe* urgent[!

Z O E: O depe=[(*Se-ntorc to\i spre fund.*)

TIP { TESCU (*deschide nervos depe=a =i cite=te*): “Cu orice pre[, dar cu orice pre[, colegiul d-voastr[al II-lea trebuie s[aleag[pe d. Agamemnon Dandanache. (*To\i mi=care.*) Se face din aceasta pentru d-voastr[o]nalt[=i ultim[chestie de]ncredere...” A!

FARFURIDI =i BR ~ NZOVENESCU: Aha!

Z O E (*cu toat[energia*): A! nu se poate! Vom lupta contra oricui... Vom lupta contra guvernului!... (*Tip[tescu a c[zut obosit pe un scaun.*)

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare!

ZOE: Da, nene! vom lupta contra guvernului!

CA | AVENCU: Da, vom lupta contra guvernului! (*Ca\avencu, Zoe =i Trahanache de o parte, Farfuridi, Br`nzovenescu, frec`ndu=i m`nile cu satisfac`ie, de alt[parte; Ghi\[ ]n fund; Tip[tescu obosit, pe un scaun, ca =i cum n-ar lua parte la ce se petrece, Cet[\eanul turmentat]n mijloc.*)

CET{ | EANUL (*t`r`t de curent*): Da! vom lupta contra (*sughi`\`nd =i schimb`nd tonul*)... adic[nu... Eu nu lupt contra guvernului!...

(Cortina)

ACTUL III

(Teatrul]nf[\i=eaz[sala cea mare a pretoriului prim[riei, un fel de exagon din care se v[d trei laturi. Trei u=i]n fund; cea din mijloc d[ ]n coridorul de intrare; pe cea din dreapta se cite=te: “Ofi\er \ivil”; pe cea din st`nga: “Arhiva”. }n st`nga la planul al doilea, o u=[cu inscrip\ia: “Cabinetul Primarelui”. }n dreapta, acela=i plan, alt[u=[cu inscrip\ia: “Registratura”. Partea din st`nga p`n[la u=a “Arhivei” este desp[r\it[de scen[cu un grilaj de lemn acoperit cu perdele\ve de chembric[¹ verde. L`ng[ grilaj, la st`nga,]n scen[, este o estrad[pe care sunt a=ezate masa =i je\ul presiden\ial. }naintea mesei, pu\in mai jos, este tribuna. Pe mas[, sunt dou[candelabre, h`rtie, c[lim[ri =i un clopo\el. Pe tribun[ o sticl[ =i un pahar de ap[. De partea dreapt[ sunt b[nci dese =i scaune; sub estrad[, asemenea. Peste tot sunt b[nci =i scaune, afar[ de o c[rare l[sat[ liber de la u=a de intrare din fund prin mijlocul scenii, pe unde vine =i se duce lumea. Pe pere\i c`teva l[mpi at`rnate ]n cuie. Lumin[ cam s[rac[. La ridicarea perdelei, Trahanache este la masa presiden\ial[ ]n je\ul s[u, la spatele tribunei. }mprejurul mesei, Br`nzovenescu =i al\i cet[\eni. }naintea tribunii, cu spatele spre d`nsa, aleg[tori, cet[\eni, public, unii =ez`nd jos, al\ii]n picioare. Pe b[nci, pe scaune =i }mprejur asemenea. }n capul b[ncilor din fa\[, e Ca\avencu }mpreun[cu Ionescu, Popescu =i al\i dasc[li =i partizani. Farfuridi e la tribun[. Perdeaua se ridic[asupra unei]ntreruperi. }n toat[sala e rumoare. Prezidentul agit[clopo\elul.)

SCENA I

*TRAHANACHE, CA|AVENCU, BR~NZOVENESCU,
FARFURIDI, IONESCU, POPESCU, CET{ |ENI,
ALEG{TORI, PUBLIC — rumoare*

FARFURIDI (*de la tribun[*): Da\i-mi voie! (*Gust[din paharul cu ap[.*) Da\i-mi voie! (*Rumoare.*)

¹ P`nz[sub\ire de bumbac.

TRAHANACHE (*tr[g`ndu=-i clopo\elul*): Stimabili! onorabili! (*afabil*) face\i t[ cere! Sunt cestiuni importante, arz[ toare la ordinea zilei... Ave\i pu\ntic[ r[ bdare... (*C[tre Farfuridi:*) D[-i ]nainte, stimabile, ave\i cuv`ntul!

FARFURIDI (*c[tre adunare*): Dup[ce am vorbit dar din punctul de vedere istoric, din punctul de vedere de drept, voi]ncheia c`t se poate mai scurt...

POPESCU: Parol?... Numai dac[t-ei \inea de vorb[. (*R`sete]n partea unde dasc[lii.*)

FARFURIDI: Rog, nu m[-nterupe\i, da\i-mi voie...

TRAHANACHE (*c[tre partea unde e Popescu*): Stimabile, nu-nterupe\i...

FARFURIDI: Dup[ce am vorbit dar din punctul de vedere istoric =i din punctul de vedere de drept, voi]ncheia, precum am zis, c`t se poate mai scurt. (*Bea o sorbitur[, apoi, relu`ndu=-i r[suflarea, rar ca =i cum ar]ncepe o poveste:*) La anul una-mie-opt-sute-dou[zeci=-i-unu... fix... (*Rumoare =i protest[ri]n grupul lui Ca\avencu: "A! A! A!"*)

POPESCU: Dac[ne-ntoarcem iar la 1821 fix, ne-am procopsit. (*Rumoare =i protest[ri.*)

FARFURIDI: Da\i-mi voie... La una-mie-opt-sute...

TO | I (*]n cor cu tonul lui*): Dou[-zeci=-i-unu fix... (*Rumoare =i protest[ri.*)

FARFURIDI: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE (*clopo\el*): Stimabile, onorabile! Nu]nterupe\i... Ave\i pu\ntic[...

CA | AVENCU: Ce r[bdare, venerabile domnule prezident! ceasurile sunt]naintate. Sunt =i al\i oratori]nscri=i s[vorbeasc[...

TO | I DIN GRUP: Da! Da!

CA | AVENCU: Onorabilul orator a promis s[ ]ncheie c`t se poate mai scurt: apoi ce fel de scurt este asta, s-o lu[m a doua oar[de la 1821? A! A! A!

TO | I DIN GRUP: A! A! A! (*Rumoare.*)

FARFURIDI: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE (*c[tre Farfuridi cu dulcea\], ridic`ndu-se peste mas[ c[tre tribun\]*): Stimabile... eu g`ndesc c[nu ar fi r[u s[s[rim la 48...

CA | AVENCU (*strig`nd*): Mai bine la 64...

POPESCU, IONESCU =i TO | IDIN GRUP: Da! da! la 64...

TRAHANACHE (*ridic`ndu-se ca =i c`nd ar consulta adunarea*): Adic[la plebicast?¹

TO | I; Da, la plebicast! (*Zgomot.*)

FARFURIDI (*Intorc`ndu-se cu spatele spre adunare =i cu fa\ a la prezident*): Da\i-mi voie, domnule prezident; mi-a\i acordat cuv`ntul:]mi pare c[un prezident o dat[ce acord[cuv`ntul...

TRAHANACHE (*scul`ndu-se =i pufnind, peste mas[, m`inile pe umerii lui Farfuridi, m`ng`ietor*): Dac[m[iube=ti, stimabile, f[-mi hat`rul... s[trecem la plebicast... dorin\ a adun[rii]!...

FARFURIDI: Dar, domnule prezident...

TRAHANACHE (*=i mai rug[tor*): S[trecem la plebicast!

TO | I (*cu putere*): Da! la plebicast, la plebicast! (*!]ntoarce bini=or de umeri cu fa\ a spre adunare.*)

FARFURIDI (*soarbe o dat[=i cu aerul resignat*): Ce ziceam dar? La 1864, vine, m[-n\elegi, ocaziunea s[se pronun\ e poporul printr-un plebicast... S[vedem]ns[mai-nainte... s[ne d[m seama bine de ce va s[zic[... de ce este un plebicast...

IONESCU: +tim ce este plebicastul! Mersi de explica\ie!

TO | I: Nu trebuie explica\ie... (*Rumoare.*)

FARFURIDI (*c[tre]ntrerup[tori*): Da\i-mi voie! (*C[tre Trahanache*;) Domnule prezident!...

TRAHANACHE (*clopo\el*): Stimabili, onorabili, rog, nu]ntre-rupe\i pe orator (*foarte afabil*), face\i t[cere; sunt cestiuni arz[toare la ordinea zilii; ave\i pu\ntic[r[bdare. (*C[tre Farfuridi*;) Ave\i cuv`ntul, stimabile, da\i-i]nainte!

¹ Este vorba despre plebiscitul ini\iat de Al. I. Cuza =i M. Kog[lniceanu]n 1864, prin care s-a aprobat prima reform[agrar[.

FARFURIDI (*lu`nd v`nt*): C`nd zicem dar 64, zicem plebicast, c`nd zicem plebicast, zicem 64... +tim, oricine dintre noi =tie ce este 64, s[vedem ce este plebicastul... (*Cu t[rie]ncep`nd fraza:*) Plebicastul!...

CA | AVENCU: Aici nu e vorba de plebicast...

FARFURIDI: Da\i-mi voie (*discut`nd cu Ca\avencu*): mi se pare c[ atunci c`nd zicem 64... (*cu energic[convingere*)... =i s[nu c[uta\i a]ncerca m[car s[m[combate\i; v[voi dovedi cu date istorice c[toate popoarele]=i au un 64 al lor...

CA | AVENCU: Da\i-mi voie; nu e vorba de 64. (*Rumoare aprobativ[pentru Ca\avencu.*)

FARFURIDI: Da\i-mi voie... (*Toate colocviile =i]ntreruperile se fac avoc[ ]e=te, cu mult[vioiciune =i cu tonul]n\epat =i volubil.*) Domnule prezident!...

TRAHANACHE (*clopo\el*): Stimabile, onorabile, face\i t[cere... avem cestiuari arz[toare...

CA | AVENCU (*ridic`ndu-se ]n capul b[ncii*): Cum, domnule prezident? de unde p`n[unde 64 chestie arz[toare la ordinea zilei? Dac[nu m[-n=el,]mi pare c[suntem]n anul de gra\ie 1883... Ce are a face? Chema\i pe onorabilul orator la chestiune...

TRAHANACHE (*ridic`ndu-se iar peste mas[ =i ating`ndu-l pe umere pe Farfuridi*): Stimabile (*afabil =i rug[tor*)... s[l[s[m plebicastul, dac[m[iube=ti; s[trecem la chestiune.

FARFURIDI (*obosit de]ntrerupere,]ntorc`ndu-se cu fa\la spre Trahanache =i cu spatele la adunare*): Domnule prezident, a\i binevoit a-mi acorda cuv`ntul... Eu cred c-ar trebui...

CA | AVENCU (*strig`nd*): Nu trebuie, onorabile!

TO | I DIN GRUP: Nu, nu trebuie!

TRAHANACHE (*pun`nd m`inile, peste mas[, pe umerii lui Farfuridi, =i foarte dulce*): M[rog, dac[m[iube=ti, f[-mi hat`rul... dorin\la adun[rii, stimabile... (*]]ntoarce de umeri bini-or cu fa\la spre adunare.*)

TO | I: Da! la chestiune! la chestiune!

FARFURIDI (*foarte obosit, soarbe =i se resigneaz[*): Ajungem dar la chestiunea revizuirii Constitu\iunii =i legii electorale...

TO | I (*cu satisfacție*): A! A=a da!

TRAHANACHE (*asemenea*): A! (*Clopoțelul.*) Ei! acu aveți puțintic [r]bdare... (*Către Farfuridi.*) Scurt, stimabile, scurt, dac [m] iube=ti, dorința adun[rii.

FARFURIDI (*asud[, bea =i se =terge mereu cu basmau*): M[rog, dați-mi voie! +ți[i care este opinia mea în privința revizuirii?

TOAT{ SALA: Nu!... S[vedem!... Spune!

CA | AVENCU (*batjocoritor*): S[vedem opinia lui d. Farfuridi. (*Trahanache clopoțete.*)

FARFURIDI (*asud[mereu =i se emoționează[pe v[zute*): Opinia mea este aceasta: e vorba de revizuire, da?

TO | I (*puternic*): Da! Da!

FARFURIDI (*emoționat =i asud`nd*): Atunci, iată ce zic eu =i împreună cu mine (*Incepe să se începe*) trebuie să se zică asemenea tot ceea ce nu vor să cază la extremitate (*se începe[ mereu*), adică vreau să zică da, ca să fie moderat... adică nu exagerați!... }ntr-o chestiune politică... =i care, de la care at`rn[viitorul, prezentul =i trecutul \rii... să fie ori prea-prea, ori foarte-foarte (*se încurcă[, asud[=i înghite*)... }nc` vine azi ocazia să întrebăm pentru ce?... da... pentru ce?... Dacă Europa... să fie cu ochii așintiți asupra noastră, dacă mă pot pronunța astfel, care lovesc societatea, adică fiindcă din cauza zguduirilor... =i... idei subversive (*asud[ =i se r[te[te din ce în ce*)... =i mă-nalegi, mai în sf`rit, pentru care în orice ocaziuni solemne a dat probe de tact... vreau să zică într-o privință, poporul, națiunea, România (*cu t[rie*)... \ara în sf`rit... cu bun-simț, pentru că Europa cu un moment mai înainte să vie =i să recunoască, de la care putem zice depand[(*se încurcă[=i asud[mai tare*)... precum — dați-mi voie — (*se =terge*) precum la 21, dați-mi voie (*se =terge*), la 48, la 34, la 54, la 64, la 74 asemenea =i la 84 =i 94 =i eșetera, întruc` ne prive=te... pentru că să dăm exemplul chiar surorilor noastre de ginte latine }ns[! (*Foarte asudat, se =terge, bea, iar se =terge =i sufl[ foarte greu. Trahanache a urm[rit cu m`na tactul sacadelor oratorice ale lui Farfuridi.*)

Bravo =i aplauze]n fund, conduse de Br`nzovenescu; r`sete =i s`s`ituri]n grupul lui Ca\avencu. Clopo\elul lui Trahanache de abia se mai aude. Dup[ce s-a mai oprit zgomotul, cu mult[aprindere:] Da\i-mi voie! Termin]ndat[! mai am dou[vorbe de zis. (Zgomotul tace.) Iat[dar opinia mea.]n suprem[lupt[cu oboseala care-l biruie:] Din dou[una, da\i-mi voie: ori s[se revizuiasc[, primesc! dar s[nu se schimbe nimica; ori s[nu se revizuiasc[, primesc! dar atunci s[se schimbe pe ici pe colo, =i anume]n punctele... esen\iale... Din aceast[dilem[nu putem ie=i... Am zis!

(Aplauze]n fund, s`s`ituri]n fa\]. Farfuridi coboar[zdrobit, =terg`ndu-se de sudoare, =i merge ]n fund. Br`nzovenescu =i al\i aleg[tori]l]nt`mpin[ =i-i str`ng m`na. Rumoare. Mai mul\i din auditoriu se scoal[ =i stric[ r`ndurile. Ca\avencu suie de la dreapta]n mijloc, unde vorbe=te]ncet cu grupul s[u gesticul`nd viu. Cu un alt grup mai ]n fund Farfuridi =i Br`nzovenescu asemenea. Pristanda iese misterios din cabinetul primarului, trece prin ulicioara grilajului, care este]n spatele tribunii, =i trage de pulpan[pe Trahanache, care sun[clopo\elul.)

SCENA II

ACEIA + I, PRISTANDA

TRAHANACHE (*l[s`nd clopo\elul =i ]ntorc`ndu-se la spatele mesii*): 'Ai? Ce e?

PRISTANDA (*misterios =i repede*): Coane Zahario! Conul F[nic[, coan[Joi\ica!...

TRAHANACHE: Ei! Ce?

PRISTANDA : Sunt dincoace]n cabinet... au venit pe din dos, v[a=teapt[. Numaidec`t s[pofti\i acolo.

TRAHANACHE (*asemenea misterios*): Nu pot s[las preziden\ia... s[aib[pu\intic[r[bdare.

PRISTANDA: Trebuie... numaidec`t!... suspenda\i!

TRAHANACHE (*trage clopo\elul =i se ridic*): Stimabil[, onorabil[adunare. Dup[discursul important, pe care l-a]nint respectabi-

lul nostru concet\lean =i avocat d. Farfuridi, eu cred c[ar fi bine s[suspend[m =edin\ a pentru cinci minute.

V O C I: Da! Da! pentru cinci minute!...

(Ca\avencu cu grupul s[u, Farfuridi =i Br`nzovenescu cu al lor se amestec[ ]n mul\ime. Trahanache, care s-a dat jos de pe tribun[, a deschis porti\ a grilajului =i a trecut cu Ghi\[ ]n partea st`ng[desp[r]vit[, bate]n u=a "Cabinetului primarelui". Zoe =i Tip[tescu]i deschid; Trahanache =i Ghi\[dispar]n[untru; u=a de]nchide la loc.)

SCENA III

ACEIA + I, f[r[TRAHANACHE =i PRISTANDA

CA | AVENC U (*c[tre grupul lui*): Ei, cum s[-l trime\i]n Camer[, nene, pe stimabilul? Nu zic, are ideile, opiniile lui — =i eu respect ideile, numai s[fie sincere, =i el e sincer, n-ai ce zice — respect la orice opiniune!... Dar s[-\i vie stimabilul cu idei]nvechite, cu opiniuni ruginite, =i s[te sperie mereu cu Europa, cu zguduri, cu teorii subversive... asta nu mai merge... Astfel de opiniuni nu le respect, s[-mi dea voie s[-i spui...

P O P E S C U: Nu, uite ce sus\ine Farfuridi, n-ai]n\eles; sus\ine c[adic[dup[istorie — d-aia se teme el de zguduri — nu trebuie s[d[m exemplu r[u surorilor noastre de ginte latin[. N-ai auzit, chiar a zis-o el: surorile noastre de ginte latin[...

I O N E S C U: Da! a zis-o...

CA | AVENC U (*cu aer de protec\ie*): Voi dasc[lii sunte\i b[ie\i buni, dar ave\i un cusur mare: cum v[vorbe=te cineva de istorie, s-a ispr[vit, are dreptate. (*Cu putere:*) Ce istorie? Apoi, dac[e vorba de istorie, apoi ce te-nva\[istoria mai]nt`i =i-nt`i?

P O P E S C U: C[Rom`nia de la Traian...

CA | AVENC U: Nu-i a=a...

I O N E S C U: C[adic[str[bunul nostru...

CA | AVENC U: Ce str[bun! ce nostru! Vezi c[nu =ti\i! (*cu tonul retoric:*) Or, mai]nt`i =i-nt`i istoria ne]nva\[anume c[un popor care nu merge]nainte st[pe loc (*publicul]ncepe s[-i ia aminte c[peroreaz[*

=i se grupeaz[ ]ncet-]ncet]mprejurul lui ca s[asculte), ba chiar d[ ]napoi, c[legea progresului este a=a, c[cu c` t mergi mai iute, cu at` t ajungi mai departe. (*Grupul lui Ca\avencu aprob[=i admir[, grupul lui Farfuridi =i Br`nzovenescu, care s-au apropiat =i ascult[mai dintr-o parte, d[din umeri.*)

IONESCU: Asta e a=a.

POPESCU: Nici nu mai]ncapе vorb[.

FARFURIDI (*]n\epat*): Da! progres! progres f[r[conserva\iune, c`nd vedem bine c[Europa...

CA | AVENCU (*]ntrerup`ndu-l ]tr[tor*): Nu voi, stimabile, s[ =tiu de Europa d-tale, eu voi s[ =tiu de Rom`nia mea =i numai de Rom`nia... Progresul, stimabile, progresul!]n zadar veni\i cu gogori\е, cu inven\iuni antipatriotice, cu Europa, ca s[am[gi\i opinia public[...

FARFURIDI (*=i mai]n\epat*): D[-mi voie. Mi se pare c[altcineva am[ge=te opinia public[...

CA | AVENCU: Nu voi s[=tiu ce zici d-ta.

BR ~ NZOVENESCU: Fire=te c[nu vrei s[=tii... nu-\i vine la socoteal[.

CA | AVENCU (*=i mai]tr[tor*): S[-i vaz[de trebile ei Europa. Noi ne amestec[m]n trebile ei? Nu... N-are prin urmare dreptul s[se amestece]ntr-ale noastre... D-ta e=ti avocat, e=ti confrate cu mine...

FARFURIDI: Da, sunt avocat, dar nu sunt confrate cu d-ta...

CA | AVENCU (*urm`ndu-=i jocul*): +tii ca =i mine principii de drept, fiecare cu al s[u, fiecare cu treburile sale... *oneste bibere*¹...

FARFURIDI: Da' de onest n-ai]ncotro!... (*Grupurile Ca\avencu =i Farfuridi]ncep a se desp[r\i fiecare de o parte.*)

CA | AVENCU (*cu tonul]n\ep[tor*): Stimabile, nu =tiu pentru ce d-ta m[ponegre=ti de la o vreme... Ce ai cu mine? Suntem]n fa\а aleg[torilor, stimabile: *or*; nu]ncapе pic[; s[lupt[m: d-ta o s[-\i pui candidatura, o =tim; eu \i-o declar c[mi-o pui pe a mea... lupt[electoral[! =i =tim c[lupta electoral[este via\а popoarelor... De ce te revol\i

¹]nceputul st`lcit al maximei latine: "Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere" (S[tr[ie=ti cinstit, s[nu p[gube=ti pe nimeni, s[dai fiec[ruia ce e al s[u].)

contra adev[rului?]n contra dreptului?... *Oneste bibere, onorabile!...* (*Aprob[ri din partea grupului.*)

FARFURIDI (*izbucnind*): Ia scute=te-m[cu mofturile d-tale! Onest d-ta? Pe de o parte "R[cnetul Carpa[ilor", pe de alt[parte chiver-niseala contra[ilor; pe de o parte opozi[ie la toart[, pe de alt[parte te=cherea la buzunar!... Ur[t`rgul, domnule...

BR ~ NZOVENESCU (*tr[g`ndu-l de m`nec*): Tache! Tache!

FARFURIDI (*smucindu-se*): Ia las[-m[-n pace, s[m[r[fuiesc odat[cu domnul... Ce adic[, noi nu =tim, nu vedem, orbi suntem? d-ta e=ti candidatul prefectului...

CA | AVENCUCU (*r`z`nd*): Eu sunt candidatul grupului t`n[r, inteligent =i independent... Onorabilul, venerabilul nostru prezident — (*! caut[ cu ochii*) unde e venerabilul prezident? nu-l v[z... — va proclama, pe c`t =tim, ast[-sear[pe candidatul comitetului dv. — comitetul dv. —... *Or*; dac[voi avea onoarea ca s[m[agreeze =i comitetul dv... c[ci e al dv...

FARFURIDI (*fierb`nd mereu*): Nu mai este comitetul nostru, este al dumatiale...

BR ~ NZOVENESCU: Tache! Tache, fii cuminte. (*! trage de m`nec*, *Farfuridi se smuce=te.*)

CA | AVENCUCU (*cu ton batjocoritor*): Adic[, d[-mi voie, d-ta nu mai e=ti al comitetului! (*Grupurile se desineaz[distinct de dou[p[r`i =i se privesc cu]ncordare.*)

FARFURIDI: Da, eu nu mai sunt, eu, care am sus[nut totdeauna partidul... =i d-ta, care l-ai]njurat totdeauna... e=ti!

CA | AVENCUCU: D[-mi voie!...

FARFURIDI (*furiOS*): Ce voie! ce voie!... Vii cu moftologii, cu iconomii, cu so[iet[*ni*, cu scamatorii, ca s[tragi lumea pe sfoar[... cu d[sc[limea d-tale (*mi=care]n grupul lui Ca\avencu*), cu moftangii d-tale...

POPESCU (*violent*): Domnule, retrage-*vi* cuv`ntul!

FARFURIDI (*continuu`nd*): Cu grupul (*umfl`nd cuvintele*) inteligent... independent... impertinent! (*Porne=te spre fund cu Br`nzovenescu =i cu grupul lor.*)

TO | I (*din grupul lui Ca\avencu*): A! a! (*Se reped spre ei; zgomot, /nv/[m[=eal[=i ghiontuieli.*)

FARFURIDI (*ie=ind prin fund*): V[-nv[\[m noi, papugiilor!

GRUPUL CA | AVENCU: Afar[! afar[! (*Urm[re-te /n fund pe cei din grupul Farfuridi.*)

(Toat[lumea s-a /nghesuit /n fund =i a ie=it afar[cu zgomot. /n tot timpul scenii urm[toare, sala /ntrunirii e goal[. /n fund prin u=[, se v[d mai mul\i aleg[tori plimb`ndu-se /n sus =i-n jos, vorbind /ncet =i fum`nd.)

SCENA IV

TRAHANACHE *ie=ind repede din fund, din cabinetul primarului /n partea desp[r\it[cu grilaj, dup[el F{ NIC{ =i ZOE urm[rindu-l. Scena aceasta se face misterios =i r[pede.*

TRAHANACHE: Nu! nu se poate!

ZOE (*urm[rindu-l*): Nene...

TIP { TESCU (*asemenea*): Neic[Zahario...

ZOE: Dac[ai \inut vreodat[la mine...

TIP { TESCU: Dac[mi-e=ti prieten...

TRAHANACHE: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare! (*Serios:*) Cum putem noi s[punem candidatura unui plastograf?

TIP { TESCU: Bine, frate, plastograf, a=a e; dar p`n[s[bage lumea de seam[... s[-l tragem /n judecat[...

ZOE: S[ne facem de r`s prin tribunale... nene, g`nde=te-te...

TRAHANACHE (*dup[un moment de ezitare*): Ei, nu! Dac[ar fi numai una... aia cu scrisoarea ta c[tr[Joi\ica, /n\eleg; s[zic: pentru politic[— unde e /n joc enteresul \[rii, ca orice rom`n, a /ncercat omul, ca s[te for\eze adic[, pentru c[te =tie c[\ii la onoarea Joi\ichii, ca prieten ce-mi e=ti — a f[cut plastografie...

TIP { TESCU: Se-n\elege!

ZOE: Fire=te; /n politic[...

TRAHANACHE: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare... Dar ast[alt[? (*Se love-te cu m`na pe buzunarul hainii.*) Apoi, dac[ umb[ ei cu machiavelicuri, s[-i dau eu machiavelicuri. (*Schimb`nd tonul:*) Martor[mi-e Maica Precista! S[n-am parte de Joi\ica — c[e de fa\ — s[spuie...

ZOE (*cu sentiment*): Nene!

TRAHANACHE: N-am umblat]n via\a mea cu diploma\ie; dar dac[e vorba s[facem pe ieziutul a la Metternich, apoi s[-i dau eu, neic[...

TIP { TESCU (*impacientat*): Nu pricep, neic[Zahario!

ZOE (*asemenea*): Nici eu.

TRAHANACHE: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare! (*Scoate o h`rtie din buzunar =i o desface — o poli\.*) Asta tot pentru politic[e? Girurile astea, dou[, cu care onorabilul d. Ca\avencu a ridicat cinci mii de lei de la So\ietate, sunt tot pentru enteresul \[rii?

TIP { TESCU (*lu`nd degrab[ poli\a =i examin`nd-o c`nd pe-o parte, c`nd pe alta*): Suntem sc[pa\!

ZOE: Sc[pa\?

TRAHANACHE: Ei apoi? c`nd]i spuneam eu s[ai pu\intic[r[bdare, c[ ]-am prins cu alta mai boac[n[...

TIP { TESCU (*abia st[p`nindu=-i bucuria*): Nene Zahario, candidatul nostru este d. Agami\ Dandanache.

TRAHANACHE: A=a da!

ZOE: Mi-e fric[!...

TIP { TESCU: Nu mai avea nici o grij[.

TRAHANACHE: ...D[-mi]n scris pe Gagami\ [ ]la, s[nu-i uit numele... (*Vorbe-te]ncet cu Zoe.*)

TIP { TESCU (*scoate portofelul, rupe o fil[=i scrie pe ea, apoi o d[lui Zaharia*): Iat[...

TRAHANACHE: M[duc s[deschid =edin\.

TIP { TESCU: Anun\ ]ndat[candidatura, ridic[=edin\ =i vino s[mergem la preferan\, te a=tept[m...

TRAHANACHE (*vr`nd s[treac[prin porti\a grilajului]n partea tribunii*): A!]i-am dat poli\la lui Ca\avencu... S[nu o pierzi. (*Trece.*)

TIP { T E S C U: N-ai grij[, neic[Zahario, eu nu pierz h`rtiile de pre\... (*S[rut[repede pe Zoe.*)

Z O E: F[nic[!

TIP { T E S C U: A! acuma, s[-l lucrez eu pe nenea Ca\avencu... (*Ies am`ndoi pe u=a din st`nga.*)

SCENA V

TRAHANACHE, care s-a urcat la tribun[, apoi CA | AVENCU, POPESCU, IONESCU, ALEG{TORI, PUBLICUL venind din fund=i ocup`nd locurile lor din scen[. Intrare zgomotoas[, acompaniat[de clopo\elul prezidentului.

TRAHANACHE (*In picioare*): Orele sunt]naintate! pofti\i, pofti\i, stimabililor: avem cestiuini arz[toare la ordinea zilei... (*+ade.*)

(Toat[lumea s-a a=ezat la locul s[u.)

CA | AVENCU (*cu modestie*): Dle pre=edinte, v[rog, cerusem =i eu cuv`ntul...

TRAHANACHE: Da (*binevoitor*), da, stimabile. Ave\i cuv`ntul. Pofti\i la tribun[!...

(Mi=care]n grupul lui Ca\avencu.)

CA | AVENCU (*ia poz[, cu importan\[printre mul\ime =i suie la tribun[;]=i pune p[l]ria la o parte, gust[din paharul cu ap[, scoate un vraf de h`rtii =i gazete =i le a=az[ pe tribun[, apoi ]=i trage batista =i=i =terge cu elegan\[ avoc\leasc[ fruntea. Este emo\ionat, tu=e=te =i lupt[ ostentativ cu emo\ia care pare a-l birui. T[cerere complet[. Cu gla-sul tremurat*): Domnilor!... Onorabili concet\eni!... Fra\ilor!... (*Pl`nsul]l]neac[.*) Ierta\i-m[, fra\ilor; dac[sunt mi=cat, dac[emo\iunea m[apuc[a=a de tare... suindu-m[la aceast[tribun[... pentru a v[spune =i eu... (*Pl`nsul ]l ]neac[ =i mai tare.*) Ca orice rom`n, ca orice fiu al \[rii sale...]n aceste momente solemne (*de-abia se mai st[p`ne=te*)... m[ g`ndesc... la \[ri=oara mea (*pl`nsul l-a biruit de tot...*), la Rom`nia

(*pl`nge: Aplauze în grup*)... la fericirea ei!... (*acela=i joc de am`ndou/ p[r]vile*) la progresul ei!... (*asemenea crescendo*) la viitorul ei (*Pl`ns în hohot. Aplauze zguduitoare.*)

IONESCU, POPESCU, TO | I (*foarte mi=ca\i*): Bravo!

CA | AVENCU (=terg`ndu-se repede la ochi =i remi`ndu-se d-odat[; *cu tonul brusc, vioi =i l[tr]tor*): Fra\ilor, mi s-a f[cut o imputare =i sunt m`ndru de aceasta!... O primesc! M[ onorez a zice c[ o merit! (*Foarte volubil:*) Mi s-a f[cut imputarea c[ sunt foarte, c[ sunt prea, c[ sunt ultraprogresist... c[ sunt liber-schimbist... c[ voi progresul cu orice pre\ (*Scurt =i foarte retezat:*) Da, da, da, de trei ori da! (*Arunc[ roat[ priviri sc`nteietoare în adunare. Aplauze prelungite.*)

CA | AVENCU: Da! (*Cu putere din ce în ce mai cresc`nd[:*) Voi progresul =i nimic alt dec`t progresul: pe cale politic[... (*Îngra=[vorbele.*)

POPESCU: Bravo!

CA | AVENCU: Social[...]

IONESCU: Bravo!

CA | AVENCU: Economic[...]

POPESCU: Bravo!

CA | AVENCU: Administrativ[...]

IONESCU: Bravo!

CA | AVENCU: +i... =i...

IONESCU, POPESCU, GRUPUL: Bravo! bravo!

TRAHANACHE (*clopo\ind*): Rog, nu întrerupe\i pe orator, stimate...

CA | AVENCU (*cu t[rie*): Nu m[tem de întreruperi, venerabile domnule pre=edinte... (*C[tre adunare =i mai ales c[tre grup, cu tonul sigur:*) Pute\i, dlor, s[întrerupe\i, pentru c[eu am t[ria opiniunilor mele... (*reintr`nd în tonul discursului =i îngr[ =`nd mereu vorbele*) =i... =i... finan\iar[. (*Aplauze prelungite*)... Da, suntem ultraprogresi=ti, da, suntem liber-schimb=ti... Or... condu=i de aceste idei, am fundat aci în ora=ul nostru "Aurora economic[rom`n[" , so\ietate enciclopedic[-cooperativ[, independent[de cea din Bucure=ti... pentru c[noi suntem

pentru descentralizare. Noi... eu... nu recunosc, nu voi s[recunosc epitropia bucure=tenilor, capitali=tilor, asupra noastr[; c[ci]n districtul nostru putem face =i noi ce fac d`n=ii]n al lor...

GRUPUL (*aplauze*): Bravo!

CA | AVENCU: So\ietatea noastr[are de scop s[ ]ncurajeze industria rom`n[, pentru c[, da\i-mi voie s[v[spui, din punctul de vedere economic, st[m r[u...

GRUPUL (*aplauze*): Bravo!

CA | AVENCU: Industria rom`n[ e admirabil[, e sublim[, putem zice, dar lipse=te cu des[v`r=ire. So\ietatea noastr[dar, noi, ce aclam[m? Noi aclam[m munca, travaliul, care nu se face deloc]n \ara noastr[!

GRUPUL: Bravo! (*Aplauze entuziaste.*)

TRAHANACHE (*clopo\ind*): Stimabile... nu...

CA | AVENCU: L[sa\i, dle pre=edinte, s[ ]ntrerup[... nu m[tem de]ntreruperi!]n Ia=i, de exemplu — permite\i-mi aceast[digresiune, este trist[, dar adev[rat[! —]n Ia=i n-avem nici un negustor rom`n, nici unul!...

GRUPUL (*mi=cat*): A!

CA | AVENCU: +i cu toate aceste to\i fal\ii sunt jidani! Explica\i-v[acest fenomen, acest mister, dac[m[pot exprima astfel!

GRUPUL: Bravo! (*Aplauze.*)

CA | AVENCU: Ei bine! Ce zice so\ietatea noastr[? Ce zicem noi?... Iat[ce zicem: aceast[stare de lucruri este intolerabil[! (*Aproape]n grup. Cu t[rie:*) P`n[ c`nd s[n-avem =i noi fal\ii no=tri?... Anglia=ei are fal\ii s[i, Fran'a=ei are fal\ii s[i, p`n[chiar Austria=ei are fal\ii s[i,]n fine oricare na\iune, oricare popor, oricare \ar[ ]=i are fal\ii s[i. (*ngra= vorbele:*) Numai noi s[n-avem fal\ii no=tri!... Cum zic: aceast[stare de lucruri este intolerabil[, ea nu mai poate dura! (*Aplauze frenetice. Pauz[. Oratorul soarbe din pahar =i arunc[iar priviri sc`nteietoare]n adunare.]n momentul acesta mai mul\i in=i se mi=c[ ]n fund, pe unde apare Cet[leanul turmentat =i Ghi\ ]n \ivil.*)

SCENA VI

ACEIA+I, GHI|{ PRISTANDA =i CET{ | EANUL
foarte =ov[ind. Zgomot la intrarea acestora

TRAHANACHE (*clopo\ind*): Face\i pu\intic[t[cere...

CA | AVENCU (*care \n timpul scurt al rumorii provocate de intrarea lui Pristanda =i a Cet[\eanului turmentat, =i-a consultat h`rtiu\ele, cu ton predominant*): Fra\ilor, iat[ ce spun statutele So\iet[\i\i noastre la art. I-iu: “Se formeaz[ \n urbea noastr[ o so\ietate enciclopedic[-cooperativ[ cu numele de “Aurora economic[ rom`n[“. Scopul so\iet[\i\i este ca Rom`nia s[ fie bine =i tot rom`nul s[prospere!”

CET{ | EANUL (*care, de la intrare, a venit =ov[ind p`n[ \n mijloc =i s-a turnat pe un scaun \n fa\ a tribunii, se scoal[ =i ridic[ m`na*): +i eu (*sughite*) =i eu sunt! (*+ov[ie =i iar se toarn[pe scaun. R`sete \n fund, rumoare \n fa\.*)

CA | AVENCU (*c[tre Trahanache, \ntorc`ndu-se spre masa preziden\ial*): Domnule pre=edinte, rog s[nu fiu \ntrerupt...

TRAHANACHE: Parc[ziceai, stimabile, c[\ntreruperile...

CA | AVENCU: Da (*cu dignitate*), dar...

TRAHANACHE : }n sf`r=it... (*clopo\ind*) Nu \ntrerupe\i, m[rog...

CA | AVENCU (*c[ut`nd =irul*): Ziceam dar: “... ca Rom`nia s[fie bine =i tot rom`nul s[prospere...”

CET{ | EANUL (*se scoal[=ov[ind =i ridic[m`na*): +i eu sunt! (*Sughite r[u; r`sete, rumoare.*)

TRAHANACHE: A! (*Scul`ndu-se peste mas[.*) Ce? ce e=ti, d-ta, stimabile?...

CET{ | EANUL (*sughi\`nd*): M[ cunoa=te d. Nae... (*Arat[ pe Ca\avencu.*) Cioclopedic[... (*R`sete, rumoare.*)

CA | AVENCU (*nervos*): Ce?

CET{ | EANUL: Rom`n[!... (*R`sete; sughite.*) Aurora!... (*Sughite; r`sete, rumoare din ce \n ce mai mare.*)

TRAHANACHE (*nervos =i el, c[tre adunare, clopo\ind*): Face\i t[cere, stimabile!... (*c[tre Cet[\eanul turmentat:*) Cum?

CET { | EANUL (*=ov[ind*): Cioclopedic[! (*Sughite.*) Comportativ[! (*Sughite.*) Iconomie! (*Sughite.*) So\ietate care va s[zic[... (*R`sete =i rumoare mare.*)

IONESCU: E turmentat!...

POPESCU: E tun! (*Grupul se mi=c[; unii se scoal[.*)

CET { | EANUL (*sughi\`nd =i strig`nd*): Sunt membru!

TRAHANACHE (*agit`nd clopo\elul cu putere, c[tre Ionescu =i Popescu*): Stimabile! stimabile (*cu afabilitate*), rog, da\i afar[pe onorabilul!

IONESCU, POPESCU =i GRUPUL: Afar[! E turmentat! Afar[! (*Ionescu =i Popescu][mbr`ncesc spre u=[. Ca\avencu s-a dat jos de la tribun[ =i vorbe=te cu c`\iva din grup.*)

CET { | EANUL (*[mbr`ncit de dasc[li =i opun`ndu-se*): Nu m[-mbr`nci\i... c[ame\esc!

IONESCU, POPESCU =i GRUPUL: Afar[! E turmentat!

CET { | EANUL: Nembru!

(*Toat[scena aceasta a fost]nso\it[de r`sete =i rumoare. Dasc[lii au dat afar[pe Cet[\eanul turmentat.]n adunare, mi=care. Pristanda se apropie de tribun[,]n vreme ce dasc[lii =i grupul lor,]n mijloc cu Ca\avencu, se agit[=i=i reiau locurile.*)

PRISTANDA (*misterios lui Trahanache*): Coane Zahario, d[-i zor! Trebuie s[-l lucr[m pe onorabilul, pe d. Nae Ca\avencu; ordinul lui conul F[nic[... Sunt la u=[, c`nd oi tu=i de trei ori, d-ta proclam[candidatul =i ie=i pe porti\... =i pe urm[-i treaba mea...

TRAHANACHE (*Jncet*): Bine.

PRISTANDA (*Jncet*): C`nd oi tu=i de trei ori: nu mi-a sosit ]nc[oamenii!... (*Trece l`ng[u=a din fund, pe unde intr[cu zgomot Farfuri-di, Br`nzovenescu =i al\i c`\iva. Pristanda vorbe=te]ncet cu d`n=ii. To\i se aranjeaz[ ]n fund, astup`nd u=a de ie=ire.*)

SCENA VII

ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU =i al\i aleg\tori =i
 CET\ | EANUL TURMENTAT, apoi ZOE=i TIP\ TESCU,
 ascun=i dup\ grilaj =i ascult`nd ce se petrece]n adunare.

TRAHANACHE (*clopo\ind, c\tre Ca\avencu, care vorbe=te]ncet cu grupul lui*): Pofti\i la tribun[, stimabile!... (*Ca\avencu porne=te spre tribun[.*)

ZOE: Nu mai auz nimic...

TIP\ TESCU: Pesemne n-a sosit]nc[Ghi\.

CA | AVENCU (*de la tribun[*): Fra\ilor!

FARFURIDI (*aduc`nd din fund pe Cet\|eanul turmentat*): Te-a dat afar[? Cum se poate, fra\ilor, s[l[s[m s[goneasc[din adunare pe un cet\|ean onorabil, pe un aleg\tor?

BR~NZOVENESCU: Pentru c[d. Ca\avencu...

CA | AVENCU (*r\cnind*): Stimabile! (*Lui Trahanache*): Domnule prezident! (*Rumoare surd[ ]n fund*.)

TRAHANACHE: Stimabile (*clopo\ind*), ave\i pu\ntic[r[bdare. (*Ghi\| tu=e=te cu putere de trei ori*.) Fiindc[orele sunt]naintate...

CA | AVENCU: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE (*ridic`ndu-se*): Fiindc[ unii dintre domnii aleg\tori au ]nceput s[ plece, ar fi bine, cred, m`ine fiind alegerea, ca chiar acuma s[rug[m pe onorabilul orator s[-i]nterup[discursul un moment, s[aib[pu\ntic[r[bdare, pentru ca s[proclam[m numele candidatului propus de comitetul nostru.

CA | AVENCU (*cu aer foarte degajat*): Primesc cu mul\umire, dle pre=edinte. (*Coboar[de la tribun[, c\tre grupul s[u*.) Numele candidatului.

TO | I (*din grup =i din sal[*): Da! numele candidatului!

ZOE (*tremur`nd,]ncet*): F[nic[!

TIP\ TESCU (*]ncet*): Taci! N-ai grij[!

TRAHANACHE (*citind foaia]ntre lum`n[ri*): Stimabile! candidatul pe care]l sus\ine comitetul nostru este domnul...

IONESCU: Nae Ca\...

TRAHANACHE (*Intrerup`ndu-l*): Ai pu`ntic[r[bdare... (*citind*)
domnul...

CA | AVENCU: Domnul... (*Toat[lumea ascult[cu mare ner[b-dare =i]n deplin[t[cerere; Zoe se str`nge dup[ grilaj l`ng[Tip[tescu.*)

TRAHANACHE: Domnul... Agami\| Dandanache!

(*Mi=care de satisfac`ie]n fund.]n grupul din fa\| turburare. Zoe =i Tip[tescu ascult[mi=ca\i.*)

CA | AVENCU (*s[rind]n loc =i r[cnind*): Tr[dare! (*Gesticuleaz[viu]n mijlocul grupului s[u.]n fund aplauze.*)

TRAHANACHE (*]n picioare*): Da\i-mi voie! (*Clopo`ind; dup[ un moment de t[cerere*) Cine a pronun`at cuv`ntul tr[dare? (*Toat[lumea e]n picioare =i]n fierbere.*)

CA | AVENCU (*din mijlocul grupului, cu putere*): Eu!

GHI | {, BR ~ NZOVENESCU, CET { | EANUL TURMENTAT =i CEI DIN FUND: Afar[! afar[moftologul!

TRAHANACHE (*tr[g`nd clopo`elul foarte violent, c[tre grupul din fund*): Ave\i pu`ntic[r[bdare! (*C[tre Ca\avencu:*) +i cine e tr[d[tor, stimabile?

CA | AVENCU (*foarte aprins*): Acela care falsific[numele candidatului o dat[hot[r`t, acela care uit[, care tr[deaz[interesele =i onoarea familiei sale... (*Cu un gest colosal.*) D-ta!

TRAHANACHE (*tr`ntind clopo`elul pe mas[ ]n culmea indign[r]ii*): Apoi, ai pu`ntic[r[bdare, stimabile! M[sco\i din ```ni... Eu falsificator?... Pe mine, cet[\ean onorabil, pe mine, om venerabil, s[vie]ntr-o adunare public[, s[m[fac[falsificator... cine? (*Rumoare mare. Tip[tescu =i Zoe ascult[palpit`nd.*) cine? (*Cu energie:*) Un plas-tograf patentat!

CA | AVENCU (*s[rind din loc*): Plastograf!

TO | I DIN FUND (*strig`nd amenin\|tor*): Afar[plastograf!

TO | I DIN FA | { (*asemenea*): Afar[falsificatorul! tr[d[torul! (*Fierbere mare.*)

CA | AVENCU (*spum`nd, se repede din mijlocul grupului s[u la*

*tribun[cu pumnii]ncle=ta\i =i zbier`nd febril. Un moment t[ocere):* Fra\ilor! domnilor! un moment, onorabili concet[veni! Am voit s[ acop[r o ru=ine care se petrece de at`ta vreme]n s`nul ora=ului nostru (*Zoe =i Tip[tescu mi=care*)... am voit s[ cru\ opinia public[ de o lovitur[ scandaloas[, ast[zi ]ns[ am fost lovit a=a de crud ]n dignitatea mea, ]nc`t nu mai pot t[cea. (*Zoe =i Tip[tescu mi=care*.) Acest onorabil cet[vean (*ar[t`nd pe Trahanache*), acest om venerabil, d. Zaharia Trahanache...

TRAHANACHE (*cu po\id*): Ei? Eu...

CA | AVENCU: Este at`t de naiv, ]nc`t crede c[e plastografie un document olograf...

(*Zoe =i Tip[tescu mi=care de groaz[.*)

ZOE: F[nic[!... (*+ov[ie*.)

TIP { T E S C U (*sus\in`nd-o =i r[cnind cu suprem[putere*): Ghi\! (*Se repede la porti\la grilajului... Zoe se aga\ de el =i-l opre=te. Rumoare mare*.)

PRISTANDA (*pun`nd m`inile am`ndou[ l`ng[gur[ca o port-voce =i strig`nd asemenea spre partea de unde i-a venit chemarea*): Prezent! (*C[tre cei din fund*:) Pe el, copii! (*Grupul din fund cu Pristanda, Farfuridi, Br`nzovenescu, Cet[\eanul turmentat se reped la tribun[=i pun m`na pe Ca\avencu*.)

CA | AVENCU (*continu`nd a zbiera]n mijlocul zgomotului*): O scrisoric[a prefectului c[tre...

GRUPULUI CA | AVENCU: Pe ei, fra\ilor. (*Grupul din fa\ d[n[val[spre fund*.)

TOAT { LUMEA: Afar[! ho! huideo!

(Zgomot la culme, strig[te, huiduieli, fluier[turi. Zaharia Trahanache a ie=it repede pe porti\la grilajului, a dat dincolo de Zoe =i de Tip[tescu, =i to\i trei ascult[ce se petrece]n adunare. Pristanda, Farfuridi =i Br`nzovenescu au apucat de g`t pe Ca\avencu =i-l t`r[sc afar[. Grupul Ionescu =i Popescu sunt gr[mad[peste cei din fund. Toate cuvintele =i mi=c[rile acestea din urm[se fac deodat[=i]ntr-o clip[. Cortina se las[asupra primei mi=c[ri a scandalului.)

ACTUL IV

(Gr[dina lui Trahanache,]n fund grilaj cu poart[de intrare]n mijloc: se vede]n fund perspectiva or[=elului pe un fundal de dealuri. La dreapta]n gr[din[, pe planul]nt`i=i al doilea, intrarea, cu trei trepte de piatr[, ]n casele lui Trahanache. La st`nga boschete. Mobile de gr[din[.)

SCENA I

ZOE=i TIP{TESCU

ZOE: Unde e? unde poate s[fie Ca\avencu?

TIP{TESCU: Nu =tiu: a fugit, a murit, a intrat]n p[m`nt...
(Dup[o pauz[, apropiindu-se de Zoe:.) Ei? =i pentru ce voie=ti s[=tii? pentru ce s[te-ngrije=ti mai mult acuma? Din contra. Eu parc[nu mai am grije... Zoe, g`nde=te-te: de dou[zile, oamenii no=tri aleg pe Dandanache, pe care-l a=tept[m din minut]n minut — am ordine s[-i fac o primire str[lucit[...

ZOE: Ei =i?

TIP{TESCU: Ei!... De dou[zile va s[zic[, strivesc pe Ca\avencu, =i el nu e nic[ieri. Unde e? pentru ce nu se arat[?... Are scrisoarea, pentru ce nu o public[? Pentru ce a disp[rut, nu =tiu — din ce motive nu public[scrisoarea nu-mi pas[— destul c[nu o public[... +i-l crezi tu pe mi=elul capabil s[nu o publice pentru altceva dec`t pentru c[nu poate?

ZOE: Ce inim[! ce judecat[ai, F[nic[? (Cu fr[m`ntare concentrat[:) Dar aste dou[ zile cum am tr[it eu?... Ce str`ngere continu[de inim[! ce fric[! ce tortur[!... Fiecare persoan[care-mi iese]nainte, fiecare figur[pe care o v[z, fiecare mi=care ce se face]n jurul meu

Imi zdrobe=te toat[puterea... F[nic[, ai mil[de mine, o zi]nc[de astfel de chinuri =i nu mai pot tr[i...]nnebunesc... (*=i ia capul]n m`ini =i pl`nge.*)

TIP { T E S C U: Nu fi copil[, Zoe... Zoe...

Z O E (*pl`ns/*): Tu nu ]n\elegi, tu nu sim\i! Peste c`teva minute se sf`r=te alegerea =i se proclam[ deputat al vostru Dandanache; sunt sigur[... sigur[... c[ ]n acela=i moment, mi=elul, care s-a ascuns =i ne p`nde=te din]ntuneric, o s[-i]mpr[=tie publica\ia lui infam[... ca s[-i r[zbune! Ei... atunci eu?

TIP { T E S C U (*scoate poli\ia din buzunar =i i-o arat[:*) Nu poate... dac[face asta, e pierdut...

Z O E: Ce-mi pas[! dup[ce m-o pierde pe mine! ... F[nic[! n-a= voi s[m[r[zbuni, a= voi s[m[scapi... Prevedeam asta... Presim\eam c-o s[ajungem aici, c`nd am v[zut scandalul de alalt[sear[ la ]ntrunire... Iat[ culmea nenorocirii: el nu =tie c[ ai plastografia lui... el nu =tie c[ dac[ ar veni aici s[ primeasc[ schimbul acestor dou[ h`rtii, ar sc[pa =i el, =i m-ar sc[pa =i pe mine... Te-ai bizuit s[joci cu Ca\avencu =i te-ai am[git, =i mi-ai jucat onoarea mea, ru=inea mea, via\a mea, =i ai pierdut, pentru c[el joac[mai bine ca tine, sau noi avem mai pu\in noroc dec`t el... (*Se ]neac[ de pl`ns.*) Ce s[fac? ce s[fac?

TIP { T E S C U: Taci! vine cineva... =terge-te la ochi!

SCENA II

ACEIA + I, TRAHANACHE

=i AGAMI / { DANDANACHE, venind din fund.

TRAHANACHE (*foarte politicos*): Poftim, poftim, stimabile!

TIP { T E S C U: Cine s[fie?

Z O E: Un str[in?...

TRAHANACHE (*cobor`nd*): D[-mi voie, Joi\ico, s[-\i recomand pe d. Agami\[Dandanache!

Z O E =i TIP { T E S C U: Dandanache! (*Complimente.*)

TRAHANACHE: Candidatul nostru!... adic[ce mai candidat! alesul nostru.

DANDANACHE (*vorbe=te peltic=i s`s`it*): S[rut m`na... Si domnul? b[rbatul dumneei?

TRAHANACHE: Nu, eu sunt b[rbatul dumneei, dumneei este nevasta mea, cum am avut onoarea s[v[recomand...

DANDANACHE: Si d-voastr[?

TRAHANACHE: +i eu?... b[rbatul dumneei... Eu (*serios*), Zaharia Trahanache, prezidentul Comitetului permanent, Comitetului electoral =i... ai pu`intic[r[bdare (*se caut[ ]n buzunar=i scoate o carte de vizit[, pe care i-o d[lui Dandanache*)... sunt aicea toate comitetele...

DANDANACHE (*ia cartea*): Mersi!... Si domnul?...

TRAHANACHE: Domnul F[nic[Tip[tescu, prefectul nostru, amicul meu =i al familiei mele.

DANDANACHE (*lui F[nic[*): }mi pare bine, dle prezident! (*ji d[m`na. Trahanache trece l`ng[Zoe.*)

TIP { TESCU: +i mie, onorabile, nu mai pu`in... Sunt ]nc`ntat... Dar cu ce ocazie pe la noi?

DANDANACHE: Cu ocazia aledzerii, neicursorule, cu ocazia aledzerii; stii, m-a comb[tut opozitia si colo, =i dincolo, si dincolo... si r[m[sesem eu... care familia mea de la patuzsopt]n Camer[... r[m[sesem m[-n`eledzi f[r[coledzi... si asta am venit pentru aledzere.

ZOE (*cu r[utate*): Nu trebuia s[v[mai deranja\i...

DANDANACHE: Ba]nc[\e deranz, conia mea! Da' stii, nu f[\ea s[nu fa'em m[car act de prezen\[...

TRAHANACHE: Se-n`leage! foarte bine, foarte bine! trebuie, trebuie.

DANDANACHE: Da' de deranz... destul! }nchipuie=te-\i s[vii pe drum cu briza]n\i postii, hodoronc-hodoronc, zdronca-zdronca... +tii, m-a zdrun\inat!... =i clopo\ei (*gest*)...]mi \iuie urechile... stii a=a sunt de ame\it =i obosit... nu-\i fa\i o idee, dle prefect, neicursorule (*c[tre Tip[tescu*) nu-\i fa\i o idee dle prezident, puicursorule...

TIP { TESCU: Fire=te...

Z O E: Mai e vorb[...

D A N D A N A C H E: Adineaori am sosit, era s[trag la otel... dar birzarul... el stia de \e viu, mi-a ar[tat pe d. prefect. (*Arat[la Trahanache.*)

Z O E (*Incet c[tre Tip[tescu care r`de*): +i ]nc[ mai =i r`zi, F[nic[.

T R A H A N A C H E: Da, m[duceam pe la alegere s[v[z cum mergem... Nu-i vorb[, de mers, mergem strun[... dar =tii, de obicei, ca un cap ce sunt al partidului, trebuie s[fiu acolo...

D A N D A N A C H E (*str`ng`ndu-i m`na*): Bine c[ te-am g[sit, necusorule, merci. (*Vorbesc am`ndoi deoparte.*)

Z O E (*c[tre F[nic[Incet*): Iat[, F[nic[, pentru cine mi-am pierdut eu lini=tea... +i spune drept dac[nu era mai bun Ca'avencu!

T I P { T E S C U (*scurt*): E simplu, dar]l prefer, cel pu'in e onest, nu e un mi=el!

T R A H A N A C H E (*lui Dandanache*): Stimabile, eu te las aci cu amicul F[nic[=i cu Joi\ica... Eu trebuie s[m[duc la alegere; peste o jum[tate de ceas se deschide urna; trebuie s[fiu acolo... D-ta n-ai nici o grij[, mergem la sigur, la noi opozi\ie nu]ncapem... suntem tari, stimabile... tari... Nu o s[ai majoritate, stimabile...

D A N D A N A C H E: Cum se poate? S[nu te pomenesti cu vrun balotaz? 'ai?... a mai p[\it-o =i al\ii...

T R A H A N A C H E: Adic[, ai pu\intic[r[bdare, balotaj la noi?... zic: nu majoritate, unanimitate o s[ai, stimabile.

D A N D A N A C H E: A, asa?... (*cu siguran*). Se-n\eledze... Ni\i nu se putea altfel...

T R A H A N A C H E: Salutare, stimabile, salutare... La revedere, F[nic[... La revedere, Joi\ico. (*Iese.*)

SCENA III

Z O E, T I P { T E S C U, D A N D A N A C H E

D A N D A N A C H E: Cum]i spui, s[nu m-aleg puicursorule, nu merdzea... Eu, familia mea, de la patuzopt... lupt[, lupt[si d[-i, si

d[-i si lupt[... si eu m[-n\eledzi tocmai acuma s[r[m`i pe dinafar[... f[r[ coledzi!... si c` t p-a\i, neicursorule, s[nu m-aleg...

ZOE: S[nu te-alegi d-ta, cu meritele d-tale! era peste putin\ [...

TIP { T E S C U: Peste putin\ [...

DANDANACHE: Ei, uite asa, cu meritele mele, conì\ vezi! era c` t p-a\i, dar stii c` t p-a\i... }ntreab[-m[neicursorule, s[-\i spui: nu vrea comitetul \entral si pa\e; zi\ea c[nu sunt marcant. Auzi, eu s[nu fu marcant... Am avut noroc, mare noroc am avut. S[vede\i. }ntr-o sear[, ... \inevas — nu spui \ine... persoan[ ]nsemnat[... da becher — vine si zoac[la mine c[r\i... si c` nd pleac[ ]si uit[ pardesiul la mine... A doua zi, voi s[-l ]mbrac... g` ndeam c[-i al meu... v[z c[nu-i al meu;]l caut prin buzunare si dau... peste \e te g` ndesti?

TIP { T E S C U: Peste?

DANDANACHE (*r`z`nd*): Peste o scrisoric[.

AM~NDOI: O scrisoric[.

DANDANACHE: De amor...

AM~NDOI (*mi-ca\i*): O scrisoric[de amor?

DANDANACHE: O scrisoric[de amor c[tr[becherul meu, de la nevasta unui prietin, — nu spui \ine... persoan[ ]nsemnat[.

ZOE: Ei =i?

TIP { T E S C U: Ei?

DANDANACHE: Ei, \e s[-\i spui, puicursorule? Adu o birze, m[, b[iete, degrab[... M[sui]n birze s i m[duc la persoana, la becherul, — nu spui \ine — e persoan[ ]nsemnat[: — G[se-te-mi, m[ ]n\eledzi, un coledzi, ori dau scrisoarea la “R[sboiul”... De colea p`n[ colea... g`ri-m`r... a trebuit, conì\ a mea, s[\edeze, si tranc! depesa ai\i, neicursorule...

ZOE (*agitat[treptat]n m[sura povestirii lui Dandanache*): A! dom-nule Dandanache, ai f[cut r[u... fapta d-tale este... s[-mi dai voie s[-\i spui...

TIP { T E S C U (*ncet*): Zoe! (*Ea urc*).

DANDANACHE: Asa e, puicursorule, c-am]ntors-o cu politic[? Aud? | e era de f[cut? Aminteri dac[nu-mi dedea]n g`nd asta, nu

m'aledzeam ... si nu merdzea deloc, neicursorule; f[-\i idee! familia mea de la patuzsopt (*cobor`nd c[tre public*) si eu, ]n toate Camerele, cu toate partidele, ca rum`nul impar\ial... si s[r[m`i f[r[coledzi!

TIP { T E S C U: Vezi bine! (*Mu=c`ndu=-i buzele:*) Dar nu ne-ai spus sf`r=itul istoriei... scrisoarea.

Z O E: Da, scrisoarea...

D A N D A N A C H E: Care scrisoare?

TIP { T E S C U: Scrisoarea becherului...

D A N D A N A C H E: Care becher?

Z O E (*nervoas[*): Persoana]nsemnat[... scrisoarea... de amor... arma d-tale politic[, cu care te-ai ales...

TIP { T E S C U: Scrisoarea pe care voiai s-o publici]n "R[sboiul", dac[nu...

D A N D A N A C H E (*aduc`ndu=-i ]n sf`r=it aminte*): A da! scrisoarea... da... am pri\eput...

Z O E: Ei! scrisoarea?

TIP { T E S C U: Ce s-a f[cut?

D A N D A N A C H E: O am pus[la p[strare... dar =tii, la loc sigur...

Z O E: Nu i-ai]napoiat-o persoanei?

D A N D A N A C H E (*cu mirare*): Cum s-o]napoiez?

TIP { T E S C U: Iat[te-alegi, el =i-a \inut cuv`ntul...

Z O E: Trebuie s[i-o dai]napoi...

D A N D A N A C H E: Cum se poate, con\va mea, s-o dau]napoi? S-ar putea s[fac asa prostie? Mai trebuie s-aldat[... La un caz iar... pac! la "R[sboiul". (*Coboar[*).

Z O E (*cu dezgust*): A! (*Trec`nd pe l`ng[F[nic[*,]ncet =i cu tonul lui de mai sus). E simplu, dar e un om onest! (*Tare c[tre Dandanache:*) Dle Dandanache, am s[v[fac o rug[ciune: o s[r[m`ne\i la mas[la noi... m[rog s[nu povesti\i istoria cu scrisoarea becherului d-voastr[...

TIP { T E S C U: +ti\i, asupra aleg[torilor, ar face poate r[u efect...

D A N D A N A C H E: Nu spui, neicursorule; dar dac[oi uita — aminteri, am memorie bun[... dar stii, cum sunt ame\it de drum, poate

s[uit si s[-n\ep — s[-mi fa\ei semn. Eu la mas[o s[stau ori l`ng[ d-ta, ori l`ng[consoarta d-tale...

TIP { T E S C U: Care consoarta mea?

D A N D A N A C H E: Doamna.

Z O E (*aparte*): A! Idiot!

TIP { T E S C U (*impacientat*): Pardon, dle Dandanache, doamna e so\ia dlui prezident al Comitetului, domnul care v-a adus aici (*subliniaz[silabic*), domnul Zaharia Trahanache, doamna Zoe Zaharia Trahanache... Eu sunt +tefan Tip[tescu, prefectul jude\ului... cu doamna sunt numai prieten...

D A N D A N A C H E (*care a ascultat cu mult[aten\ie*): Asa e, bini zi\i, puicursorule... bat[-v[s[n[tatea s[v[bat[... pardon... stii eu... de pe drum (*serios*), f[-\i idee d-ta: \in\i postii, hodoronc-hodoronc, zdronca-zdronca, si clopo\ei...]mi \iuite grozav...

Z O E (*aparte*): Trebuie s[-l duc de aici s[se lini=teasc[pu\in... e ame\it r[u de tot...

TIP { T E S C U: Dle Dandanache, nu voi\i s[v[odihni\i, s[v[lini=ti\i pu\in?...

D A N D A N A C H E: Ba da, neicursorule... dar unde?

Z O E: Pofti\i cu mine, dle Dandanache.

D A N D A N A C H E (*d`ndu-i bra\ul =i ie=ind cu ea la dreapta pe scar/*): Stii, coni\ a mea, sunt asa de ame\it... stii, tr[sura... si clopo\ei... stii,]mi \iuite grozav... grozav]mi \iuite... (*Ies.*)

SCENA IV

TIP { T E S C U (*singur*): +i-l aleg pe d. Agami\ Dandanache! Iaca pentru cine sacrific de at`ta vreme lini=tea mea =i a femeii pe care o iubesc... Unde e=ti... Ca\avencule, s[te vezi r[zbunat! Unde e=ti, s[-\i cer iertare c[\i-am preferit pe onestul d. Agami\, pe admirabilul, pe sublimul, pe neicursorul, pe puicursorul Dandanache... Ce lume! ce lume! ce lume!...

SCENA V

TIP { T E S C U, Z O E, apoi P R I S T A N D A

Z O E (*cobor`nd precipitat treptele*): Ai auzit, F[nic[? Ai auzit? Onestul t[u d. Agami\[, care reu=e=te, care triumfeaz[, p[streaz[ scrisoarea... Ce trebuie s[ fac[ onestul Ca\avencu, care n-a reu=it, care=-i mu=c[ acuma m`inile,]=i mestec[turbarea =i m[oche=te din cine =tie ce ascunz[toare? (*Agitat[:)*) A! mi-e groaz[s[m[g`ndesc. Ce face Ca\avencu? unde e ascuns =arpele? de unde o s[-=i arunce veninul asupra mea!

TIP { T E S C U: Zoe! Zoe! fii b[rbat[...

Z O E (*Incet[:)*): Nu mai pot, nu mai pot. Vorbele lui Dandanache mi-au luat toat[puterea, mi-au fr`nt inima... A!]nnebunesc de fric[. (*=i ascunde obrazul.*)

P R I S T A N D A (*venind repede din st`nga*): Coan[Joi\ico! coan[Joi\ico!...

TIP { T E S C U: Ghi\!]

Z O E (*tres[rind*): Ghi\[,... Ce e? Spune!

P R I S T A N D A (*oprindu-se*): Coan[Joi\ico, voiam s[...

Z O E (*fierb`nd*): Spune, nu m[chinui! Ce e? A publicat-o? d[-mi-o s-o v[z (*foarte agitat[*), d[-mi-o, s-o v[z!]

TIP { T E S C U: Zoe! e=ti nebun[!

P R I S T A N D A (*aparte*): Curat nebun[!

Z O E: Da, sunt nebun[! =i \ie trebuie s[-\i mul\umesc de asta.

P R I S T A N D A (*c[ut`nd s-o calmeze*): Nu, coan[Joi\ico, nu e nimica, nu e nimica publicat... "R[cnetul" nici n-a ap[rut ast[zi... Dup[ce a fugit Ca\avencu, d[sc[limea s-a apucat la ceart[, s-au b[tut, l-au b[tut pe popa Pripici, =i nici vorb[s[mai scoa\ gazeta... S-a spart partidul independent... s-a spart! (*Incet Zoi!, trec`nd spre Tip[tescu:*) Am s[ v[ spun ceva secret, acu numaidec`t!

TIP { T E S C U: Nu spuneam eu! Dar Ca\avencu?

P R I S T A N D A: Nu l-am g[sit, coane F[nic[, parc[a intrat]n

p[m`nt. (*B/t`ndu-se repede pe frunte ca =i cum =i-ar aduce aminte de ceva.*) A! ce-am uitat! S[m[ierta\i, s[rut m`na, coane F[nic[... Mini-strul... nu, mini=trii, to\i =apte, v[ cheam[ la telegraf numaidec`t... de-aia v[c[utam a=a de zor...

TIP { T E S C U: La telegraf? Ce mai vor de la mine?

PRISTANDA: Nu =tiu, dar bate telegraful de un ceas, coane F[nic[, trebuie s[merge\i.

TIP { T E S C U: A, blestemat[politic[... Zoe! Zoe, curaj, m[duc...

ZOE: Du-te.

TIP { T E S C U: M[-ntorc]ndat[. (*\i s[rut/ m`na*). Zoe, fii cuminte! Nu suntem pierdu\i; n-ai grij[; la revedere! (*Pleac/ prin fund.*)

ZOE: La revedere!... A!... cum pot s[iubesc pe omul [sta! (*Cade pe g`nduri. Pristanda urm/re=te pe Tip/tescu p`n/ la ie=ire =i se uit/ dup/ el p`n/ se dep/rteaz/.*)

SCENA VI

ZOE, PRISTANDA

PRISTANDA (*dup/ ce s-a asigurat c/ Tip/tescu s-a dep/rtat, co-boar/ degrab/*): Coan[Joi\ico!

ZOE (*tres/rind*): Ai! Ghi\! iar m-ai speriat... Ce e? ce vrei? du-te, las[-m[-n pace!

PRISTANDA: S[rut m`na, coan[ Joi\ico, nu v[ sup[ra\i. (*Foarte cu bini=orul:*) Este cineva... cineva pe care-l =ti\i d-voastr[ bine... a=teapt[ aici... ar voi s[ v[ vorbeasc[... dar numai d-voastr[... De-aia eu l-am trimis pe conul F[nic[ la telegraf, pentru ca s[ r[m`ne\i d-voastr[singur[... Am min\it... nu-i adev[rat c[-l cheam[mini=trii... +tiu c[o s[m[oc[rasc[, o s[m[bat[c[l-am trimis la cai verzi pe p[re\i, dar las[s[m[oc[rasc[... s[m[bat[... Nu e mai marele meu? Nu e st[p`nul meu, de la care m[n`nc p`ine eu =i unsprezece suflete? L-am min\it, dar pentru binele d-voastr[, coan[Joi\ico...]] primi\i?... da?

ZOE (*care a stat pe g`nduri =i n-a ascultat tirada lui Pristanda*):
Pe cine s[primesc?

PRISTANDA: Pe cine — pe cine?... pe d. Nae Ca\avencu...

ZOE (*s[rind din loc*): Pe Ca\avencu? E aici? Unde e, Ghi\[\? S[vie
acu, numaidec`t: mergi, adu-l iute. (*E]n culmea ner[bd[rii.*)

PRISTANDA: Ascult! (*Merge]n fund, la st`nga, =i aduce pe
Ca\avencu.*) Poftim, stimabile, poftim. (*] introduce =i iese repede.*)

SCENA VII

ZOE, CA | AVENCU

ZOE (*repezindu-se la el*): Dle Ca\avencu, ai voit s[m[pierzi pe
mine =i te-ai pierdut =i pe d-ta. La ce-ai fugit, pentru Dumnezeu! la
ce-ai disp[rut? F[nic[are]n m`n[o poli\[, ale c[rei giruri le-ai plas-
tografiat, ca s[ridici cincii mii de lei de la societate... +tii?

CA | AVENCU: +tiu, madam, c[o are (*dezolat*), =tiu, dar ce e
de f[cut?

ZOE: Om nebun! \i-ai pierdut min\ile? m[ ]ntrebi ce e de f[cut!
Nu =tii? S[-\i dau poli\va: scap[-m[, s[te scap! s[schimb[m: d[-mi
scrisoarea...

CA | AVENCU (*dezolat:*) Madam! madam! peste putin\l.

ZOE: Ce?

CA | AVENCU: Scrisoarea d-voastr[...

ZOE: Ei?

CA | AVENCU: N-o mai am!...

ZOE: Nu se poate!...

CA | AVENCU: N-o mai am!

ZOE: Min\i!

CA | AVENCU: Nu mint; n-o mai am!...

ZOE: Nenorocitele! ce ai f[cut-o?

CA | AVENCU: Am pierdut-o!

ZOE (*d`nd un ]ip[t =i uit`ndu-se pierdut[ ]n toate p[r\ile*): A! de
ce nu pot s[te omor!

CA | AVENCU: Omoar[-m[, madam, omoar[-m[, dar nu e vina mea!

ZOE: Cum ai pierdut-o? c`nd ai pierdut-o? unde ai pierdut-o?

CA | AVENCU: }n scandal, }n b[taia de alalt[ieri seara, de la }ntrunire, cine nu =tiu... mi-a smuls p[l]ria din cap... scrisoarea o aveam }n c[ptu=eala p[l]riei...

ZOE: Care va s[zic[, adev[rat ai pierdut-o?

CA | AVENCU: Da!

ZOE: Mi-ai pierdut scrisoarea... =i nu =tii, nu b[nuie=ti pe unde poate r[t]ci scrisoarea mea?

CA | AVENCU: Nu...

ZOE: Nu?

CA | AVENCU: Nu...

ZOE (*disperat*): A! e=ti om pierdut!... pierdut!... Eu poate s[mai scap... c[ci poate s[mai scap! dar d-ta (*cu putere*)... d-ta e=ti pierdut!... C`nd te-a arestat F[nic[ te-am sc[pat eu... acuma te arestez eu =i n-ai s[ scapi dec`t atunci c`nd mi-oi g[si scrisoarea... pentru c[ poate s[ mai ai noroc s-o g[sesc... Roag[-te la Dumnezeu s-o g[sesc... A! s-a }ntors jocul, d-le Ca\avencu... }ncepe s[ te p[r]seasc[ norocul =i s[ mai treac[ =i-n partea noastr[... A! e=ti pierdut! da, pierdut!... (*strig`nd }n fund:*) Ghi\! Ghi\!

CA | AVENCU: Doamn[, pentru Dumnezeu! (*Se uit[-n toate p[r]vile.*)

ZOE: Ghi\! (*C[tre Ca\avencu:*) Nu te uita pe unde s[scapi... Nu mai e sc[pare: plastografii dovedi\i nu mai au sc[pare... s-a m`ntuit... Ghi\! Ghi\! (*Merge strig`nd }n fund =i se-nt`lne=te piept }n piept cu Cet[\eanul turmentat.*)

SCENA VIII

ACEIA+I, CET{ | EANUL TURMENTAT
cu p[l]ria alb[a lui Ca\avencu

CET{ | EANUL (*intr`nd =i cobor`nd foarte bine dispus*): Nu e Ghi\[, eu sunt...

ZOE: Ce cau\i?

CA | AVENC U (*aparte*): P[l]ria mea!

CET { | EANUL: Pe d-voastr[, coan[Joi\ico!

ZOE: Ce vrei cu mine?

CET { | EANUL: Ei! uite =i d. Nae. Salutare, onorabile!

ZOE (*nervoas[/*): Ce vrei? spune, ce vrei?

CET { | EANUL: Ei! uite =i d. Nae. Salutare, onorabile!

CET { | EANUL: Ce vreu eu, bine vreu. Eu am o vorb[: o mie de ani pace! (*Gest de impacien\[din partea femeii.*) Eu, cocoan[Joi\ico, am g[sit o scrisoare.

ZOE: Pe care ai l[sat-o s[\i-o fure onorabilul d. Ca\avencu...

CA | AVENC U (*zdrobit*): Doamn[!

CET { | EANUL: Las-o aia... am mai g[sit una!...

ZOE: Ei, ce-mi pas[!

CET { | EANUL: Nu v[sup[ra\i, coan[Joi\ico, s[vede\i... nu v-am spus tot. Eu p`n[ s[ nu intru ]n politic[, cum am zice, care va s[ zic[ p`n[s[nu deviu negustor =i apropiatar, am fost]mp[r\itor... la po-tie... m[cunoa=te conul Zaharia!

ZOE: E! ie=i odat[=i las[-m[... Ghi\!

CET { | EANUL: +i atunci, care va s[zic[, eu dau scrisoarea dup[adres[. Dac[nu g[sesc andrisantul, scriu pe ea cu plaivaz: "andrisantul necunoscut", ori "nu se afl[", ori "mort", care va s[zic[fiecare dup[cum devine (*Zoe se plimb[impacientat[ ]n fund*)... dar dac[g[sesc andrisantul, i-o dau andrisantului... Bunioar[acuma... Eu am g[sit alalt[ieri,]n]nv[ ]lm[=eala de la prim[rie, o p[l]rie...

ZOE (*cobor`nd*): O p[l]rie?

CA | AVENC U (*aparte*): Mizerabilul...

CET { | EANUL: O p[l]rie, da, asta... =i ast[zi tot]ndes`nd-o pe capul meu s-o potrivesc — c[ mi-era strimt[ — am vrut s[-i scot c[ptu=eala s-o mai l]rgesc... c`nd colo]n c[ptu=eal[peste ce dau?...

ZOE: O scrisoare!

CA | AVENC U: O scrisoare!

CET { | EANUL: O scrisoare, da, domnule Nae... Nu mai mergem pe la o \uic[?...

- ZOE (*foarte emoționat*): S-o vedem!
- CET { | EANUL: E de la conul F[nic[: andrisantul sunte\i d-voastr[.
- ZOE: D[-mi-o, d[-mi-o degrab[!
- CA | AVENCU: Sunt \n adev[r pierdut!
- ZOE: Degrab[, dac[o ai.
- CET { | EANUL: O am, n-am pierdut-o... nu m-am mai \nt`lnit (*sughite =i arat[pe Ca\avencu*) cu onorabilul! (*Scoate scrisoarea din c[ptu=eala p[l[r]iei =i i-o d[Zoi.*)
- CA | AVENCU (*aparte*): A! mizerabilul!
- ZOE (*care a smucit scrisoarea*): A!
- CA | AVENCU (*ncet c[tre Cet[\eanul turmentat, care a trecut l`ng[ el*): Nenorocitul! \i-ai aruncat norocul \n g`rl[: te f[ceam om!
- CET { | EANUL: Nu puteam... andrisantul cu domiciliul cunoscut. (*Arat[pe Zoe.*)
- ZOE (*care s-a remis de prima emo\ie*): Domnule, domnule, e=ti un om onest, e=ti un om admirabil, f[r[pereche. Cum te cheam[, m[rog? spune-mi... recuno=tin\ a mea...
- CET { | EANUL: Ce trebuie s[mai spui cum m[cheam[? m[cunoa=te conul Zaharia de la 11 februarie! Iac[un cet[\ean =i eu...
- ZOE: Cum s[\i mul\umesc? Ce ceri de la mine?
- CET { | EANUL: S[-mi spui d-ta, pentru cine votez. Iaca, mai e un sfert de ceas =i se \nchide alegerea... Eu... pentru cine votez?...
- CA | AVENCU (*cu am[r[ciune*): Pentru d. Agami\[Dandanache.
- ZOE (*Intorc`ndu-se spre el cu o privire de dispre` =i amenin\are*): Domnule Ca\avencu! tot mai po\i vorbi? =i \nc[ironic. A! e=ti tare, drept s[\i spui...
- CET { | EANUL: Coan[, Joi\ico, adev[rat?
- ZOE: Da, adev[rat, pentru d. Agami\[Dandanache: da, adev[rat; poate c[e singurul adev[r pe care d. Ca\avencu l-a spus \n via\ a d-sale...
- CET { | EANUL: Atunci m[duc s[votez (*vrea s[plece*)... dar cum \i zice?
- ZOE: Dle Ca\avencu, fii bun, scrie-i, m[rog, votul acestui onest

cet[\ean. (*Ca\avencu st[pe loc.*) Te rog... (*Ńi arat[scrisoarea. Ca\avencu trece la mas[, scrie un buletin =i i-l d[Cet[\eanului turmentat.*) }mi dai voie? (*Ia buletinul.*) “Agami\[Dandanache...” Bravo, dle Ca\avencu, e=ti un om de bun[credin\[...

CET { | EANUL (*Iu`nd buletinul*): M[duc, nu mai e vreme.

ZOE (*conduc`ndu-l*): Te rog, s[ crezi, domnule, c[ oric`nd recuno=tin\va mea...

CET { | EANUL (*foarte gr[bit*): Nu mai e vreme... se-nchide alegerea. (*Iese duc`nd sus buletinul.*)

(Zoe l-a condus cu mult[amabilitate p`n[ la ie=ire; se-ntoarce, se opre=te ]n fund, ]=i deschide corsajul, pune scrisoarea ]n s`n, se]ncheie la loc =i coboar[ ]nct=i]int[spre Ca\avencu. La fiece pas al Zoi, Ca\avencu se-ndoaie de]ncheieturi; c`nd ea s-a apropiat bine, se opre=te \ap[n]naintea lui, el cade]n genunchi.)

SCENA IX

ZOE, CA / AVENCU

CA | AVENCU: Iart[-m[, iart[-m[...

ZOE (*r`z`nd*): Scoal[-te, e=ti b[rbat, nu \i-e ru=ine! (*Cu ton aspru:*) Scoal[-te!

CA | AVENCU (*scul`ndu-se ru=inat*): Iart[-m[...

ZOE (*cu dignitate*): E=ti um om r[u... mi-ai dovedit-o. Eu sunt o femeie bun[... am s[\i-o dovedesc. Acuma sunt fericit[... Pu\in]mi pas[dac[ai vrut s[-mi faci r[u =i n-ai putut. Nu \i-a ajutat Dumnezeu, pentru c[e=ti r[u; =i pentru c[eu voi s[-mi ajute totdeauna, am s[fiu tot bun[ca =i p`n[acuma.

CA | AVENCU (*umilit*): Madam!

ZOE: Nu tremura! Pe parola mea de onoare, e=ti sc[pat...

CA | AVENCU: S[rut m`inile... devotamentul meu...

ZOE: Cu o condi\ie: dup[alegere, o s[fie manifesta\ie public[... d-ta ai s-o conduci.

CA | AVENCU (*repede =i supus*): O conduc...
 ZOE: D-ta o s[prezidezi banchetul popular din gr[dina Prim[riei...
 CA | AVENCU (*asemenea*): Prezidez...
 ZOE: O s[chefuie=ti cu poporul...
 CA | AVENCU (*acela=i joc*): Chefuiesc...
 ZOE: +i o s[vii aici cu to\ii, s[salu\i,]n numele aleg[torilor, pe deputatul ales =i pe prefect...
 CA | AVENCU: Da.
 ZOE: Ne-am]n\eles?
 CA | AVENCU: Da.
 ZOE: Du-te =i ia loc]n capul mesii; fii zeios, asta nu-i cea din urm[Camer[!
 CA | AVENCU: Madam, madam Trahanache, e=ti un]nger...
 ZOE: Mul\umesc, e=ti prea galant, dar du-te degrab[...
 CA | AVENCU: M[duc, m[duc, =i s[vede\i dac[nu v-o pl[cea... S[rut m`inile... s[rut m`inile!... (*Iese repede, z[p/cit, prin fund.*)

SCENA X

ZOE (*singur*): E adev[rat, ori visez? (*+ade pe un scaun, scoate scrisoarea, o cite=te, o s[rut[.]*) F[nic[! (*Se scoal[r`z`nd, o mai cite=te, o mai s[rut[de mai multe ori =i iar =ade.*) F[nic[! (*Pl`ns nervos... dup[ o pauz[, se scoal[ z`mbind, se =terge la ochi =i r[suffl[tare.*) A!... mi-a trecut... F[nic[! (*Suie repede sc[rile la dreapta =i dispare.*)

SCENA XI

TIP { TESCUCU (*singur, intr[repede din fund*): A]nnebunit Ghi\[? M[trimite la telegraf pentru nimica... }mi face farse? Ce]nsemneaz[... +i Zoe... unde e Zoe? (*Se uit[-n toate p[r\ile =i iese repede]n dreapta.*)

SCENA XII

TRAHANACHE =i DANDANACHE vin din dreapta
din gr[din[, planul al treilea.

TRAHANACHE : A! aici la noi, stimabile, a fost lupt[cr`ncen[,
orice s-ar zice... s-au petrecut comèdii mari.

DANDANACHE: Ta\i, frate.

TRAHANACHE: Infamii! }nchipuie=te-\i d-ta, un caraghios, un
mi=el, ca s[enfluanseze pe Tip[tescu... pe F[nic[de!... pe prefect.
(Dandanache d[mult[aten\ie, dar pare c[nu pricepe.)

DANDANACHE: A, da! asa! c[nu esti d-ta prefectul.

(Se aude din dep[rtare intrata unui mar=.)

TRAHANACHE: Or s[-l]nvr[ ]beasc[cu mine =i cu familia
mea... s-apuc[=i face o scrisoric[de amor ca din partea lui F[nic[,
prefectul... c[tr[Zo\ica, nevast[-mea, =i-i imiteaz[slova b[iatului...
=tii, s[juri, nu altceva... }nchipuie=te-\i plastografie!

DANDANACHE: Nu m[nebuni, neicursorule! la mine a fost
cazul adev[rat!...

(Mar=ul se apropie, se aud urale.)

TRAHANACHE: Cum, cazul adev[rat?

DANDANACHE: Scrisoarea era a persoanei... da... becher.

TRAHANACHE: Cum becher?

DANDANACHE: Adic[nec[s[torit...

TRAHANACHE: Cine?

DANDANACHE: Nu spui \ine — persoan[ ]nsemnat[... C`nd
i-am pus pi\orul]n prag — ori coledzi, ori "R[sboiul", m[-n\eledzi —
tranc! depea ai\i...

TRAHANACHE: Nu-n\eleg. (Aparte.) E ame\it de drum...
c[ru\i... =i clopo\ei.

DANDANACHE (aparte): E slab de tot prefectul,]i spui de dou[
ori o istorie si tot nu pri\epe...

(În toată scena aceasta =i) În cea următoare, p`n[ la intrarea mul`imii, se aude mar-ul =i uralele treptat, din ce în ce mai aproape =i mai distinct.)

SCENA XIII

ACEIA+I, ZOE, TIP { T E S C U

ZOE (*cobor`nd* *Înt`i treptele, urmat[de Tip[tescu, veseli =i f[r[s[vaz[pe cei din scen[*): +i astfel, cum ai v[zut (*v[z`nd pe Trahanache =i Dandanache, schimb[ tonul*), dle prefect, furtuna rea trece cur`nd... (*Cobor`nd.*) Dle Dandanache, Într-un moment, masa e gata...

DANDANACHE: Tocmai Îi spuneam dlui prefect, si dumnealui Îmi spunea...

TIP { T E S C U: Dlui prefect?...

ZOE (*Încet*): }Îi place, nene, alesul d-voastr[?

DANDANACHE: Da, dlui prefect! (*Arat[pe Trahanache, care vorbe-te la o parte cu Zoe.*)

TRAHANACHE (*Încet*): De=tept... dar mi se pare c[e cam =iret.

DANDANACHE (*lui Tip[tescu*): }mi spunea istoriile de ai`i de la aledzeri, cu scrisoarea, cu plastografia (*mi=careea Zoii*) si eu Îi spuneam de cazul meu... c[la mine a fost chiar adev[rat... cu becherul...

ZOE (*repezindu-se l`ng[el, Încet*): Dle Dandanache, mi-ai promis s[nu mai pomene=ti de istoria asta...

DANDANACHE: Eu am promis? (*repede*) c`nd am promis? cui am promis? \e am promis? (*Aduc`ndu=-i deodat[aminte.*) A! da! Nu mai... nu mai...

(Uralele s-au apropiat cu des[v`r-ire. Lumea toat[intr[cu muzica.)

SCENA XIV

*ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU, CA/AVENCU,
CET{/EANUL TURMENTAT, GHI{/ PRISTANDA, IONESCU,
POPESCU, ALEG{TORI, CET{/ENI, PUBLIC*

(Br`nzovenescu =i Farfuridi cu alvi aleg[tori mai sp[la'i, ]n costume de preten'ie provincial[, intr[, venind din cas[, cobor`nd pe treptele din dreapta; salut[ri de toate p[r]ile. Prin fund, Ca'avencu, Ghi\[poli\aiul,]mbr[ca'vi \ivil, Cet[eanul turmentat, Ionescu =i Popescu intr[, conduc`nd manifesta'ia public[. Cei ce vin prin fund sunt to'vi ame'vi, =i mai ales Ca'avencu =i Cet[\eanul turmentat care ]nghite =i sughite mereu. Dup[ ei vin o mul'ime de cet[eni cu ramuri verzi =i steaguri, asemenea foarte chefui'i. Toat[ lumea cu borcane de b[utur[ ]n m`ini. Din cas[,]n urma lui Farfuridi, Br`nzovenescu =i a celorlal'vi aleg[tori, vin feciorii cu sticle de =ampanie. Ghi\[ Pristanda, ]ndat[ ce sose=te ]n scen[, face semn muzicii s[ tac]. Muzica tace. Se ]mpart pahare de =ampanie frunta=ilor. Tip[tescu, Zoe, Trahanache, Dandanache sunt ]n st`nga.)

FARFURIDI (*lu`nd un pahar cu =ampanie*): }n s[n[tatea domnului Agami\[ Dandanache, alesul nostru! S[ tr[iasc[! (*Urale =i muzic[, Pristanda \ine cu m`na tactul uralelor. To'vi ciocnesc =i beau.*)

DANDANACHE (*Indemnat de Zoe =i Tip[tescu, trece]n mijloc cu paharul]n m`n[*): }n s[n[tatea aleg[torilor... care au probat patriotism si mi-au acordat (*nu nemere=te*)... asta... cum s[ zic, de!... zi-i pe nume, de! a! sufradzele lor; eu, care familia mea de la patruzsopt ]n Camer[, si eu ca rom`nul, impar'ial, care va s[zic[... cum am zi'e...]n sf`rsit s[tr[iasc[! (*Urale =i ciocniri.*)

TRAHANACHE (*c[tre Ca'avencu, care a cobor`t spre el =i Tip[tescu*): +i a=a zi, 'ai? d-ai no=tri, stimabile? bravos! m[bucur

CA | AVENCU: Venerabile neic[Zahario!]n]mprejur[ri ca aces-tea (*mi=cat*), micile pasiuni trebuie s[dispar[.

TRAHANACHE: Ei, aici mi-ai pl[cut! bravos! s[tr[ie=ti!

CA | AVENCU: }n s[n[tatea venerabilului =i impar'ialului nostru prezident, Trahanache! (*Urale =i ciocniri.*)

(Zoe vede pe Cet[veanul turmentat]n gr[mad[, ia un pahar
=i merge de i-l ofer[.)

CET{ | EANUL: }n s[n[tatea coanii Joi\ichii! c[e (*sughite*) dam[bun[! (*Ciocne=te cu ea; ea-i str`nge m`na din toat[inima. Urale, ciocniri.*)

CA | AVENCU (*lui Tip[tescu]ncet*): S[m[ier\i =i s[m[iube=ti! (*expansiv*) pentru c[to\i ne iubim \ara, to\i suntem rom`ni!... mai mult, sau mai pu\in one=ti! (*Tip[tescu r`de.*) }n s[n[tatea iubitelui nostru prefect! S[tr[iasc[pentru fericirea jude\ului nostru! (*Urale, ciocniri.*)

TRAHANACHE (*lu`nd un pahar =i trec`nd]n mijloc foarte ve-sel*): Ei, ave\i pu\intic[r[bdare!... Nu cunosc prefect eu! eu n-am prefect! eu am prieten! }n s[n[tatea lui F[nic[! S[tr[iasc[pentru fericirea prietenilor lui! (*S[rut[pe F[nic[, apoi pe Zoe. F[nic[s[rut[m`na Zoi.*)

(Urale. Dandanache]ntre aleg[tori, cu Farfuridi =i Br`nzovenescu,
le poveste=te]ncet, f[c`nd gestul cu clopo\ei; la dreapta,
]n fund, Pristanda, Cet[veanul turmentat, muzic[=i lume.
}n st`nga Zoe, Tip[tescu, Trahanache cu al\i aleg[tori.
}n mijloc Ca\avencu.)

CA | AVENCU (*foarte ame\it,]mpleticindu-se-n limb[, dar tot]ngr[=-ndu=-i silabele*): Fra\ilor! (*To\i se-ntorc =i-l ascult[.*) Dup[lupte seculare, care au durat aproape treizeci de ani, iat[visul nostru realizat! Ce eram acuma c`tva timp]nainte de Crimeea? Am luptat =i am progresat: ieri obscuritate, azi lumin[! ieri bigotismul, azi liber-pan-

sismul! ieri]ntristarea, azi veselia!... Iat[avantajele progresului! Iat[binefacerea unui sistem constitu\ional!

P R I S T A N D A: Curat constitu\ional! Muzica! Muzica!

(Muzica atac[mar=ul cu mult brio. Urale tun[toare. Grupurile se mi=c[. Toat[lumea se s[rut[, gravit`nd ]n jurul lui Ca'avencu =i lui Dandanache, care se str`ng]n bra\le,]n mijloc. Dandanache face gestul cu clopo\ei. Zoe =i Tip[tescu contempl[de la o parte mi=carea.)

(C o r t i n a cade repede asupra tabloului.)

D-ALE CARNAVALULUI

Comedie în trei acte
(1885)

PERSOANELE

NAE GIRIMEA, frizer =i subchirurg
IANCU PAMPON
MACHE RAZACHESCU, ce-i mai zice =i "CR { C { NEL"
UN CATINDAT DE LA PERCEP | IE
IORDACHE, calf[la Girimea
UN IPISTAT
DIDINA MAZU
MI | A BASTON
UN CHELNER
O MASC {
M { +TI, PUBLIC, SERGEN | I DE NOAPTE

}ntr-un carnaval,]n Bucure=ti.

ACTUL I

(Un salon de frizerie de mahala. Mobile de paie. U= [=i fereastr[de pr[v[lie]n fund. La dreapta,]n planul]nt`i, o u=[;]n planul al doilea un lavabo. Ambele planuri din dreapta sunt mascate de restul scenei printr-un "paravent".)

SCENA I

IORDACHE, apoi PAMPON

IORDACHE (*=ade pe un scaun =i d[un brici la piatr[, fredon`nd*): " +i m[cere, mam[, cere. — Cine dracul te mai cere? — +i m[cere d-un b[rbier..."

PAMPON (*intr`nd prin fund*): Aici este friz[ria lui d. Nae Girimea?...

IORDACHE (*scul`ndu-se politicos*): Da, pofti\i... Barba? p[rul?

PAMPON: Nimic...

IORDACHE: Atunci, poate, v[sp[la\i la cap?

PAMPON: Eu nu m[sp[l niciodat[la cap, pentru c[suf[r de...

IORDACHE: De m[sea? +tii cum \i-o sco\? Odat[... pac!

PAMPON: Ei, nu de m[sea... suf[r de b[t[i...

IORDACHE: De b[t[i]?... +tii cum le...

PAMPON: Ei! las[-m[-n pace, omule; nu m[sp[l la cap pentru c[suf[r de b[t[i de inim[. }n\elege odat[c[n-am venit pentru ali=veri=.

IORDACHE: Atunci, pentru ce?

PAMPON: Am o trebuin\ [cu d. Nae Girimea... Nu cumva e=ti d-ta?

IORDACHE: Nu, eu sunt calf[...

PAMPON: D. Nae nu este aici?

IORDACHE: Nu, domnule;]l a=tept: trebuie s[vie foarte cur`nd...

PAMPON: Atunci]l a=tept =i eu... Se poate?

IORDACHE: De ce nu? Pofti\i... (*ji d[un scaun.*)

PAMPON (*dup[o mic[pauz[*): M[rog, la d-voastr[se fac =i abonamente?

IORDACHE: Da: 12 rasuri 3 franci, ceva a la "vivat concuren\al!" S[poftesc[oricare le d[m`na; glume=ti d-ta? vine un ras, ori un tuns 25 de santimuri, cu pudr[, unt de migdale, livant[... Pentru frezat, sp[lat, b[t[turi, se pl[te=te supliment.

PAMPON: +i biletele de abonament le ave\i cu o pecetie, ca [sta? (*Arat[biletul, pe care-l scoate din portofel.*)

IORDACHE: Nu... [sta este din ale vechi; g`ndesc c[numai [sta a mai r[mas. (*!l examineaz[.*) Pesemene c[d-ta ai luat biletul [sta demult din Bucure=ti. Trebuie s[vi-l schimb[m; pe astea le-am tras din circula\ie.

PAMPON (*pun`nd biletul la loc*): Nu; e altceva cu biletul [sta...

IORDACHE: P`n[ acu vreo trei luni le aveam a=a, pentru economie adic[; puneam d. Nae pecetea pe o bucat[ de h`rtie ori de muca-va, =i pe urm[la fiecare r[s[tur[tr[geam cu cerneal[o dung[, p`n[ se f[cea dou[sprezece. Acu, pentru c[ ni s-a ]nt`mplat o istorie cu un spi\er, a hot[r`t d. Nae s[dea la tipografie s[i le fac[cu numere: l-am ras? \ac! i tai num[rul.

PAMPON: Cu un spi\er? Ce istorie?

IORDACHE: Al dracului spi\erul! }nchipue=te-\i d-ta! Lua un bilet.]l r[deai, tr[gea o dung[. S[zicem c[asta era mar\i; bun! Joi, iar o dung[; s`mb[t[, alta: trei dungi. Mar\ea ailalt[, te uitai la bilet: numai o dung[. Peste asta mai tr[geam una; una =i una dou[. Joi mai tr[geam una, care va s[zic[trei; bun! Mar\ea ailalt[... biletul alb.

PAMPON: Alb?

IORDACHE: De tot...

PAMPON: Cum asta?

IRDACHE: A=teapt[s[vezi, c[e frumoas[... A mers a=a pre\ de vreo zece luni de zile p`n[ s[ b[g[m noi de seam[... Mu=terii mul\i... l-ai ras, i-ai tras dunga, te culci pe urechea aia, =i nu-\i mai \ii alt[ socoteal[. }ntr-o s`mb[t[sear[, vine spi\erul, =i nu =tiu cum din vorb[— era lume mult[ ]n pr[v[lie — lui d. Nae i se pare c[spi\erul cere un bilet, =i-mi zice: “Iordache, un bilet nou lui d. Frichinescu...” a=a-l cheam[. Dar el... zice: “Eu bilet nou? n-am cerut; al meu e ne-nceput...” =i scoate biletul alb ca laptele... M[i, ce dracul! Ne uit[m noi lung, eu =i d. Nae, la bilet... pe urm[ne uit[m la spi\erul, pe urm[unul la altul, =i d. Nae zice: “Bine!” =i-i trage o dung[. Pleac[spi\erul... Zice d. Nae: “Iordache, biletul spi\erului e cu scamatorie; ia s[-l \inam noi scurt; ori c[ne-a luat biletele, ori c[ne-a furat pecetia, ori c[=i-a f[cut el alt model, c[prea se-ntinde abonamentul lui ca ca=cavalul pr[jit...”

PAMPON: Ei,]n sf`r=itul sf`r=itului ce era?

IRDACHE: St[i s[vezi. Al dracului spi\erul! Asta era]ntr-o s`mb[t[. Mar\i diminea\,a, alt[ dung[ — dar acum le ]nsemnam =i cu tibi=ir pe pervazul u=ii — dou[; joi alta, trei... s`mb[t[alta...

PAMPON: (*cam impacientat*): Patru...

IRDACHE: Joi...

PAMPON: Ei! spune odat[, c[n-am vreme de stat.

IRDACHE: Parc[ziceai c[a=tep\i pe d. Nae.

PAMPON: Bine,]l a=tept, dar spune odat[.

IRDACHE: Dac[nu m[la=i... Joi, un ras =i un tuns, dou[dungi: cinci =i cu dou[=apte; pe bilet =apte, pe u=e =apte. }n sf`r=it, s`mb[t[ ]l raz iar; dau s[scriu dunga: pe bilet erau patru =i cu una acu cinci; pe u=e =apte =i cu una opt. Spi\erul nu =tia c[mijloce=te contabilitate dubl[. Mar\i, pe u=e opt =i cu una nou[; pe bilet trei =i cu una patru; =i pe urm[joi, p`nde=te c`nd nu e d. Nae]n pr[v[lie, =i intr[; dup[ce-l raz, zise: “Scrie una, c[am luat bilet nou de la d. Nae...” Pe u=e nou[=i cu una zece...

PAMPON: Ei? prin urmare...

IORDACHE: Ei! prin urmare, =tergea dungile cu doftorii, cu metaluri de-ale lor de la spi\rie.

PAMPON: +i cum a r[mas?

IORDACHE: N-a vrut d. Nae s[fac[scandal, m[car c[era de un procuror ceva. D. Nae, =tii, mai galant, i-a luat biletul =i vreo cinci franci c`i i-avea]n buzunar, i-a f[cut un moral bun, din porc =i din m[gar nu l-a mai scos, i-a tras vreo dou[palme =i l-a dat pe u=e afar[...

PAMPON (*care a ascultat cu aten\ie, ca lovita de-o inspira\ie*): A! ce idee mi-a venit! Parfumurile, odicoloanele, pom[durile, liubemurile Didinii!... Spi\erul!... Da!... Zici c[biletele astea le-a`i tras din circula\ie de mai bine de trei luni?

IORDACHE: Da.

PAMPON: Zici c[d. Nae a luat biletul cu scamatoria de la spi\erul?...

IORDACHE: Da.

PAMPON: Ei? Spi\erul]n vreme de zece luni c`t v-a tras pe sfoar[, numai cu un bilet a lucrat?...

IORDACHE: +tiu =i eu?

PAMPON: Era peste putin\]. Atunci a`i fi b[gat de seam[ mai degrab[... Ia adu-`i aminte bine.

IORDACHE: De unde s[-mi aduc aminte!... E demult...

PAMPON: A! ce idee! s[vedem! M[duc... m[ ]ntorc numai-dec`t... spune-i lui d. Nae c[ am s[-i vorbesc... Viu c`t mai degrab[. (*Iese]n fund. La ie=ire se love=te cu Mi\A, care intr[foarte agitat*.) A! pardon, madam!...

SCENA II

IORDACHE, MI|A

MI|A: Iordache! Unde e Nae?

IORDACHE: Nu =tiu; a plecat de azi-diminea\ =i p`n[acuma nu s-a mai]ntors. Trebuie s[vie, ca s[m[pot duce =i eu la mas[.

MI | A (*tr`ntindu-se pe un scaun*): Am s[-l a=tept =i eu...

IORDACHE: Dar dac[vine t`rziu, eu ce s[ fac? s[ rabd de foame? Trebuie s[ ]nchiz pr[v[lia =i s[ m[ duc la m`ncare...

MI | A: Nu =tiu, nu voi s[=tiu nimic... (*Patetic*[:]) Iordache...

IORDACHE: Ce?

MI | A: Iordache, sunt nenorocit[...]

IORDACHE: A sim\it Cr[c[nel ceva...

MI | A: A=! Cr[c[nel!]\i spui c[sunt nenorocit[...]

IORDACHE: Pentru?

MI | A: Nae! Nae, pe care l-am iubit, pe care l-am adorat pentru eternitate, p`n[ la nebulie... Tu =tii c`t l-am iubit?

IORDACHE: Ei! da. Ei! ce?

MI | A (*mont`ndu-se treptat*): Nae m[traduce.

IORDACHE: A=!

MI | A: M[traduce la sigur.

IORDACHE: Fugi de-acolo!

MI | A: La sigur. De opt zile nu l-am v[zut.]i scriu: "Bibicule, Magafaua pleac[m`ine miercuri la Ploie=ti, rem`i singur[=i ambetat[; sunt foarte r[u bolnav[; vino s[-i tragem un chef..." +i N[ic[nici nu-mi r[spunde. Iube=te pe alta, mi s-a f[cut semn.]n c[r\i cade mereu g`nd la g`nd cu bucurie, cu dragoste, cu teme[i, cu]nt`lnire pe drum de sear[cu o dam[de verde.

IORDACHE: A=! nu mai crede]n mofturile c[r\ilor, frate...

MI | A: Trebuie s-o =tiu, trebuie s-o aflu... =i s[vedem... O s[fie un scandal... dar un scandal... cum n-a mai fost p`n[acuma]n *Universul*.

IORDACHE: A=! nu-i nimica! \i-ai f[cut spaim[de gelozie. (*D`nd din umeri, urc[ p`n[-n fund, unde d[piept]n piept cu Catindatul de la percep\ie*.)

MI | A: Un mu=teriu! poate m[cunoa=te... Nu voi s[m[compromentez. Trec s[a=tept]n odaie. (*Iese pe dup[paravan]n dreapta*.)

SCENA III

IORDACHE, CATINDATUL (*legat cu o basma la f[ci*)

CATINDATUL (*C[tre public, cobor`nd*): Pfi! al dracului m[doare!... dar =tii cum?... lucru mare... Nu mai merge... M-am hot[r`t. Trebuie s-o]ncerc =i p-asta...

IORDACHE (*care l-a urm[rit, cobor`nd ]nainteaz[ un scaun p`n[ ]n mijlocul scenii*): Ia pofti\i! pofti\i!...

CATINDATUL (*hot[r`t*): +tii s-o sco\i? Scoate-mi-o!

IORDACHE: N-ai idee cum \i-o scot; p`n[s[clipe=ti din ochi, odat[, pac!... Ia pofti\i! pofti\i!...

CATINDATUL: Uf! mersi!

IORDACHE: Ia pofti\i!...

CATINDATUL: Ce n-am pus, domnule? Ce s[-\i mai spui? Ce n-am pus? Mi-am t[b[ci]t gingiile... Ce n-am pus?

IORDACHE: Ce s[-i pui, domnule? E odat[v[t[mat[, s-a ispr[vit: pic[turi de r[d[cin[de cle=te.

CATINDATUL: Ce n-am pus?... }n sf`r=it, ast[zi m-a]nv[\at unul de la noi de la percep\ie...

IORDACHE: A! d-ta e=ti de la percep\ie?...

CATINDATUL: Da, catindez p`n[ la o vacan\[. Nu e vorba, am cu ce tr[i; am parte ]n bogasierie<sup>1</sup> la Ploie=ti; ]mi trimite parale nenea Iancu; dar =tii, ori=ic`t po\i zice, trebuie pentru ca s[-\i faci o carier[ca t`n[r...]

IORDACHE: Mai e vorb[...]

CATINDATUL: A! eu a= fi avut parale multe, dac[nu m[-ncurcam]n trata\ie de amor pe vremea r[zboiului. O iubeam, o iubeam!... =i ea m[traducea... cu un of\er de itiden\ie.

IORDACHE: Ei, =-acuma?

CATINDATUL: Acuma... nu-\i spui? catindez la percep\ie.

¹Pr[v]lie cu articole de mode.

(M`hnit:) Dar catindez de mult... +tii, catindezi azi, catindezi m`ine, o lun[, dou[, trei, un an... Bine, p`n[ c`nd? Nu zic s[m[fac[ajutor, ori registrat, domnule, dar m[car acolo ceva.

IORDACHE: Adic[s[te]nainteze.

CATINDATUL: M[car un copist de clasa a doua.

IORDACHE: +i acuma c`t[ leaf[ primi\i ]n m`n[?

CATINDATUL: Nu \i-am spus c[sunt catindat? Nimic, de doi ani de zile, nimic. (+ade.)

IORDACHE: Nimic?

CATINDATUL: Nimic...

IORDACHE: Dar... re\inere nu v[face?

CATINDATUL: Asta, ce-i dreptul, nu...

IORDACHE: Tot e bine... Ei!... ia dezleag[-te.

CATINDATUL: Pentru ce?

IORDACHE: Legat, nu poci...

CATINDATUL: Ce?

IORDACHE: Pentru c[nu po\i c[sca gura.

CATINDATUL: Pentru ce s[casc gura?

IORDACHE: Aminteri cum s[\i-o scot?

CATINDATUL: Ce s[-mi sco\i?

IORDACHE: Ei, asta-mi place! pentru ce ai venit aicea?... M[seaua...

CATINDATUL: M[seaua?

IORDACHE: Ei, da, m[seaua. (*Merge =i socate instrumentele dintr-o mas[.]*) +tii cum \i-o scot?... p`n[ s[ clipe=ti din ochi (*revine l`ng[Catindat*) odat[... pac!

CATINDATUL: (*care s-a sculat*): Uf!

IORDACHE: +ezi...

CATINDATUL: Mersi, am =ezut destul...

IORDACHE: Trebuie s[stai jos... ca s[am loc]n sus s[trag... d-a-mpicioarele cum?

CATINDATUL: N-o mai sco\... mi-a trecut.

IORDACHE: Cum \i-a trecut?

CATINDATUL: Nu \i-am spus c[m-a]nv[\at unul de la noi de la percep\ie... zice c-a citit]n cartea lui Matei.

IORDACHE: De la Matei citire?

CATINDATUL: Nu vanghelistul, [sta e altul, e doftor de b[t[turi]n Italia =i face =i v[psea pentru p[r...]

IORDACHE: Ei?

CATINDATUL: Ei? s[zicem c[m[doare! }nt`i rabd c`t pot... pe urm[, pui doftorii; pe urm[, daca v[z c[nu mai merge, m[duc hot[r`t la b[rbier s[mi-o scoa\ [... bun! Cum intru...]

IORDACHE: Ei! prin urmare...

CATINDATUL: Cum intru, zic serios: =tii s-o sco\i? scoate-mi-o! De par exemplu, adineaori la d-ta... D-ta nici nu]n\elegeai ce vreau eu... +i pe urm[, m[dau]n vorb[, mai de una, mai de alta... Dar c`nd intru, sim\ odat[ ca un cu\it (*arat[ la falc*), cald, =i pe urm[ rece; pe urm[ din vorb[-n vorb[, vii d-ta, subfirgul, cu cle=tele: atunci sim\ deodat[ iar un cu\it... rece, =i pe urm[ numaidec`t cald... =i pe urm[nu mai sim\ nimic... Vezi d-ta, pesemne, nu =tiu cum devine care va s[zic[de este al naturii lucru ceva, c[m[seaua,]n interval de conversa\ie, de fric[trece... Ei.. al dracului italianul!

IORDACHE (*care a ascultat cu mult[aten\ie*): Fugi, dle, cu supersti\iile italiene=ti... }mi pare r[u de d-ta, om t`n[r]!... Bine, d-ta nu vezi cum e naturelul la toate, c[ trebuie s[ aib[ o baz[, m[car c`t de mic[, dar s[fie baz[. Ce nu are baz[, cum poate s[fie naturel? ori s[-mi spui d-ta ca Matei [la al d-tale — c[eu nu-l cunosc — te-a]nv[\at adic[s[mergi prin ploaie f[r] umbrel[=i s[zici, numai a=a la un caprì, c[e soare... =i s[nu te ude... Auzi d-ta mofturi italiene=ti!

CATINDATUL A=a e, dec`t n-are a face cu m[seaua (*Face o grimas[ ]n partea m[selei*.)

IORDACHE: Ba prea are a face.

CATINDATUL: Ba nu. (*Alt[grimas[.]*)

IORDACHE: Ba da, tot lucrul naturel!...

CATINDATUL: Ba nu!... (*Alt[grimas[.]*) Hait!

IORDACHE: Ce?

CATINDATUL: Iar m-a apucat (*Incepe s[se plimbe*), dar r[u... r[u de tot...

IORDACHE: Vezi... vorba mea... =tiu cu...

CATINDATUL (*oprinde-se în loc din umblet, =i cu un ton foarte hot[r`t*): +tii s-o scoi? scoate-mi-o!

IORDACHE: +ezi...

CATINDATUL (*hot[r`t*): Adu cle=tele. (*+ade.*)

IORDACHE (*merge, ia cle=tele =i revine*): Zi c[te-a ciupit un purice... odat[... pac!

CATINDATUL (*uit`ndu-se în[ la cle=te =i apoi scul`ndu-se*): Mi-a trecut. Ai v[zut? vorba mea... =tiu eu... Al dracului italianul!...

IORDACHE (*plictisit*): A!

CATINDATUL (*foarte mul\umit*): Salutare, neic[, =i merci! (*Pleac[.*)

IORDACHE: Stai, domnule!...

CATINDATUL: Nu mai pot... e t`rziu... am treab[la can\ilerie, am o groaz[de avizuri de f[cut... Salutare, neic[, =i merci! (*Iese repede prin fund.*)

SCENA IV

IORDACHE, apoi MI | A

IORDACHE: A=a hablea mai rar... Ce dracul face d. Nae de nu mai vine... Sunt aproape de dou[sprezece... M[le=in de foame. (*Mi\ia intr[din dreapta.*) Mi\a? o uitasem!...

MI | A: N-a venit Nae]nc[?

IORDACHE: Uite ce e, coan[Mi\o, d-ta tot zici c[-l a=tep\i; eu m[repez aici aproape s[-mbuc ceva =i m[-ntorc numaidec`t... nu-i a=a? (*=i ia p[l[ria.*)

MI | A: Po\i s[te duci.

IORDACHE: Da nu pleci? S[nu r[m]ie pr[v[lia singur[...

MI | A (*nervos[*): |i-am spus odat[: || a=tept p`n[ m`ine, p`n[ poim`ine, p`n[o veni.

IORDACHE: Atunci, m[duc... m[-ntorc la moment. (*lese]n fund.*)

SCENA V

MI | A, apoi PAMPON

MI | A: S[-l a=tept, da, s[-l a=tept... Trebuie s[vie... S[m[traduc[pe mine Nae... =i s[nu-mi r[zbun? Peste poate!

PAMPON (*care a intrat*): M[rog, d. Nae n-a venit]nc[? (*Salut[.*)

MI | A (*aparte*): Un mu=tiriu... (*Tare:*) Nu, domnule, =i eu]l a=tept... Dac[pofti`i =i dv. s[-l a=tepta`i... vine ori d`nsul, ori b[iatul...

PAMPON: Mersi, madam. (*+ade, aparte*): Cur[`ic[. (*Tare, dup[ o pauz[:*) D-voastr[ sunte`i rud[, ori consoarta dumnealui...

MI | A (*trist[*): Nici rud[, nici consoart[, dle... i sunt... adic[i-am fost... amic[... Am venit pentru o mic[afacere.

PAMPON: Ca =i mine...

MI | A (*oft`nd*): La d-ta... nu poate fi ca la mine... La mine e chestiune de traducere.

PAMPON:]n amor?

MI | A (*asemenea*): Da,]n amor...

PAMPON: Ca =i la mine...

MI | A: Ca =i la d-ta?... Cum?

PAMPON: Mi se pare, adic[nu mi se pare... sunt aproape sigur c[sunt tradus.

MI | A: Ca =i mine...

PAMPON: +i numai d. Nae poate s[m[puie pe urma aceleuia care a devenit]n chestiune... A! dar n-are s[-mi scape... Sunt hot[r`t! Am s[-i dau o cur[`enie spi`erului, s[m[pomeneasc[!

MI | A: E spi\er?

PAMPON: Da, desigur, spi\er. Aflasem adineaori cum]l cheam[de la b[iatul de aici...

MI | A: De la Iordache...

PAMPON: Da;]mi spusese cum]l cheam[, dar i-am uitat numele cu g`ndul la dovezi — pentru c[ am dovezi — ni-te h`rtii pe care le-am g[sit]n odaie la Didina.

MI | A: Didina...

PAMPON: Da, amanta mea, cel mai sacru amor, pentru care mi-am sacrificat cariera de militar, fiin' c[p`n[s[nu o cunosc am fost tist!¹ de vardi-ti la Ploie-ti... +i sunt turbat de gelozie! Toat[noaptea n-am dormit...

MI | A: Ah! mie-mi spui ce-i gelozia?... Numai o noapte n-ai dormit? Nu =tii nimic! C`te nop\i!...

PAMPON: Nu, az-noapte nu a venit din gelozie, pentru c[nu]ncepuse]nc[chestia... Am jucat la Podul G`rlii con\ina<sup>2</sup> cu ni-te papugii p`n[la =ase az-diminea\ [... I-am ras...

MI | A: S[nu te bucuri... +i eu c`=tig la con\in[, dar ce folos! noroc la c[r\i, nenoroc la amor...

PAMPON: A=! la mine nu e noroc, e =tiin\[:]i iau la sigur... poate c[s[am o goan³ nebun[, s[pierz. Eu joc con\ina oarb[cu fantele⁴, =i am eu merchezul⁵ meu. Bun[oar[, c[r\ile le \iu]n st`nga =i joc cu dreapta; am b[tut cu fantele, pui c[r\ile b[tute jos, =i fantele la loc ]n m`na st`ng[, pentru alt[ocazie... Az-noapte i-am stins...

MI | A (*plictisit*): Nu mai vine Nae...

PAMPON: Astfel, dar az-diminea\[, con\ia mea, pe la =ase ceasuri, m[ ]ntorc acas[, la Didina; bat]n u=e, se scoal[somnoroas[=i-mi deschide. Era]nc[ ]ntunerec; aprinz lum`narea... Dar, c`nd viu

¹ Of\er

² Joc de c[r\i.

³ Nenoroc, ghinion.

⁴ Valetul, la jocurile de c[r\i.

⁵ Tertip, =iretlic, truc.

prea t`rziu, e totdeauna sup[rat[ =i-ncepe s[ m[ certe... Acuma nu zice nimic; se-ntoarce, pardon, cu fa\ la perete =i tace. Zic eu (*Mi\la plictisit[ s-a sculat =i se plimb[*) }n g`ndul meu; e sup[rat[... s-o las s[doarm[; c`nd o vedea m`ine c-am c`=tigat trei poli, }i trece... Dau s[ m[ dezbrac =i v[z jos l`ng[mescioar[dou[h`rtiu\e. M-aplec — cum le-am v[zut am sim\it un fior rece — m-aplec, le iau: ce era? Un bilet de abonament la friz[ria model a lui d. Nae Girimea...

MI | A: Nae Girimea?... (*Se intereseaz[.*)

PAMPON: Da, =i un bilet de amor de la o dam[c[tre “Bibicul” ei...

MI | A: “Bibicul”?

PAMPON: Da, c[tre spi\erul... S[vezi cum am aflat pe urm[c[e spi\er.

MI | A (*aparte*): “Bibicul”! S-ar putea?

PAMPON: Cum am citit h`rtiu\ele =i am v[zut pecetia pe bilet: “Friz[ria model, Nae Girimea”, mi-am luat iar paltonul =i bastonul =i am ie=it bini=or; Didina adormise iar. M[duc la poli\ie, cercetez =i aflu c[aici e friz[ria. Am venit; d. Nae nu era aici. B[iatul mi-a spus c[bilete de astea...

MI | A (*interes`ndu-se, ner[bd[toare*): }n sf`r=it?

PAMPON: }n sf`r=it, ce mai lungim vorba degeaba, con\va mea, spi\erul este... Dup[ c`te mi-a spus b[iatul, am fost cu biletul la spi\rie, am spus c[aveam ceva scris pe el =i s-a =ters cu un fel de asen\ie, =i c[a= vrea s[=tiu ce era scris... se poate? =i spi\erul nu =tiu ce-a f[cut, ce-a turnat pe bilet — mirosea a spirt de \iperig — =i-n dou[minute a ie=it iar dungile la loc...

MI | A: S[fie cu putin\{?...

PAMPON: Le-am num[rat: sunt cinzeci =i cinci de dungii... Spi\erul mi=e! l-am prins mai r[u dec`t d. Nae: o s[-i dau o cur[\enie... s[-i rup =alele!...

MI | A (*aparte*): S[fie Nae? A! ce r[z bunare ar fi! (*Tare*.) Domnule, zici c[biletul de amor este c[tre “Bibicul”?

PAMPON: Da!

MI | A: +i este isc[lit de cine?

PAMPON: "A ta adorant[, Mi\ a..."

MI | A: Mi\ a! A! Dumnezeu!

PAMPON: Ce?

MI | A: Domnule, e=ti sigur c[e spi\er?...

PAMPON: Fire=te... Mai sigur se poate? Biletul era alb... spirt de \iperig =i d-odat[cinzeci=-i-cinci de dungi... Le-am num[rat... poftim s[le numeri =i d-ta...

MI | A: +i ai venit aici pentru ca s[afli numele omului cu chestia de traducere?

PAMPON: Da.

MI | A: Eu am o presim\ire...

PAMPON: Care?

MI | A: Cum este amanta dumitale?

PAMPON: Cum s[fie adic[?

MI | A: De ro=u, de ghind[, de tob[, ori de verde?

PAMPON: De verde...

MI | A: De verde?

PAMPON: Da.

MI | A: +i ai la d-ta biletul c[tr["Bibicul", pe care zici c[l-ai g[sit]n odaia damii de verde?

PAMPON: Da.

MI | A: A' s[-l v[z degrab[...

PAMPON (*d`ndu-i biletul*): Iac[t[-l.

MI | A (*ia biletul,]l prive=te =i face o mutr[grozav de disperat*): A! am s[-mi r[zbun!... (*Solemn*[:]) Domnule, nu te juca cu inima unei femei nenorocite... Spune drept: biletul [sta l-ai g[sit]n odaia amantii d-tale? Jur[...

PAMPON (*grav*): Pe onoarea mea!

MI | A: Uit[-te la biletul [sta... l-ai citit? (*Citind nervos*): "Bibicule, Mangafaua pleac[m`ine miercuri la Ploie=ti, rem`i singur[=i ambetat[; sunt foarte r[u bolnav[; vino negre=it, am poft[s[-i tragem un chef... A ta adorant[, Mi\ a..." Ai v[zut biletul?... Acuma uite-te la mine bine...

PAMPON: Ei? (*Ńi ia Ńnapoi biletul.*)

MI | A: Ei! Eu, eu sunt nenorocita care am scris biletul [sta...

PAMPON: Se poate?

MI | A: Da, se poate... (*Dezolat[:]*) +i omul care a fost la Didina dumitale este amantul meu!...

PAMPON: Amantul dumitale? Spi\erul?

MI | A: Ce spi\er? nu-i spi\er... (*Fr[m`nt`ndu-se*) A! Trebuie s[am o explica\ie... O s[am o explica\ie... O s[-mi r[zbun... o r[zbunare teribil[!

PAMPON (*acela=i joc*): Amantul dumitale? Trebuie s[-l =tiu =i eu, trebuie s[-l v[z. Eu nu m[mul\umesc pe r[zbunarea dumitale... Trebuie ca s[-mi r[zbun eu!... (*Se plimb[turbat.*)

MI | A: Juri s[ne r[zbun[m]mpreun[?

PAMPON: Jur!

SCENA VI

ACEIA+I, IORDACHE

IORDACHE (*venind repede din fund*): Coan[Mi\o, e-ti aici? Vine.

MI | A: Nae...

PAMPON: D. Nae.

IORDACHE (*d`nd pe Pampon la o parte =i lu`nd pe Mi\va Ńn partea cealalt[*): Pardon. (*Mi\ii:*) Vine Cr[c[nel al d-tale. Viu Ńntr-un suflet de la birt din col\... Cr[c[nel a intrat Ńn birt, a Ńntrebat de pr[v[lia lui d. Nae Girimea, =i b[iatul l-a Ńndreptat aici. Ascunde-te iute... vine, trebuie s[fie la u=e.

MI | A: Cr[c[nel! Ce caut[?

IORDACHE: Treci degrab[Ńn od[i\]. (*Mi\va pleac[spre dreapta pe dup[paravan.*)

PAMPON: Te duci?

MI | A: Da... (*Lui Iordache:*) C`nd o pleca, d[-mi de veste... f[-i v`nt degrab[...

PAMPON: Bine, da chestia noastr[cum r[m`ne? (*O urm[re-te p`n[la u=[.*)

MI | A: Mai vorbim noi. (*Iese repede, In dreapta, Inchiz`nd u=a dup[ea.*)

PAMPON (*aparte*): Ciudat lucru! S[fie vreo moftangioaic[?... (*Lui Iordache:*) M[rog, cine e persoana asta?

IORDACHE: E o dam[...

PAMPON: Bine, dam[... O v[z eu c[e dam[, dar cine e? (*Cr[-c[nel intr[.*)

IORDACHE (*Incet lui Pampon*): Las[c[-\i spui eu...

SCENA VII

ACEIA+I, CR{C{NEL

CR{C{NEL: M[rog, aici este d. Nae frizerul?

IORDACHE: Aici este... da... nu-i acas[.

CR{C{NEL: Dar... m[rog, se-ntoarce?

PAMPON (*lui Iordache aparte*): Cine-i domnul [sta?

IORDACHE (*Incet lui Pampon*): Las[c[-\i spui eu...

CR{C{NEL: Aud?

IORDACHE: Nu crez s[se]ntoarce[a=a degrab[... Dac[ave\i trebuin\ [chiar cu d-lui, atunci pofti\i mai pe sear[, poate s[-l g[si\i...

CR{C{NEL: }n sf`r=it, eu tot mai pot a=tepta; poate s[vie. (*+ade.*)

IORDACHE: A=tepta\i degeaba, domnule, vine foarte t`rziu...

CR{C{NEL: De unde =tii? Poate vine mai cur`nd...

IORDACHE (*Incet lui Pampon*): Cum dracul s[-i fac v`nt?...

PAMPON: Dac[spune odat[omul c[vine desear[...

CR{C{NEL: Ei, poate s[am noroc. Nu =tii d-ta? De c`te ori pleci s[stai un ceas =i stai cinci... E, de ce adic[s[nu pleci odat[

pentru =apte =i s[stai numai unul?... (*Se g[te-te]n fa\la unei oglinzi,]-i piapt[n[barbetele =i chelia, ia o gazet[=i se pune pe citit. Iordache =i Pampon dau din umeri. Pampon scoate o pereche de c[r\i =i-ncepe s[se joace cu ele pe genunchi. Iordache merge la u=a din dreapta.*)

MI | A (*sco\`nd capul pe u=)*: F[-i v`nt!

IORDACHE: Nu e chip... Zice c[vrea s-a=tepte...

MI | A: Ce dracul caut[aici?

IORDACHE: +tiu eu... caut[pe d. Nae.

MI | A: Nu-n\eleg.

IORDACHE: I-am spus c[d. Nae vine desear[, =i tot zice c[-l a=teapt[. A! st[i, c[ ]i am eu leacul...

MI | A: Domnul [l]alt s-a dus?

IORDACHE: Nu, e aici...

MI | A: S[m-a=tepte... Bate-mi]n u=e c`nd l-[i exoflisi¹ pe Cr[-c]nel...

IORDACHE:]l exoflisesc acuma, s[vezi... (*Coboar[ ]n scen[. Mi\la]-i retrage capul =i]nchide u=a. Lui Pampon:)* Dama a zis s-a=teptav\i...

PAMPON (*Jncet*): Bine...

IORDACHE (*c[tre Cr[c]nel, care e cufundat]n citirea jurnalului*): Ei, boierule, d. Nae nu mai vine... Eu trebuie s[-nchiz pr[v]lia... am treab[s[m[duc]n t`rg...

CR { C { NEL (*l[s`nd gazeta*): A!]nchizi?... Atunci, dac[ ]nchizi, trebuie s[m[duc =i eu...

PAMPON (*str`ng`ndu=-i c[r\ile*): Fire=te c[trebuie s[te duci, nu o s[te]nchis aici.

CR { C { NEL: Dac[e a=a... salutare... M[-ntorc eu mai t`rziu... (*Iese]n fund.*)

IORDACHE: Cu plec[ciune... S-a dus! uf! Al dracului dobitoc!... De ce mu=terii am eu parte azi!

PAMPON: M[rog, cine e negustorul [sta?

¹ A da afar[;]n limba veche, a achita o sum[de bani.

IORDACHE: Ur`tul [sta? Este amantul damii de acolo...

PAMPON (*s/rind*): Amantul damii de acolo?...

IORDACHE: Da.

PAMPON: Care a vorbit cu mine adineaori?... Mi\`a?

IORDACHE: Da, da!

PAMPON (*fioros*): Bibicul ei? { sta e Bibicul?

IORDACHE: Ei, da, frate, c`nd]\i spui odat[; e amantul damii de acolo... Ce te prinde mirarea?...

PAMPON (*care =i-a luat p[l]ria =i bastonul degrab[*): Am pus m`na pe Bibicul! Nu-l las nici mort! Nici mort! (*Se repede =i iese glon\ pe u=a din fund.*)

SCENA VIII

IORDACHE, NAE, apoi MI/A

IORDACHE: { sta e ni\el cam \icnit... De ce mu=terii am parte eu ast[zi?... Frumos carnaval! S-o sco\ pe Mi\`a. (*Nae intr[.]*) D. Nae, ]n sf`r=it! Credeam c[nu mai vii.

NAE: De ce?

IORDACHE: Te-a c[utat doi in=i...

NAE: Cine?

IORDACHE: Unul nu =tiu cum]l cheam[,]l[lalt era Cr[c]nel...

NAE: Cr[c]nel?...

IORDACHE: Da; =i coana Mi\`a... e aici.

NAE (*str`mb`ndu-se*): Mi\`a aici? Nu i-ai spus c[ nu sunt acas[ =i c[ viu t`rziu?

IORDACHE: I-am spus, da a zis c[te a=teapt[p`n[ m`ine, p`n[ poim`ine... A profitat de ocazie =i m-am dus la birt]n col\ s[m[n`nc ceva. N-apucasem s[ gust de dou[ ori, =i hop! Cr[c]nel vine-n birt =i ]ntreab[ pe b[iat unde e friz[ria model a lui d. Nae. Am aler-gat degrab[ s[ dau veste coanii Mi\`ii... Era aici =i negustorul]l[lalt;

zice c[are un bilet de abonament s[-l schimbe, ori s[te-ntrebe ceva...]n sf`r=it nu =tiu bine...

N A E: Care va s[zic[Mi\va e aici?

MI | A (*care a cr[pat u=a mai dinainte =i a auzit ultimele vorbe ale lui Iordache, cobor`nd*): Aici, Bibicule; ce,]\i pare r[u?

N A E (*f[c`ndu-se vesel*): S[-mi par[r[u? cum s[-mi par[r[u?... Se poate?

MI | A (*trec`nd pe l`ng[Nae]ncet*): Trimete de-aici pe Iordache. Am s[-\i spun ceva]ntre patru ochi...

N A E (*f[c`ndu-se c[n-aude*): Auz?

MI | A: Iordache, dac[nu mai ai treab[, fii bun =i ne las[; am s[-i spun ceva lui d. Nae]n secret...

I O R D A C H E: M[duc... s[-mi ispr[vesc por`via de varz[. (*Iese]n fund.*)

SCENA IX

MI | A, N A E. MI | A merge =i]n cuie u=a din fund.

N A E: Pentru ce]n cui u=a?

MI | A (*]n fund*): Poate s[vie iar cineva s[ne fac[deranj... Am s[-\i spui ceva]n lini=te... (*Pauz[*) Nae! (*Coboar[ ]ncet, emo]ionat[.]*) Bibicule! nu m[mai iube=ti... (*Un pas, =i se opre=te.*)

N A E (*d-abia]ntorc`ndu-se*): Ei, na! de unde]i-a mai venit =-asta-n cap?

MI | A (*]nc[un pas*): pentru ce n-ai venit alalt[ieri seara, c`nd]i-am scris?

N A E (*acela=i joc*): Eram bolnav alalt[ieri...

MI | A (*cobor`nd cu energie*): Min\i!... Ai primit biletul meu?

N A E: Da.

MI | A: Unde mi-e biletul? Arat[biletul...

N A E (*dup[ce se caut[prin toate buzunarele*): Pesemne c[l-am pierdut.

- MI | A: La-i pierdut? Unde l-ai pierdut?
 NA E: +tiu eu pe unde l-am pierdut? dac[=tiam c[-l pierz, fire=te
 c[nu-l pierdeam...
 MI | A: Nu =tii pe unde l-ai pierdut?
 NA E: Nu...
 MI | A (*stra=nic*): Bibicule! Bibicule!
 NA E: Ei?...
 MI | A: Vezi tu sticlu\`a asta? (*Scoate din buzunar o sticlu\` mic* =i
i-o arat.)
 NA E: Ei, ce?
 MI | A: +tii ce are]n[untru?
 NA E: Cerneal[...
 MI | A: Nu cerneal[, N[ic[... vitrion englezesc!
 NA E (*d`ndu-se]napoi*): Vitrion? e=ti nebun[?
 MI | A: Da, vitrion! \i-e fric[?
 NA E: Fire=te c[mi-e fric[, na!
 MI | A: Pentru ce, dac[te =tii curat?
 NA E: Pentru c[tu nu =tii ce e vitrionul...
 MI | A: Ba da... e un fel de metal...
 NA E: Nu =tii ce poate face?
 MI | A: Ba da: p`rle=te, N[ic[, arde, Bibicule, momentan tot, tot,
 =i mai ales ochii!
 NA E: D[-mi sticlu\`a...
 MI | A: A=!
 NA E: Pentru ce s[\ii asemenea lucruri? pentru ce?
 MI | A (*vr`nd s[izbucneasc*): Pentru ce?... }mi trebuie...
 NA E: Pentru ce]i trebuie?
 MI | A (*izbucnind*): Pentru ce? (*Cu un gest mare, care face pe Nae
 s[-i acopere ochii, d`ndu-se repede]napoi.*) Pentru dumneatale, mu-
 siu N[ic[, =i pentru Didina dumitale!...
 NA E (*p[lind*): Care Didin[? tu =tii ce spui!
 MI | A: +tii =i d-ta mai bine dec`t mine; nu umbra cu mofturi,

=arlatane. Care Didin[, ai? Didina, pentru care m[traduci pe mine; Didina, pe care o iube=ti; Didina la care ai fost az-noapte, mizerabile!

N A E: Nu e adev[rat, am stat acas[bolnav.

MI | A: Min\i! Adineaori spuneai c[nu =tii unde ai pierdut biletul... S[-\i spui eu: biletul meu l-a g[sit]n odaie la Didina d-tale respectivul ei.

N A E: Respectivul? Pampon?

MI | A: Vezi! vezi! =tii cum]l cheam[; da, unul]nalt, b[rbos, fioros, cu care o s[ai a face chiar ast[zi; pentru c[s-a]nt`lnit cu mine aici, mi-a ar[tat biletul meu, =i eu i-am declarat c[omul cu traducerea este acela care m[traduce =i pe mine (*Nae se plimb[agitat*), aman-tul meu, fidelul meu amant, c[ruia eu (*obidit[*) i-am fost]ntotdeau-na fidea.

N A E: Ce-ai f[cut?

MI | A: Pampon te caut[s[te omoare... A! dar p`n[ s[-=i r[zbune el, am s[ v[ omor eu, eu! pe Didina, pe tine, =i pe mine!... (*Se tr`nte=te pe un scaun desperat[=i isteric[=i=i ascunde capul]n m`ini.*)

N A E (*apropiindu-se bini=or de ea =i c[ut`nd s-o m`ng`ie*): Mi\o, neic[, vino-\i]n fire...

MI | A: Las[-m[! (*]l respinge.*)

N A E (*apuc`nd-o ]n bra\le =i c[ut`ndu-i buzunarul*): Nu; nu te las, pentru c[te iubesc... numai pe tine... te iubesc... numai... pe... tine... (*A g[sit buzunarul, a luat sticlu\ a, se ridic[repede =i schimb`nd tonul:*)]n\elege c[e]ncurc[tur[la mijloc. Mi-ai pus pe nebunul de Pampon pe cap.

MI | A: D-ta \i l-ai pus...

N A E: Vrei scandal cu orice pre\?

MI | A: Da (*ridic`ndu-se*), vreau scandal, da... pentru c[ m-ai uitat pe mine, le-ai uitat pe toate: ai uitat c[ sunt fiic[ din popor =i sunt violent[; ai uitat c[ sunt republican[, c[-n vinele mele curge s`ngele martirilor de la 11 februarie (*formidabil[*), ai uitat c[sunt ploie=teanc[— da, ploie=teanc[! N[ic[, =i am s[-\i torn o revolu\ie, da o revolu\ie... s[m[pomene=ti!...

NAE (*cam z`mbind*): Nu fi nebun[! Ce-o s[faci?

MI | A (*c[ut`nd sticlu\ a ]n buzunar*): Ce s[ fac? (*N-o g[se=te; se uit[ r[t[ cit[ ]mprejur... Nae i-arat[ de departe, r`z`nd, sticlu\ a; ea d[un]ip[t.*) A! mi-ai furat sticlu\ a, scamatorule! (*Repezindu-se la el pe dup[mobile.*) D[-mi sticlu\ a, =arlatane, mizerabile, infame! (*Se aud b[t[i tari]n u=[.*)

NAE: Taci! bate cineva!

IODACHE (*de afar[*): Deschide\i! deschide\i degrab[!

MI | A: Nu vei deschide, p`n[nu-mi dai sticlu\ a! (*Se pune]n dreptul u=ii. Nae o d[ ]n l[turi, trage iv[rul =i deschide. Iordache intr[repede.*)

SCENA X

ACEIA + I, IORDACHE

IODACHE: Vine Cr[c[nel turbat... S-a f[cut scandal; l-a b[tut [l[lalt, care era aici... (*Mi\ii:*) Ascunde-te... Vine!

MI | A (*apel[isit*¹): Nu mai voi s[=tiu de nimic... S[vie oricine... Voi scandal... voi s[mor!... (*Se repede s[ia un brici; Iordache se uit[afar[prin u=[.*)

NAE: (*repezindu-se =i smulg`ndu-i briciul, o apuc[ de am`ndou[m`inile =i o t`r[=te spre dreapta*): 'Aide dincolo s[-\i dau sticlu\ a.

MI | A: Nu.

IODACHE (*de la u=[*): Fugi\i, iac[t[-l, fugi\i!...

NAE: Haide! (*T`r[=te pe Mi\ a cu mult[lupt[=i iese cu ea]n odaia din dreapta, pe dup[paravan.*)

¹Turbat[.

SCENA XI

IORDACHE, CR { C { NEL

CR { C { NEL (*intr`nd prin fund, furios, cu p[l]ria stricat[ =i t[v]lit[. Iordache se d[ la o parte*): A! asta nu, asta nu poate s[ r[m`ie jos!... Ai mai pomenit d-ta una ca asta, dle?

IORDACHE: Ce, dle?

CR { C { NEL: Dle, adineaori =tii c[am plecat de aici.

IORDACHE: Da.

CR { C { NEL: N-apuc s-ajung]n col\, =i auz pe urmele mele: "Pst! pst! Bibicule!" Pe mine m[cheam[Telemac, Mache, nu m[cheam[Bibicul.]mi v[z de drum... Iar "Pst! pst! Bibicule!" Eu merg]nainte... C`nd m[pomenesc c[m-apuc[cineva de la spate de guler. M[ ]ntorc. Zice: "Te faci c[n-auzi, Bibicule, ai?" Eu zic: "Nu m[cheam[Bibicul, dle, m[cheam[Telemac, Mache". — "Bibicule — zice el — deodat[; e=ti un mizerabil! ai f[cut un abuz mare; ai]n=elat o femeie, dar ai a face acuma cu un b[rbat. De mult te caut. Avem s[ne r[fuim am`ndoi. Acu nu-i vreme, dar p`n[una alta, ca s[=tii cu cine ai a face, poftim o arvun[!... N-apuc s[r[spunz, domnule, =i =art! part! trosc! pleosc! patru palme:]mi turte=te p[l]ria =i mi-o arunc[c`t colo. P`n[s[m[aplec s-o ridic, infamul se suie]ntr-o tr[sur[=i pleac[... Chem sergentul... nimini!... A! dar trebuie s[=tiu cine este dobitocul [sta smintit... trebuie s[=tiu! Cum]l cheam[?

IORDACHE: +tiu eu cine e [la?

CR { C { NEL: Este mizerabilul care era adineaori aici cu d-ta, c`nd am venit eu.

IORDACHE: Nu =tiu cum]l cheam[...

CR { C { NEL: Trebuie s[=tii, trebuie s[-mi spui: nu plec de aici p`n[ nu aflu; chem poli'ia, fac scandal!... (*Se plimb[ f[c`nd gestiuri exasperate.*)

SCENA XII

ACEIA+I, CATINDATUL, NAE, apoi PAMPON

CATINDATUL (*Intr[prin fund, cu m`na la falc[, v[it`ndu-se):*
A! a! a! m-a apucat r[u... (*Se tr`nte-te pe un scaun.*)

IODACHE: +i ai venit iar la doftoria lui Matei? nu mai merge, t`n[rule...

CR { C { NEL: Dle,]ne\elege odat[=i spune-mi...

NAE (*ie=ind din odaie =i cobor`nd):* Ce e? Ce e? Ce e, domnule?

CR { C { NEL: Domnule! Un dobitoc, un infam, care era adineaori aici, m-a insultat cu palme pe mine, Mache, ca drept Bibicul...

NAE (*aparte):* Pampon a fost! (*C[tre Iordache]ncet):* Treci, dincolo, i-a venit r[u nebunii. (*Iordache iese iute la dreapta.*)

CATINDATUL: A! a! a! (*Se v`rcole-te pe scaun.*)

NAE (*Catindatului):* Ce e? D-ta ce pofte=ti?

CATINDATUL (*scul`ndu-se =i ar[t`ndu-=i falca, hot[r`t):* +tii s-o sco\i? Scoate-mi-o!

NAE: +ezi. (*Catindatul =ade.*)

CR { C { NEL: Domnule, n-am vreme de stat. Spune\i-mi cum]l cheam[...

NAE (*aleg`ndu-=i instrumentele):* Nu =tiu, domnule, de unde vrei s[=tiu eu numele la to\i mu=teriii! (*C[tr[Catindat:)* A din fund de tot? (*Catindatul d[din cap c[da.*) Dezleag[-te. (*Catindatul face fa-soane. Nae]l apuc[cu putere =i-l dezleag[.)*

PAMPON (*ap[r`nd]n fund):* Aha! Bibicule, iar d-ta! (*Cr[c]nel se d[ ]napoi.*)

NAE (*cu un ochi la ce se petrece]ntre Pampon =i Cr[c]nel, =i cu altul la Catindat, pe care]l \ine cu putere, cerc`nd s[-i v`re m`na]n gur[, =i care se zbate =i nu vrea s[se lase):* Numai s-o v[z]! N-o sco\!

CR { C { NEL (*]naint`nd un pas spre Pampon, ff[c`ndu-=i inim[=i voind s[-i dea fiori):* Domnule! M[cuno=ti d-ta pe mine?

PAMPON: Cum s[nu, Bibicule! (*Se apropie de Cr[c]nel, =i vrea s[-l apuce.*)

CR { C { NEL (*sc[p`nd =i ocolind pe dup[ mobile*): A! ajutor! poli\ie! vardist! (*Pampon ]l urm[re=te ne]mp[cat; Cr[c[nel vrea s[ ias[ prin dreapta, pe dup[ paravan, se ]nt`lne=te piept]n piept cu Iordache, care intr[, =i care-I respinge.*)

NAE (*care dup[o lupt[a reu=it s[v`re m`na]n gura Catindatu-lui*): +ezi bini=or!

CATINDATUL (*gem`nd cu gura ]nfundat[ =i zv`rcolindu-se*): A! a! a!

IORDACHE (*care a venit de dup[paravan,]ncet lui Nae*): I-a venit pandaliile¹, era s[-i taie g`tul cu briciul.

CR { C { NEL: E nebun! ajutor! poli\ie! vardi=ti! (*Iese]n fuga mare prin fund.*)

PAMPON: Stai, Bibicule! (*Iese furios dup[el.*)

NAE (*tr[g`nd cu putere*): Nu mi=ca! (*Dup[ce a tras, iese repede]n dreapta, urm[rit de Iordache.*)

CATINDATUL (*v[it`ndu-se cu m`na la falc]*): A! a! a! Mi-a scos alta! M[sea nevinovat[, domnule!...

(Cortina)

---

¹ }n edi\iile]ngrijite de Caragiale: *pandoliile*.

ACTUL II

O sal[deoparte a unui bufet]ntr-un bal mascat de mahala. Dou[u=i]n fund; cea din dreapta d`nd ]n bal, cea din st`nga,]ntr-un coridor de l`ng[ bal. La st`nga,]n planul din fund, o u=[a cabinetului de toalet[; la dreapta, planul]nt`i, o u=[ d`nd]n sala principal[a bufetului.]n scen[, mese pentru m`ncare, una ]n fund ]ntre cele dou[ u=i, dou[ ]n fa\, una la dreapta, alta la st`nga. La ridicarea cortinii, se aud m[surile din urm[ale unui val\, =i se vede u=a din dreapta,]n fund, mi-carea balului.

SCENA I

CATINDATUL,]n costum =i cu masca scoas[, =ez`nd la masa din st`nga =i b`nd rom cu un p[h]ru\, apoi CHELNERUL

CATINDATUL (*B[t`nd]n mas[*): Chelner!...

CHELNERUL (*d-afar[*): Vine!...

CATINDATUL: Am]nceput s[m[ ]nc[lzesc... ori magnetismul... ori electricitatea lui Matei... nu =tiu ce e... dar lucreaz[. Am]nceput s[m[-nc[lzesc. (*Bate]n mas[.*)

CHELNERUL (*din dreapta*): Vine, vine!

CATINDATUL: Unul de la noi de la percep[ie m-a]nv[\at! "Vrei s[-i treac[? M[n`nc[, bea, f[petreceri =i magnetizeaz[-te, dar magnetizeaz[-te stra=nic cu jamaic[..." =i... m[magnetizez. (*Bate]n mas[tare.*) Pfu! Cald!

CHELNERUL (*d-afar[*): Vine, vine, vine!

CATINDATUL: Nenea Iancu, s[racul, dac[ar =ti cum m[magnetizez... =i unde? (*Scoate de sub costum din s`n o scrisoare =i o*

cite-te cu chef:) “Am aflat c[umbli prin cafenele =i pe la baruri; dac[mai aflu astfel de chestii, nu-ți mai trimit nici un gologan, viu s[-i lungesc urechile; te iau]napoi la pr[v[lie, =i te pui la ipitropie, m[garule...” Mie adic[ ]mi scrie nenea Iancu. (*Bate tare]n mas[.]*)

CHELNERUL (*intr`nd din dreapta*): Vine!...

CATINDATUL: Socoteala =i-nc[un rom... [sta al patrulea...

CHELNERUL: Ba al cincilea...

CATINDATUL: Ba al patrulea...

CHELNERUL: Al patrulea l-ați b[ut... =i cu unu, care]l comandați acuma, cinci...

CATINDATUL: A=a, cu [l d-acuma?... da. (*Chelnerul iese din dreapta.*) Pfu! cald mi-e... lucreaz[magnetismul... I-am dat de leac!... Vezi ce e c`nd nu =tie cineva?... Era aproape de mintea omului: durerea devine din m[sea, m[seaua devine din r[ceal[, r[ceala devine din frig — din cald devine c[nu mai e frig; dac[nu mai e frig, va s[zic[c[r[ceala se duce =i vine c[ldura; a venit c[ldura, a trecut durerea... (*Chelnerul vine.*) Par egzamplu... (*pune m`na pe falc[*) lucreaz[magnetismul... arde... foc... Pfu! cald mi-e! (*Chelnerul a pus pe mas[romul.*) Un rom =i \al!

CHELNERUL: Cinci romuri; unu =i cinzeci.

CATINDATUL (*d`nd romul pe g`t*): +ase...

CHELNERUL: Nu, cinci...

CATINDATUL: Ba =ase... Cinci cu [sta care l-am b[ut, =i cu unul, care o s[mi-l aduci acuma, =ase. (*Pl[te=te.*) Lucreaz[stra=nic magnetismul... +i am s[tachinez ast[-sear[!... da, am s[tachinez!... pe toate am s[le tachinez! (*Merge cam =ov[ind la o oglind[ ]n st`ngas[-i dreag[miza!*.) Stra=nic de cald!

---

¹ }mbr[c[mintea.

SCENA II

CATINDATUL, DIDINA, apoi CHELNERUL

DIDINA (*intr[prin fund de la st`nga, coboar[ la masa din dreapta =i =ade; e ]n costum de polonez: cazac[ cu brandenburguri, m[nt[lu\ cu blan[, pantaloni ]n cizme cu car`mb;]n cap c[ciul[polonez[cu un pompon mare, b[t`nd]n mas[*): B[iete! }=i scoate masca =i se =terge cu batista.)

CHELNERUL (*intr`nd cu romul*): Vine!

CATINDATUL (*Intorc`ndu-se =i pun`ndu-=i masca*): O masc[... Am s-o tachinez... (*Chelnerul, dup[ce a l[sat romul pe masa din st`nga, trece la dreapta l`ng[Didina.*)

DIDINA: O bere.

CHELNERUL: Vine!

DIDINA (*care a obsrevat pe Catindatul, se]ntoarce cam cu spatele ca s[nu-i vaz[fa\ a. Catindatul bea rom, sufl[mereu de c[ldur[=i se uit[c`nd pe o parte, c`nd pe alta la Didina*): N-a venit Nae]nc[... (*Scoate o scrisoric[=i o cite=te*): "Preiubita mea angel[, s-a]nt`mplat un caz de o comedie mare]n chestia noastr[prin respectivul t[u Pampon =i o individ[!... Trebuie s[ne vedem desear[ca s[-i spui cum merge]n defavor toat[intriga asupra roman\ului nostru, s[juri c[devine ca la teatru, pentru care nu cumva s[lipse=ti desear[de la bal cum ne-a fost vorba. Trimite-l pe Pampon s[joace con\ina =i vino negre=it... Al t[u adorant p`n[la moarte... Nae..." Dou[sprece aproape, =i nu mai vine. (*Chelnerul aduce berea, o pune pe mas[la Didina =i iese.*)

CATINDATUL: Pfuu! (*Didinii:*) Bonsoar, masc[... (*Aparte:*) Am s-o tachinez... (*Tare:*) Ce mai faci?

DIDINA (*care]ndat[ce i-a vorbit Catindatului =i-a pus masca*): Bine, mersi! Uite, beau o bere... Da d-ta ce faci?

CATINDATUL: +i eu bine, mersi; m[magnetizez cu jamaic[.

DIDINA: }mi pare bine.

CATINDATUL: +i mie nu mai pu\in, parol! (*Aparte cu chef:*) Al dracului =tiu s[le tachinez!

DIDINA (*b[t`nd ]n mas[ =i scul`ndu-se*): S[-l mai caut]n bal...

CATINDATUL (*b`ndu=i pic[tura din fund a paharului*): Ce, te duci, masc[?

DIDINA: Da, masc[, m[duc. (*Chelnerul vine din dreapta.*) O bere, o pl[tesc. (*Arunc[banii pe mas[.*)

CATINDATUL (*c[tre chelner*): +i mie o jamaic[... (*C[tr[Didina:*) Nu mai stai ni\el? S[mai beau un magnet, =i pe urm[te joc.

DIDINA: Nu, mersi.

CATINDATUL: S[te joc o... con\in[oarb[. (*R`de.*)

DIDINA (*aparte*): Con\ina oarb[? S[mai fi cunosc`nd? (*Pleac[s[ias[.*)

CATINDATUL: Pe dou[consuma\ii =i-o guri\ [mazu¹. (*R`de.*) Stra=nic tachinez... (*O urm[re-te p`n[la u=[.*)

DIDINA (*aparte*): Mazu? m-a cunoscut. (*Iese repede,]n fund, la dreapta: ie=ind, pomponul de la c[ciuli\[-i cade]n scen[; chelnerul aduce]nc[un rom =i-l pune pe mas[la st`nga, a=tept`nd.*)

CATINDATUL (*Intorc`ndu-se de la u=[ =i cobor`nd*): Stra=nic am tachinat-o... (*Gust[din rom =i-l pl[te-te.*) +i mi-e cald... mi-e cald... mi-e foc de cald! (*Intorc`ndu-se =i z[rind pomponul jos.*) Iaca! Acu s[vezi cum o tachinez. (*Trage repede paharul de rom =i iese iute dup[Didina.*) Acu s[vezi cum am s-o tachinez. (*Se aude]n bal polca.*)

SCENA III

*CR { C { NEL, singur,]n costum de bal, intr`nd din bufet,
apoi CHELNERUL*

CR { C { NEL (cobor`nd =i sco\`ndu=i masca): }l cheam[Iancu Pampon; i mai zice =i "Con\ina cu 5 fan'i"; a fost tist de vardi=ti de noapte la Ploie=ti: acuma face pe juc[torul de c[r'i; e ne]nsurat, dar

¹ Adaos, supliment, relans, la jocul de c[r'i.

preconteaz[¹ pe una Didina Mazu, exmar=and[². I-am luat urma acas[, de acas[la cafenea, de la cafenea iar acas[, =i de acas[aici. Trebuie s[fie aici... Am min\it pe Mi\ a c[m[duc la Ploie=ti, =i am venit... Mi-am pus costum ca s[nu m[cunoasc[cineva =i s[afle Mi\ a... cum e ea geloas[!... (*Bate-n mas[: Chelnerul intr[.]*) Am zis o bere...

CHELNERUL: Vine!

CR { C { NEL: A! Asta nu poate r[m`ne jos... Eu, c`nd]mi trage cineva palme... eu turbez!... cu din\ii]l apuc, nu-l las nici mort p`n[ nu-mi spune pentru ce? Pentru ce mi le-a tras? S[ =tiu =i eu; pentru ce?... Trebuie s[ -mi spuie mi=elul numaidec` t!... (*Chelnerul aduce berea, Cr[c]nel o bea =i o pl[te=te. Chelnerul ia paharul de bere =i paharul de rom r[mas pe masa din st`nga =i iese.*) Dac[ o fi deschis, m[ duc drept la el... Dar dac[ o fi mascat?... (*Se g`nde=te.*) A! am g[sit... M[dau bini=or pe l`ng[to\i b[rb\ii =i le zic la ureche: "Eu sunt Bibicul, nene Iancule, nu mai pofte=ti?... " mizerabilul! (*\=i face o \igar[=o aprinde. Didina urm[rit[de Catindatul intr[.]*) Cineva! (*\=i pune masca.*)

SCENA IV

CR { C { NEL, DIDINA, CATINDATUL

DIDINA (*intr`nd*): S-a hot[r`t! Nu pot s[scap de dobitocul [sta... m[cunoa=te.

CATINDATUL (*urm[rind-o pe pasul de polc[, =ov[ind pu\in*): Masc[, nu te las; trebuie s[facem o polc[.

DIDINA (*plictisit*): Mersi, masc[, nu joc; fii b[iat cumsecade =i nu te mai \ine dup[mine...

CATINDATUL (*aparte*): Stra=nic le tachinez!...

DIDINA: |i-am spus o dat[c[a=tept pe cineva?

CATINDATUL: Ce adic[, eu nu sunt cineva?

¹ Curteaz[.

² Fost[negustoreas[.

DIDINA (*foarte plictisit*): Ba da, dec` t a=tept pe cineva s[m[duc[acas[...

CATINDATUL: De ce, eu nu te pot duce acas[?

CR { C { NEL (*aparte*): { sta s[fie? C[prea e obraznic... (*Observ[scena.*)

DIDINA (*Imping`nd pe Catindatul, care vrea s-o ia de zor la polc*): Vai de mine! mi-am g[sit beleaua cu d-ta, ]mi sco`i sufletul! (*Aparte:*) Ce s[fac? Cum s[scap? A! (*Tare:*) Masc[, am s[te rog ceva; a=teapt[-m[un minut aici... M[-ntorc]ndat[...

CATINDATUL: Da te-ntorci?

DIDINA: Mai e vorb[...

CATINDATUL: S[te-ntorci, s[nu pleci p`n[nu ne vedem, c[ai pierdut ceva.

DIDINA (*plec`nd*): Eu?

CATINDATUL: Da... (*Aparte:*) Acu am s-o tachinez...

DIDINA: A=! Mofturi!

CATINDATUL: Z[u!... cum ai venit, ai? N-ai venit cu pampon? Vrei s[te duci f[r[pampon?!

CR { C { NEL (*s/rind*): Pampon?!

DIDINA: Pampon?! Hot[r`t, m[cunoa=te, trebuie s[-mi schimb costumul, s[-mi piarz[urma... (*Iese repede. Catindatul se repede s[ias[dup[ea; Cr[c[nel]l urm[re=te,]l apuc[ ]n u=[=i-l trage cu putere]napoi.*)

CR { C { NEL (*cu tonul sfid[tor =i melodramic*): Eu sunt Bi-bi-cul, ne-ne Ian-cu-le!

CATINDATUL: Eu nenea Iancu? Fugi d-acolo!

CR { C { NEL (*crescendo*): Eu sunt Bibicul, nene Iancule; nu mai poft=ti? Pofitim de! ba nu, nu! ia poftim...

CATINDATUL: Ce s[poftesc, domnule? =tii c[e-ti curios d-ta!...

CR { C { NEL (*crescendo*): Eu sunt Bibicul, nene Iancule!

CATINDATUL: Bine, d-ta po`i s[fii Bibicul, dar vezi c[asta-i asta, c[eu nu sunt nenea Iancu... Nenea Iancu e frate-meu...

CR { C { NEL: Atunci, nen' tu Iancu al d-tale este o canalie!

CATINDATUL: Da pentru ce, dle?

CR { C { NEL: Asta m[prive=te pe mine...

CATINDATUL: Ba prive=te familia, s[m[ier\i...

CR { C { NEL: +i-l a=tept aici, pentru ca s[-l iau de piept =i s[am o t[l[m[cire cu d-lui... S[vedem: pentru ce? da, pentru ce?

CATINDATUL: A=!]l a=tep\i degeaba: nenea Iancu e la Ploie=ti...

CR { C { NEL: Mofturi! e la Bucure=ti...

CATINDATUL (*s/rind*): Nenea Iancu la Bucure=ti?

CR { C { NEL: Da, =i are s[vie aici!]l a=tept!

CATINDATUL (*aparte*): Nenea Iancu! S[vie aici! M-am topit... Sunt nenorocit!

CR { C { NEL: +i o s[fii fa\ =i d-ta la t[lm[cire; am s[pui fa\[ca s[vezi =i d-ta pentru ce nen' tu Iancu al d-tale este o canalie.

CATINDATUL (*aparte*): Nenea Iancu! Vine nenea Iancu, =i [sta cum m[cunoa=te, o s[m[spuie, o s[m[puie fa\{!... Trebuie s[-mi piarz[urma: trebuie s[-mi schimb costumul... (*Iese fuga]n fund.*)

CR { C { NEL: Fuge s[-i dea de =tire lui nen' su Iancu! Trebuie s[-l \iu de scurt. (*Iese dup[Catindatul. Se aude]n bal semnalul cadrului.*)

SCENA V

*MI | A, singur[,]n domino¹ albastru cu flori,
apoi CHELNERUL*

MI | A (*intr`nd,]=i scoate masca*): Nu e... N-a venit]nc[?]l cunosco... are numai dou[costume: un cazac =i un turc... N-a venit. Trebuie s[se fi dus s[-i ia pe individ! Trebuie s[vie]mpreun[! A! s[vie! Dumnezeule! Jur pe tot ce mi-a r[mas mai scump, jur pe statuia Libert\ii de la Ploie=ti c[are s[fie o istorie!... (*Bate-n masf.*) A! gelozie! Am s[-i omor!

¹ Costum de bal mascat, cu glug[.

CHELNERUL (*intr`nd din dreapta*): Vine!

MI | A: Un vermult.

CHELNERUL: Vine. (*Iese.*)

MI | A: Voi s[beau, voi s[beau (*caden\`nd*), c[ci nu e-n lume alt[ durere dec`t durerea ce sim\esc eu... (*Chelnerul aduce paharul. Se aude cadrulul. Mi\ a bea paharul pe ner[suflate =i pl[te-te. Chelnerul ia paharul =i pleac[.*) A=a! s[vie acuma. (*}=i pune masca.*)

SCENA VI

MI | A, IORDACHE]n costum de turc, apoi CR { C { NEL

IORDACHE (*vine sufl`nd la masa din st`nga*): Uf! Am asudat... Trebuie s[m[dau la o gargariseal[. (*Bate-n mas[.*)

MI | A (*se-ntoarce,]l vede =i d[un \ip[t*): Turcul! Nae! (*Se repede la el.*) Nae! Eu sunt, Mi\ a. (*}=i scoate masca.*)

IORDACHE: Mi\ a! Coana Mi\ a! Sunt eu, Iordache. (*}=i scoate masca.*)

MI | A: Nae a venit?

IORDACHE: Nu... n-a venit...

MI | A: Min\i! A venit! A! v-am dat de urm[. L-am c[utat acas[=i nu l-am g[sit; vardistul mi-a spus c[a plecat]n costum de bal]n birje. A venit... E aici... E cu ea... Spune; nu min\i!

IORDACHE: Ei, da, da! A venit, dar a venit =i Cr[c[nel... (*}=i scoate masca.*)

MI | A: Cr[c[nel! Aicea Cr[c[nel?... (*Pun`ndu-i masca.*) Nu-i adev[rat! Mangafaua e la Ploie=ti.

IORDACHE: Ba-i prea adev[rat! (*Cr[c[nel intr[.*)

CR { C { NEL (*intr[prin fund =i vine \int[la Iordache*): Eu sunt Bibicul, nene Iancule, eu sunt Bibicul; nu m[cuno=ti?... Poftim de! ia mai poftim de!

MI | A (*aparte*): E Cr[c[nel!]mi cunoa=te dominoul, trebuie s[mi-l schimb numaidec`t. (*Iese repede-n fund la st`nga.*)

CR { C { NEL: Nu r[spunzi? Nu pofte=ti, nene Iancule?

IORDACHE: Eu nu sunt nenea Iancu, eu sunt nenea Iordache...
Pe nenea Iancu caut[-l]n bal...

CR { C { NEL: }n bal? (*Iese repede-n fund, dreapta.*)

IORDACHE: Un nenea Iancu trebuie s[g[se=ti]n tot balul. (*}=i scoate masca.*)

SCENA VII

IORDACHE, NAE, }n costum de cazac, apoi CATINDATUL

NAE (*din fund, dreapta*): Iordache... (*}=i scoate masca.*)

IORDACHE: Aha! Bine c[vii! +tii cine e }n bal? Ia ghici...

NAE: Cine?

IORDACHE: Mi\!a...

NAE: Mi\!a!

IORDACHE: +i Cr[c[nel... fere=te-te! Mi\!a te caut[...

NAE: Cum s[scap de republicana asta?... Nu g[sesc pe Didina s[plec...

CATINDATUL (*din fund*): Peste putin\[s[g[sesc alt costum: Bibicul [la o s[m[dea de gol lui nenea Iancu... (*}=i scoate masca.*)

NAE (*}=i pune masca repede; lui Iordache*): Pune-\!i masca! (*Iordache }=i pune masca.*)

CATINDATUL: Uf! =i m-am magnetizat!... Lucreaz[magnetismul... Nu mai poci de cald!

NAE (*}ncet lui Iordache*): }l cuno=ti?

IORDACHE (*asemenea*): T`n[rul cu m[seaua...

CATINDATUL (*v[z`bdu-i*): A! bun[idee! (*Vine la el vesel.*)
Masc[, m[cunoa=te\i?

NAE: Nu...

CATINDATUL: }mi pare r[u, v-a= fi rugat ceva...

NAE: Ce?

IORDACHE (*}ncet lui Nae*): S[-i sco\!i iar m[seaua...

N A E (*Catindatului, tare*): Cu pl[cere, neic[, dar n-am ostromentele...

CATINDATUL: Ce ostromente?

IORDACHE: Pentru m[sea...

CATINDATUL (*aparte*): +i [=tea sunt b[rbieri... (*Tare:*) A=! m[seaua nu o mai sco\; i-am dat de leac: c[lduri cu magnetism de jamaic[...

N A E: Ala-i bun...

CATINDATUL: Uite ce vream eu s[v[rog: eu am un frate mai mare]n bal, =i m[cunoa=te, =i n-a= vrea s[m[cunoasc[... Ce e de f[cut?

N A E: +tiu eu? =i eu a= vrea s[nu m[cunoasc[cineva]n bal; da dac[te cunoa=te o dat[...

IORDACHE: Nu-i alta nimic de f[cut dec`t s[plec[m din bal...

CATINDATUL: Nu! nu voi s[plec, voi s[mai tachinez, voi s[m[magnetizez bine! Am eu o idee...

N A E: Ce idee?

CATINDATUL: Costumurile d-voastr[sunt de la gardirop, ori particulere?...

IORDACHE: Particulere.

CATINDATUL: +i al meu tot particular. Haide s[le schimb[m, =i apoi s[mai pofteasc[Bibicul s[m[puie fa\ cu nenea Iancu...

N A E: Fain[idee! Bravos! Haide!

IORDACHE: Haide!

CATINDATUL: Haide la grandirop (*ies to\i trei]n fund, la st`nga*), la cabinet de toalet[! (*Se aude mazurca]n bal; Catindatul iese pe pasul de mazurc[.*)

SCENA VIII

PAMPON,]n costum, intr`nd din bal

PAMPON: Este adev[rat c[sunt tradus: Didina m[ ]n=ea[cu Bibicul, cu amantul femeii [leia. Ast[-sear[la cafenea, femeia aia mi-a l[sat un bilet; i-am cunoscut slova, e slova biletului c[tre Bibicul. }mi

scrie s[viu aici, unde amanatul ei are]nt`lnire cu Didina. Nu se poate, zic eu; Didina s-a dus la m[tu=ic[-sa. Didina nu e. M[-ntorc acas[, chem slujnica,]i trag dou[perechi ca la poli\ie =i pe urm[o supun la intrigatoriu. Spune c[con\ia a plecat]n costum polinez... Aici]n bal este! Cu el!... cu Bibicul. A! Bibicule! Ai scos o femeie din min\i — femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!... ast[dat[n-ai s[scapi... O s[-\i rup =alele... (*Bate]n mas[.*) O mastic[! (*=i pune masca.*)

CHELNERUL (*d-afar[*): Vine!

SCENA IX

PAMPON, CR{C{NEL

CR{C{NEL (*din fund, dreapta*): Nu pot s[dau de nenea Iancu, =i l-am pierdut =i pe frate-s[u... (*V[z`nd pe Pampon*): Pe [sta nu l-am cercetat... Acuma ]l v[z ]nt`i. (*Pampon bate iar]n mas[; Cr[c/nel cobor`nd doi pa=i, tare =i cu ton de sfidare melodramatic[*): Eu sunt Bi-bi-cul...

PAMPON (*s/rind*): Bibicul!

CR{C{NEL: Da, Bibicul, nene Iancule! (*=i scoate masca*) nu mai pofte=ti?

PAMPON (*=i scoate masca, fioros, gata s[se repeaz[*): A! care va s[zic[m[c[utam, Bibicule?

CR{C{NEL (*potrivindu-se s[-i ia v`nt de sc[pare*): Da, nene Iancule...

PAMPON (*acela=i joc crescendo*): +i eu te c[utam, Bibicule! (*Se repede.*)

CR{C{NEL (*d`ndu-se dup[o mas[*): S[nu dai! C[fac scandal... Chem poli\ia... stai s[ne deslu=im!

PAMPON: Mi=elule, s[ne deslu=im, ai? Dup[ce m[ataci la sacrul meu amor, am[ge=ti o fiin\ nevinovat[... o femeie... femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!...

CR { C { NEL (*urm`ndu=-i jocul*): Eu? Am[gesc o femeie?... ne deslu=im; e]ncurc[tur[la mijloc... Spune, care femeie...

PAMPON: O =tii bine, Didina...

CR { C { NEL: Nu cunosc nici o Didin[. Pe amanta mea o cheam[Mi\`a...

PAMPON: Da, pe amanta ta o cheam[Mi\`a; dar, ca un mi=el ce e=ti, nu te-ai mul\`umit cu o amant[... Ai atacat =i pe amanta mea, Didina... Ai nenorocit-o!

CR { C { NEL: Nu-i adev[rat!

PAMPON: Am dovezi: ai uitat la Didina un bilet de abonament la frizerie.

CR { C { NEL: Nu-i adev[rat! eu nu m[raz cu abonament, eu m[raz *à la carte*¹.

PAMPON: +i un bilet de la amanta ta...

CR { C { NEL: De la amanta mea? }i spui eu c[e]ncurc[tur[.

PAMPON: Nu e nici o]ncurc[tur[, mi=elule! Amanta ta, Mi\`a,]i scrisese de miercuri c[te a=teapt[, c[Mangafaua pleac[la Ploie=ti.

CR { C { NEL: Miercuri?... Ploie=ti?... Mangafaua?...

PAMPON: Da, =i tu, Bibicul,]n loc s[te duci la ea, o p[r[se=ti =i te dai pe furi= la amanta mea, la Didina. (*Se repede.*) O s[-\i rup oasele... Oasele am s[\i le rup!

CR { C { NEL (*ap[r`ndu-se*): Stai! S[ nu dai, c[ fac scandal! Mi-e fric[ de o nenorocire!... (*}-i pune m`na la inim[s[o ast`mpere.*)

PAMPON: Da! s[-\i fie fric[de o nenorocire; pentru c[precum ai vrut tu s[nenoroce=ti pe Didina... o femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!... asemenea s[=tii c[o s[te nenorocesc eu pe tine. (*Se repede.*)

CR { C { NEL (*acela=i joc*): St[i! St[i, omule, pentru Dumnezeu!... Mi\`a! miercuri? Ploie=ti? Mangafaua?... Dumnezeule! Am o b[nuial[... Arat[-mi biletul... Eu am fost miercuri la Ploie=ti...

PAMPON: La Ploie=ti?

¹ Contra plat[(fr.).

CR { C { NEL: Da, la Ploie=ti... S[fie cu putin\{?... Mi\va? a opta?... Arat[biletul

PAMPON: Iacat[-l biletul! (*Cr[c[nel se apropie s[vaz[biletul; Pampon]l apuc[cu m`na st`ng[, =i cu dreapta i-arat[h`rtia.*) A! vrei s[m[-n=eli?

CR { C { NEL (*sf`r=indu-se de la inim[, se moaie din balamale, =i cade pe un scaun*): Mi\va! m-a tradus! ap[! ap[!... Mangafaua... eu... eu sunt!

PAMPON: Mangafaua?

CR { C { NEL: Da, Mangafaua!... eu... A opta oar[tradus! (*Ridic`nd m`inile la cer*;) Este cu putin\[, domnule?

PAMPON: A opta oar[? (*+ade l`ng[el.*)

CR { C { NEL (*dezolat*): Nu \i le mai spui p-alelalte, c[sunt hali-male, domnule, numai una s[\i-o spui, al =aptelea caz de traduce-re...]n vremea r[zboiului¹...

PAMPON: Cu un muscal?

CR { C { NEL (*plin de obid*): Nu m-ar fi costisit at`ta s[ fi fost cu un muscal, fiindc[ eu eram de la ]nceput pentru conven\ie... =tii, muscalii luptau pentru cauza sf`nt[a eliber[rii popoarelor cre=tine de sub jugul semilunii barbare... Dar cu un neam\, domnule!...

PAMPON: Cu un neam\?

CR { C { NEL: F[-\i idee, domnule, ce traducere!

PAMPON: Ei =i?

CR { C { NEL (*pl`ng`nd*): Am pl`ns, cum pl`ng =i acuma, c[ci eu \iu mult la amor; am pl`ns =i am iertat-o... pe urm[ am prins-o iar, =i iar am pl`ns, =i iar am iertat-o; nu de multe ori, dar cam des... a=a cam de vreo cinci=ase ori... Ce-mi ziceam eu? Vorba d-tale: femeie! ochi luneco=i...

PAMPON: Inim[zburdalnic[!...

CR { C { NEL: P`n[ c`nd,]ntr-o sear[, m[duc, domnule, ca de

¹ R[zboiul ruso-rom`no-turc din 1877-1878, ]n urma c[ruia Rom`nia dob`nde=te independen\va na\ional[.

obicei acas[; intru]n sal[, de=chiz u=a iatacului...]ntunerec... “Te-ai culcat?” Nu r[spunse nimini. Inima=ncepe s[bat[r[u; aprinz lum`narea, =i ce g[sesc pe mas[, domnule?

PAMPON: Ce?

CR { C { NEL: Un r[v[=el: “Mache, m-am plictisit s[mai tr[iesc cu o rubl[=tears[ca dumneatale. Nu m[c[uta; am trecut cu neam\ul meu]n Bulgaria...”

PAMPON: }n Bulgaria? Ce caut[neam\ul]n Bulgaria?

CR { C { NEL (*dezolat*): Nu =tiu! Ei! ce te faci, Mache?... de desepere, ce am zis eu? Dac[n-am avut parte de ce mi-a fost drag pe lume,]ncai s[m[fac martir al independen\ii... =i m-am]nrolat de bun[voie...

PAMPON: Volintir?...

CR { C { NEL: }n garda na\ional[... +tii, pentru ca s[-mi mai uit focul... (*pl`nge*). +i ]nchipuie=te-\i d-ta acum =i Mi\!a! (*pl`nge*) =i garda na\ional[s-a desfiin\at!...

PAMPON: Care va s[zic[este Bibicul...

CR { C { NEL: Se-n\elege; n-ai v[zut biletul?

PAMPON: Care va s[zic[este un Bibicul, care devine]n chestie de traducere =i pentru mine, =i pentru d-ta...

CR { C { NEL: Fire=te...

PAMPON (*cu t\rie*): Nu mai pl`nge, nu =ade frumos, un volintir ca d-ta...

CR { C { NEL: Dac[nu pot s[m[st[p`nesc! Mi-e naturelul sim\itor...

PAMPON: Trebuie s[-l g[sim! Nu pl`nge, nu-i frumos! Un volintir! Trebuie s[-l regul[m pe Bibicul... Auzi d-ta? dou[!

CR { C { NEL: Cum s[-l g[sim?

PAMPON: }l g[sesc eu, n-ai grije; eu =tiu politica poli\iei. Nu pl`nge; e-ti volintir! Bibicul nostru e aici]n bal... Didina mea este aici]n bal...

CR { C { NEL: Poate =i Mi\!a mea...

PAMPON: Da...

CR { C { NEL: Da?

PAMPON (*repede*): Adic[nu!]n sf`r=it, ce-`i pas[! Vino cu mine... Nici o vorb[s[nu zici. Las[-m[pe mine, s[vezi cum]l]nha\ eu. Aide... nu pl`nge; e=ti volintir! pune-`i masca, =i aide! (*β-i pune masca.*)

CR { C { NEL: Mi\`a? Mi\`a?... (*Hot[r`t:*) Nu!... o mai iert acum, dar dac[ s-o mai ]nt`mpla]nc[o dat[... hot[r`t m[ ]nsor! (*β-i pune masca.*)

PAMPON: Haide... nu, nu pl`nge, e=ti volintir!... =i nici un cuv`nt! A! Bibicule! (*Ies am`ndoi]n bal.*)

SCENA X

MI | A]n costumul polonez al Didinii, apoi
]n costumul de cazac al lui Nae

MI | A (*sco\`ndu=-i masca; vine din bufet*): Ce dracul caut[ Cr[c[nel aici? M[ minte c[ se duce la Ploie=ti... =i vine la bal... Nu cumva Manga-faua sare garduri?... Ori a sim`it ceva?... Mi-am schimbat costumul la gardirop... Nici el, nici Iordache nu m[mai poate cunoa=te... Dar Nae... N[ic[unde-i?... Unde e p`rlitul de Pampon? (*Iordache intr[.]*) Nae! S[ vedem. (*β-i pune masca =i urc[ ]n fund spre st`nga.*)

IORDACHE (*venind din fund dreapta =i uit`ndu-se ]n bal*): A dracului istorie o s[ ias[... Cr[c[nel aici, Pampon aici, Mi\`a aici... numai de-ar fi plecat Nae =i Didina...

MI | A (*cobor`nd*): Nae! (*β-i scoate masca.*)

IORDACHE: Ai! (*Se]ntoarce.*) Fugi, c[mor! Mi\`a? (*Vrea s[plece.*)

MI | A (*t[indu-i drumul*): Unde pleci, mizerabile?

IORDACHE (*]i face semn c[merge]n bal s[dan\eze*).

MI | A: Nu vrei s[m[cuno=ti, N[ic[, ai? Nu vrei s[-mi vorbe=ti? Fugi de mine, ai? (*βl apuc[.]*)

IORDACHE (*se smuce=te =i vrea s[plece*).

MI | A (*s[rindu-i]nainte*): Mi=elule, dac[mai faci un pas, dac[nu mai vorbe=ti, te nenorocesc. A! mizerabile! ai g`ndit c[dac[mi-ai

luat sticl\ua cu vitrionul, nu o s[mai g[sesc alta! | i-am f[g[duit s[-mi r[zbun =i...

IORDACHE: Ei apoi, dac[o iei pe coarda vitrionului, nu-mi place. (*Mi\va face un pas]napoi, el]=i scoate masca.*) Nu sunt Nae; ce pofte=ti? Sunt Iordache, na!

MI | A: A! care va s[zic[v-a\i schimbat costumul, ca s[m[juca\i pe degete!... +i a crezut domnul Nae c[scap[cu at`ta de mine!.. Unde e Nae?

IORDACHE: Trebuie s[fi plecat demult din bal; nu l-am mai v[zut; =i a plecat cu cheia; pe mine m-a l[sat pe dinafar[. (*Pampon =i Cr[c[nel se arat[ ]n fund =i privesc scena.*)

MI | A: A! mizerabilul! (*Se plimb[agitat[.]*) Mizerabilul! (*Vede pe cei din fund =i=i pune iute masca; Iordache asemenea.*)

SCENA XI

A CEIA + I, PAMPON =i CR { C { NEL, sco\`ndu=i m[=tile

PAMPON (*lui Cr[c[nel]*): Costumul polinez! E Didina cu Bibicul!
CR { C { NEL: Cu Bibicul...

PAMPON: Pe el! (*Iordache vrea s[plece; Pampon]l apuc[de o parte, Cr[c[nel de alta, =i-l readuc t`r`=]n scen[.]*)

CR { C { NEL: Unde te duci, Bibicule?

PAMPON: Stai s[te judec eu, Bibicule...

IORDACHE (*zb[t`ndu-se ]ntre am`ndoi*): Nu m[cheam[Bibicul, m[cheam[Iordache!...

MI | A (*aparte*): Pampon! (*Trece repede l`ng[Pampon, =i-l trage cu putere deoparte;]ncet:*) E=ti aici? (*=i arat[figura la o parte =i iar se mascheaz[.]*)

PAMPON: Persoana]n chestie? Mi\va?

IORDACHE (*lupt`nd s[scape de Cr[c[nel,]=i scoate masca*): Las[-m[, domnule!

CR { C { NEL (*în`ndu-l din r[sputeri*): Stai aici! (*Se lupt[ am`n-doi.*)

MI | A (*lui Pampon, repede =i =optit*): Nu e Bibicul, este Iordache; Bibicul, traduc[torul, este]mbr[cat turc.

PAMPON (*s[rind*): Turc! Turcul care ne-a tachinat adineaori?

IORDACHE: }n\elege odat[, domnule, c[nu sunt Bibicul! Ce, e=ti turbat? vrei scandal?

CR { C { NEL (*crud*): Da! vreau scandal...

PAMPON (*dup[ce a vorbit cu Mi\a]ncet, trec`nd repede l`ng[Cr[c[nel, pe care]l apuc[=i-l trage de m`n[ ]n fa\]; Cr[c[nel din smucitur[ scap[ pe Iordache, care iese repede din bal d`nd cu tifla]napoi*): Las[-! nu-i]sta! am gre-it. Bibicul e turcul, turcul care ne-a tachinat adineaori...

CR { C { NEL: Turcul? 'Aide dup[el... Dar dama asta cine e?

PAMPON: O dam[...

CR { C { NEL: O dam[? bine... 'Ai dup[turc. (*Pleac[,]nt`i pu-n`ndu=-i masca.*)

MI | A (*]ncet lui Pampon*): Nu cumva s[-i spui lui Cr[c[nel...

PAMPON (*asemenea*): N-ai grije, 'Ai dup[turc! (*] =i pune masca.*)

CR { C { NEL: 'Aide dup[turc! (*Ies to\i trei]n bal.*)

SCENA XII

DIDINA]n domino ro=u, NAE]n costumul de la]nceput al Catindatului, vin din bufet; apoi IORDACHE, apoi CATINDATUL =i O MASC{, tot din bufet

DIDINA: Da. (*] =i scoate masca, Nae asemenea.*) C`nd am venit adineaori ]n bal, m-a cunoscut unul. El trebuie s[ fi fost, Cr[c[nel al t[u... =tie c[ m[ cheam[ Didina Mazu, =tie de Pampon, =tie c[-i zice lui Pampon "Con\ina cu 5 franci". }n sf`r=it m-a cunoscut bine! d-aia mi-am schimbat costumul. Haide, haide, Nae, s[mergem; mi-e fric[... (*Se aude cadrilul.*)

NAE: Da, haide s[mergem, e t`rziu.

IORDACHE (*intr`nd din bal repede*): Tot aici sunte\i? Pleca\i, pleca\i! Degrab[! Cr[c[nel, Pampon =i Mi\va, to\i trei, v[caut[s[fac[scandal... Fugi\i!

DIDINA: 'Aide (*\=i pune masca*.)

NAE: Dac[am putea s[ie=im f[r[s[d[m prin bal... (*\=i pune masca*.)

IORDACHE: Nu se poate, alt[ie=ire nu-i; haide\i! (*\=i pune =i el masca*.)

CATINDATUL (*cu o Masc[pe care o aduce cam cu d-a sila la bra\; e cu chef, \=i scoate masca =i vorbe=te tare de tot*): A=a sunt eu... Uite =i prietenii.

NAE (*Incet*): Dracul s[te ia!

MASCA (*vr`nd s[-i scape de la bra*): Las[-m[.

DIDINA: Cine-i [sta? (*Nae, Iordache =i Didina vorbesc Incet deoparte*.)

CATINDATUL: A=a sunt eu; c`nd m[ magnetizez, mi-e cald... Pfu!... =i c`nd mi-e cald, pfu! tachinez... Trebuie s[te fac un cadril. Iaca ne-am g[sit vizaveaua...

DIDINA: Haide? (*Vor s[plece*.)

CATINDATUL: Ce, v[duce\i? Nu se poate s[v[duce\i? (*Le taie drumul*.) Trebuie s[facem un cadril.

NAE: Mersi, dr[gu\[, ne ducem acas[...]

CATINDATUL: Acas[? Cu costumul meu? Nu se poate. (*Strig[tare*:) Dac[v[duce\i, d[-mi]napoi costumul, trebuie s[-mi dai costumul, nu te las s[pleci cu costumul...

NAE (*Incet*): Ne mai]nt`rzie dobitocul!

DIDINA (*Incet*): Schimb[costumul =i pace!

IORDACHE (*Incet*): Nu se poate, o s[ie=im prin bal: Mi\va cunoa=te costumul...

NAE (*Incet*): Ce e de f[cut?

IORDACHE (*Incet*): Spune-i c[mai r[m`nem.

DIDINA (*Jncet*): +i ne strecur[m bini=or =i ie=im...
 NAE (*tare*): Dac[-i a=a, =tii ce? 'ai s[mai r[m`nem.
 IORDACHE: S[mai r[m`nem...
 DIDINA: S[mai r[m`nem...
 CATINDATUL: A=a da! 'Ai s[facem cadrilul...
 IORDACHE: }n bal?
 NAE: Nu merg la bal.
 CATINDATUL: Atunci aici; sunt magnetizat, am poft[de cadril, s[-mi fac v`nt. Unde e nenea Iancu s[m[vaz[?!
 IORDACHE (*Jncet lui Nae =i Didinei*): Juca\i-l o figur[, dou[, p`n[uit[de costum, =i pe urm[o =tergem. (*Vorbesc Jncet to\i trei.*)
 MASCA: |i-am spus c[mi-e fric[s[nu m[vaz[b[rbatu-meu... (*Lupt[s[scape.*)
 CATINDATUL: Ei! parc[mie nu mi-e fric[de nenea Iancu... (*Masca se smunce=te, scap[=i fuge; uit `ndu-se dup[ ei*) At`ta pagub[! (*Merge =i invit[la dan\ pe Iordache.*) Ei, 'aide! Ce face\i? (*=i pune masca pentru dan\.*)
 NAE: Ei, haide, de! (*Se aude o figur[a cadrilului. Nae danseaz[cu Didina, Catindatul cu Iordache ca dam[. La a doua parte a figurii contradan\ului, apar }n fund Pampon, Cr[c[nel =i Mi\ a masca\i.*)

SCENA XIII

Cei de sus, PAMPON, MI | A =i CR { C { NEL, apoi lume din bal

PAMPON: Iaca turcul! A! }n sf`r=it. (*To\i trei coboar[ melodramatic }n fa\ a Catindatului: figura dan\ului se sarge; Didina, Nae =i Iordache se retrag deoparte spre u=a din fund }n st`nga =i ascult[; Mi\ a mai la spatele lui Cr[c[nel =i lui Pampon, care s-au oprit \int[}n fa\ a Catindatului }nm[rmurit; Mi\ a a scos din buzunar sticlu\ a =i p`nde=te.*)

DIDINA (*Jncet*): Pampon!

NAE (*Jncet*): Mi\ a!

CR { C { NEL (*fioros*): Jos masca!

CATINDATUL (*tremur`nd*): Pentru ce?

CR { C { NEL : P`n[ aici \i-a fost, Bibicule! (*Stau am`ndoi gata s[-l apuce.*)

CATINDATUL: Iart[-m[, nene Iancule, nu mai fac! (*Pune m`na s[-i scoa\[masca.*)

MI | A (*care a p`ndit momentul, n-apuc[el s[-i scoa\[masca, =i-i arunc[sticlu\ a]n ochi*): Na, mizerabile! (*Fuge prin fund.*)

CATINDATUL: A! S[ri\i! Ajutor! (*Vreau s[fug[.*)

(Pampon =i Cr[c[nel]l]nha\[=i]ncep s[-i trag[; lume mascat[=i nemascat[vine fuga din fund]n dreapta; Didina, Nae =i Iordache au =i disp[rut]n fund la st`nga.)

(C o r t i n a)

ACTUL III

Decorul actului]nt`i ]ntocmai. Un moment, scena goal[. Se aude o birje oprindu-se din goana mare ]n fund, apoi plec`nd peste un moment]napoi. Pe urm[se aude zgomotul unei chei deschiz`nd broasca. U=a se deschide de perete. }n scen[ ]ntuneric ad`nc.

SCENA I

DIDINA, NAE =i IORDACHE,]n costumurile de la bal, masca\i, intr[g`f`ind prin fund. Apoi PAMPON, CR{ C{ NEL =i CATINDATUL de-afar[

N A E: }n sf`r=it, am ajuns... Aprinde o lamp[.

DIDINA: Ne urm[re=te, trebuie s[ne urm[rteasc[. (*Iordache caut[pe dibuite chibriturile pe o mas[din fund =i r[stoarn[ni=te sticlule.*) A! m-ai speriat! (*Iordache aprinde lampa; lumin[ ]n scen[.]*) Uf! (*]-i scoate masca; to\i =i le scot =i le arunc[fiecare pe c`te o mas[.]*)

N A E: Iordache, scoate cheia d-afar[=i-ncuie degrab' pe din[untru. (*Iordache execut[ordinul.*)

DIDINA: Sunt sigur[c[s-au luat dup[noi... O s[fie un scandal mare... sunt nenorocit[.

N A E: Las[-i s[vie, n-ai grij[; ori=icum, avem pe unde sc[pa.

DIDINA (*lui Iordache, care coboar[*): Zici c-ai v[zut dumneata c`nd i-a aruncat cu vitriol]n ochi?

IORDACHE: Am v[zut eu, fire=te. A strigat odat[: "Na, mizerabile!" =i paf! (*face gestul*) =i pe urm[a fugit prin lume.

N A E (*desperat*): Cum? Cum s[scap de nebuna asta? Cum s[m[cotorisesc de republicana? Vrea s[m[bage]n primejdie!

DIDINA: Ce scandal! O s[mijloceasc[proces, poli\ie, procuror, =i pe urm[la jura\i... O s[ne dea p`n gazete! S[ afle la sigur Pampon... Sunt compromentat[... Mi-ai omor`t viitorul, d-le Nae.

NAE: Bine, soro, vina mea este? p[catele mele!

DIDINA: Da, fire=te, vina d-tale... Dac[=tiai cu ce republican[apilpisit[de Ploie=ti ai de-a face, nu trebuia s[m[-ncurci pe mine.

NAE: Bine, neic[...

DIDINA: Nu trebuia s[m[-ncurci pe mine.

IODACHE (*care a stat]n fund la u=[=i a ascultat afar[*): St! T[ce\i!

NAE: Ce?

DIDINA: Ai?

IODACHE: Vine o birje... (*Se aude o birje.*)

DIDINA: Nu v-am spus c[ne-a luat urma...

IODACHE: T[ce\i! (*To\i ascult[; birja se opre=te afar[ ]n fund.*)

S-a oprit aici...

NAE: Hait!

DIDINA: Ei sunt!

IODACHE: T[ce\i!

DIDINA: S[stingem lampa... (*Merge]n v`rful degetelor]n fund.*)

NAE (*lui Iordache*): Scoate cheia din u=e! (*Iordache scoate cheia. Se aud de afar[glasul lui Pampon, al lui Cr[c[nel =i al Catindatului.*)

PAMPON (*d-afar[*): E lumin[! Sunt aici!

NAE, DIDINA, +I IORDACHE (*cobor`nd ]n v`rful degetelor, misterios*): St!

PAMPON (*d-afar[*): De=chide\i!

CATINDATUL (*d-afar[*): Ori spargem u=a! (*B[t[i grozave.*)

DIDINA (*fr`ng`ndu=-i m`inile*): Sunt mul\i! sparg u=a;]mi vine r[u; mor!

NAE: S[fugim.

IODACHE: 'Aide degrab[; e minunat! (*Av`nd o inspira\ie:*) S[pofteasc[s[sparg[u=a... Tii! Mare politic[mi-a dat]n cap... s[pofteasc[s[sparg[!...

NA E: Sunt turba\i (*Se aud lovituri grele în broasca u=ii.*)

IORDACHE: Las[, c[-i potolesc eu!...

DIDINA: 'Aide degrab[!

NA E: 'Aide! (*To\i ies misterios degrab[prin u=a din dreapta.*)

(Un moment scena goal[; se aude lucrare la u=a din fund; u=a se clatin[, se zguduie =i în sf`r=it cedeaz[)

SCENA II

PAMPON, CR{C{NEL, CATINDATUL *în costumurile de la bal, f[r] m[=ti. Catindatul e plin de pete negre pe tot obrazul; intrare fioroas[*

PAMPON: A stins lumina!

CR{C{NEL: Cine are un chibrit?

CATINDATUL (*se descheie la costum =i scoate dedesubt din jilet[chibrit de cear[;]l aprinde =i]l \ine în m`n[*): Aici este la b[r]bierul unde mi-a scos m[seaua nevinovat[!... De-aia adineaori, în bal, zicea s[-mi mai scoa\ una...

PAMPON (*care, la lumina chibritului, a dat ocol cu ochii în scen[*): Nu mai încape verb[, este aici. Aicea este Bibicul! (*Crud:*) Am s[-l sf`=iu!

CR{C{NEL (*scr`=nind din din\i, zguduind din cap*): Cu din\ii! Cu din\ii am s[-l rup! Dup[ce e caz de traducere dubl[, ne mai duce din încurc[tur[ ]n încurc[tur[;]=i bate joc de noi... Cu din\ii!

PAMPON (*ar[t`nd pe Catindatul, care schimb[ chibriturile, — c`nd se stinge unul, aprinde altul*): Toat[ ]ncurc[tura devine de la dumnealui...

CATINDATUL: De la mine?

CR{C{NEL: Da, de la dumneata...

CATINDATUL: Cum de la mine?

CR{C{NEL: Se]n\elege ...

PAMPON: Pentru ce \i-ai schimbat costumul? pentru ce ai luat costumul turcului!

CATINDATUL: Nu mi-ai spus d-ta c[e nenea Iancu]n bal...
(*Schimb[chibritul.*)

PAMPON: Ei! --apoi?

CATINDATUL: Cum, --apoi? Dac[m[prindea nenea Iancu]n bal, m[lua la Ploie=ti,]mi omora cariera de la percep\ie.

CR { C { NEL: +i cel pu\in dac[am fi siguri, sigurisimi c[-i aici!...
(*c[tre Catindatul*) pentru c[d-ta ca un zezec ce e=ti...

CATINDATUL: Pentru ce m[faci zezec, dle?

CR { C { NEL: Pentru c[dac[nu tachinai, nu se-nt`mpla ce s-a-nt`mplat...

CATINDATUL: Ce s[-\i fac? Nu \i-am spus c[nu m[pot st[p`ni? C`nd m[magnetizez, eu tachinez stra=nic... +i nenea Iancu tachineaz[c`nd are magnet, to\i ai no=tri tachineaz[... da nu ca mine.

CR { C { NEL: Vezi! Vezi c[e=ti zezec, dle?

PAMPON: Are dreptate... pentru c[d-ta \i-ai schimbat costumul cu o masc[, care nu =tii m[car ce fel de persoan[e.

CATINDATUL: Dac[nu =i-a scos masca? Nu \i-am spus c[vorba de m[sele?... era b[rbier.

PAMPON: Eu v[spun c[sunt aici. Nu ne-am \inut noi dup[birja lor? Birja lor nu s-a oprit aici? Nu s-a-ntors]napoi? N-am oprit noi birjarul care-i adusesese? Nu s-a-ntors el cu noi =i ne-a ar[tat c[aici i-a l[sat, pe doi b[rbai =i o dam[?

CR { C { NEL: Da!

PAMPON: Aici sunt, aici, ascun=i. Trebuie s[fie aici o lum`nare, o lamp[... Cine a fost aici, pentru ce a fugit c`nd am venit noi?... c[a fost cineva aici.

CATINDATUL (*aprinz`nd alt chibrit =i merg`nd la masa unde sunt dou[l[mpi*): Aha! iac[t] o lamp[...

CR { C { NEL: Aprinde-o!

CATINDATUL (*pune m`na pe sticl[, o scoate =i o arunc[jos*): Pfu! frige!

CR { C { NEL: Ai spart \ilindrul!...

CATINDATUL: M-a fript!

PAMPON (*repede*): Vezi! vezi! e stins[acuma de cur`nd: a stins-o adineaori c`nd eram noi la u=e...

CATINDATUL (*aprinde alt chibrit =i apuc[cu m`na]nvelit[ ]n pulpana hainei \ilindrul de la o alt[lamp[, pe care o aprinde. Lumin[ ]n scen[. Vede o masc[pe mas[*): Iac[t[o masc[!

CR { C { NEL (*la alt[mas[*): Aici]nc[una!

PAMPON (*g[sind a treia masc[*): }nc[una! Trei! Sunt aici! (*Examin`nd masca.*) Este scoas[acum de pe obraz... e cald[... e asudat[! (*O miroase tare.*) Asta e masca Didinii! I cunosc mirosul... S[-i c[ut[m; aici sunt... (*Miroase]nc[o dat[tare masca.*) A! a! data asta, Bibicule, nu mai scapi!

CR { C { NEL: Trebuie s[punem m`na pe el!

CATINDATUL: Trebuie s[-mi dea costumul meu!

PAMPON (*fioros*): Am s[-l sf`=iu.

CR { C { NEL (*scr`=nind din\ii*): Cu din\ii am s[-l rup!... cu din\ii!...

CATINDATUL (*pun`nd m`na la falc[*): Eu nu pot s[-l rup cu din\ii, dar trebuie s[-mi dea costumul meu! (*T\vi caut[ ]n toate p[r\ile, pe sub mobile, pe care le r[stoarn[pe dup[paravan.*)

PAMPON (*av`nd u=a din dreapta*): O u=e! p-aici! (*D[cu piciorul tare]n u=[, u=a se deschide, el se repede afar[ ]n od[i\[, urmat de Cr[c[nel =i Catindatul; se aude r[sturnare de mobile]n dreapta.*)

SCENA III

IRDACHE]n costum de ora=, IPISTATUL, doi SERGEN | I de noapte, apoi PAMPON, CR { C { NEL =i CATINDATUL

IRDACHE (*intr`nd =i oprindu-se]n u=[, arat[dezordinea din pr[v[lie Ipistatului: cu ton dezolat*): Iaca, domnule, iaca]n ce hal e pr[v[lia!...

IPISTATUL (*grav*): Nu-i nimenea.

IRDACHE: Pesemne a fugit!... (*Se aude alt zgomot]n odaie.*) Scotocesc]n odaie! s[nu fug[pe fereastr[!...

IPISTATUL (*sergen\ilor*): Dup[ei degrab! (*Sergen\ii, Ipistatul =i Iordache se reped spre odaie;]n momentul [sta intr[Cr[c[nel=i Pampon.] Sta\i! Pune\i m`na pe ei! (Sergen\ii]nha\[cu putere unul pe Pampon =i altul pe Cr[c[nel.)*

CR { C { NEL: Poli\ia!

CATINDATUL (*care a scos =i el capul pe u=[, s[intre*): Poli\ia! (*=i trage repede capul]napoi; Iordache merge repede]n odaie.)*

PAMPON (*zb[t`ndu-se ]n m`inile sergentului*): Pentru ce, domnule?

IPISTATUL (*b[t`nd din picior =i din m`n[, aspru*): Vorrhb[!...
Ce c[uta\i noaptea]n pr[v[liile negustorilor?

CR { C { NEL: C[ut[m o persoan[...

PAMPON: Da, o persoan[...

IPISTATUL (*acela=i joc mai aspru*): Vorrhb[! Ce persoan[?

CR { C { NEL: Pe Bibicul.

PAMPON: Pe Bib...

IPISTATUL (*acela=i joc mai aspru*): Vorrhb[!

IODACHE (*intr`nd repede din dreapta, cu gura mare*): Cum Bibicul, ce Bibicul, care Bibicul, domnule? Mofturi! Aici nu =ade Bibicul... =tie d. subcomisar cine =ade aicea. Ia-i, d-le subcomisar, sunt punga=i!

PAMPON (*inut str`ns de sergent*): Eu punga=?

CR { C { NEL: Noi punga=i! A=a umbl[punga=ii]mbr[ca\i?

IPISTATUL (*=i mai aspru, acela=i joc crescendo*): Vorrhb[!... Dar oamenii de treab[a=a umbl[?... Pe unde a\i intrat?...

CR { C { NEL: Pe u=e.

PAMPON: Da, pe...

IPISTATUL: (*foarte aspru*): Vor... vorrrb[!

IODACHE: Da, pe u=e. Da]ntreab[-i d-ta cum a intrat pe u=e. A spart-o, dle. Eu eram]n od[i\ dincolo; am sim\it c[sparge cineva u=a; de fric[s[nu m-apuce]n cas[s[m[omoare, am ie=it pe dincolo pe fereastr[ca s[dau de =tire la sec\ie...

CR { C { NEL: Nu-i adev[rat!... noi...

PAMPON: Am v[zut...

IPISTATUL (*aspru r[u de tot*): Vor.. vorrrb[! (*Sergen\ilor*.)
Haide! lua\i-i la sec\ie! (*Sergen\ii]mping pe Cr[c[nel =i Pampon.*)

CR { C { NEL: Dle subcomisar,]mi pare r[u... (*Sergentul]l]mpinge.*) Nu! nu da br`nci, domnule!

IPISTATUL (*grozav de aspru*): Vorrrb[! (*Sergen\ilor*): Haide odat[!

PAMPON (*]mpins de sergent*): Da, da' nu scap[Bibicul cu asta. (*Sergentul]l]mpinge.*) Nu! nu da br`nci, domnule!

IPISTATUL (*scr`=nind din din\i*): Vorrrb[! La sec\ie! (*Sergen\ii scot, prin fund, ]n br`nci pe Pampon =i pe Cr[c[nel.*)

IPISTATUL (*merge dup[ei p`n[la u=[; =i cum au ie=it, el se]ntoarce repede]napoi, =i cu tonul foarte dulce*): Iordache... =tii de ce venisem eu?

IORDACHE: Cum s[nu =tiu, dac[\i-am f[cut denun\ul s[-i iei...

IPISTATUL: Nu, =tii, a=a vine vorba... Uite ce vream s[te rog eu: am o list[de lot[rie. (*Scoate o list[mare.*)

IORDACHE: Iar?

IPISTATUL: Un franc num[rul... mai sunt numai trei numere!...

IORDACHE: Ce?

IPISTATUL: Un portabac cu muzic[: are dou[c`ntece. (*Scoate portabacul =i-l face s[ c`nte.*)

IORDACHE: Bine, [sta parc[-l mai pusesse=i o dat[la lot; aveam =i eu un num[r.

IPISTATUL: Da, s-a tras, la Anul Nou.

IORDACHE: Ei?

IPISTATUL: Am c`=tigat-o eu; oprisem =i eu un num[r.. Acu o pun iar, voi s[-mi mai]ncerc norocul... M[rog \ie, nu m[refuza, pune =i tu unul... s[le complet[m odat[...

IORDACHE (*]i d[un franc =i scrie*): Iaca.

IPISTATUL (*str`nge lista, o bagf`n buzunar =i plec`nd*): Mersi, neic[.

IORDACHE: (*dupf`el*) Ia vezi, nu da drumul negustorilor [lora p`n[nu venim eu ori d. Nae; s[vedem, s[nu ne fi luat ceva din pr[v[lie...

IPISTATUL (*oprindu-se`n u=[ cu inten\ie foarte finf*): Vor... vorrrb[! Las' pe mine, regulez eu... (*Iese`nv`rtindu=-i muzica.*)

SCENA IV

IORDACHE singur, apoi CATINDATUL

IORDACHE: Haha! i-am lucrat. S[vedem cum are s[prin[politica; eu i-am b[gat, el s[-i scoa\]; eu i-am regulat, el s[-i scape... P`n[ una-alta, s[ vedem de ur`tul de dincolo. (*Merge la u=a din dreapta.*) Haide, vino!

CATINDATUL (*foarte sfios, intrf*): S-a dus?

IORDACHE S-a dus...

CATINDATUL (*tremur`nd*): Dac[m[ducea la poli\ie?! S[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!

IORDACHE: Care nenea Iancu?

CATINDATUL: Nu`i-am spus? Nenea Iancu, bogasierul¹, din Ploie=ti... }nchipuie=te-\i, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!...

IORDACHE: Las-o asta; te mai doare obrazul?

CATINDATUL: De ce? de m[sea? A=! Am magnetizat-o!

IORDACHE: Nu de m[sea, de vitrion...

CATINDATUL: Ce vitrion?

IORDACHE: Care`i l-a aruncat`n ochi la bal.

CATINDATUL: Mi-a aruncat`i cu vitrion? Cine mi-a aruncat cu vitrion?

¹ Negustor.

IORDACHE: Dama, de! Uite, e-ti plin de pete...

CATINDATUL: A=! aia a fost cerneal[violent[, am cunoscut-o dup[miros; m-a stropit =i-n gur[;]i cunosc gustul: cerneal[violent[... +tii, la noi la percep\ie, c`nd pic cerneal[ pe concept... o dat[ cu limba! (*scoate limba =i arat[ cum linge h`rtia*) o =terg... Da]nchipuie-te-\i d-ta, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!...

IORDACHE: Cine stric[? D-ta. Ce cau\i s[te amesteci cu vagabon\ii, cu zamparagiii¹, cu punga=i-i... s[spargi u=i =i s[intri noaptea]n pr[v]liile oamenilor?

CATINDATUL: Zicea c[s[g[sim pe Bibicul...

IORDACHE: Mofturi!

CATINDATUL: Bibicul, care mi-a luat]n bal costumul meu =i mi l-a dat pe [sta de turc... (*Dezolat:*) Trebuie s[-l g[sesc, s[-mi dea costumul meu; trebuie s[mi-l dea... nu pot s[plec f[r] costumul meu.

IORDACHE: St[i, domnule, ce pofte-ti d-ta? Costumul?]i-l g[sesc eu, \i-l dau eu m`ine, poim`ine,]i dau eu garan\ie, s[m-apuci pe mine, na! Ce mai vrei?

CATINDATUL (*foarte dezolat*): }mi trebuie acuma... Cu costumul [sta de turc nu m[pot duce s[-mi iau hainele mele. Nenea Iancu m-a c[utat la bal, o s[m[caute, o s[m-a=tepte acas[... Cum s[dau ochii cu nenea Iancu a=a turc?... M[ia la Ploie=ti,]mi zdrobe=te cariera de la percep\ie.

IORDACHE: A=! vorb[!

CATINDATUL: +i nu-mi poci lua]napoi hainele nem\=e-ti, nu m[poci duce m`ine diminea\] la can\ilerie...

IORDACHE: Ei, o s[lipse=ti o zi, ce lucru mare!... tot zici c[nu prime=ti leaf[...

CATINDATUL: M[destituie, nu se poate s[lipsesc.

IORDACHE: Ascult[-m[pe mine, m[i omule; 'ai mai]nt`i s[ tragem clopo\elul la o spi\rie; trebuie s[-\i cure\i obrazul; nu se poate s[ te duci ]n lume a=a p`rlit...

¹ Chefliii, strica\ii. Zampara: castaniet[; un fel de dans.

CATINDATUL: E r[u de tot?

IODACHE: E=ti ciuruit; numai]n albul ochilor n-ai...

CATINDATUL: }i]nchisesem de frica lui nenea Iancu... are palm[grea...

IODACHE: Vino degrab[cu mine; cunosc eu un spi\er care scoate cerneala cum scoatem noi m[selele, odat[...

CATINDATUL: Aoleo!

IODACHE: Vino degrab[, nu mai sta; poate te a=teapt[nenea Iancu. (*Suff[ ]n lamp[=i-l ia pe Catindatul s[plece cu el.]ntuneric.*)

CATINDATUL: 'Aide... (*Ie=ind.*) Dar f[-\i idee, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!... (*Ies,]nchinz`nd bine u=a.*)

SCENA V

*MI | A singur[ ]n costumul de la bal,
apoi DIDINA asemenea*

MI | A (*venind din dreapta pe dibuite*): Am g[sit fereastra din od[i\ deschis[=i am intrat... L-am nemerit? Ori nu l-am nemerit? Da, trebuie s[-l fi nemerit. Da, sunt o cremenal[... (*Se retrage pe dibuite dup[paravan.*)

DIDINA: Mare istorie!... Am]nghe\at a=tept`nd afar[ ]n frig; a trebuit s[ intru ]napoi pe fereastr[. Nae trebuie s[ vie numaidec`t cu Pampon. Trebuie s[p`ndesc c`nd or intra aici, s[ies pe fereastr[, =i pe aici mi-e drumul... S[pofteasc[pe urm[d. Pampon acas[ ]n costum de bal... s[-l judec eu...

MI | A: Auz mi=c`nd... e cineva...

DIDINA: S-aprinz o lamp[... (*Merge pe dibuite la masa cu l[mpile.*)

MI | A: Desigur e cineva...

DIDINA (*a g[sit chibriturile =i aprinde lampa*): A=a...

MI | A: A! (*Aparte:*) O femeie! Dama de verde! (*Tare:*) A!]n sf`r-it!

DIDINA (*d`nd un \ip[t de surprindere, se \ntoarce*): A! (*Aparte*): E republicana!

MI | A (*fierb`nd*): V-a\i speriat? Pardon! M[recomand: Mi\ a Baston.

DIDINA (*cu contenen\l¹*): Mersi! =i eu, Didina Mazu.

MI | A (*jocul crescendo*): Ce cau\i aici, madamo?

DIDINA (*cu un ton mai sus*): Da d-ta, ce cau\i aici, madamo?

MI | A: (*jocul crescendo*): Eu sunt la amantul meu!

DIDINA (*foarte de sus*): +i eu sunt la amantul meu!

MI | A (*izbucind*): La amantul d-tale?... Amantul d-tale... a fost... era... este... amantul meu! D-ta, ca o infam[, mi l-ai r[pit! (*Lu`nd o poz[de atac =i cu tonul tragic*): Una din noi dou[trebuie s[moar[.

DIDINA (*preg[tindu-se de lupt*): S[vedem care... Pofitim!

(Mi\ a se repede turbat[la Didina, care se repede =i ea =i o \nt`mpin[.

Am`ndou[ \ip[ =i se \ncle-teaz[ spun`nd, una de alta.)

SCENA VI

ACELEA+I, NAE

NAE (*ap[r`nd \n fund, r[m`ne o clip[\ncremenit*): S[nu da\i la oglinzi, c[sunt cu chirie! (*Apoi, repezindu-se \ntre cele dou[femei, le descle-teaz[=i le \mpinge pe una \ntr-o parte, pe alta \ntr-alta*.)

DIDINA (*c[z`nd d-a-nd[ratele pe un scaun =i le=in`nd*): A! a! a! (*Nervi*.)

MI | A (*acela=i joc*): A! a! a! (*Nervi*.)

NAE: Asta e curat ca la *Norma*²... Acu-i acu!... (*Se repede =i le zguduie c`nd pe una, c`nd pe cealalt*.)

¹ St[p`nire de sine.

² Oper[\n dou[acte de Bellini (1831).

DIDINA (*de=tept`ndu-se brusc*): Unde-i republicana?

MI | A (*asemena*): Unde-i infama? (*Se repede iar una spre alta.*)

NAE (*oprindu-le la mijloc*): Iar? Bre, femeilor, veni\i-v[-n fire. Vine Pampon! Vine Cr[c[nel!

DIDINA: Pampon?

MI | A: Cr[c[nel?

NAE: Da, Pampon =i Cr[c[nel. I-am sc[pat eu de la sec\ie, unde erau]nchi=i! Am pus la cale toate... Drept mul\umire, Pampon, Cr[c[nel =i Ipistatul vin aici acum s[fac[cinste; s-a dus s[cumpere vin =i mezeluri. Nu mai e vreme de mofturi! (*Didinii:*) Vrei s[te lase Pampon?

DIDINA (*repede*): Ba nu! (*Didina merge]n fund =i ascult[afar[.]*)

NAE (*Milii*): Vrei s[-l la=i pe Cr[c[nel?

MI | A (*trist[*): Ah! I-a= l[sa pe Mangafaua pentru tine... dar nu pot; trebuie mai]nt`i s[-mi fac o carier[...

NAE: F[-\i-o!

MI | A: Am fost s[intru la telegraf.

NAE: Electric[ploie=teanc[! Ei, =i?

MI | A: Nu m-a primit...

NAE: Pentru ce?

MI | A: Zice c[n-am]nc[v`rsta... (*Didina coboar[.]*)

NAE: Vezi! apoi nu e mai bun Cr[c[nel, c[nu mai]ntreab[de v`rst[? 'Aide, 'aide! Fi\i fete cuminte, c[ pe urm[ m[ sup[r pe am`ndou[...

MI | A: Dar Cr[c[nel a aflat... Mangafaua =tie tot...

NAE: Nu a aflat nimic, nu =tie nimic...

MI | A: A aflat de la Pampon.

NAE: Nimic!

DIDINA: +i Pampon =tie bine...

NAE: Apoi dac[n-asculta\i... Trebuie s[v[spun cum i-am lini=tit, ca s[=ti\i =i voi ce s[spune\i, cum s-o potriv\i... 'Aide, s[nu dea peste noi aici... (*Le apuc[pe am`ndou[ cu c`te o m`n[=i porne=te cu ele spre dreapta; Iordache intr[.]*)

IORDACHE (*din fund*): Vin! Sunt la col!

NAE: La col? 'Aide! s[punem odat[la cale]ncheierea comèdiei [=tia... (*Nae, Didina =i Mi\ a ies, dreapta.*)

SCENA VII

IORDACHE, apoi PAMPON =i CR{ C{ NEL, cu butelci, pachete de mezeluri =i franzele la subsuoar[, apoi NAE

IORDACHE (*c/z`nd obosit pe un scaun*): De azi-diminea\{!... de azi-diminea\[, asta merge]ntr-una a=a! Ce goan[! Ce goan[turbat[! Doamne! Doamne, ispr[ve=te odat[istoria asta! Sunt trei dup[dou[sprezece =i m[le=in de somn =i d-a-mpicioarele!

PAMPON (*intr`nd cu Cr[c/nel*): Haha! Domnule Iordache...

CR{ C{ NEL: Ei! domnule, ai v[zut c[nu suntem punga=i... St[p`nul d-tale, d. Nae,]n persoan[, ne-a scos de la sce\ie.

IORDACHE: Da, domnule Cr[c/nel...

CR{ C{ NEL: Nu m[cheam[Cr[c/nel; m[cheam[Mache Raza-chescu. (*Pune ce a adus pe mas[.*)

PAMPON (*acela=i joc*): Foarte ur`t din partea d-tale s[te por\i astfel! Noi venisem aici pentru Bibicul, nu pentru ce credeai d-ta: nu avem de un astfel harahterul...

IORDACHE: M[car d-ta s[fii [la, s[g[se=ti noaptea despre ziu[ ]n pr[v[lia d-tale...

PAMPON: Eu n-am pr[v[lie, domnule: eu nu sunt cupe\¹, sunt particoler...

IORDACHE: +tiu, da zi c[ai... s[g[se=ti trei oameni necunoscu\i...

CR{ C{ NEL: A=a e, bine zici, trei. Ce s-a f[cut ur`tul [la micul... p`rlitul... fratele lui nenea Iancu bogasierul? Pe el pentru ce nu l-a luat la sec\ie?

¹ Negustor (regional).

PAMPON: Pesemne a fugit ca un la=...

CR { C { NEL: Iaca, mie nu-mi pare r[u de ce s-a]nt`mplat, dac[ oi c`=tiga portabacul cu muzic[.

IORDACHE (*repede*): A\i pus =i d-voastr[la lot[ria ipistatului?

PAMPON: Mai era dou[numere; unul l-am pus eu, =i unul amicul.

IORDACHE (*aparte*): S-a complectat? A murit francul!...

PAMPON: Domnul Nae unde este?

IORDACHE: Mi se pare c[e dincolo]n odaie, s[vedem... (*Merge pe dup[parvan; c[tre Nae, care intr[din dreapta*;) Sunt aici, te a=teapt[. A=a-i c[a prins bine politica mea? Femeile s-au dus?

NAE: Da, dar o s[se]ntoarce[numaidec`t; am regulat bine chestia.

IORDACHE: Cum?

NAE: Ai s[vezi... treci la pod]n fa\[, =i a=teapt[-le... (*Trece]n scen[; Iordache iesea repede]n fund*.) Ehe! Salutare, neic[!

PAMPON (*vesel, str`ng`ndu-i m`na*): Salutare =i fr[ie!

CR { C { NEL (*vesel, dar solemn,]l apuc[de m`n[*): Mersi, neic[, e=ti un b[rbat, drept s[-\i spui, nu c[e=ti frizer, dar e=ti galant.

PAMPON: Da, foarte galant!

CR { C { NEL: Ne-ai f[cut =i mie =i prietenului mare bun[tate: am`ndoi o s[-\i r[m`nem foarte recunosc[tori de c`te ai f[cut pentru noi. (*]i str`nge m`na c[lduros*.)

NAE: N-ave\i de ce!]mi pare r[u... datoria; se-nt`mplase la mine-n cas[...

PAMPON: 'Aida de! Nu! ce-i drept e drept, neic[, ai f[cut mult pentru noi...

CR { C { NEL (*vesel*): +i care va s[zic[Bibicul erai d-ta, 'ai? Bat[-te s[te bat[!

NAE: Vezi bine!

CR { C { NEL: +i Mangafaua nu eram eu?

NAE: A=! Mangafaua era unchiul fetii, epitropul...

CR { C { NEL: Bat[-te s[te bat[. (*R`de*.)

PAMPON: +i]nchipuie=te-!i, neic[N[ic[, dac[te]nt`lneam azi-diminea\[, c`nd am venit]nt`i aici, ]mi spuneai numaidec`t cum a devenit chestia de ai]nf[=urat borc[nelele cu pomad[, care le-a cump[rat de aici Didina,]n ale dou[bilete... =i ne l[muream, frate... Dar eu, prost! S[nu-mi dea]n g`nd s[ ]ntreb m[car pe Didina... Bia-ta Didina!

CR { C { NEL (*aparte*): Auzi d-ta! =i eu g`ndeam c[e biletul Mi\ii...

SCENA VIII

ACEIA+I, IPISTATUL, apoi IORDACHE, apoi DIDINA
=i MI | A, am`ndou[ ]n haine de ora=

IPISTATUL (*intr`nd repede din fund*): S-a tras lotul... Acum l-am tras!...

PAMPON: Ei?

NAE: +tiu cine l-a c`=tigat.

IPISTATUL (*cu mult[naivitate*): Iar eu, domnule,]nchipuie=te-!i noroc!

NAE (*aparte*): A murit francul!

PAMPON: Tii! P[cat!

CR { C { NEL: R[u]mi pare. (*Se aude uruitul unei birji, care se opre=te]n fund.*)

NAE: St! T[ce\i, mi se pare c[s-a oprit aici o birj[...]

PAMPON: Da...

IORDACHE (*venind repede din fund*): Dou[dame, vin dou[dame...

NAE (*naiv*): Dou[dame? Ce s[caute la mine dou[dame?

CR { C { NEL: Dou[dame?

PAMPON: Nu cumva?

DIDINA (*intr`nd furioas[ prin fund*): A! dle Iancule, ]n sf`r=it! (*Iordache, Ipistatul =i Nae la o parte vorbesc]ncet.*)

PAMPON: Didina! (*Mi\ a intr[furioas[=i se opre=te cu bravele]ncruciate]n fund.*)

CR { C { NEL: Mi\ a? (*Caut[s[se ascunz[undeva.*)

MI | A (*cobor`nd la el*): Nu te-ascunde, bibiloiule! g`ndeai c[nu o s[te prinz, 'ai? De c`nd te pasc, g`nde=ti? Aici e la Ploie=ti, 'ai?]n costum de bal, 'ai? (*Mi\ a l`ng[Cr[c[nel]l judec[ ]ncet =i-l zguduie; Nae dup[parvan; Iordache =i Ipistatul car[mezelurile =i butelcile]n odaia din dreapta.*)

DIDINA: De azi-diminea\ de c`nd ai plecat de acas[, c`te ceasuri sunt? =tii?

PAMPON: }i spui eu acas[ce a fost...

CR { C { NEL: Mi\o, Mi\o,]i spui acas[...

MI | A: Nici un cuv`nt mai mult! 'aide!

DIDINA: 'Aide acas[!

PAMPON: Frate, a fost]ncurc[tur[,]n\elege.

CR { C { NEL: Da, o]ncurc[tur[...

NAE (*te=ind de dup[parvan*): Se]n\elege c-a fost o]ncurc[tur[, cum se-nt`mpl[totdeauna]n carnaval... Ei! d-ale carnavalului! S[-mi da\i voie, coconi\elor, s[v[isplac eu]ncurc[tura pe larg la mas[. (*Cr[c[nel =i Pampon foarte mul\umi\i.*)

FEMEILE: La mas[?

NAE: Da, la mas[. Noi,]ntre b[rba\i, pusesem de g`nd s[ ]mbuc[m ceva aicea la noi... Dincolo e cald, masa pus[a=teapt[... Crez c[nu o s[cap[t un refuz.

MI | A (*cu tonul de refuz,]n\epat*): Mersi, musiu, de invita\ie.

CR { C { NEL (*str[lucitor*): Mi\o, s[m[vezi cu ghetete de brunel cu bize¹ pe catafalc!... (*]ncet:*) Frizer, frizer, da' nu =tii ce b[iat galant e.

PAMPON (*Didinii*): Dac[m[iube=ti...

¹ Ghetete de lux; bucat[de piele (adesea cu g[urele), pus[ ]n deosebi la v`rful ghetei, ca ornament.

SCENA IX

ACEIA+I, CATINDATUL, curat la fa\[, tot]n costumul de turc

CATINDATUL (*intr`nd din fund triumf[tor*): M-a cur[\at spi\erul!

DIDINA (*Jncet*): Cine-i]sta?

PAMPON (*tot a=a*): Las[c[-\i spui eu... (*Didina r`de.*)

CR { C { NEL (*Mi\ii*): { stuia i-a dat o nebun[la bal cu o sticlu\ cu doftorii]n ochi!

MI | A (*repede*): +i nu l-a ars?

CR { C { NEL: A=! era un fel de cerneal[violent[. (*Didina trece l`ng[Nae; Mi\ a =i to\i ceilal\i se grupeaz[ ]n jurul Catindatului =i-l examineaz[.]*) Le-a scos toate?

CATINDATUL: Toate, uite-te. }i dau un franc pe una...

MI | A (*aparte*): M-a-n=elat spi\erul... mai bine!

NAE (*Jncet Didinii*): M`ine sear[la cinci.

DIDINA (*asemenea*): Bine!

NAE (*asemenea*): Nu bine, negre=it! (*Didina trece =i ea s[examineze pe Catindatul..*)

PAMPON: Nu se mai cunoa=te deloc...

IODACHE: Da' deloc. (*Trece]n odaia din dreapta.*)

CATINDATUL: }nchipuie=te-\i s[m[fi v[zut nenea Iancu]n halul]la... (*To\i]l examineaz[.]*)

MI | A (*Jncet lui Nae*): A\i =optit? Ce \i-a =optit? Ce i-ai =optit?

NAE (*asemenea*): E=ti nebun[? iar]ncepi?... A=teapt[-m[m`ine la opt seara...

MI | A: Da... (*Se duc am`ndoi =i ei l`ng[Catindatul.*)

CR { C { NEL (*uit`ndu-se]n ceafa Catindatului*): Aha! iaca una a r[mas]n ceaf[; adu francul...

CATINDATUL: Las-o aia; aia e de la noi de la percep\ie; =tii, am obicei, dup[ce scriu, =terg condeiul;]l dau p`n p[r. (*Face gestul la ceaf[; to\i r`d.*)

IORDACHE (*venind din dreapta*): Dac[pofti\i, masa e gata.

CATINDATUL: Masa? Care va s[zic[(*lui Nae*) ne-ncurc[m iar?

NAE: Cu pl[cere, neic[.

PAMPON: 'Aida la mas[.

CR { C { NEL: 'Aida! (*To\i au pornit spre dreapta; Didina cu Pampon, Mi\va cu Cr[c/nel, Nae cu Catindatul, Iordache cu Ipsitul.*)

CATINDATUL (*pun`nd m`na repede la falc[, d[un \ip[t)! Ai! (Se opre=te =i se]ntoarce]n loc; to\i fac asemenea.*)

TO | I: Ce e?

CATINDATUL (*umbl`nd agitat*): Pfu! Pfu! Pfu! Iar m-a apucat; dar r[u; r[u de tot! (*C[tre Iordache, hot[r`t:*) +tii s-o sco\i? Scoate-o. (*To\i privesc pe loc.*)

IORDACHE: Las[c[-i =tiu eu leacul ei; eu i sunt popa... de la Matei citire... (*Se repede la masa din fund, ia o pereche de foarfeci mari =i vine cu ele]ncrunat, cl/n\[n`ndu-le ca la tuns; Catindatului.*) +ezi! (*Catindatul =ade; Iordache cu foarfecele cl/n\[nind ]l amenin\[ s[ i le bage pe g`t.*)

CATINDATUL (*ridic`ndu-se ]nseninat*): Mersi, neic[, mi-a trecut! (*To\i pornesc veseli =i r`z`nd spre dreapta.*)

(C o r t i n a)

N{ PASTA

Dram[ ]n dou[ ] acte
(1890)

PERSOANELE

DRAGOMIR, c`rciumar
GHEORGHE,]nv[\[torul satului
ION, ocna=
ANCA, so\ia lui Dragomir
C~ | IVA OAMENI.

}ntr-un sat de munte.

ACTUL I

(Interiorul unei c`rciume, cl[dite cu grinzi de lemn. }n fund, la mijloc, u=a de intrare; la st`nga, fereastr[mare =i pr[v[lie cu oblon; l`ng[ fereastr[, taraba. La st`nga, planul]nt`i =i al doilea, dou[ u=i care dau ]n dou[ od[i. La dreapta, planul ]nt`i, chepengul beciului =i o u=e care d[ ]n celar. La st`nga, ]n fa\[, o mas[ de lemn =i scaune rustice. Lavi\le pe l`ng[pere\i.)

SCENA I

DRAGOMIR, GHEORGHE =i ANCA.

*To\i trei stau]mprejurul mesei pe care arde o lamp[mic[cu petrol.
Gheorghe \ine o gazet[ ]n m`n[. Anca lucreaz[la o c[ma=e*

GHEORGHE:... E greu s[scape, fire=te... dar se-nt`mpl[.. A=a fac mai to\i c`\i scap[: dintru-nt`i s`arat[poc[i\i, se prefac pro=ti, se dau tot cu bini=orul, =i odat[, c`nd le vine bine, p=aici \i-e drumul...

DRAGOMIR: Adic[=i [sta era =iret... se pref[cea... (*z`mbind*).
Am]n\eles!

GHEORGHE: +tiu eu?

DRAGOMIR: Fugi, m[, d-acolo!

GHEORGHE: De ce s[nu crezi c[s-a pref[cut?

ANCA: Asta e! nou[ani de zile!... Cine se prefacea at`ta vreme a=a, =i s[ nu fi fost nebun, tot acolo ajunge... p`n[la urm[tot nebune=te.

DRAGOMIR: Dac-a fost tic[los, prostul! L-a g[sit cu c[ma=a plin[de s`nge, a v[zut la el luleaua, tutunul =i amnarul mortului... Dac[ s-a bucurat s[ fure ni=te nimicuri de la un mort pe care l-a g[sit ]n p[dure, eu stric?... Era t`mpit... c`nd i-a citit os`nda, r`dea...

ANCA (*cu mult interes*): Cum?... de unde ai v[zut tu c`nd i-a citit os`nda?

DRAGOMIR: Am fost la judecat[.

GHEORGHE: Ai fost?

ANCA (*din ce în ce mai interesat*): La care judecat[?

DRAGOMIR (*contrariat*): La jura\i, c`nd l-a os`ndit.

ANCA: Ai fost tu la jura\i?!... =i mie at`ia ani de zile s[nu-mi spui!

DRAGOMIR: |i-am spus...

ANCA: Ba nu.

DRAGOMIR (*sup[rat*): Ei! a=a e, nu, fire=te. La ce?... S[-ncepi iar s[-mi boce=ti pe r[posatul?

ANCA (*cl[tin`nd din cap*): Dragomire! (*Se scoal[=i trece la treab[.*)

DRAGOMIR (*dup[ce s-a uitat ur`t la ea, c[tre Gheorghe*): Ia cite=te, m[, înaintea, s[vedem ce s-a f[cut nebunul.

GHEORGHE (*c[ut`nd =irul în ziar, apoi urm[rind citirea*): "...precum =i toate cercet[rile au fost zadarnice. Soldatul m[rturise=te c[ de multe ori a mers cu nebunul la ap[, c[-l l[sa la f`nt`n[singur =i el se ducea s[-i vaz[amanta. Nebunul venea cu doni\ele pline =i-l chema s[se întoarce împreun[la temni\]. Tot timpul, nebunul a fost ca =i liber, în orice caz foarte pu\în p[zit. Era bun =i foarte simpatic tuturor — afar[de accesurile acute în care-l apuca mania persecu\iei. Dup[cum afirm[soldatul, nebunul ar fi c[zut în oca veche, care e p[r[sit[de pe vremuri..."

DRAGOMIR (*cu interes*): Care va s[zic[... a murit...?

GHEORGHE: Ba bine c[nu.

DRAGOMIR (*aparte*): A murit!...

GHEORGHE: Ia spune, Dragomire, ce fel de om era... Eu n-am v[zut de c`nd sunt o judecat[la jura\i... A= vrea s[v[z =i eu o dat[... Ce face, ce zice omul pe care-l judec[?

DRAGOMIR: Ce s[fac[?... St[=i el între pu=ti =i a=teapt[s[se ispr[veasc[mai degrab'...

A N C A (*de la tarab/*): Dar tu, Dragomir, ai mers a=a din Jnt`mplare ori dinadins?

D R A G O M I R (*Jntorc`ndu-se spre ea*): Dinadins?... Ce, nu \i-e bine?... De ce s[ merg dinadins? (*Lui Gheorghe.*) S-a nimerit s[ fiu Jn ora=... m[ dusesem s[ v`nz ni=te l`n[. (*R[stit, c[tre Anca, care =ade, rez[mat[cu coatele pe tarab/.*) Ce faci acolo?

A N C A: Nimic... Ascult.

D R A G O M I R: Ascult! (*Din ce Jn ce mai aspru:*) Nu-ncepi iar s[boce=ti pe r[posatul? c[iar am vorbit de el... 'Aide de! Jncepe... jele=te-!... (*Anca trece bini=or =i iese Jn st`nga; c[tre Gheorghe.*) Eu zic c[nebunul nu era vinovat; degeaba l-a b[gat dou[zeci de ani la ocn[!

G H E O R G H E: +tii c-ar fi ciudat — c[s-a mai Jnt`mplat a=a lucru... — s[ te pomene=ti c[ prind vreun t`lhar =i ala spune: tot eu am f[cut acu c`iva ani omorul din p[durea Corbenilor... uite de ce =i uite cum... Ai!

D R A G O M I R: Se prea poate.

G H E O R G H E: Ce te faci atuncea cu nebunul?...

D R A G O M I R: Care?

G H E O R G H E: Care a fost os`ndit degeaba.

D R A G O M I R: Ai zis c-a murit.

G H E O R G H E: S[zicem c[tr[ie=te...

D R A G O M I R: Cum s[tr[iasc[?... a c[zut Jn oca p[r[sit[...

G H E O R G H E: Nu... s[zicem c[n-a c[zut, s[zicem c-a fugit =i pun iar m`na pe el... Cine-i pl[te=te at`ia bani de necaz?

D R A G O M I R: Dumnezeu... (*pauz/*) M[, Gheorghe, tu cam =tii legile...

G H E O R G H E: A=a =-a=a... (*Anca intr[Jnapoi =i se opre=te Jn u=.*)

D R A G O M I R: Nu-i a=a c[un om care a f[cut o fapt[... un omor... nu-i a=a c[dac[vine singur peste zece ani =i se m[rturise=te, nu mai are nici o pedeaps[?...

G H E O R G H E: C`t e nu =tiu sigur, dar =tiu c[e un termen: dac[trece ala, s-a ispr[vit...

A N C A (*care a ascultat din pragul u=ii, coboar[; e pl`ns/*): Cum

adic[? la zece ani un uciga= poate veni s[spuie singur ce-a f[cut =i lumea]l las[ ]n pace?

G H E O R G H E: A=a e legea...

A N C A: Bun[lege, z[u! (*Se =terge la ochi.*)

D R A G O M I R: De ce nu te pui tu s[faci alta mai bun[? (*Fix`nd-o.*) Iar ai venit! (*Lui Gheorghe.*) Vezi de ce nu i-am spus... pentru c[ de c`te ori vine vorba de r[posatul, ori]=i aduce aminte de el c`t de departe, ]mi url[ toat[ ziua. (*C[tre ea:*) Mergi d-aici, =i nu mai boci pe cap, cobe!... +tiu c[ dac[ m-or omor] pe mine, mi-ai juca hora la soroace ]n loc s[-mi faci poman[... (*Pauz[; Anca se retrage.*) Dac[ era s[ boce=ti toat[ via'a pe b[rbatu-t[u ]l dint`i, de ce te-ai m[ritat a doua oar[?... 'Aide... mergi!

A N C A: De ce nu e-ti mai bl`nd, Dragomire?

D R A G O M I R: Pleac[odat[...!

A N C A: M[duc. (*Iese]n fund.*)

SCENA II

DRAGOMIR, GHEORGHE

D R A G O M I R: Du-te la p[catele! (*Se scoal[sup[rat.*)

G H E O R G H E (*dup[o pauz[*): Fie, m[i vere, pre aspru e-ti cu muierea.

D R A G O M I R: Ia las[-m[-n pace =i tu... +tii tu cum tr[iesc eu?... =tii tu ce am f[cut eu pentru femeia asta?... c[mai bine]mi fr`ngeam g`tul p`n[ s[ n-o fi ]nt`hrit!... Dac[nu era femeia asta]nd[r[tnic[, eu eram ast[zi altfel de om! Tu nu =tii ce s-a petrecut]ntre mine =i ea.

G H E O R G H E: Da, da, v[z ce se petrece. V[canoni`vi unul pe altul degeaba: nici tu nu e-ti de ea, nici ea de tine.

D R A G O M I R: Ea m-a luat ca s[aib[cine s[-i]ie soroacele de sufletul r[posatului. Din ziua]nt`ia a cununiei =i p`n[ast[zi, o dat[n-am v[zut-o z`mbind; de atunci =i p`n[ast[zi cu trupul e aicea pe lumea asta =i cu g`ndul e la Dumitru pe lumea ailalt[.

GHEORGHE: O fi fost cu ea mai bun ca tine.

DRAGOMIR: Mai bun!... De unde =tia ea din ziua]nt`ia c[ n-o s[ fiu =i eu poate mai bun dec`t el. Eu n-o iubeam?... c[dac[n-a= fi iubit-o!... +i mai]n sf`r=it ]n\eleg s[ pl`ng[o femeie pe b[rbat dac[e v[duv[... da dac[s-a m[ritat odat[cu altul... care-i ala s[rabde asta?... Atunci de ce s-a mai m[ritat?

GHEORGHE: Ei!

DRAGOMIR: Da; de ce... dac[nu se poate desp[r]i de umbra r[posatului? Ba zi c[e o femeie nebun[, care mi-a stricat mintea =i mie. Eu sunt s[ ]n[ ]tos, crezi, de c`nd am luat-o?... Uf! m-am s[ ]turat! De opt ani de zile, Dumitru =i iar Dumitru; pe el ]l auz c`nd vorbe=te ea, c`nd m[ ]uit la ea, ]l v[ ]z pe el... Eu tr[ ]iesc ]n cas[, m[ ]n`nc la mas[, dorm la un loc cu stafia lui... A=a! asta n-o s[ ]mai mearg[ ]mult! (*Anca intr[ ]din fund]ncetinel, se opre=te]n u=[=i ascult[; Gheorghe o vede =i face o mi=care; Dragomir, atras de mi=careea lui Gheorghe, se]ntoarce =i o vede.*) Uite-o! Uite-! El e... Dumitru! (*C[ ]tre ea.*) Te duci! ori m[ ]duc eu... S[ ]nu te v[ ]z! (*Porne=te spre ea, ea]naintea] spre el; el se repede, o apuc[de m`n[ =o aduce hot[r`t]n fa[.]*) Ce vrei?... Ce te u[i]a=a la mine?... Ce g`nde=ti?... Eu l-am omor`t?... Da? Spune! (*O smuce=te.*)

ANCA (*hot[r`t*): Dragomire, e=ti nebun?... (*]=i face cruce.*)

DRAGOMIR: Nebun?... Spune... (*O smuce=te iar.*)

GHEORGHE: Dragomire!

ANCA: O!... nebun!

DRAGOMIR: Nu, s[ ]spui... Din dou[ ]una: ori crezi c[ ]l-am omor`t eu...

ANCA: Poftim! asta-i vorb[ ]de vorbit!

DRAGOMIR: Da... =i atunci de ce mai tr[ ]ie=ti cu mine... ori nu crezi =i atunci de ce m[ ]chinuie=ti pe mine?... ce ai cu mine? Las[-m[ ]]n pace pe mine cu Dumitru al t[ ]u! (*O]mpinge de m`n[ =i suie; ea vrea s[ ]fac[ ]un pas spre el.*) Las[-m[ ] ]n pace! (*Acela=i joc.*) Las[-m[ ] ]n pace! (*Iese foarte turburat prin fund, tr`]ntind u=a.*)

SCENA III

ANCA, GHEORGHE

GHEORGHE (*suie p`n[ ]n fund*): Dragomire! Dragomire!... S-a dus!

ANCA (*cobor`nd la st`nga, aparte*): Se duce la c`rciuma Popii... acas[n-are ce bea.

GHEORGHE (*din fund*): Anco! (*Coboar[ ]ncet*).

ANCA: Tot aici e-ti?... Gheorghe, de ce nu-*vi* schimbi tu g`ndurile, m[b[iete, =i vrei s[mi le schimbi pe ale mele? }mi pare r[u de tine!... A=a nec[jit[cum sunt, de ce nu m[la=i tu necazului meu =i mai m[turburi =i tu?

GHEORGHE: Pentru c[...

ANCA: Pentru c[m[iube=ti... Asta o =tiu...

GHEORGHE: Da, pentru c[te iubesc...

ANCA: Las[-m[p[catelor mele, Gheorghe, =i du-te. E-i t`n[r... mergi de-*vi* caut[norocul aiurea... A=a cum m[iube=ti tu pe mine, eu nu te poci iubi...

GHEORGHE: Tu nu po*vi* iubi?

ANCA: Ba... oi fi iubind =i eu odat[... dar n-am avut parte. Acu la mine a trecut vremea iubitului... D-aia, Gheorghe, }*vi* mai spui o dat[, caut[-*vi* norocul]n alt[parte.

GHEORGHE: }n alt[parte?... Bine...

ANCA: ... De ce s[-*vi*]ncurci tu o via\ t`n[r[ cu p[\eli trecute, s[ iei o femeie cu g`nduri vechi? +-apoi chiar a=a... cum s[m[iei?

GHEORGHE: |i-am spus...

ANCA: S[m[despart eu acuma de Dragomir?... nu se poate.

GHEORGHE: Zici c[\i-e negru s[-l vezi.

ANCA: Da... da mie Dumnezeu mi l-a trimis pe el; =i Dumnezeu =tie ce face... eu trebuie s[fac voia lui...

GHEORGHE: Bine, Anco, f[cum vrei, tr[ie=te cum }*vi* vine... Eu m-am hot[r`t s[plec din satul]sta...

ANCA (*repede*): S[pleci?

GHEORGHE: Da... Eu te iubesc, tu nu m[po\i iubi... ce-ar
]nsemna s[mai stau aici degeaba?

ANCA (*trist*): Pleci!

GHEORGHE: Da... Lumea a cam sim\it... eu s[m[st[p`nesc
nu poci... =i nu voi s[m[fac de batjocur[, s[m[\iu de urmele tale
ca un n[t[r]u. (*Anca st[pe g`nduri.*) Nu mai merge... s[fiu prieten
cu b[rbatu-t[u, care nu-i om de felul meu, numai ca s[te poci vedea
mai des!... E-ti o femeie... nu =tiu cum s[-\i zic... | i-e drag s[tr[ie=ti
cu un om care se poart[cu tine ca cu un c`ine, =i m[gone=ti pe
mine, care te iubesc... Bine... Atunci mai bine s[nu te mai v[z deloc.

ANCA: Care va s[zic[, pleci?... adev[rat?

GHEORGHE: Da...

ANCA: C`nd?

GHEORGHE: C`t s-ar putea mai cur`nd... peste c`teva zile.

ANCA: R[u]mi pare.

GHEORGHE: De ce?

ANCA: De ce, de ne-ce,]mi pare r[u]...

GHEORGHE: Dac[nu m[iube=ti?

ANCA: Ce copil e=ti?... Eu nu te iubesc pe tine, dar tu m[iube=ti
pe mine: nu]n\elegi tu c[mai dor o s[-mi fie mai la urm[mie de tine
dec`t \ie de mine...

GHEORGHE: Atuncea...

ANCA: Ce?

GHEORGHE: Vino cu mine.

ANCA: Nu se poate.

GHEORGHE: Prin urmare, eu ce s[fac?

ANCA: Tu... tu s[te duci, Gheorghe, cu Dumnezeu; de dorul meu
s[nu-\i pese... (*Pl`nge.*)

GHEORGHE: Anco, pl`ngi?

ANCA: Da.

GHEORGHE: Pentru ce?

ANCA: De prisos s[-\i spui.

GHEORGHE: Dac[pl`ngi...

ANCA: S[-\i vorbesc drept, Gheorghe; eu]\i sunt cu mult datoare \ie... Mult[putere mi-a dat priete=ugul t[u =i g`ndul c[ un om a=a de voinic ca tine m[ iube=te... G`ndul c[tu ai fi]n stare s[faci odat[=odat[o jertf[mare pentru mine era sprijinul sufletului meu am[r`t...
Dac[tu te duci, cum r[m`i eu?

GHEORGHE: Ce jertf[? s-o fac.

ANCA: Nu poci acuma... nu =tiu... n-am ce s[-\i spui. (*St[un minut la g`nduri.*) Gheorghe, dac[ m[ iube=ti mult... mult... (*schimb`nd repede tonul*), du-te acuma de dormi lini=tit =i vino m`ine diminea\ aici: Dragomir pleac[ la t`rg, putem sta mai mult de vorb[... Du-te...
Noapte bun[.

GHEORGHE: Noapte bun[, Anco. (*Pleac[spre fund.*)

ANCA (*aparte*): Pleac[. (*El d[s[ias[; cu glasul jum[tate.*) Gheorghe!

GHEORGHE (*Intorc`ndu-se*): M-ai chemat?

ANCA: Nu... (*El o prive=te lung, apoi vrea s[plece.*) Ba da! (*El se intoarce iar =i coboar[cu aerul]ntreb[tor.*)

GHEORGHE: De ce?

ANCA: Nu pricepi?

GHEORGHE: Nu.

ANCA (*cu mult[inten\ie*): ... Tu nu sim\i, n-ai priceput deloc c[=i eu te iubesc?

GHEORGHE: Tu... pe mine?... adev[rat?

ANCA: Adev[rat... Trebuie s[-\i spui, c[nu mai poci. (*Foarte volubil:*) Gheorghe, Dragomir o s[vie acum beat... C`nd se ]ntoarce beat, m[-njur[ =i se culc[ =i doarme dus de po\i t[ia lemne pe el... Vino! De la tine din deal se vede fereastra asta... oblonul este ]nchis... P`nde=te: c`nd [i vedea lampa la ochiul oblonului, vino degrab[... te a=tept!

GHEORGHE: M[iube=ti?

ANCA: Da, da' s[nu ui\i c[sunt nevasta lui Dragomir... dac[moare el, sunt a ta!... Gheorghe, m-am jurat: c`nd o c[dea a dint`i lopat[de p[m`nt pe co=ciugul lui, eu s[fiu]n bra\ele tale... Ai priceput?...

G H E O R G H E: S-a=tept o via\ [ ]ntreag[...]

A N C A (*scurt*): E=ti un prost! M-ai fi iubind tu, da' nu m[-n\elegi... G`nde=te-te mai bine la ce am vorbit... Cum vezi lumina, vino, s[nu te a=tept... Du-te...

G H E O R G H E (*transportat*): M[duc... viu... M[iube=ti?

A N C A: Da, da, te iubesc. (*! str`nge !n bra\le cu putere, apoi !i face v`nt prin fund =i !ncuie.*)

SCENA IV

A N C A singur[, privind spre fund

Gheorghe, Gheorghe, ce p[cat te m`n[ pe tine!... (*Coboar[ !ncetinel la mas[.*) O fi !n stare b[iatul [sta u=urel de c`te se laud[? s[vedem... Unde o fi c`inele? la c`rciuma Popii... joac[c[r\i =i bea... S[vie iar beat s[m[!njure =i s[m[amenin\!... A=vrea s[=tiu c`t o s[mai \ie asta!... Mult, nu crez!... (*Ascult[.*) Haha! vine... el este... (*=i ia lucrul =i st[la mas[. — O b[taie !n u=e. — Anca se ridic[=i st[un moment.*) Am !ncuiat... (*!nc[o b[taie. Anca merge la u=e.*) Acu=-acu=! (*Descuie.*)

SCENA V

A N C A, I O N

I O N (*foarte obosit =i cam tremur`nd*): Bun[vremea, nevast[.

A N C A: Mul\umim dumitale, om bun... Ce poft=ti?

I O N: }mi dai de m`ncare?

A N C A (*aparte*): { sta nu-i din sat... e str[in. (*Tare:*) N-avem de m`ncare, omule... pleac[.

I O N: Da'... m[la=i s[dorm?... las[-m[s[dorm...

A N C A (*aparte*): E un om r[u, e beat, ori ce? (*Tare:*) Caut[-\i de drum, cre=tine; (*cam aspru:*) 'aide!

I O N (*sfios =i ap[r`ndu-se ca de o lovitur[la cap*): M[duc... s[nu m[ba\i... s[nu dai!

- ANCA: Dec! de ce s[te bat?... du-te s[n[tos.
- ION (*vrea s[plece,]-i pierde puterile =i se razim[de u=e*): Nu mai poci... (*ridic`ndu-se frumos*). D[-mi ceva s[ m[n`nc, f[-i poman[... mi-e foame. (*Se las[bini=or pe lavi\la din st`nga u=ii*.)
- ANCA: { i fi bolnav?
- ION: Nu.
- ANCA: Da' ce ai?
- ION: Mi-e foame... sunt ostenit...
- ANCA: Da'... de unde vii dumneata?
- ION: Hehè, de departe... tocma' de la munte.
- ANCA: +i ce v`nt te-a b[tut pe la noi?
- ION: M-am r[t[cit.
- ANCA: Da-ncotro mergeai?
- ION: Nu =tiu...
- ANCA: Cum s[nu =tii unde mergeai?
- ION (*Jncet =i confiden\ial*): Vezi c[eu... sunt nebun...
- ANCA: Nebun?!
- ION: H[h[!... Da' nu m-apuc[totdeuna... +i c`nd m[chinuie=te Necuratul, numa' vine Maica Domnului de m[scap[... Necuratul mi-a poruncit de dou[ori s[-mi fac seama singur... ca s[-mi ia sufletul...
- ANCA: S[rmane, cine =tie ce p[cate!...
- ION: Da' Maica Domnului nu m-a l[sat. (*Se]nchin[.*)
- ANCA: +i din ce \i-a venit?
- ION: Din b[taie... +i c`nd m[ speriu m-apuc[, fie pe pustii locuri! =i, c`nd e s[m-apuce,]mi vine]nt`i cu grije =i cu sc`rb[=i pe urm[cu spaim[... =i m[arde (*arat[moalele capului*). Eu am o bub[aici]n[untru... Da-mi dai?
- ANCA: Ce?
- ION: De m`ncare...
- ANCA: A! uitasem, uita-te-ar relele! (*Merge la tarab[, taie un codru de p`ine =i i-l d[.*) Na, omule.
- ION: Bodaproste!

- ANCA: Vrei =-un rachieu?
- ION: Dac[-mi dai...
- ANCA (*Ji d[un \oi de rachieu*): Da' cum s-a]nt`mplat s[-i vie?...
E de mult?
- ION: Vreo zece ani...
- ANCA: Zece ani... +i cine te-a b[tut?... de ce?
- ION: Degeaba... Eu eram p[durar la Corbeni...
- ANCA (*aparte*): P[durar la Corbeni!... (*tare*). Cine te-a b[tut?
- ION: La judecat[... c[nu vream s[spui.
- ANCA (*cu ner[bdare*): Ce?
- ION: C[de ce l-am omor`t...
- ANCA: Omor`t! (*aparte*:) Doamne Isuse Cristoase! cine e omul
[sta? (*Cu team[c-a aflat adev[rul*:) Te cheam[... Ion...
- ION (*d`nd din cap*): Ion m[cheam[.
- ANCA: +i ziceai c-ai omor`t pe...
- ION: ... Pe Dumitru Cirezarul...
- ANCA (*aparte*): Cum a ajuns omul [sta aici?... Tu, Maica Dom-
nului! i-ai fost c[l[uz[; tu l-ai purtat pe c[i necunoscute =i mi l-ai
trimes aici ca s[ridice din calea hot[r`rii mele]ndoiala...
- ION (*mo\ind*): Acu mi-e somn... (*ascult[ca de departe*). De ce
url[c`inele?
- ANCA: Nu url[nici un c`ine.
- ION: Ascult[...
- ANCA (*aparte*): Aiureaz[. (*Tare*:) Ioane, vrei s[te culci?
- ION: Da.
- ANCA: Scoal[(*Il ajut[s[se ridice*), vino cu mine... 'Aide p-aici
(*Il duce de m`n[ ]ncetinel spre st`nga, planul]nt`i*).
- ION: C`nd url[ c`inele, moare cineva... (=ov[ie, ea]l sprijine=te).
- ANCA: }ncetinel...
- ION: Tu =tii cine o s[moar[... O s[moar[Ion?... Dac[Ion moare,
scap[de dracul?... (*se opre=te, face o grimas[de durere =i pune m`na
la cap*). M[doare! (*Am`ndoi ies]ncet*.)

SCENA VI

GHEORGHE, ANCA

GHEORGHE (*intr`nd repede din fund*): Anco! (*venind spre st`nga*;) Anco!

ANCA (*venind din st`nga*): Gheorghe! (*Repede.*) Ce cau`i? ce vrei? Nu `i-am spus s[ nu vii p`n[nu `i-oi face semn? | i-am f[cut semn? Vrei s[ dea Dragomir peste tine aici?... Pleac[, du-te =i nu mai veni p`n[nu te chem...

GHEORGHE: Stai s[-`i spui... Am venit s[-`i aduc o veste bun[...

ANCA: Ce veste bun[?

GHEORGHE: Viu de la c`rciuma Popii... Dragomir e tot acolo... E b[ut... A jucat c[r`i, a pierdut =i-a f[cut cinste la to`i... E acolo popa, notarul, primarul, sunt to`i]n odaie...

ANCA: Asta `i-e vestea a bun[?

GHEORGHE: Stai... Dragomir pleac[p`n[-n ziu[.

ANCA: Ei! merge la t`rg.

GHEORGHE: Nu... pleac[, nu se mai]ntoarce.

ANCA: Ce?

GHEORGHE: Te las[... se duce]n lume!

ANCA: Cum? (*Aparte*;) Nu crez eu asta.

GHEORGHE: Anco...

ANCA: `Aida-de! mai sunt =i eu p-aici.

GHEORGHE: Nu-`i pare bine? N-ai zis c[m[iube=ti?

ANCA: Ei da! =-apoi... dac[te iubesc?

GHEORGHE: C`nd b[rbatul]=i p[r[se=te nevasta, ea are drept, dup[lege, s[se despart[de el =i s[ia pe cine-i place.

ANCA: Ce vorbe=ti prostii... Cum o s[plece Dragomir? Unde s[plece?

GHEORGHE: N-a spus unde, dar]=i ia zua bun[de la to`i... z[u! p`n[ ]n ziu[se porne=te...

ANCA: Om vedea... (*Aparte*;) A=a? (*St[pe g`nduri.*)

GHEORGHE: La ce te g`nde=ti?

A N C A: Gheorghe, uit[-te la mine bine! e=ti tu b[rbat]n toat[firea, ori e=ti un om u=urel?... M[poci eu]ncrede]n tine? Faci ce \i-or zice eu?

G H E O R G H E: Fac.

A N C A: Dar dac[nu faci?

G H E O R G H E: Spune ce, s[fac!

A N C A: Bine... S[vedem ce-\i poate dragostea: du-te =i orice s-ar]nt`mpla, p`n[nu vezi semnul, nu te mi=ca. (*Gheorghe face o mi=care.*) F[r[vorb[mult[, pleac[. (*]]mpinge spre fund.*)

G H E O R G H E: Anco!

A N C A: Du-te.

G H E O R G H E: M[iube=ti?

A N C A (*foarte impacientat*): Da, da' du-te (*]]mpinge afar*). S[nu te]nt`lne=ti cu el... ia seama. (*]nchide.*)

SCENA VII

A N C A singur[, coboar[la u=a din st`nga =i ascult[; o deschide bini=or =i se uit[ ]n[untru; trece apoi =i =ade la mas[.

Vrea s[plece... Ce s[fac?... S[m[duc s[strig]n gura mare... s[dau pe vinovatul adev[rat pe m`na judec[torilor =i s[ scap pe nevinovat... Dar dovada? B[nuiala mea. Dar ce dovad[ o s[ fie asta dac[ el o t[g[dui?... Ia stai ... Care va s[ zic[ el mai are un an s[ o duc[ cu frica ]n s`n... anul]sta o s[umble fugar, =i peste un an]=i poate spune singur fapta, =i... s-a ispr[vit... S[r[m`ie nepedepsit... A=a e legea, bine; dar eu poci s[-l las a=a?... Nu... nu se poate. (*Pauz[.]*) Nebunul ]sta tot e os`ndit odat[... Pentru un p[cat, dou[ori zece, un om tot cu o via\ pl[te=te... +i f[r[alt[vin[nou[, nebunul tot are s[fie prins p`n[ la urm[ =i ]ntors acolo de unde a fugit... (*Pauz[.]*) +i dac[ e vorba, ce este mai bine pentru nebun? s[-i t`rasc[via\ a pribeag =i chinuit, f[r[ad[post, f[r[o zdrean\ pe el, f[r[hran[, ori s[tr[iasc[ ]n]nchisoare]mbr[cat, hr[nit =i]ngrijit la vreme =i ad[post?... S[fie

slobod e mai bine? s[se bucure de lumina soarelui]n bun[voie?... Dar e nebun... Mai are nebunul bun[voie?... Lumina soarelui f[r[lumina min\ii... O s[-i fie lumina soarelui singur[iarna de cald, ori de foame vara? O s[se g[seasc[ori nu un suflet de cre=tin s[-l miluiasc[cu o f[r`m[ de p`ine... o s[degere, ori o s[se coac[toat[ziua, nem`ncat, gonit de lipsa lui de voie, =i seara o s[ adoarm[ de foame pe p[m`ntul gol... A=a-a=a... locul lui e la ocn[... Dumnezeu, cine =tie pentru ce p[cate, l-a aruncat]n pr[pastie, dar a fost =i bun =i i-a luat mintea cu care s[-i judece tic[lo=ia: i-a dat greutatea... dar i-a luat cump[na! (*St[pe g`nduri.*)

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR (*intr[=i se opre=te]n prag, e palid =i cam ame\it*): Anco!... Anco!

ANCA (*tres[rind*): Ai venit? (*Se scoal[.*)

DRAGOMIR: Da...]\i pare r[u? Dac[ ]\i pare r[u... m[duc iar... (*+ov[ie.*)

ANCA: Nu-mi pare r[u c-ai venit,]mi pare r[u c-ai venit iar beat.

DRAGOMIR: Asta a=a e... sunt... ce e drept, sunt cam beat... Am b[ut... dar de necaz am b[ut. (*Ofteaz[.*) Da, s[=tii tu... numai de necazul t[u!

ANCA: De ce ai b[ut nu =tiu, =tiu c[e=ti beat... culc[-te.

DRAGOMIR: Nu voi s[m[culc... Am de vorb[cu tine...

ANCA: Las-c[mai vorbim m`ine diminea\[, acumina nu po\i vorbi...

DRAGOMIR: Ba poci... D[-mi s[beau.

ANCA: Tot mai vrei?

DRAGOMIR: Tot mai vreau... Adu vin =i s[stai aici, c[am s[vorbesc cu tine. (*El st[la mas[, ea]i aduce o can[cu vin.*)

ANCA: Na... s[-\i treac[necazul.

DRAGOMIR (*ridic[la gur[cana =i se opre=te*): Tu! (*R`nje=te la ea.*) Tu, n-auzi?... De ce vrei tu s[m[otr[ve=ti pe mine?

ANCA: E=ti nebun, vai de capul t[u! Da' de ce s[te otr[vesc?

DRAGOMIR: Ca s[te scapi de mine, =tiu eu!... =i s[tr[ie=ti cu altul... Poate c[ai pus ochii pe Gheorghe,]nv[\[torul... Am cam mirosit eu ceva... (*r`njind*). Vai de voi!... v[ pui capul la am`ndoi! (*Aduce cana la gur[=i iar se opre=te.*)

ANCA: Vorbe=ti aiurea...

DRAGOMIR: S[m[otr[ve=ti, 'ai? (*ji d[cana, =i aspru:*) Na ici! bea tu]nt`i... s[te v[zeu cu c[bei.

ANCA (*ia cana, bea =i i-o d[ ]napoi*): Na.

DRAGOMIR: Tu, Anco, spune drept, ce g`nde=ti tu de mine?

ANCA (*lu`ndu=-i lucrul*): Bine g`ndesc.

DRAGOMIR: Bine?... Bine s[fie... Las-o]ncurcat[... (*Pauz[.*)

ANCA: Abà, Dragomire, c`nd pleci tu?

DRAGOMIR: Unde s[plec?

ANCA:]n lume... =tiu eu unde? Am auzit c[vrei s[m[la=i =i s[te duci]ncotro [i vedea cu ochii...

DRAGOMIR: Cine \i-a spus?

ANCA: Ce-\i pas[... De ce, Dragomire?...

DRAGOMIR: Pentru c[nu tr[iesc bine cu tine... nu m[iube=ti... tu nu-mi e=ti nevast[,]mi e=ti vr[ ]ma=... pentru c[tu m-ai nenorocit pe mine...

ANCA: Eu? a= vrea s[=tiu =i eu cum.

DRAGOMIR: Da, tu... Dac[nu te cuno=team pe tine, eu era s[fiu altfel de om... (*Bea =i ofteaz[:*) Hehe! ce om era s[fiu eu... Dar s-a dus... acu e degeaba... las-o]ncurcat[!

ANCA: +i vrei s[m[la=i?

DRAGOMIR: Da, numai pe c`t[va vreme... s[ vezi cum ]i este f[r[ mine... (*bea*). Ascult[ ici la mine... unde \i-e g`ndul?... Eu am o daraver[departe... trebuie s[plec m`ine diminea\... Tu... fii cuminte... stai acas[=i m-a=teapt[. S[nu dea dracul!... c[te tai!...

ANCA: O s[z[bove=ti mult?

DRAGOMIR: O lun[, dou[, trei, mai mult... un an, nu =tiu...

ANCA: Dar ai s[vii]napoi?

DRAGOMIR: Fire=te c[viu... Tu ai s[iei cu]nscris de la Popa, — s[mi-aduci aminte s[-i dau]nscrisul — cinci sute de lei... Hanul po\i s[-l dai cu chirie; tot Popa vrea s[-l ia... +i\va de sub =ur[po\i s-o vinzi... Sc`ndurile de la deal o s[ le aduc[ peste c`teva zile... mai ai s[mai pl[te=ti vreo treizeci =i cinci de lei... s[le vinzi; po\i apuca pe ele p`n[la o sut[de lei.

ANCA (*dup[ce l-a ascultat cu r[bdare, cl[tin`nd mereu din cap*):
Aoleu, Dragomire!

DRAGOMIR: Ce?

ANCA: S[mai crez eu c[ai s[te]ntorci? Eu nu v[z c[-i faci adiaata? (*Se scoal[.*) Dragomire, tu n-ai s[pleci... Cum se poate una ca asta! S[-i la-i tu casa ta =i s[fugi a=a]n lume... De ce? Ai sc[p[tat =i mergi s[slug[re=ti unde nu te cunoa=te nimeni?

DRAGOMIR: A=i!

ANCA: Ori te-a ars focul =i mergi s[cau\i ad[post]n alt[parte?

DRAGOMIR: Nu!

ANCA: Atunci ai f[cut poate vreo fapt[rea =i \i-e team[de r[spundere, de pleci a=a]n str[in[t[\i de la tine =i de la ai t[i...

DRAGOMIR: Dec!

ANCA: C[cine fugе a=a? cine]=i p[r[se=te a=a casa =i locul tamnisam =i=i ia lumea]n cap?... Doar oamenii dezn[d[jdui\i, ori f[c[torii de rele, ori... nebunii.

DRAGOMIR (*bea =i r`nje=te*): Nebunii...

ANCA: Dezn[d[jduit n-ai de ce s[fii, c[, slava Domnului, ai dup[ce bea ap[... Fapte rele zici c[n-ai f[cut, c[tu =tii =i Dumnezeu ce st[pe cugetul t[u... Atunci, Doamne iart[-m], [i fi nebun!

DRAGOMIR (*acela=i joc*): Mai =tii? Oi fi...

ANCA: De asta s[nu r`zi... e=ti tu ni\el cam \icnit... adic[, ce ni\el! e=ti bine de tot; demult \i-ai pierdut s[rita... (*Dragomir ascult[ nervos.*) Noaptea visezi ur`t =i sai d\in somn mereu... |i-e fric[s[dormi cu lampa stins[... Mai-nainte, unde se]nt`mpla la tine s[te]mbe\i!...

acuma]i bei min\ile dintr-un \oi de rachiu... Mai-nainte m[sileai tu s[fac poman[=i s[\iu soroacele de sufletul lui Dumitru (*Dragomir mi=care*) — ba c[\i-a fost prieten bun, ba c[ce p[cat c[s-a pr[p[dit a=a om de omenie! — Ajunsesem s[m[mir eu de tine, cum tu, b[rbatul meu, s[nu m[la-i o clip[m[car s[-mi uit de b[rbatu-meu [l dint`i... De la o vreme ]ncoace, alta =-alta; dac[ pomenesc c`t de rar de el, te-apuc[alte alea... Tu n-ai b[gat de seam[ce-ai f[cut adineaori?

DRAGOMIR: C`nd adineaori?

ANCA: Adineaori, c`nd citea Gheorghe.

DRAGOMIR: Ei?

ANCA: Vorbe=ti ni=te vorbe... de nu te-ar cunoa=te omul ar crede...

DRAGOMIR: Ce vorbe? Ce-am zis?

ANCA: Ce nu se cade s[vorbe=ti... }ncai la b[utur[, calea-valea... e omul cu mintea]mp[ienjinit[... Dar erai treaz...

DRAGOMIR: Ei! ce-am vorbit?

ANCA: Mi-ai zis s[-i spui ce crez eu de tine, c[tu ai omor`t pe Dumitru... =i Gheorghe era de fa\...

DRAGOMIR: +i tu ce-ai r[spuns?

ANCA: |i-am r[spuns ca totdeauna... c[e=ti nebun.

DRAGOMIR (*Incruntat*): Nebun!...

ANCA: Uite, vezi... am luat seama c[nu-\i place deloc s-auzi vorba asta. Ce s[fie cu tine, Dragomire? Eu g`ndesc c-o fi vreun p[cat... S[te spovede=ti... s[te grije=ti...

DRAGOMIR: Ce, am s[mor?

ANCA: Nu se spovede=te omul numai c`nd are s[moar[...

DRAGOMIR (*indispus*): M-oi spovedi alt[dat[, n-am vreme acuma.

ANCA: C`nd?

DRAGOMIR: C`nd m-oi]ntoarce...

ANCA: Dac[te-i mai]ntoarce...

DRAGOMIR: Ei, a=a! dac[m-oi mai]ntoarce... (*se ridic[ame]it*) m-oi spovedi... Ei, =-apoi ce? A=a e via\a omului! Pe to\i tot dracul]i

ɲncalec[... to\i o s[moar[, to\i! +i eu o s[mor... =i tu o s[mori, =i Gheorghe, =i to\i... pe r`nd, pe r`nd, ca la moar[. (*Se uit[lung unul la altul.*) Tu, femeie, tu e=ti ispita... Anco, Anco! (*Ńi face =ov[ind semn s[vie dup[el.*) 'Aide!... 'Aide, tu, n-auzi?... M`ine diminea\[plec... Tu! de ce nu m[iube=ti tu pe mine? (*O apuc[.*)

ANCA (*vr`nd s[-l dep[rteze*): Las[-m[...

DRAGOMIR: Nu te las... (*o \ine cu d-a-sila*).

ANCA: Abà, Dragomire, \ii tu minte alalt[ieri la pomani — c[uitai s[te ɲntreb — c`nd a venit rezervistul [la, de ce ai fugit?

DRAGOMIR (*o las[=i o]mpinge u=or]ncolo*): Care rezervist?

ANCA: { la de sem[na grozav cu Dumitru...

DRAGOMIR: Tu =tii care e [la. (*Se]ntoarce spre mas[.*)

ANCA (*dup[o pauz[*): Zici c[pleci dis-de-diminea\[?

DRAGOMIR (*posomor`t*): Da... plec...

ANCA: Atunci, culc[-te... ai =i b[ut... e aproape de miezul nop\ii...

DRAGOMIR (*bea ce a mai r[mas]n can[*): M[duc! (*Pleac[spre u=a od[ii lui, la st`nga, planul al doilea.*) Sunt beat...

ANCA: Crez... (*urm[rindu-l]ncet*). Du-te de te odihne=te... (*subliniind*) =i...

DRAGOMIR (*din pragul u=ii*): +i... ce?

ANCA: }nchin[-te... s[nu mai visezi ur`t.

DRAGOMIR: Bine! (*Iese]n st`nga. Anca se uit[din u=e]n odaie.*)

ANCA: A=a... Dormi acuma. (*Ńnchide u=a =i ascult[, trece apoi =i ascult[la u=a cealalt[, apoi coboar[.]*) }nchin[-te, Dragomire, c[se apropie ceasul!

(Cortina)

ACTUL II

SCENA I

ANCA (*singur/ la mas/*): S[chem pe Gheorghe =i s[-l pui s[-i sf[r`me capul... s[ stau s[ m[ spovedesc lui Gheorghe cu de-am[-nuntul... Am eu vreme de asta acuma?... Poci s[-i ar[t lui a=a pe scurt =i ]n prip[ cum s-a strecurat =i s-a ]n=irat ]ndelung, ]ncet-]ncet, b[nuial[ cu b[nuial[ ]n sufletul meu, p`n[s[se]nr[d[cineze credin`a asta... c[ Dragomir e vinovat?... S[-mi pierz noaptea cu vorbe... Dar Gheorghe poate c[ nu vrea, ori s[ nu fie ]n stare s[ fac[ a=a fapt[... Cum e b[iatul u=urel, m-oi c[i c[ i-oi fi spus... (*Pauz/.*) Nu... N-am nevoie de ajutor... S[ m[ g`ndesc mai bine... Cine n-o s[creaz[c[tot nebunul fugit de la ocn[a omor`t =i pe Dragomir?... (*Pauz/*). Da de ce s[-mi fac p[cat =i s[ mai str[g]nesc<sup>1</sup> pe nevinovat?... Asear[, la c`rcium[, Dragomir le-a spus la to`i c[ pleac[ ]n lume. Am destul r[gaz p`n[la ziu[s[-l t`r[sc =i s[-l arunc ]n pu`: a plecat, s-a dus... nu mai vine azi, nu mai vine m`ine, o lun[, un an, nu mai vine deloc... M-a p[r[-sit!... (*pauz/*) S-a hot[r`t... (*Se scoal[, merge la tarab[=i ia o bard[, apoi coboar[ ]ncet.*) Adic[s[fie greu lucru?... Doarme beat. Un uria=doarme... doarme =i cugetul lui =i puterea lui =i voia lui; via`a lui arde ]ncet =i domol, cum arde lum`narea f[r[s[vrea s[arz[... O femeie slab[, un copil fraged, hot[r`re numai s[ aib[, poate s[ sufle o dat[... =o stinge... (*Se joac[ cu barda, ciopliind bini=or pe muchia mesii; ]n st`nga se aud gemetele nebunului; ea se treze=te din g`nduri =i ascult/.*) Nebunul... S-a de=teptat... o s[-l de=tepte =i pe el... Ce s[fac? s[-l tr[snesc]n somn!... S[moar[f[r[s[=tie m[car c[moare, f[r[s[vaz[c[eu]l lovesc, f[r[s[-i aduc[aminte de Dumitru... Dac[n-o vezi c[vine, aia nu mai e moarte! Nu, nu vreau]n somn; atunci ar fi parc[ar dormi mereu... Da... s[-l de=tept]nt`i: s[=tie c[-i vine

¹ A]nt`rzia, a]ncurca.

moartea, de la cine =i de ce... (*pune barda pe tarab[=i porne-te spre u=a lui Dragomir; face c`iva pa=i =i se opre-te; u=a de la Dragomir se deschide, el apare foarte tulburat*).

SCENA II

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR (*speriat*): Anco!

ANCA (*aparte*): El!

DRAGOMIR: Anco, am visat ur`t... m[ doare m`na!

ANCA: Aiurezi... te doare m`na din vis...

DRAGOMIR: M[ ]njunghie unde am semnul de mu=c[tur[.

ANCA: +ezi jos... tremuri (*el =ade*). De unde ai tu mu=c[tura aia la m`n[, Dragomire?

DRAGOMIR: De mult.

ANCA: Bine, de mult; dar de unde?... N-auzi?

DRAGOMIR: M-am b[tut c`nd eram copil =i m-a mu=cat unul pe care ]l tr`ntisem...

ANCA: De ce nu vrei tu s[-mi spui ce ai pe suflet? Eu v[z c[tu nu e=ti]n toate ale tale... Tu ai un ghimpe]n cugetul t[u... Des-t[iniuie-te-te mie.

DRAGOMIR: |ie?

ANCA: Da, mie (*Dragomir mi=c[din cap negativ*): spune =i te u=ureaz[; dac[ai duce-o mult a=a, o s[ ]nnebune=ti...

DRAGOMIR: S[ ]nnebunesc!

ANCA: Da... Ce ai visat?

DRAGOMIR: Un cap de mort... cu din`ii mari... vrea s[m[mu=te... m[doare...

ANCA: Te doare c[nu vrei s[spui, te doare c[nu te hot[r]=ti s[spargi buba =i s-arunci r[utatea afar[... (*pauz[— se apropie bini=or de el =i-l apuc[pe dup[g`t*). Ia ascult[, Dragomire... adic[ ce ar fi, cum st[m noi aici am`ndoi, s[te pomene=ti (*arat[ ]n fund*) s[-l vezi

c[vine, cum era]nalt =i voinic, =i se a=eaz[frumos colea la mas[ ]n fa\ta ta: “Ei, bun[-seara, frate Dragomire... Ce mai faci? Mai]\i aduci tu aminte de mine?...” (*Dragomir se zg`rce=te pe scaun =i s-apuc[ de mas[; ea ]i ia repede capul ]n m`ini =i cearc[s[i-l]ntoarc[cu d-a sila spre fund*). Ia uite colo... colo... Iac[t[-l... iac[t[-!... Vino, vino, Dumitre!... (*vrea s[-l]ntoarc[cu toat[puterea*). Ci uit[-te!...

D R A G O M I R (*smuncindu-se*): Las[-m[!... (*Se scoal[; s-aude]ip`nd nebunul; Dragomir se ]ntoarce spre st`nga; alt]ipet*).

A N C A: Ascult[... (*Dragomir]=i]ntoarce privirile de la st`nga, ea se repede aproape de el =i, juc`nd spaima, =opti:*) Dragomire! (*] smunce=te =i-l]ntoarce]n loc cu fa\ta spre st`nga; el d[ cu ochii de nebun, scoate un strig[t ]necat =i r[m`ne]ncremenit.*) Uite-l... +tii cine e? E nebunul care a sc[pat de la ocn[...

D R A G O M I R: Ion! (*Cade zdrobit pe scaun.*)

A N C A: El!

SCENA III

DRAGOMIR, ANCA, ION

I O N (*coboar[tremur`nd*): Mi-e foame... }mi dai s[ m[n`nc?

A N C A (*lui Dragomir;]ncet*): Trebuie s[-l oprim aici p`n[ m`ine... (*merge la tarab[, ia p`ine, o can[de rachiu =i]oiuri =i le-aduce pe mas[*). +ezi, colea, Ioane...

I O N: +ez. (*+ade sfios]n fa\ta lui Dragomir; care se d[ ]napoi cu scaunul.*)

A N C A (*d`ndu-i s[bea*): Cum e la ocn[, Ioane?

I O N: Bodaproste... e bine (*La]ntreb[rile ei, Ion r[spunde lui Dragomir:*)

A N C A: +i cum ai fugit de acolo?

I O N (*ca iluminat*): Vezi c[s-a pogor`t Maica Domnului la mine =i zice: pe cum c[, Ioane, c`nd [i ajunge la f`nt`n[sub deal, o s[-\i ias[ ]nainte cine s[te aduc[la mine, =i s[vii negre=it... s[vii, c[eu

te scap de to\i du=manii t[i, o s[-\i fie bine, c[eu, Maica Domnului, o s[pui stavil[ ]ntre tine =i rele: relele s[nu mai poat[trece la tine, =i nici tu s[nu mai po\i trece la ele... (*Simplu:*) A=a...

ANCA: Ei?...

ION: Pe urm[, vere, m-am dus la f`nt`na de sub deal =i am pus don\ele jos... Ei! era frumos =i cald... =i era p[durea singur[... doar]ntr-o tuf[fluiera de departe o mierl[... Numa', dinspre partea dealului, iac[t[c[-mi iese]nainte o veveri\ [— vezi, o trimisese Maica Domnului! — sta]n fa\ a mea]n dou[labe =i se uita la mine drept cu ochii ei mititei =i galbeni. Eu am dat s-o prinz, c`nd colo ea... \u=t! a s[rit p-o crac[ sub\ire de alun: acu se ]ncovoia craca =i s-apleca cu ea p`n[la p[m`nt, acu se ridica, acu se ridica, acu se apleca. Eu dup[ ea, ea iar ]nainte a mea, ]n dou[ labe, se uita la mine... }i sclipea ochii, vere, de parc[ era dou[ sc`nrei =i m[chema iac-a=a... (*face gestul*). Am umblat o zi]ntreag[: la urm[a pierit =i am r[mas r[t[ci... Da' acu ma o s[m[duc]napoi acas[.

ANCA: Unde acas[?

ION: La ocn[.

DRAGOMIR: Ai sc[pat =i vrei s[te duci singur]napoi?

ANCA: Da' de ce te-a]nchis pe tine, Ioane?

ION: Pentru c[am omor`t pe Dumitru.

DRAGOMIR: Da' tu l-ai omor`t?

ION: Eu.

ANCA: Ba nu tu.

ION: Ba eu... Luleaua =i tutunul =i amnarul lui era la mine.

DRAGOMIR: Ei, =-apoi? Dac[s-o g[si luleaua =i tutunul =i amnarul t[u la mine, se cheam[c[te-am omor`t eu, 'ai?

ION (*ne/n\eleg`nd bine*): E!...

ANCA: Ascult[-l pe el, Ioane, tu stai degeaba]nchis.

ION (*d[din cap*): H[h[!

DRAGOMIR: +i o s[scapi cur`nd de acolo... Peste un an... (*se opre=te privind b[nuitor la Anca; ea face o mi=care de inteligen\[, trece la tarab[, de acolo]n celar =i ascult[prin u=e, pe care a l[sat-o cr[pat[*).

I O N: Mai am unsprece ani.

D R A G O M I R: Ba unul.

I O N: Ba unsprece...

D R A G O M I R (*impacientat, s-apropie de Ion =i confiden\ial, dup[ce a aruncat o c[ut[tur[de jur]mprejur*): Dac[m`ine, poim`ine, o ie=i un om =o zice: da\i-i drumul lui Ion, c[nu este el vinovat, e altcineva...

I O N: Altcineva... Ei! a=a a f[cut unul de la noi de la ocn[... om milos, vere, Dumnezeu s[-l miluiasc[...

D R A G O M I R (*urm`ndu=-i jocul*): Las[-m[ s[-i spui... E altcineva: Ion a fost un prost, i-a luat din buzunar luleaua =i tutunul; dar c`nd i le-a luat, Dumitru era mort...

I O N: Ba nu...

D R A G O M I R: Ba era mort... cu fa\la la p[m`nt...

I O N: Ba nu, era tr`ntit pe spate (*Anca mi=care*) =i a deschis ochii la mine...

D R A G O M I R: Ce!

A N C A (*coboar[repede la mas*): +-apoi?

I O N: Apoi l-a podidit s`ngele pe nas =i pe gur[ =-a murit... (*M[n`nc[. Anca]=i =terge ochii =i se uit[la Dragomir.*)

D R A G O M I R (*r[stit la ea*): Ce te ui\i la mine a=a? (*Ea apleac[privirile; el mai aspru:*) Uit[-te la mine! (*Bate cu pumnul]n mas[; Ion tresare; foarte animat, c[tre Ion:*) C`nd l-ai g[sit]n p[dure?

I O N (*se scoal[speriat =i]ncepe s[tremure*): Spui, s[nu m[love=ti, s[nu m[ba\i!...

D R A G O M I R: Cine te bate?... +ezi jos... (*Ion =ade]nfrico=at.*) Pentru ce s[te bat?

I O N: Pentru c[am omor`t pe Dumitru...

A N C A (*cobor`nd*): Cre=tinul lui Dumnezeu,]n\elege c[nu tu.

I O N (*c[tre Dragomir*): Nu eu... da' cine? (*Dragomir \`fne=te.*)

A N C A: Spune cine, Dragomire.

D R A G O M I R (*fierb`nd*): Nu te-amesteca tu]n vorb[!... las[-ne-n pace!... Nu =tiu... (*bea cu sete*).

ANCA (*foarte simplu*): Vrei să-ți spui eu, Ioane?... Uite cine (*arată pe Dragomir, acesta face o mi-caree violentă*). Uite, Ioane, vezi tu? [sta a omor`t pe Dumitru. (*Lui Dragomir*)] Zi tu că nu-i așa!... (*Ion se scoală, începe să răză pe înfundate și să ochească pe Dragomir*.)

DRAGOMIR (*bea puțin fund, tr`nte-te cana care se face \ndră, și se scoală*): Sunt prost eu că stau la vorbă cu doi nebuni!...

ANCA: Doi nebuni!

DRAGOMIR (*ameninător*): Tu, femeie!... (*Încurcat, pornește spre ea, care s-a retras la tarabă*).

ION (*dă un răcnet și se năpustește asupra lui Dragomir tîndu-i drumul; îl apucă de gât și-l înv`rtește în loc*): Stai aici!... De ce l-ai ucis, mă, pe cretin? (*Anca din fund, urmărește cu tot interesul jocul lor*.)

DRAGOMIR (*lupt`nd, înecat*): Lasă-mă, nebunule!

ION (*crescendo*): Atunci, dacă l-ai omor`t tu, pe mine de ce m-ai închis, mă?... de ce m-ai chinuit? de ce m-ai lovit în cap? de ce? (*Îl zguduie și-l împinge departe, în fața lui îngămasă; Dragomir, palid, cade g`f`nd pe un scaun...*) Dacă tu ești vinovat (*obidindu-se treptat și arăt`ndu-i moalele capului*) de ce mi-ai făcut mie bubă aici în untru? (*Se vaită*.) Mă doare!... Mă doare!...

DRAGOMIR (*se ridică pe furi= de pe scaun și face un pas*): Cum să scap?

ION (*oprindu-se din pl`ns și repezindu-se*): Stai aici! (*Îl apucă de gât*.)

DRAGOMIR: Anco, mi-ai stins puterile!

ION (*crescendo*): Tu... ești dracul!... Dacă tu ești dracul, de ce nu te duci să stai în balta unde te-a gonit Maica Domnului?... ori de ce nu mergi pe pustii locuri? ori de ce nu te întorci în fundul iadului?... de ce? (*Îl pune în genunchi*.)

DRAGOMIR: M-ai răpus!

ION: De ce să mă chinuiești tu pe mine (*Îl lasă un moment și-l privește rănjind slabitic*)? Măi!... este la noi o ocnă p[ăsită... în funde o baltă neagră... Dacă arunci o piatră-n fund, numa', de departe, din inimă p[ăntului, începe să aue, și aue tot mereu, și tocmai două zi tace, c`nd zice Maica Domnului: destul!... Acolo trebuie să vii tu

cu mine... s[te iau de g`t (*Il n`ha*), s[te ridic =i s[te arunc]n fundul b[lvii... a=a!... Haide, (*url`nd*) haide!... (*Il t`r[=te; Dragomir se zbate*).

A N C A (*aparte*): }l omoar[... nu trebuie!... (*pune m`na pe bard*).

D R A G O M I R: St[i, Anco!

I O N (*Il t`r[=te*): Haide! nu urla, c`ine!

A N C A (*alerg`nd]n fa\ a lui Ion cu barda ridicat*): Nebunule!]i cr[p capul!

I O N (*tresare, las[pe Dragomir =i se d[la o parte sfios*): Nu el?... N-ai zis tu?... Tu ai zis (*se retrage spre fund*).

A N C A (*ajut`nd pe Dragomir s[se ridice*): Scoal[!...

I O N (*dep[rt`ndu-se*): Atunci, m[duc. (*Iese repede]n fund.*)

A N C A (*dup[ce a ridicat pe Dragomir; care se a=eaz[obosit la mas[, =i uit`ndu-se]n toate p[r\ile*): Dragomire, s-a dus!

D R A G O M I R: S-a dus?

A N C A: Se duce-n sat... Trebuie s[-l]ntoarcem]napoi =i s[-l]inem aci p`n[vedem ce e de f[cut... Aide dup[el!

D R A G O M I R: Nu merg...

A N C A: Fuge! n-o s[-l mai ajungem...

D R A G O M I R: Du-te tu.

A N C A (*suie =i privind c[tre el, aparte*): A=teapt[tu! d-abia a-nceput!... (*Iese]n fug[prin fund.*)

SCENA IV

D R A G O M I R singur, apoi *I O N*

D R A G O M I R: N-o s[-l mai poat[ajunge... =i chiar s[-l ajung[, ce folos! Parc-o s[aib[ea destul[putere s[se lupte cu nebunul... A putut femeia s[m[v`nz[... acu ar vrea s[ m[ scape, dar n-o s[ poat[... Ion o s[ spuie... }nc[ un an... Pentru un an, am s[ pierz via\ a ]ntreag[!... pentru un an! A! c`nd n-are omul noroc! (*=i apuc[cu m`inile capul. — Ion a ap[rut la vorbele din urm[, coboar[=i pune*

m`na pe um[rul lui Dragomir; acesta se scoal[ =i r[m`ne ca tr[snit].
Anco!

ION: A trecut pe l`ng[ mine acuma... eram pe lavi\]; s-a dus ]ncolo la vale... Mi-e foame, d[-mi de m`ncare. (+ade). +ezi =i tu (*Bea*). *Bea* =i tu. (*Dragomir se supune; — dup[o pauz[lung[:)* E unul la noi la ocn[... Ce om bun, vere! cum m[miluie=te el pe mine: m[n`nc[ numai c`te o f[r`mi\] =i tainul lui mi-l d[mie!... Ala a fost ucis pe tat[-s[u, =i-l b[gase pe frate-s[u la ocn[... Pe urm[, vezi ce l-a]nv\at pe el Maica Domnului, s[vie la ocn[=i s[spuie: eu am r[pus pe taica, lui neica s[-i da\i drumul, c[nu e vinovat... (*Simplu:*) Iac-a=a.

DRAGOMIR (*din ce]n ce mai mi=cat*): +i...

ION: +i i-a dat drumul lui fr[\`ne-s[u =i l-a]nchis pe el.

DRAGOMIR: Pe el...

ION: D-ap[!i!...]ntr-un t`rziu dup[ aia, a aflat el c[ fr[\`ni-s[u umbl[s[moar[, =i s-a rugat s[-l lase de la ocn[s[mearg[acas[cu solda\i, numai pentru trei zile, c[zice c[: ce-am avut eu cu taica aia a fost alt[socoteal[; dar nu voi s[plece alde neica p`n[nu m-o ierta...

DRAGOMIR: +i l-a iertat?

ION: Da' de unde!...

DRAGOMIR: Nu l-a iertat?

ION: Nu, n-a vrut s[-l lase de la ocn[s[mearg[...]

DRAGOMIR: +i frate-s[u a murit a=a?

ION (*d[din cap c[da, apoi se uit[lung la Dragomir*): M[Dragomi-
re, tu e=ti s[n[os =i cu mintea]ntreag[=i o s[tr[ie=ti bine... =i eu...
(*z`mbind trist*) o s[mor a=a... nec[jit, b[tut =i nebun! (*Se ridic[.)*)

DRAGOMIR (*foarte p[truns*): Ioane!...

ION: Vezi... Tu la ce n-ai venit s[spui pe cum c[Ion nu-i vino-
vat... Pe Ion l-ai b[tut]n cap degeaba... Lua\i-m[pe mine. Ce-am
avut eu cu Dumitru e alt[socoteal[, dar pe Ion l[sa\i-l s[racul! (*cu*
*obid[ad`nc[*) =i Ion s-ar fi rugat la Maica Domnului Buna pentru
p[catele tale... Vezi!... vezi (*pl`nge lini=tit*).

DRAGOMIR (*pl`nge]nfundat*): Ioane, eu caut s[te scap pe
tine... Tu s[nu mai mergi, nu mai trebuie s[mergi]napoi la ocn[...]

ION: Da unde o s[m[duc eu?

DRAGOMIR (*iute*): Tu o s[stai aci cu noi (*Anca intr[prin fund =i se opre-te]n u=e s[asculte.*) Ori nu; mai bine s[plec[m... Vino cu mine... sc[p]m am`ndoi. }i cump[r haine nou[, p[l]rie, cizme nou[... De m`ncare, de b[utur[... tot...]i dau eu ce-\i trebuie. (*Anca se retrage afar[=i]nchide u=a; Dragomir pleac[ame\it spre dreapta =i se]ntoarce]napoi.*) Ori nu... vino =i tu cu mine...

ION: Unde?

DRAGOMIR: Colea]n beci... s[scoatem banii (*ia lampa*) =i s[plec[m... 'Aide... (*Dragomir pleac[cu lampa]nainte spre chepengul beciului: Ion]l urmeaz[. Dragomir deschide =i porne-te s[scoboare. Ion se retrage.*) 'Aide!

ION (*retr[g`ndu-se cu fric*): Nu, nu intru...

DRAGOMIR: Da s[nu pleci!!

ION: Nu.

DRAGOMIR: Ori nu... st[i. (*Iese din beci, alearg[la u=a din fund, o]ncuie =i ia cheia, o pune]n buzunar =i coboar[iar]n beci.*) Viu acu=...

ION (*trece la mas[=i bea, fredoneaz[un c`ntec haiducesc, apoi se opre-te ascult`nd*): A]nceput iar... C`nd url[ c`inele, moare cineva...

DRAGOMIR (*iese din beci cu lampa =i cu o ulcic[ ]n m`n[; ]nchide chepengul la loc; vine la mas[, scoate o basma din s`n =i toarn[ ]n ea banii din ulcic[;]nnoad[basmau =i o pune]n s`n*): Gata, Ioane!

ION (*apucat de un fior*): Mi-e frig! (*Dragomir, mereu pripit, se repede]n st`nga =i vine]ndat[cu o zeghe, pe care o arunc[pe umerii lui Ion, =i cu dou[p[l]rii, una i-o pune lui Ion =i alta o pune el pe cap*).

DRAGOMIR: Acu plec[m... Tu s[nu vorbe=ti nimic pe drum... s[m[la=i pe mine. 'Aide...

ION: 'Aide! (*Alt fior Pornesc am`ndoi... U=a e]ncuiat*).

DRAGOMIR: Ne-a]nchis pe dinafar[! (*St[un moment, caut[cu g`ndul =i aduc`ndu=i aminte.*) A! (*se caut[nervos]n buzunare... g[se-te cheia =i deschide. Anca le vine]n fa\]; ei se dau]napoi; ea intr[=i]nchide u=a.*)

SCENA V

DRAGOMIR, ION, ANCA

ANCA: Da']ncotro, Dragomire?]ncotro, neic[Ioane?

DRAGOMIR: Ascult[, Anco...

ANCA (*cobor`nd cu Dragomir*): Nu mai spune, c[ =tiu; eram la u=e (*Ion se ]nvele=te ]n zeghe, se tr`nte=te pe o lai\[-i se culc[*). Vezi, Dragomire, c`nd zic eu c[ tu e=ti mai nebun dec`t... (*arat[cu ochii pe Ion*). S[fugi]n lume cu el!... Pe unde o s[umbli? p-]n pustii? O s[v[ ]nt`hni\i cu oameni... O s[-l cunoasc[ cineva... E sc[pat de la ocn[... +i chiar s[ nu-l cunoasc[ nimeni, po\i tu s[-i st[p`ne=ti mintea? Da' c`nd l-o apuca iar a turba ca adineaori?

DRAGOMIR (*demoralizat*): Atunci?...

ANCA: Ce copil o s[auz[asta =i n-o s[priceap[ce leg[tur[e]ntre oamenii [=tia doi, de pribegesc]n lume, f[r[s[poat[spune de unde vin, f[r[s[=tie unde se duc?

DRAGOMIR (*descurajat de tot*): Dar ce s[fac?

ANCA: S[r[m`nem aici =i s[-l \inem =i pe el p`n[ne-om g`ndi la altceva mai cuminte.

DRAGOMIR: Dac[n-o vrea... dac[nu-l putem \ine... (*Ion geme =i se zbcium[ ]n somn; Dragomir se sperie =i se]ndeas[spre Anca.*)

ANCA: Trebuie s[putem... C`t o fi aici,]l iau eu pe seam[(*merge la Ion, care se munce=te r[u]n somn =i zguduindu-l foarte brusc:*) Ioane! Ioane!

ION (*sare din somn; e cu totul apucat*): Da! eu sunt vinovat... Maica Domnului mi-a zis s[spui, ca s[nu m[lovi\i... Bate\i-l!... Da\i-i la cap!... Se preface c[e nebun... (*Induio=at c[tre Dragomir:*) Uite cum]l bate! uite cum]l d[ ]n cap lui Ion! (*]ip`nd de groaz[:*) A!... nu!... nu!... nu da\i! (*]n culmea spaimei*). O s[-i sparg[oasele,]l turte=te \eastă capului... O s[-l omoare!... (*=i acoper[ochii*).

ANCA: Ioane!

ION (*crescendo*): De ce-l mai bate pe Ion dac[a murit? (*D[cu*

piciorul ca =i cum ar vrea s[ ]nl[ture ceva.) S[-l ia de aici... e plin de s`nge... (mai d[o dat[). Nu mai mi=c[... (Iar:) A murit... (porne=te spre fund).

D R A G O M I R: Pleac[! (*Am`ndoi se reped dup[el =i vor s[-l apuce.)*

I O N (*lip`nd*): Nu pune\i m`na!... S[nu da\i!... Ion a murit! (*Se smuce=te =i le scap[; se repede la tarab[, ia un cu\it mare =i ridic`ndu-l ]n sus m[re\:]*) Nu pune\i m`na!... Ion merge la Maica Domnului (*se precipit[ ]n odaia din st`nga*).

A N C A: Dup[el!

D R A G O M I R (*oprind-o*): A luat cu\itul!

A N C A: Nu e nimic!... dup[el, s[-l lini=tim! Dac[r[cne=te a=a, aude cineva de pe drum. (*Vrea s[mearg[spre st`nga. Ion, cu figura radioas[, reappare ]n`nd]n m`n[ sus cu\itul plin de s`nge; face doi pa=i =i se pr[bu=e=te; am`ndoi se reped la el =i-l ridic[.]*)

D R A G O M I R: S-a]njunghiat! (*]l a=eaz[pe o lavi\ ]l`ng[mas[.]*)

A N C A:]njunghiat aici!...]n casa noastr[! (*St[pe g`nduri; pe chipul ei str[luce=te o inspira\ie.*)

D R A G O M I R (*dezolat*): Ce-ai f[cut, Ioane?

I O N (*deschiz`nd ochii*): D[-mi ap[... mi-e sete!

A N C A (*cu o b[rdac[de ap[*): |ine, Ioane.

I O N (*bea*): Bodaproste... Maica Domnului mi-a zis, scoate-\i m[runtaiele c`nd intr[ necuratul =i arunc[-le c`nelui...

A N C A: Ascult[, Dragomire.

I O N: ...C[eu, Maica Domnului, o s[pui stavil[ ]ntre tine =i rele... =o s[dormi... o s[dormi... D[-mi ap[... m[arde... (*Anca]i d[.]*)

D R A G O M I R: Ioane!

I O N (*d`nd cu m`na]ntr-o parte b[rdaca*): Scoate-mi m[runtaiele =i d[-le c`nelui s[ nu mai urle!... Caut[-m[ la picior, din jos de genunchi... am un chimir... S[ te duci la ocn[ =i s[-l dai de la mine [luia de a omor`t pe tat[-s]u...

A N C A (*scoate chimirul =i-l bag[ ]n buzunarul lui Dragomir*): |ine... (*aparte*). Nu moare odat[... o s[ne apuce ziua.

I O N (*iluminat*): Uite veveri\!... colo sus... pe crac[!... uite-o!

(*vrea s[se]nchine =i-i cade m`na; —]n extazul suprem:*) Maica Domnului!... tu e-ti?... tu m[chemi?... stai, c[viu... iac[t[-m[, viu!... (*expir*).

ANCA (*]nchin`ndu-se foarte p[truns*): S-a ispr[vit!... Dumnezeu s[ te ierte, omule (*Dragomir e zdrobit; ea, schimb`nd tonul deodat*):) Acu-i acu, Dragomire, acu ce ne facem?...

DRAGOMIR: S[d[m de =tire...

ANCA: Vrei s[intri, ori s[m[bagi pe mine]n fundul ocni! S[zic[c[l-am omor`t noi!... Nu. P`n[acuma nu =tie nimeni c-a venit aici: s[-l arunc[m]n pu\ul [l p[r[sit. M`ine om astupa pu\ul =i at`t... 'Aide! nu e vreme de pierdut! se lumineaz[de ziu[: r[m`nem cu mortu-n cas[ p`n[m`ine noaptea... A! s[ sting lumina... trece cineva pe drum =i ne vede ie=ind a=a ... (*Stinge lampa.*) Pune m`na... (*Am`ndoi iau pe Ion =i pornesc spre fund; se aud ]n dep[rtare clopotele de la biseric[... Ei se opresc s-asculte.*) Toac[ de utrenie... Ai avut ]ncai noroc la moarte, Ioane: ]ni trage clopotele ca la to\i cre=tinii!... La al\ii nici m[car at`ta!... (*Ies prin fund... Pauz[—]n timp ce clopotele urmeaz[. Am`ndoi reintr[. Anca aprinde lampa =i o aduce pe mas[. Dragomir, foarte deprimat, =ade; c[ma=a ]i e pu\in m`njit[de s`nge.*)

SCENA VI

ANCA, DRAGOMIR

ANCA: Acu, ce stai? trebuie s[te g[te=ti de plecare.

DRAGOMIR: De plecare...

ANCA: Fire=te.

DRAGOMIR: De ce s[mai plec?

ANCA: Ca s[scapi =i tu =i s[m[scapi =i pe mine. Dac[se afl[, =i e=ti tot aici, =i eu am t[cut, se cheam[c[am`ndoi l-am omor`t... Eu... sunt nevinovat[=i nu vreau s[caz[vina pe mine. Dac[vrei s[stai, eu caut s[m[duc]n sat =i s[spui tot, tot, tot... Dac[pleci, m[fac c[g[sesc pe Ion]n pu\ =i dau de =tire... N-ai grij[;]i las eu vreme

destul[s-ajungi departe... Tu e=ti fugarul, tu vinovatul... =am sc[pat am`ndoi...

DRAGOMIR: Vino =i tu.

ANCA: Dac[fug =i eu, cade vina pe mine: nu pot asta... (*suie; dup[o pauz[mare, cobor`nd la el cu bra\ele ]ncruci=ate:*) Nu \i-e ru=ine! nu \i-a fost mil[ =i p[cat de Dumnezeu!... Cre=tin e=ti tu?... om e=ti tu? Vine un biet p[c[tos ]n casa ta, ]\i cere o buc[\ic[ de p`ine la masa ta, e obosit =i te roag[de ad[post sub acoper[m`ntul t[ui, ]\i spune taina lui, =i tu, fiar[ f[r[-de-lege, pui m`na pe cu\it =i spinteci omul! (*Dragomir face ni=te ochi foarte mira\i.*) Cu ce-\i gre=ise bietul nebun?... ce piedic[\i-era el]n lumea asta larg[, unde e loc pentru to\i? (*Cu toat[energia:*) De ce ai omor`t pe Ion?

DRAGOMIR: Eu... pe Ion!...

ANCA: Pe Ion.

DRAGOMIR: Eu... am omor`t... pe Ion! (*R`de febril.*)

ANCA: R`zi? Nu tu, da cine? (*El se uit[ la ea lung; ea ]i ]nfrunt[ c[ut[tura; merge la el =i-l apuc[ de pieptul c[m[=ii.*) Asta ce e? s`ngele [sta al cui e? Nu-i s`ngele lui Ion?...

DRAGOMIR (*=i]ncheie repede minteanul la piept*): Fugi d-aici!

ANCA: Nu te-ncheia, Dragomire, pe c[ma=[e pu\in;]n odaie de dincolo e mult; uite, ici e plin... Du-te]n curte, e stropit peste tot, mergi de scoate o g[leat[din pu\, s[vezi apa ro=ie... Tu, uciga=ule, tu! O s[te gunoie=ti de viu]ntre pere\ii de sare umezi p`n[o socoti Dumnezeu c-a venit ceasul s[te cheme ca s[te judece el mai bine...

DRAGOMIR: Pentru ce?

ANCA: Pentru c[ai ridicat via\a altuia...

DRAGOMIR: A cui?

ANCA: A lui Ion.

DRAGOMIR (*st[un moment =i se =terge la ochi*): Femeie! Dac[te-ar]ntreba cineva pe tine de asta, ce-ai spune?...

ANCA: Ce-am v[zut.

DRAGOMIR (*ciudit din ce]n ce*): Ce?

ANCA (*simplu*): C[Dragomir a r[pus pe Ion nu =tiu de ce?...

DRAGOMIR: Tu?

ANCA (*ia lampa =i o pune la oblon; apoi coboar*): M[car c[tu ai fost r[u cu mine, mie tot mi-e mil[de tine, Dragomire: am s[-\i dau o pova\ [... Dac[s-o]nt`mpla =i n-ai avea noroc s[ scapi p`n[la urm[; dac[or pune m`na pe tine, nu fi prost =i te-apuca s[ t[g[ duie=ti cum faci cu mine, c[ acolo nu te joci ca aicea; te-or pune la chinuri, vai de via\ a ta!... o s[-\i rup[ carnea, s[-\i smulg[ din\ii =i unghiile, s[-\i descheie \easta capului... Ascult[-m[ pe mine, eu ]\i vorbesc de binele t[u. (*Se uit[ cu neast`mp[r]n fund.*)

DRAGOMIR: Care va s[zic[...

ANCA: Faci ce-\i spun eu: m[rturise=te c-ai ucis pe Ion =i te alegi numai cu pedeapsa;]ncai scapi de chinuri.

DRAGOMIR (*revoltat, b[t`nd cu pumnul]n mas*): Dar dac[nu l-am ucis eu?

ANCA: Asta e! }ncepem iar: ba nu, ba da, ba da, ba nu.

DRAGOMIR (*fierb`nd*): Las[-m[ (*=i v`r[capul]n m`ini, astup`ndu`-i urechile*).

SCENA VII

ACEIA+I, GHEORGHE

GHEORGHE (*intr[repede, vede pe Dragomir =i vrea s[se retrag*): Dragomir!

ANCA (*suind la Gheorghe; foarte repede =i optit*): Mergi]n sat, ia pe primar =i oric`\i oameni g[se=ti, spune c[te-am trimes eu pentru un omor... =i vino cu ei...

GHEORGHE: Ce e?

ANCA: Mergi,]\i spui... o s[vezi... Vino iute! (*]l m`n[afar*).

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

ANCA (*vine cu pasul grav la Dragomir, care st[pe scaun cu capul]n m`ini*): Scoal[, Dragomire, c-a sosit ceasul!

DRAGOMIR (*se scoal[*): Ceasul!

ANCA: Ceasul socotelii. St[i drept... adun[-\i min\ile c` te le mai ai =i r[spunde la tot ce te-oi ]ntreba... Pentru ce l-ai omor`t?

DRAGOMIR (*Jnecat de ciud[p`n[ la lacrimi*): Nu! nu l-am omor`t eu!... N-ai fost tu aicea? N-ai v[zut tu?

ANCA: Nu pe Ion... pe Ion las[-l... De altcineva]\i vorbesc eu acuma...

DRAGOMIR (*p[lind,]ncet*): De cine?...

ANCA: +tii de cine, nu te mai preface... Tu vrei s[pleci, tu caut[s[pleci (*el face trist din cap c[da; ea aspru:*) Ei!... nu faci un pas de-aici p`n[nu-i zici pe nume... (*privindu-l cu toat[puterea*). Zi-i odat[pe nume!

DRAGOMIR (*]ncet de tot*): Du... mi... tru!

ANCA (*r[suffl[din ad`nc*): Ai v[zut? A=a! Du-mi-tru! (*+ade jos; el st[ ]n picioare.*) Pentru ce l-ai ucis...

DRAGOMIR: Pentru tine...

ANCA: Pentru mine...

DRAGOMIR: Ca s[te iau eu...

ANCA: Cum l-ai ucis? spune (*] =i pune coatele pe mas[=i b[rbia]n palme =i ascult[nemi=cat[; el st[drept, se]ncheie cu]ngrijire la mintean =i poveste=te simplu*).

DRAGOMIR: M[tot goneai... Odat[, c`nd ai ie=it de la biseric[ la Vinerea-Mare, seara — \i-aduci aminte — m-am dat pe l`ng[tine =i \i-am zis]ncet: "Anco! deci n-ai vrut s[m[iei pe mine? Eu tot te iubesc... Las[-l pe Dumitru =i vino!..." |i-aduci aminte?

ANCA: Da, mi-aduc.

DRAGOMIR: Tu mi-ai r[spuns: "Am b[rbat, las[-m[-n pace!..."

ANCA: +i tu?

DRAGOMIR: Eu am plecat acas[, n-am dormit toat[noaptea =i diminea\a... m-am hot[r` t.

ANCA: Cum ai f[cut?

DRAGOMIR: +tiam c`nd se-ntoarce de la deal p`n p[dure... =i l-am a=teptat... Venea =uier`nd... Ne-am ]nt`lnit, ne-am dat]n vorb[... i-am ar[tat o plut[ ]nalt[; el a ridicat ochii]n sus... Am tras cu\itul, =i p`n[ s-aplece iar ochii... (*se opre=te, sting`ndu-i-se glasul*).

ANCA (*]=i acoper[fa\ a — un moment — apoi =i-o descoper[=i-l prive=te a=tept`nd*): Ei?...]nainte.

DRAGOMIR: Ce s[-\i mai spui?

ANCA: El ce \i-a f[cut?

DRAGOMIR: A \ipat =-a c[zut]n genunchi... a dat s[scoat[cu\itul... da m-am repezit =i l-am lovit peste m`n[ =i la beregat[... c`nd m-am aplecat la el, m-a mu=cat de m`n[.

ANCA: De la el era mu=c[tura! (*]=i face semn s[urmeze.*)

DRAGOMIR: Pe urm[, l-am]ntors cu fa\ a]n jos, am mers la f`nt`n[de m-am sp[lat =i m-am dus acas[s[m[culc, c[nu mai puteam, c[deam d-a-n picioarele de ostenit... Ion l-a g[sit acolo... Pe urm[... =tii...

ANCA (*scul`ndu-se*): +tiu... La un an ai venit =i mi-ai zis: "Anco, nu-\i mai tr[ie=te b[rbatul, m[ ]ei?" Vorba ta =i glasul cum ai spus-o, mi-au dat un junghi p`n inim[; nici nu te luam altfel, c[mi-erai ur`t; de-aia te-am luat ca s[ te aduc ]n sf`r=it aici. De la]nceput te-am b[nuit. Tot ce-am f[cut pe urm[,]nt`i grija de sufletul r[posatului, apoi spaimetele =i turba ta c`nd \i pomeneam de el, vorbele tale f[r[=ir tot de omor`tori =i de termenele p`n[c`nd ]ncapetele, =i visurile tale cu capetele de mor\i care te mu=c[, =i c`te altele, puneau mai mult temei b[nuielii mele. Mai]nt`i, m[ hot[r`sem s[te cur[\ — ba era s[bag =i alt suflet]n p[cat! — pe urm[am stat s[m[g`ndesc mai bine. Adineaori credeam c[o s[te sugruma nebunul; era s[las s[te socote=ti cu el, dar aveam =i eu cu tine o r[fuial[mai mare: nu

te puteam l[sa s[treci dincolo a=a nejudecat aicea. (*Paуз[.]*) Te-am judecat, te-ai m[rturisit, trebuie s[-\i dau acuma pedeapsa ce \i se cade c-ai r[pus pe omul ce mi-era drag ca lumina ochilor, tu, care mi-ai fost ur`t totdeauna... (*suie =i-l las[-n urm[.]*)

DRAGOMIR: Eu te-am iubit... =i...

ANCA: +i?...

DRAGOMIR: +i... da' acu e degeaba... Eu trebuie s[plec \n lume; tu... poate s[iei pe Gheorghe... (*Inecat =i foarte \ncet:)*) dar s[=t\i c[tot te iubesc...

ANCA: Da? (*R`de:)* A=teapt[s[vezi tu acuma cum o s[-\i pl[tesc eu \ie dragostea (*paуз[.]*)

DRAGOMIR: Anco, eu plec... s[m[ier\i!

ANCA: S[te iert! D-ai-a te-am r[bdat eu l`ng[ mine, d-ai-a am umblat eu at`ta vreme s[te aduc aici, ca s[te iert? (*R`de. Se aud pa=i =i glasuri afar[.]*)

DRAGOMIR: Taci!... Anco, vine cineva...

ANCA: Da, vine Gheorghe cu oamenii... vin s[te ridice c[ai omor`t pe Ion.

DRAGOMIR: Pe Ion! (*Izbucnind:)* Tu m-ai v`ndut... Cu Gheorghe...

ANCA: D-apoi cine?

DRAGOMIR (*\ngrozit, c[ut`nd \n toate p[r\ile*): Femeie! vreau s[ scap... Nu vreau s[ puie m`na pe mine!... Mi-e fric[!...

ANCA: Nu se mai poate! (*Se aude glasul lui Gheorghe.*)

GHEORGHE (*de-afar[*): Haide to\i!

DRAGOMIR (*r[cnind*): A! (*\inte-te pe Anca =i se precipit[la ea s-o str`ng[ de g`t.*)

ANCA (*\ip`nd =i fugind spre u=e*): S[ri\i, fiara! (*u=a se deschide; Gheorghe =i al\i oameni n[v\lesc \n/untru*) m[omoar[pe mine!

SCENA IX

DRAGOMIR, ANCA, GHEORGHE, mai mulți oameni

DRAGOMIR (*coboară aiurit =i se înepene-te în fa*; *Gheorghe =i alți doi oameni coboară la el =i-l apucă de am`ndouă bra\ele; el se uită la ei pierdut =i tremur`nd*): Merg... merg eu... s[nu m[bate\i, merg! (*Rugător către Gheorghe*). Nu m[str`nge a=a tare de-acolo... |i-am spus c[m[doare!

ANCA: Oameni buni... a tras așeară la noi în gazdă un biet drume\; nu =tiu de unde venea, nici unde se ducea... L-a ucis b[rbatul meu! }n odaie =i colea, uita\i-v[, e lac de s`nge!... C[uta\i în pu\ul [la p[r[sit de l`ngă gr[din[... Avea nenorocitul de el un chimir la picior... acu e la Dragomir în buzunar. (*Dragomir pune ma=inal m`na, scoate chimirul =i-l dă r`z`nd proste-te unuia din oameni.*)

UN OM (*cu o fr`nghie în m`nă*): De ce omor`=i cre=tinul, m[? (*! leagă*).

ALT OM: Lua\i-l!... la prim[rie...

ANCA: Oameni buni... eu v-am descoperit fapta; dar omul [sta e b[rbatul meu... O s[mi-l lua\i de tot... r[m`i singur[... Trebuie s[m[l[sa\i s[-i spui =i eu o vorb[... (*Oamenii se dau cu respect în l[turi; ea s-apropie de Dragomir, care stă nemi=cat, =i r[spicată =i opte-te*.) Dragomire, uit[-te la mine: (*el o prive-te*) pentru faptă r[splată =i n[pastă pentru n[pastă!

(Cortina)

APRECIERI

În acest caleidoscop de figuri, în nenumăratele vorbe și faptele lor spre efecte de scenă cu multă cunoștință a artei dramatice, dl Caragiale ne arată realitatea din partea ei comică. Dar ușor se poate întrevădea prin această realitate elementul mai adânc și serios, care este nedezlipit de viața omenească în toată înfățișarea ei, precum în genere îndrăgitei comedii se ascunde o tragedie. [...]

Și oare aceasta este puțin lucru? Oare nu este aici un adevărat început de literatură dramatică națională, independentă, trînd din propriile sale puteri, în nelesul aceleiași mișcări intelectuale și în toate, în care sunt și *Novelele* lui Slavici, și *Amintirile* lui Creangă, și *Copiile de pe natură* ale lui Negruzzi, și *Poeziile* lui Eminescu — mișcare deșteptată în literatura noastră prin acea culegere de poezii populare prin care Alecsandri a îndreptat spiritul tinereții de astăzi spre izvorul veșnic al tuturor inspirațiilor adevărate: simțurile reale ale poporului în care trăim, și care simțiri numai întru cât sunt oglindite prin artă în această realitate a lor devin o parte integrantă a omeniilor exprimate în formă literară? [...]

Se înțelege de la sine că nu poate fi vorba de insinuarea ce nu s-a sfiit a se produce și în unele organe de publicitate, că adică comedii ale dlui Caragiale urmîresc scopuri politice și vor să-l bată anume joc de unele apucături ale partidului liberal, și că prin urmare trebuie oprite de pe scena teatrului din ordinul guvernului de astăzi. [...] Este evident că o comedie nu are nimic a face cu politica de partid; autorul își ia persoanele sale din societatea contemporană cum este, pune în evidență partea comică așa cum o găsește, și același Caragiale, care astăzi își bate joc de fraza demagogică, și-ar fi bătut joc ieri de ișlic și tombater și își va bate joc mâine de fraza reacționară, și în toate aceste cazuri va fi dreptul său literar incontestabil.

Așadar, nu la asemenea imputări nechibzuite ne putem opri. E însă o altă imputare mai serioasă ce se face autorului nostru, și pe aceasta ne credem datorii să o cercetăm mai de aproape.

Comediile dlui Caragiale, se zice, sunt triviale și imorale; tipurile lui sunt toate alese dintre oameni sau vișioși, sau proști; situațiile sunt adeseori scurboase;

amorul e totdeauna nelegiuit; =i]nc[aceste figuri =i situa\ii se prezint[ ]ntr-un mod firesc, parc[s-ar]n\elege de la sine c[nu poate fi altfel; nic[ieri nu se vede pedepsirea celor r[i =i r[sp]l[tirea celor buni.

Pentru cei ce cunosc multele discu\ii de=teptate =i]n literatura altor \[ri asupra acestor]ntreb[ri, ne-am putea m[rgini s[r[spundem: exist[aceste tipuri]n lumea noastr[? sunt adev[rate aceste situa\ii? Dac[sunt, atunci de la autorul dramatic trebuie s[cerem numai ca s[ni le prezinte]n mod artistic, iar valoarea lor moral[este afar[din chestie. Nici]n comediile lui Aristofan, nici]n *Mariage de Figaro*, nici]n *Sganarelle*, nici]n sute de comedii cunoscute =i necunoscute nu e vorba de o asemenea moral[. [...]

Dac[mi se pune]ntrebarea: arta]n genere =i]n special arta dramatic[are sau nu are =i o misiune moral[? Contribuie ea la educarea =i]n[\area poporului? Noi r[spundem f[r[=ov[ire: da, arta a avut totdeauna o]nalt[misiune moral[, =i orice adev[rat[oper[artistic[o]ndepline=te. [...]

Revenind acum la comediile dlui Caragiale, vom zice: singura moralitate ce se poate cere de la ele este]nf[\i=area unor tipuri, sim[\[minte =i situa\ii]n adev[r omene=ti, care prin expunerea lor artistic[s[ne poat[transporta]n lumea]nchipuit[de autor =i s[ne fac[, prin de=teptarea unor emo\iuni puternice,]n cazul de fa\[a unei veselii, s[ne uit[m pe noi]n=ine]n interesele noastre personale =i s[ne]n[\[m la o privire curat obiectiv[a operei produse. [...]

Orice concep\ie artistic[este]n esen\ a ei ideal[c[ci ne prezint[reflexul unei lumi]nchipuite. Prin chiar aceasta ne produce caracteristica impresie impersonal[. Tipurile]nf[\i=ate]n comediile dlui Caragiale trebuie s[vorbeasc[cum vorbesc, c[ci numai astfel ne pot men\ine]n iluzia realit[\ii,]n care ne transport[. Men\inerea acestei iluzii este singurul element hot[r`tor, =i un limbajiu academic ]n gura lui Nae Ipingsescu ar nimici toat[ lucrarea; pe c`nd]n gura lui Ramiro din eleganta *Sara la Curte* a dlui Ioan Cerchez este foarte potrivit.

Murillo a zugr[vit Madone, dar a zugr[vit =i copii murdari =i zdren\uro=i, care m[n`nc[pepene. Poate zice cineva, c[Madonele lui Murillo se \in de adev[rata pictur[, iar acei copii zdren\uro=i ar fi prea triviali pentru art[?]

]n faimosul *Salon Carré* din Louvre la Paris, unde este a=ezat[launloc quintesen\ a picturii frumoase, se vede, al[tura cu sf`nta familie a lui Rafael, femeia hidropic[ a lui Gérard Dow, dinaintea c[reia st[ doctorul examin`ndu-i lichidul]ntr-o sticl[. A contestat vreodat[cineva acestui tablou al lui Dow marea lui valoare artistic[?]

Aici concepția artistului inspirat este unica măsură a convenției, și în lumea artei adevărate nici nu poate fi vorba de trivial. “Trivial” este o impresie relativă din lumea de toate zilele, ca și decent și indecent.

Dacă pseudo-artistul rămâne el însuși în această lume de rând, dacă el însuși nu este cuprins de inspirația impersonală și prin urmare nu ne poate transporta nici pe noi în lumea curată a ficțiunilor, atunci se înțelege că lucrarea sa poate să fie trivială, indecentă, lăscivă după cum îi este felul și vînta. Dar aceasta nu atîrnă nici de la obiect, nici de la expresii, ci de la chiar genul inspirației sale; și atunci o împărtășește cu expresii academice, manierate, după gustul trecut al unui public trecut, poate să fie în adevăr trivială, pe cînd soția chereștegiului Dumitrache nu este. [...]

Odată hotărât așezat, nu mai încap îndoielile care se pot face multe deosebiri și în untrul terenului artei; numai să se recunoască mai întîi că ne aflăm pe teren de artă. Valoarea va fi mai mare sau mai mică după însemnătatea mai mare sau mai mică a caracterelor prezentate, a conflictului, a situațiilor. Și în această privință am simțit și noi, ca toată lumea, diferența de valoare în diferitele comedii ale dlui Caragiale; și noi credem de exemplu că *O scrisoare pierdută* este superioră farsei *D-ale Carnavalului*.

Dar nu vedem pentru moment nici o trebuință de a sta rîndul asupra acestui punct. Cu atît mai puțin, cu cît atunci s-ar da ultimei piese a dlui Caragiale o însemnătate, la care nu aspiră. *D-ale Carnavalului* este o simplă farsă de carnaval, precum se și numește, veselă și fără pretenții, și un public neprevenit nu-i poate cere alta decît un moment de bună petrecere.

Însă în aceste limite mai modeste și această lucrare rămîne o lucrare de merit. Căci literatura adevărată cu felurile ei produceri se poate asemăna unei păduri naturale cu felurile ei plante. Sunt și copaci mari în pădure, este și tufă, sunt și flori, sunt și simple fire de iarbă. Toate împreună alcătuiesc pădurea, fiecare în felul său trăiește și învesește ochiul privitorului; numai să fie plantă adevărată, cu rădăcina ei în pămînt și în toată tinichea vopsită, cum se pune pe unele case din oraș.

TITU MAIORESCU

Caragiale e privit ca adev[ratul]ntemeietor al teatrului de satir[social[. Poate cel mai de seam[. Nu]ns[=i cel dint`i prin originalitatea satirei. Meritul acesta e al lui Alecsandri. Teatrul lui Caragiale nu-i dec`t urmarea fireasc[a teatrului bardului de la Mirce=ti. [...]

Satira lui Caragiale e prelungirea satirei lui Alecsandri, mult mai t[ioas[=i mai artistic exprimat[, dar nu mai felurit[.]n teatrul uitat al poetului g[sim]n-tregul =irag al eroilor lui Caragiale, politicianul ambi\ios, v`nz[torul de vorbe goale, *redactorele* "Gogoa=ei patriotice", v`n[torul de slujbe, exploatatorul credulit[\\ii publice. [...]

Lumea comediilor lui Caragiale e lumea unor primitivi, ce cred c[au sc[pat de primitivitate =i de via\a vegetativ[pentru a tr[i din via\a oamenilor cuget[tori.

De aici vine =i simplitatea lor. Dac[ar g`ndi ar avea dou[ idei ce s-ar ciocni poate. A=a au numai una. Mai to\i eroii lui Caragiale se pot rezuma ]ntr-o singur[ formul[, cel mai adese bine aleas[, care se repet[ mereu cu o st[ruin\ ce \i-o impune. La urm[, o vezi mi=c`ndu-se pe scen[, ca un adev[rat simbol al unei fiin\e. [...] Sub ea]ns[nu e nimic, nici un fel de via\[, nici un fel de zbcium sufletesc, nici un fel de]nflorire de sentimente. [...]

Caragiale n-a fost lipsit numai de idealism =i generozitate, dar =i de poezie. Eroii s[i nu au nici cea mai mic[umbr[de farmec, nici o eroin[nu aduce cu ea o nel[murit[mireasm[de feminitate, o not[de duio=ie; pretutindeni chipuri deformate, grote=ti, pretutindeni dragostea v[zut[prin prisma mahalalei... Natura de asemenea nu a existat pentru Caragiale. Acest ascu\it observator al unei anumite categorii de oameni nu =i-a aruncat ochii]n jur la podoabele firii. Afar[de c`teva pagini din *Hanul lui M`njoal*],]n]ntreaga lui oper[nu vom g[si un apus de soare, un fo=net de p[dure, un murmur de izvoare, un farmec de lun[plin[; nu vom g[si o clip[de duio=ie, de extaz, de]nminunare, o]ncle=tare a sufletului dinaintea frumuse\ilor cuceritoare ale naturii. [...]

Caragiale a fost un dramaturg]nzestrat cu o real[putere de observa\ie a contrastelor dintre form[=i fond, =i cu un mare talent de a se da sub haina scenic[o serie de tipuri care prin unitatea lor sufleteasc[, energic[=i expresiv[, au ajuns adev[rate simboluri ale mentalit[\\ii unei]ntregi clase sociale din epoca noastr[de prefacere... Spiritul lui de observa\ie nu a mers p`n[ la ad`ncimile suflete=ti pentru a ne prinde aspecte ve=nice — cum f[cea de pild[Moli\ere]n *Misanthrope* =i *Tartuffe* — ci s-a m[rginit la o suprafa\ u=or de ridiculizat, =i]ntr-o tendin\[,]n care nu era el cel dint`i deschiz[tor de cale... Alecsandri]ncepuse mai dinainte.

EUGEN LOVINESCU

Numele din opera comic[a lui Caragiale ne dau impresia c[fac parte din personagiile pe care le denumesc. Desigur =i pentru c[ne-am *deprins* cu ele. Dar =i pentru c[numele seam[n], prin ele]nsele, cu personagiile. Aceasta se dovede=te prin faptul c[*deodat*], la prima lectur[sau reprezentare a unei comedii a lui Caragiale, sim\im c[personagiile nu puteau s[aib[alt nume,]n orice caz c[au numele lor. +i trebuie ad[ugat c[mai ales]n piesele de teatru e mai necesar[aceast[coresponden\], c[ci o pies[de teatru e scurt[, =i nu e timp c`nd s[ se fac[ acea sudare ]ntre nume =i personagiu, — ceea ce este posibil ]ntr-un lung roman, care, la rigoare, poate “imita” via\a =i ]n privin\a aceasta. [...] “Zaharia Trahanache”, =i prin nume, =i mai ales prin prenume, =i ]n definitiv prin combinarea numelui cu a prenumelui, sugereaz[ b[tr`ne\ea =i chiar decrepitudinea =i tot ce are greoi =i tic[it venerabilul pre=edinte. S[nu se spun[c[acest nume face impresia aceasta fiindc[, posterior, s-a asociat]n mintea noastr[caracterul tipului cu numele s[u. Nu poate fi nici o]ndoial[, c[dac[ai auzi pentru]nt`ia oar[ acest nume, =i numai numele, n-ai avea o impresie, fie =i pe departe, asem[n]toare cu aceea pe care o ai c`nd cuno=ti personagiul. — “Farfuride” =i “Br`nzovenescu”, prin aluzia culinar[a numelor lor, sugereaz[cred inferioritate, vulgaritate =i lichelism. — “Nae Ipingescu”, prin sonoritate chiar (ori e o impresie personal[?], f[r[nici o asocia\ie de idei cu croitoria inferioar[(ipingea) =i cu ciubot[ria (pinge), sugereaz[extrac\ie inferioar[, ocupa\ie de r`nd =i imbecilitate. — “Ca\avencu”, cu silabele lui stridente =i cu conturul ridicol, red[perfect pe demagogul *latrans*. — “Agami\ Dandanache” rimeaz[, cred, cu ramolismul comic, prin diminutivul caraghios al stra=nicului nume Agamemnon, pe care Trahanache]l pronun\ “Gagami\” =i care red[c[derea]n copil[rie a acestui ramolit; prin con\inutul no\ional al cuv`ntului “Dandanache” =i prin sonoritatea acestui cuv`nt; prin sufixul *ache*, comun =i numelui lui Trahanache, =i prin suma tuturor acestora. Iar cuv`ntul *dandana* se potrive=te cu rolul lui]n pies[: schimbarea intempestiv[a candidatului la deput[ie, dezesperarea Zoi din cauza scrisorii amoroase etc., plus dandanaua mai veche cu “pac!” la “R[zboiul”. [...] — “Cr[c]nel” evoc[un om cu o conforma\ie fizic[=ubred[,]n deficit de virilitate, imbecil, adic[a=a cum e acest personagiu fricos =i “tradus” de toate femeile. De altfel, aici nu poate]nc[pea nici o discu\ie, c[ci “Cr[c]nel” e o porecl[(dar tot a=a de indirect[ca =i “Dandanache”), a=adar trebuie s[con\in[caracterele comice ale tipului. — “Ric[Venturiano” evoc[dezinvoltura (prin nume =i prin prenume) june\ie, poate *aventur* (prin pronume) =i prin sonoritatea numelui =i al prenumelui, ca =i prin combina\ia lor, e comic.

Numele “Veta”, “Zi\’a”, “Mi\’a”, “Didina” nu au nimic comic, no\ional sau acustic, dar au comicul categoriei sociale — aceste nume fiind *mai mult nume* de mahala.

GARABET IBR{ ILEANU

Caragiale are o dubl[intu\ie a individului: a categoriei lui sociale =i suflute=ti. Aceast[sintez[constituie rezisten\’a operei lui. Comedia de moravuri se \mplete=te cu aceea de caracter. Putem stabili, pe aceast[observa\ie capital[, o serie de sec\iuni \n psihologia =i starea social[a personajilor. La o superficial[privire, s-ar p[rea c[scriitorul se repet[, prin asem[narea con\inutului moral al unor tipuri, =i c[numai starea lor social[, decorul mediului se schimb[, nu =i psihologia specific[a personajilor. Exist[un fel de simetrie \ntre tipurile comediei caragiariene, dar c\’t de nuan\’at[, precis[, de viguroas[, \n \nse=i nuan\’ele respective, este fizionomia concret[a fiec[rui personajiu. Viziunea =i tehnica sunt at\’t de lucrate, p\’n[la cele mai mici dar caracteristice am[nunte, \nc\’t rar g[sim o oper[care s[ne dea senza\’ia unei condens[ri, a unei organicit[\’ii mai depline. Afirm[ia c[\n special \n *O scrisoare pierdut[* (am ad[uga =i *Conul Leonida fa\’ cu reac\’iunea*) nu se poate schimba un cuv\’nt, o replic[, o virgul[este just[. Dar de ce impresia aceasta de organism f[r[defect, de viabilitate f[r[hiaturi, de replic[f[r[artificialitate? Nimic mai “compus” dec\’t discursurile lui Ca\’avencu =i Farfuride, cu toate incoeren\’ele logice, cu toate efectele aglomerate, \n vederea comicalului. +i totu=i nimic de prisos, nimic exagerat \n \nns[=i exagerarea artistic[a acestor dou[discursuri. Caragiale exprim[prin ele o mentalitate, o ideologie deformat[. Discursurile sunt tipice pentru fiecare. Al lui Ca\’avencu mai av\’ntat, \n stupiditatea lui, al lui Farfuride e discurs de “pis[log” =i agramat \mpleticit. Iat[de unde vine impresia de organicitate: din suprapunerea =arjei peste con\inutul psihologic al tipului satirizat. Putem alc[tui un \ntreg tablou al nuan\’elor, al filia\’iei psihologice =i al ritmicit[\’ii lor artistice, urm[rind cele mai \nsemnate personaje ale comediilor. [...]

Ca\’avencu este un produs mai nou al politicianismului: avocat, patron de ziar, ca arm[de =antaj, plastograf, semidoct patetic =i ridicul, el =i-a multiplicat mijloacele de lupt[, de=i i le anuleaz[centrul, fiindc[tradi\’ia moralit[\’ii este mai veche, mai autoritar[aici. Trahanache, ca =i Farfuride =i Br\’nzovenescu (cam de aceea=i v\’rst[to\’i) sunt ramoli\’i, incapabili, dar \n fond mai pu\’in p[ta\’ii \n via\’a moral[. Concuren\’a \n democra\’ia extins[e mai aprig[\n noile genera\’ii. Ca\’avencu trece peste orice scrupul, iar Tip[tescu, fiindc[celelalte mijloace de

parvenire politic[s-au uzat (dela\iunea la centru, =antajul, discursul demagogic), descoper[o nou[cale: femeia. [...]

Abuzul de putere este ultima evolu\ie a falsei democra\ii, reprezentate prin micul "satrap", prefectul de jude\.

Psihologia ciclic[a personagiilor caragialiene nu se termin[aici. Iat[raportul de evolu\ie dintre Jup`n Dumitrache =i Trahanache. Am`ndoi "st`lpi ai societ[\ii" ]n mediul lor: corec\i ]n fond, cu obsesia prestigiului casnic, deopotriv[ de naivi, de senini ]n fa\ a eviden\ei. Jup`n Dumitrache are exact aceea=i func\ie psihologic[ ]n mediul mahalalei ca =i Trahanache]n al burgheziei provinciale. C[pitan]n "guardia na\ional[", el contribuie la consolidarea st[rrii lui sociale, permii`nd ascensiunea =i siguran\ a lui Trahanache. Regimul nu mai este acum amenin\at de du=manii poporului, genera\ia lui Jup`n Dumitrache a preg[tit calea genera\iei lui Zaharia Trahanache. [...]

]n sf`r=it, asem[narea =i filia\ia dintre Zi\ a, Veta =i Zoe, trei fe\ e ale "eternului feminin" vulgar, roman\ios, cu un limbaj, cu gusturi, cu voin\ e precizate, exprim[trei mentalit[\i, surprinse]n nuan\ a lor special[. Zi\ a, genera\ie de mahalagioaic[mai evoluat[, aspr[la "intelectualul" Venturiano =i]i plac escapadele sentimentale, gr[dinile de var[. Veta, dezam[git[ ]n c[snicia ei prozaic[, nu evadeaz[prin latura roman\ioas[; ea se consoleaz[, mai practic, cu vigoarea =i tinere\ea lui Chiriac; mul\umit[cu mediul ei, cu situa\ia ei,]=i caut[numai satisfac\ia amoroas[ ]n bra\ele teagherului.

Zoe, mai emancipat[, mai voluntar[, une=te ambi\ia social[=i grija de reputa\ie cu amorul clandestin pentru Tip[tescu. }ntr-o genealogie posibil[, Veta ar fi mama, Zi\ a, fiica ei, iar Zoe fiica Zi\ei. Trei genera\ii de femei cu psihologii distincte.

POMPILIU CONSTANTINESCU

F[r[s[fie esen\ial[, structura tipologic[exist[ ]n opera lui Caragiale, ca un schelet sus\in[tor. Altfel opera ar p[rea u=uratec[. Nic[iri nu d[m de caracterul complet, tr[ind independent de comicul situa\iilor. Femeile sunt f[r[interes, mai degrab[vulgare, iar c`nd sunt comice, atunci umorul vine din procedee. Nu ]nt`nim aici pe mizantrop, pe avar, pe ipocrit, adic[marile probleme de via\ morale. Caracterele lui Caragiale sunt minimale. }n *O noapte furtunoas[* Jup`n Dumitrache e un mahalagiu fioros de moral, ]n`nd la onoarea lui de familist, propriu-zis credul, mai mult brutal dec`t vigilant =i deci "cocu". Nae Ipingescu, ipistasul, amicul s[u, e un devotat redus la minte,]ntunecat de o onest[stupidi-

tate. Chiriac,]ntin[torul onoarei conjugale a st[p`nului, e =ters. Ric[ Venturiano nu-i dec` t un pretext de umor verbal. Restul inexistent. }n *O scrisoare pierdut*[, +tefan Tip[tescu, prefectul, e foarte ne]nsemnat ca om. Zaharia Trahanache e o variant[, bonom[, a lui Jup`n Dumitrache, un "cocu" cu b[nguielile u=or de potolit. Agamemnon Dandanache e mai mult un b`lb`it =i un m[rginit mintal, simbol al necesit[\ilor electorale. El comite nedelicate\ea de a se sluji la infinit de o scrisoare compromi[\toare, c[zut[ ]n m`inile sale, dar se pune]ntrebarea dac[are destul proces mintal spre a=i da seama de natura moral[a faptelor. Farfuri-di, Br`nzovenescu, Cet[\eanul turmentat, cei dint`i doi tenebro=i, ultimul onest =i be\iv, sunt mai mult ni=te intr[ri grase]n scen[dec` t ni=te corporalit[\i. Ca\avencu e zgomotos, schel[ ]itor, excroc, galant, sentimental, patriot, adic[ un Mitic[ , exponent al c`mpiei danubiene. Poate c[mai substan\ial este comisarul Pristanda, un Polonius pentru acest[lume bombastic[, func\ion`nd ca un ecou docil. +i mai organic este Conu Leonida, care caut[ a \ine pe coana Eftimia sub prestigiul =tiin\ei sale universale: psihologice, istorice, politice, economice. Afar[ de aceasta e un egoist burghez, un poltron =i un tiran care nu iese din ale lui. C`nd teoria *fundacsei* nu se verific[, el suce=te explica\ia tot]n favoarea lui. To\i ace=ti eroi sunt structural satisf[c]tori,]ns[nu s-ar putea face cu ei comedie ad`nc[. Comicul rezult[ din ]mbinarea mijloacelor =i r[m`ne]n cele din urm[ ]n sfera indemonstrabilului. Este la Caragiale un umor inefabil ca =i lirismul eminescian, independent de orice observa\ie ori critic[, const`nd ]n „caragialism”, adic[ ]ntr-o manier[ proprie de a vorbi. Teatrul lui e plin de ecouri memorabile ce au asupra spectacolului efectul delirant pe care melodia operei italiene o are asupra publicului. Spectatorul ia fraza, vr[jit, din gura actorului =i o continu[ singur. C`nd Pristanda vorbe=te de remunera\ia lui dup[buget, sim\i nevoia de a striga din stal: "mic[, s[rut m`na, coane F[nic]", ]ntr-at` t aceste replici, sentin\ele tr[iesc singure cu o pur[via[\ verbal[. Ele zugr[vesc misterios sufletul nostru volubil =i ne reprezint[inanalizabil, de=tept`nd sim\ul estetic nu prin curiozitate, la prima lectur[, ci prin imposibilitatea de a le mai]nl[tura din con=tiin[\ dup[ce ne-am familiarizat cu ele.

G. C{LINESCU

Ideea politic[, obi=nuia s[spun[la cursurile sale esteticianul Mihail Dragomirescu, este s`mburele tuturor capodoperelor literaturii universale. Exemplele nu-i lipseau: *Iliada* ]n antichitate, *Divina comedie* ]n evul mediu =. a. m. d. p`n[

În zilele noastre, la Caragiale. Este sigur că pasiunea politică e firul conducător în cele trei principale comedii ale marelui nostru dramaturg: *O noapte furtunoasă*, *Conu Leonida făcând cu reacțiunea* și *O scrisoare pierdută* (citate în ordine cronologică — cea axiologică ar impune o exactă inversare!). Ce este jumătutul Dumitrache decât un ambicios al căruia zel în garda civică, unde funcționează cu gradul de căpitan, ascunde, în subtext, dorința unui “la mai mare!”, de aceea se înduplecă atât de lesne să deschidă largi brațe de viitor cumnat lui Rică Venturiano, de a căruia îndoielnică ascensiune nu putea să nu profite (vezi situațiile lui viitoare în planurile din proiectata comedie berlineză *Titircă*, *Sotirescu et K°*). Pînă și Nae Ipingsescu, ipistatul, e recomandat în lista persoanelor, ca “amic politic al căpitanului”, — căpitan, se-nălege, electiv prin dominarea cadrelor liberale în garda civică. Se ține că acest ipistat se pune vîdit în serviciul partidului pe care însuși se sprijină, cu recrutarea forțată, pînă și a bolnavilor — ce e drept, f[r] “ceferticat” —, ca în cazul lui Tache Pantofarul “de la Sf. Lefterie”, special vizat, ca “finul lui Popa-Tache”, vestitul b[ă]t[ă]u= conservator, r[ă]mas de pomină în istoria politică bucureșteană de acum o sută de ani. Mai prudent și mai “disponibil”, gata să se pună în serviciul tuturor guvernelor, în rotativa tradițională a celor două partide “istorice”, Ghiță Pristanda nu este afiliat niciunuia, se-nălege, datorită precarei sale situații economice; cu o leafă de 80 de lei, trebuie să în[ă]n[ă] 11 guri! Nici Cetăneanul turmentat nu s-a înregimentat, de-își vine morți= să-și exercite dreptul suveranității prin votul său, la alegirile de la colegiul al II-lea, al micii burghezii, sub regimul cenzitar al colegiilor. El simbolizează de altfel a-a-zisa “zestre guvernamentală”, deoarece, ca “om de ordine”, votează regulat cu partidul de la putere. Zelul său de votant, fie chiar în ultimul sfert de oră, îl integrează în masa personajelor din *O scrisoare pierdută*, din care nici unul nu este apolitic. Însă și Zoe se agită politice=te, dar, credem, nu numai din interesul special, al recuperării scrisorii compromițătoare, ci în calitate de femeie “cu influență”, de femeie de mare voință. Spre deosebire de ea, nici Veta și Zîna, din *O noapte furtunoasă*, nici Coana Efimița, din *Conu Leonida făcând cu reacțiunea*, nu manifestă nici un fel de interes pentru problemele politice. Nu același este însă în cazul celor două eroine galante din *D-ale carnavalului*, ba chiar dimpotrivă, considerînd că sunt singurele personaje din comedie care se declară politice=te, spre deosebire de bărbății care gravitează în jurul lor. În textul primei publicări a comediei (*Convorbiri literare* din 1 mai 1885, în fruntea revistei), Didina Mazu e prezentată ca “nihilista din București”, iar Mița Baston ca “republicana din Ploiești”, fapt care, explicabil, l-a indispus profund pe Gherea.

Nu vom merge mai departe cu analiza implicațiilor social-politice ale teatrului lui Caragiale, care au făcut obiectul unor numeroase cercetări și discuții. La pasiunea politică a eroilor lui Caragiale, căroro li se alătură o singură femeie, cum s-a văzut, Zoe, se adaugă ca un element de aceiași greutate pasiunea dragostei, de la care nu se exceptează nici una din eroinele acestui “theatron politikon”.

Ponderea elementului feminin pasional nu a fost îndeajuns remarcată. Veta trece ca un personaj comic, întocmai ca și Ziă, sora ei mai tânără. Publicul surd când ea recită, singur, versuri de dragoste sau când le asociază portretului lui Chiriac, tot așa cum se distrează când Chiriac amenință, în prezența Vetei, să se strângă cu pangă, ca să-i dovedească iubirea. Poate că în acest din urmă caz, spectatorii să nu se înțele, dacă ei adulmecă, în subtext, caracterul interesat al legăturii tânărului teșghetar cu matura lui patroană. Nu ținem vorba exactă a Vetei, dar bănuim că este mult mai în etate decât sora ei, Ziă, care o respectă ca atare. În orice caz, ea se apropie de acea vârstă la care, mai acum un secol, femeile erau socotite ca “trecute” și nu mai puteau răvni la plăcerile, pe atunci oprite, ale dragostei. Veta trăiește cu o deosebită intensitate, la acel prag crepuscular al feminității, ultima și poate unica ei pasiune. A fost maritată de tânăr cu Dumitrache, bărbat copticel, pe care nu l-a iubit niciodată, respectându-i însă datorită fidelității conjugale, până la cunoscut pe Chiriac, căruia i s-a dăruit cu frenezia așteptării de o viață. Gelozia lui Chiriac (sincer să admitem!), departe de a omguli și de a o întreține, numai din instinctul tactic al vârstei critice, sau ca o femeie cochetă, — ceia ce nu este, — o chinuie îngrozitor. Dragostea ei profundă pentru Chiriac este un autentic element de dramă în această primă comedie politică a lui Caragiale. Cine iubește cu adevărat, cine este stăpânit de pasiunea sa, se dău-or de gol, prin imprudențe de tot felul. Nu s-a remarcat că în finele psihologică autorul o face pe Veta să comită o seamă de imprudențe, care într-o dramă propriu-zisă i-ar fi fost de-a dreptul fatale. Și le facem punctajul. În prealabil, fie zis, ea și-a luat o precauție față de zularul ei soț, prefăcându-se a nu face haz și caz de Chiriac, și a se opune intenției lui Dumitrache de a-i face “tovarăș la parte”. În scena VII din actul I, când ea intră în scenă, o vedem cum îndgaloanele la mondirul de sergent de gardă civică al lui Chiriac și ascultănd-o distrat pe Ziă, ca să-o întrebe “ce e” când îi se bate o timplă. Ghicim că i s-a “bătut” cea stângă, fiindcă ridică cu interes capul la răspunsul că se va împăca cu o persoană cu care e certată. Ziă îi răspunde totuși, cu prefăcută indiferență, că nu e certată cu nimeni, fapt neașteptat, deoarece Chiriac o bănuiește, ca și Dumitrache.

trache, so\ul ei, c[\ine s[se duc[la Union ca s[-i fac[semne cu “craiu\” ei (de fapt al Zi\ei, Ric[!]). Zi\va constat[cu uimire c[Veta pl`nge, iar aceasta ]-i justific[ lacrimile cu “ni-te figuri” imaginare, nu f[r[ s[ spun[ mai departe c[ mai bine ar muri. Dup[ ce-i “sc[pa” aceast[ indirect[ m[r]turie, d[ ]napoi, spun`nd c[a glumit]-i se ceart[cu Zi\va, comunic`ndu-i ferma hot[r`re de a nu mai pune piciorul la Union. Desigur o cost[b[nuiala lui Chiriac, nu a lui Dumitrache, pe care vom vedea c[-l sfideaz[, c`nd acesta ]l caut[ turbat pe Ric[, v[zut de el din strad[, prin perdea, ]n cas[, la miezul nop\ii. C`nd Chiriac vine s[-i ia mondirul,]ncepe scena mare, a IX-a, a “explica\iei”. Ea]i spune c[nu mai poate pl`nge, c[ ]-i-a pl`ns toate lacrimile]-i c[a gre=it, pun`ndu=-i mintea cu un copil ca el. A=adar era o notabil[ diferen\ de v`rst[ ]ntre patroan[ ]-i tejghetar. Ea]i m[r]turise=te, profund afectat[de a nu fi crezut[c[el este marea ei dragoste: “Eu sunt o femeie mincinoas[; n-am sim\it nimic c`nd \i-am spus c[ nu =tiu s[ mai fi tr[it p`n[s[nu te cunosc pe dumneata”.]ntreg paragraful cu care Veta vrea s[-i]ncheie convorbirea cu Chiriac, poart[urm[toarea indica\ie de regie: “(cu *emo\ie din ce]n ce mai nest[p`nit*)”. Aflam din dialogul care continu[ c[ era amanta lui Chiriac de un an: “Ce folos c`t[fericire am avut un an, dac[ ]ntr-o zi mi-am pl`ns-o toat[!”. Ea regret[ c[ nu poate muri de dragoste: “Ei! bine ar fi s[ poat[ muri omul c`nd vrea; dar... nu moare nimeni de asta!”. Marea scen[se]ncheie cu]mp[care, dar efectul dramatic e obnubilat de comicul situa\iei: din strad[, Dumitrache, care=-i face, cu Ipingescu, rondul de noapte,]i strig[lui Chiriac, str`ns ]mbr[\i-at cu Veta, s[ vegheze mereu la “onoarea” lui de “familist”! C`nd]ns[la]ntoarcerea inopinat[a lui Dumitrache, Veta]l]nfrunt[, cum spuneam, pe so\ul nu f[r[“rezon” zuliar, ea risc[s[se dea de gol, ocup`ndu-se mereu de Chiriac. B[r]ba\ii se preg[tesc s[ escaladeze schelele, ]n c[utarea “bagabondului” ]-i Veta ]i ]ntreab[: “Sunte\i nebuni? Vre\i s[ se rup[ schelele cu voi? *Chiriac*, nu =tii c[ schelele sunt p[r]site de trei s[pt[m`ni? *vrei s[te pr[p]de=ti?*” La r[spunsul lui t[rios, ea revine cu o alt[impruden\[,]n auzul lui Dumitrache]-i al lui Ipingescu: “— Iar te iei dup[vreo b[nuial[de-a dumnealui, iar? Ai uitat ce...” (adic[: ce mi-ai jurat adineauri, c[nu m[vei b[nui?]). Lesne]ncrez[torul Dumitrache e acel care-i r[spunde, f[r[s[se mire de grija pe care ea i-o poart[lui Chiriac, la st[ruin\ a de a-i]nl[tura acestuia, iar nu lui, b[nuielile: “Da, b[nuial[... cu ochilari la nas]-i cu giobenu-n cap!” Chiriac trebuie s[se lupte cu Veta, c[s[-i scape din m`ini, ceea ce putea s[-i dea de b[nuit oric[rui so\, afar[ de, bine]n\eles, lui Dumitrache, a c[rui ]ncredere absolut[ ]n Chiriac nu e zdruncinat[ de nici o eviden\]. Iar c`nd,]n sf`r=it, cei trei b[r]ba\ii escaladeaz[fereastra, Veta]-i mani-

fest[cu glas tare grija ei exclusiv[, sco`nd capul pe fereastr[: “Chiriac! bini=or! s[ nu cazi!”. C`nd vine Zi`a, e iar[=i gata s[ se dea de gol, repro=`ndu-i c[=i-a g[sit “beleaua cu Chiriac...” din cauz[c[a dus-o la “Tunion”. — Cu Chiriac? se mir[Zi`a, necunosc`ndu-i leg[tura. Veta “(dreg`nd-o): Cu dumnealui, cu Chiriac, cu to`i”. De fapt, un singur om o intereseaz[=i o st[p`ne=te: Chiriac. Zi`ei]i spune, cu privire la primejdia care-l amenin\ pe Ric[, urm[rit de cei trei: “Dumnealui e grozav, Chiriac e nebun!” Primejdia mai mare vine, sim`ea ea, nu de la b[rbatul ei at`t de gelos, ci de la amantul care se crede]n=elat =i care,]i place a crede, este =i mai gelos! C`nd, ]n sf`r=it, Ric[e prins, numai]pingescu, recunosc`ndu-l, ]i ia ap[rarea. Veta nu se simte datoare s[-i explice lui Dumitrache situa`ia, ci se d[pe l`ng[ Chiriac, pe care ]i ia “la o parte, nec[jit[”. Alt[ impruden\! Iar c`nd ea]=i d[seama c`t de t`rziu s-a f[cut,]nt`ia ei grij[, f[\i=[, e tot la Chiriac: “Veta (din fund c[tre jup`n Dumitrache): Ei! toate bune, fr[\ico, dar noi nu dormim]n noaptea asta? Chiriac are s[se scoale m`ine p`n[-n ziu[la ezirci”. Este ultima ei interven`ie scenic[ oral[. C`nd dau s[se retrag[, “Ric[e cu Zi`a, Chiriac cu Veta, jup`n Dumitrache suie cu]pingescu”. Nici aceast[impruden\ a Zi`ei n-are s[-i deschid[ ochii lui Dumitrache, care mai departe, ]n ultimele replici se lini=te=te asupra provenien`ei leg[turii de g`t str[in[, g[sit[ de el “pe pernele patului dumneaei”, — se lini=te=te, fire=te, c`nd afl[de la Chiriac c[este a acestuia. Iar Veta nu mai spune nici o vorb[, fericit[c[=i-a recuperat definitiv]ncrederea =i dragostea lui Chiriac. Comedia a trecut norocos pe l`ng[drama r[mas[neobservat[de c[tre unanimitatea spectatorilor...

+ERBAN CIOCULESCU

N[scut]n 1852,]n]mprejurimile Bucure=tilor, I. L. Caragiale a scris excelente povestiri =i c`teva piese de teatru care au “revolu`ionat” teatrul rom`nesc, u=or de revolu`ionat, deoarece, ca s[zicem a=a, nu exista. De fapt, el l-a creat. Prin valoarea comediilor de moravuri =i de caractere, scrise, din p[cate,]ntr-o limb[f[r[circula`ie mondial[, I. L. Caragiale este, probabil, cel mai mare dintre autorii dramatici necunoscu`i. Sc`rbit de societatea timpului s[u, dup[ ce =i-a agravat dezgustul denigr`nd-o,]n]ntreaga sa oper[, cu violen\ =i luciditate, talent =i amor, I. L. Caragiale profit[de o mo=tenire t`rzie pentru a se expatria la sf`r=itul vie`ii sale la Berlin, unde muri]n 1912, la =aizeci de ani =i cinci luni.

Refuzase,]n ianuarie al aceluia=i an, s[se]ntoarc[la Bucure=ti pentru cele c`teva zile necesare s[rb[toririi oficiale a celor =aizeci de ani ai s[i =i a carierei sale, c[ci, ]ntruc`t]=i]njurase compatrio`ii, ace=ta sf`r=iser[prin a-l admira.

I. L. Caragiale i-a dojenit, în opera sa, pe comercianți, administrația, pe politicieni: învinuirile lui erau îndreptate, fire-te.

Întrucât I. L. Caragiale frecventase, în tinerețea sa, un club politic și literar conservator sub egida c[ruia] și public[primele sale dou[comedii (*O noapte furtunoasă*] =i *Conu' Leonida față cu reacțiunea*), reprezentate respectiv în 1879 și 1880, unii au vrut să vad[acest autor un du-man al liberalismului, al democrației. Nu era adev[rat dec[în parte. Mai târziu, Caragiale fu prietenul intim al creatorului mișcării socialiste românești și particip[la manifestații socialiste. În comedia sa cea mai important[(*O scrisoare pierdută*], jucat[în 1883), I. L. Caragiale atac[, cu aceeași obiectivitate și vehemență, pe conservatori ca și pe liberali. S-a profitat de acest fapt pentru a descoperi în opera sa simpatii socialiste, tendințe revoluționare. Lucrul acesta e poate exact, pentru bunul motiv c[, neexist[nd guvernare socialist[, nu avea de ce să-i poarte pic[. În realitate pornind de la oamenii vremii lui, Caragiale este un critic al omului oric[rei societ[ți. Ceea ce îl particularizeaz[este virulența excepțional[a criticii sale. Într-adev[r, omenirea, așa cum ne este înf[ățiat[de acest autor, pare a nu merita să existe. Personajele sale sunt niște exemplare umane în așa măsur[degradate, înc[nu ne las[nici o speranță. Într-o lume în care totul nu e dec[batjocur[, josnicie, numai comicul pur, cel mai nemilos, se poate manifesta.

Principala originalitate a lui Caragiale este c[toate personajele sale sunt niște imbecili. Închipuiți-i pe omuleții lui Henry Monner împinși mai ad[nc, scufund[ndu-se cu totul în iraționalitatea cretinismului. Acești antropozii sociali sunt lacomi și vanitoși: lipsiți de inteligență, ei sunt, dimpotriv[, uimitori de ireși; ei vor să "parvin[; sunt moștenitorii, beneficiarii revoluțiilor, ai eroilor, ai iluminaiilor, ai filozofilor care au răsturnat lumea cu gândirea lor, sunt rezultatul acestei răsturnări. Trebuie desigur să profite cineva de ea. Ceea ce e deprimant este c[înseși ideile, v[zute prin acest haos intelectual, se degradeaz[, și pierd orice semnificație, în așa măsur[înc[în cele din urmă, oamenii și ideologiile, totul e compromis. Caragiale nu ia lucrurile ușor și se afl[foarte departe de un Feydeau, al c[ruia geniu constructor îl are de altfel, sau de un Labiche, cu care are totuși, poate, afinități de tehnic[format[. Spirit naturalist, el și-a ales personajele din lumea de fiecare zi, dar ni le-a dezvăluit în esența lor profund[. El a f[cut din ele niște tipuri, niște modele: lumea a fost obligat[să le admit[existența. Toată lumea putea să vad[, în miniștrii și în prefecții care și înalță datoria din *O scrisoare pierdută*; în deputații bălăciți, pe avocatul conservator din aceeași pies[; în ziariștii cu mintea confuz[, pe poetul din *Noaptea furtunoasă*; în micii rentieri, pe conu' Leonida.

V[zute mai aproape, =i mai n`ti ]nf[\\i=area lor local[, lucrurile devin =i mai grave. La ie=irea dintr-un ev mediu balcanic ce se prelungise ]n provinciile rom`ne=ti p`n[ ]n mijlocul secolului trecut, \\ara intra, dintr-o dat[,]n plin[Europ[liberal[. Reforme rapide d[ur[acestei na\\iuni o nou[structur[social[; o clas[burghez[se constituia,]n]ntregime; micul-burghez, negustor]mbr[cat]n uniforma g[rzii civice, ap[rea, identic cu confratele lui francez, cu micul-burghez universal,]ns[=i mai prost. C`t despre burghezia superioar[, ea nu p[rea deloc deosebit[ de cea mic[. Ignoran\\a ei era mai complex[. Ne`n\\eleg`nd nimic din evolu\\ia istoriei, c`teva dintre aceste personaje, cele mai pu\\in fericite, aveau totu=i ambi\\ia de a]n\\elege ceva din ea, f[r[s[reu=easc[: =i acest efort mental, rec[z`nd, istovit,]n gol, ni-l]nf[\\i=eaz[Caragiale,]n greoaia lui str[lucire.

Eroii lui Caragiale sunt nebuni dup[politic[. Sunt ni=te cretini politicieni.]n a=a m[sur[,]nc`t =i-au deformat limbajul cel mai cotidian. Ziarele sunt hrana ]ntregii popula\\ii: scrise de ni=te idio\\i, ele sunt citite de al\\i idio\\i. Deformarea limbajului, obsesia politic[ sunt at`t de mari]nc`t toate actele vie\\ii se scald[ ]ntr-o bizar[ elocven\\[, alc[tuit[ din expresii tot at`t de sonore pe c`t de minuat de improprii,]n care cele mai rele nonsensuri se acumuleaz[cu o bog[\\ie ineputabil[=i servesc la justificarea nobil[, a unor ac\\iuni incalificabile: prieteni sunt tr[da\\i “]n intresul partidului”;]n=elat[de amantul ei, o femeie]i arunc[ ]n fa\\[cu vitriol: pentru c[“are o fire republican[”; se “isc[le=te cu curaj” un denun\\ anonim, trimis ministrului conservator; e=ti falsificator pentru binele patriei; vrei s[fii deputat din dragoste pentru “\\[ri=oara mea”; faci parte din toate regimurile pentru c[e=ti “impar\\ial”; nu dai posturi dec`t “fiilor Na\\iunii”; descoperi c[un individ deocheat e vrednic de interes “pentru c[e de-ai no=tri”; numai un copil al Na\\iunii “are dreptul s[fie decorat, c[ci decora\\iile sunt f[cute din sudoarea poporului”; trebuie trimi=i la ocn[“to\\i cei ce m[nc[ ]n poporul”; o mic[rebeliune local[“este un mare exemplu pentru Europa]ntreag[care e cu ochii a\\in\\i\\i asupra noastr[”; prefectul care nu vrea s[=-i dea sprijinul unui candidat de deputat “suge s`ngele poporului”; “Papa — iezuit, aminteri nu-i prost”; Leonida vrea o c`rmuire care ar da pentru “fie=tecare cet[\\ean... c`te o leaf[bun[pe lun[” =i sub care “nimeni s[nu mai aib[drept s[=-i pl[teasc[datoriile”. Exist[=i marile principii: “Tubesc tr[darea, dar ur[sc pe tr[d\\tori”; “un popor care nu merge]nainte, st[pe loc”; “oricare popor, oricare \\ar[ ]=i are fal\\ii s[i... Numai noi s[n-avem fal\\ii no=tri!”.

Distan\\a dintre un limbaj pe c`t de obscur pe at`t de elevat =i =iretenia meschin[a personajelor, dintre polite\\ea lor ceremonioas[=i necinstea lor funciar[,

adulterele grote=ti ce se amestec[cu toate acestea, fac ca]n cele din urm[acest teatru, merg`nd dincolo de naturalism, s[ devin[ absurd-fantastic. Niciodat[ st[p`nitate de un sentiment de culpabilitate, nici de ideea vreunui sacrificiu, nici de vreo alt[idee ("de vreme ce avem un cap, la ce ne-ar sluji inteligen`a", se ]ntreab[ ironic Caragiale), aceste personaje cu con=tiin`a uimitor de lini=tit[sunt cele mai josnice din literatura universal[. Critica societ`\ii cap[t[astfel la Caragiale o ferocitate nemaipomenit[.

]n cele din urm[ne d[im seama c[nu principiile noilor institu`ii sunt comb[ute de Caragiale ci reaua credin`\ a reprezentan`ilor lor, ipocrizia diriguitoare, dezgust[toarea prostie burghez[, toate ni=te cauze care au f[cut ca ma=in[ria democratic[ s[ se strice, ca =i cum ar fi fost sabotat[, ]nainte de a fi putut s[ func`ioneze, iar noua societate s[fie descompus[ ]nainte de a fi compus[; totul se pr[bu=e=te]n haos. I. L. Caragiale nu ne spune c[vechea societate era mai bun[. El nu crede a=a ceva. El g`nde=te c[ a=a este "societatea". Totul trebuie mereu ref[cut. Autorul, ]n ce-l prive=te, se spal[ pe m`ini (*=i-a interzis]ntotdeauna s[fac[altceva dec`t art[pentru art[)*) =i se retrage]n str[in[tate, unde nu va reu=i niciodat[s[cunoasc[ ]ndeajuns oamenii pentru ca ei s[-i devin[la fel de insuportabili ca =i cei pe care i-a cunoscut prea bine la el acas[.

EUGÈNE IONESCO.

CUPRINS

<i>Notă asupra ediției</i>	2
<i>Tabel cronologic</i>	3
O noapte furtunoasă	7
Conul Leonida față cu reacțiunea	55
O scrisoare pierdută	69
D-ale carnavalului	155
Năpasta	219
<i>Aprecieri</i>	257

I. L. Caragiale

TEATRU

Ap[rut: 1997. Format: 70x108¹/₃₂

Coli tipar: 11,9. Coli editoriale: 11,23. Tiraj: 5000 ex.

Casa de editur[«LITERA»

str. B. P. Hasdeu, nr. 2, Chi=in[u, MD 2005, Republica Moldova

Tehnoredactor: *Ovidiu Ovel*

Corector: *Nicolae +tefan*

Redactor: *Victor Gherman*

Editor: *Anatol Vidra=cu*

Tiparul executat sub comanda nr. 3621.

Concernul "PRESA", str. Vlaicu P`rc[lab, nr. 45,

Chi=in[u, MD 2012, Republica Moldova